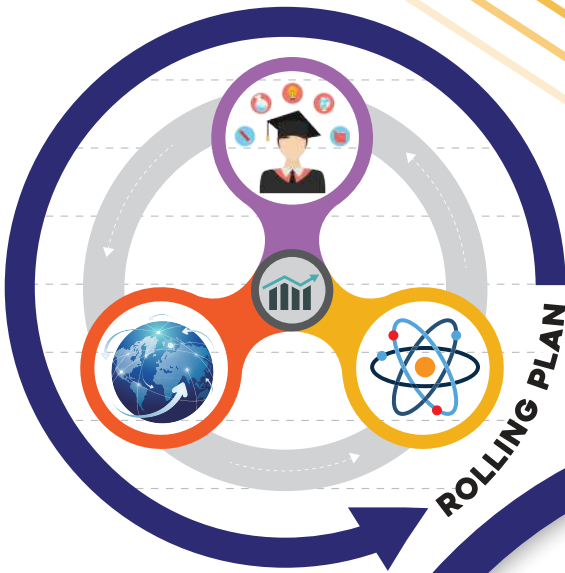

กระทรวงการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation

แผนด้านการอุดมศึกษา

เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ

พ.ศ. 2564-2570

ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566-2570

สำนักงานปลัดกระทรวง
การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์
วิจัยและนวัตกรรม

ตามมติคณะรัฐมนตรี
13 ธันวาคม 2565

แผนด้านการอุดมศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570

ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566-2570

สำนักงานปลัดกระทรวง
การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
กองยุทธศาสตร์และแผนงาน

สารจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวง การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) เป็นกระทรวงแห่งโอกาส ปัญญา และอนาคต และเป็นหน่วยงานระดับแนวหน้าที่มีสรรพกำลังและความพร้อม ในการสร้างความเข้มแข็งและแก้ไขปัญหให้กับประเทศได้ ใน 2 ระยะ **ระยะสั้นหรือเฉพาะหน้า** เพื่อจัดการและแก้ปัญหาเร่งด่วนในสถานการณ์โควิด-19 อาทิ การแก้ปัญหาการว่างงาน จากวิกฤตโควิด-19 การจัดตั้งโรงพยาบาลสนามสู้ภัยโควิด-19 และศูนย์ฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19 ในสถาบันอุดมศึกษา การลดค่าเทอมเพื่อช่วยเหลือนักศึกษาและผู้ปกครอง และการดึงจิตอาสาและอาสาสมัครมาช่วยผู้ป่วยโควิด-19 ภายใต้โครงการ อว. พารอด อีกทั้ง อว. สามารถสร้างผลประโยชน์**ระยะกลางและระยะยาว**ให้กับประเทศ ด้วยการขับเคลื่อน BCG โมเดลเศรษฐกิจใหม่ เพื่อนำไปสู่ประเทศอุตสาหกรรม 4.0 การจัดตั้งวิทยสถานด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์แห่งประเทศไทยเพื่อสร้างความสมดุลให้กับทุกศาสตร์ การวิจัยความยากจนเพื่อแก้ปัญหาความยากจนแบบพุ่งเป้า การยกเลิกการกำหนดระยะเวลาสำเร็จการศึกษา เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเปิดโอกาสการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการโดยไม่ต้องส่งงานวิจัยหรือตำรา การตั้งเป้าพัฒนาอุตสาหกรรมอวกาศของประเทศไทยเพื่อยกระดับเศรษฐกิจของประเทศ และการเปิดหลักสูตร WINS อบรมผู้บริหารระดับสูง เพื่อสร้างความรักสามัคคี พร้อมช่วยสร้างและพัฒนางานที่เป็นประโยชน์ให้กับประเทศ จากผลงานดังกล่าวเป็นส่วนสะท้อนศักยภาพของ อว. ซึ่งจะเป็นฟันเฟืองสำคัญนำพาไทยก้าวสู่ประเทศพัฒนาแล้ว

ดังนั้น การพัฒนาประเทศ ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566-2570 เป็นช่วงเวลาสำคัญที่ อว. จะต้องเร่งแก้ไขทุกปัญหา อันเป็นอุปสรรค และวางแผนเชิงรุกเพื่อเพิ่มโอกาสทางการแข่งขันให้กับประเทศ โดยแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566-2570 จะเป็นกรอบการพัฒนาเพื่อดีงเอาศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานหลายภาคส่วนมาร่วมสานพลังขับเคลื่อนประเทศไทยก้าวพ้นจากกับดักรายได้ปานกลางสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว เมื่อสิ้นสุดปี พ.ศ. 2570 ซึ่งอุดมศึกษาไทยต้องปรับเปลี่ยนและปฏิรูปกลไกสำคัญ

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์

ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยวิจัยและนวัตกรรมที่มาจากวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นฐานเพื่อรองรับอุตสาหกรรมแห่งอนาคต ควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจที่ใช้สรรพวิชาความรู้ศิลปวิทยาการ เป็นการนำเอาความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความหลากหลายทางชีวภาพมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประเทศ เช่น การท่องเที่ยวมรดกทางศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ หรือเศรษฐกิจที่วัดด้วยความอยู่ดีกินดี (well being) จึงจะทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ที่มีมูลค่าสูง

อย่างไรก็ตาม อุดมศึกษามีภารกิจและความรับผิดชอบที่สำคัญยิ่ง ในการผลิตกำลังคนคุณภาพที่จะดึงดูดการลงทุนจากในและนอกประเทศ เช่น ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเน้นการจัดหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการผ่านความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา สถาบันการศึกษาระดับอื่น สถาบันวิจัย และหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่าง ๆ ในรูปแบบปกติและ Sandbox ประกอบกับอุดมศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการยกระดับสถาบันอุดมศึกษาเข้าสู่ระดับโลกหรือระดับเอเชียให้ได้เร็วเป็นพิเศษ โดยเฉพาะจรรยาบรรณที่ทำได้ผลเร็ว และเน้นผลการจัดอันดับรายสาขาวิชา (Subject Ranking) เป็นหลัก นอกจากนี้ ควรผลักดันสถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชนเข้าสู่ความเป็นเลิศด้านต่าง ๆ ตามศักยภาพและความสนใจ ซึ่งความก้าวหน้าและการพัฒนาของอุดมศึกษาต้องควบคู่ไปกับการสร้างโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งคนด้วยโอกาสได้ขึ้นมาเป็นหัวกะทิใหม่ทางอุดมศึกษา รวมถึงการลดความเหลื่อมล้ำและลดความยากจนในสังคมไทย โดยอุดมศึกษาจะไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

ผมในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหน่วยงานทุกภาคส่วนจะร่วมสานพลังขับเคลื่อนการอุดมศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่ท้าทาย ให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมเพื่อการศึกษาไทย เพื่อคนไทย เพื่อประเทศไทย

สารจากประธานกรรมการ การอุดมศึกษา

คณะกรรมการการอุดมศึกษา (กกอ.) มีบทบาทในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ ขับเคลื่อนการพัฒนาอุดมศึกษา ตลอดจนติดตามให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท และแผนอื่น รวมทั้งนโยบายของรัฐบาล โดยในปี 2564 เป็นต้นมา กกอ. ได้ผลักดันนโยบายการผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีปริมาณและคุณภาพตอบโจทย์อุตสาหกรรม S-curve และ New S-curve ปลูกฝังกฎระเบียบด้านคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอันเป็นกลไกสำคัญให้อุตสาหกรรมการพัฒนาคุณภาพคนตลอดช่วงชีวิต เพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ รวมถึงเร่งรัดโครงการและกิจกรรมที่เป็นปัจจัยต่อผลสำเร็จ (Key Success Factor) ของการปฏิรูประบบอุดมศึกษา ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาของแผนด้านการอุดมศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570 เพื่อให้อุดมศึกษาสามารถสร้างคน สร้างปัญญา ปลูกฝังคุณธรรม เพื่อพัฒนาสังคมไทยอย่างยั่งยืน และในช่วงการพัฒนาระยะ 5 ปีหลังจากนี้ พ.ศ. 2566-2570 กกอ. จะมุ่งมั่นพัฒนาอุดมศึกษา ตามแผนด้านการอุดมศึกษาฯ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566-2570 ซึ่งปรับปรุงสาระสำคัญให้เหมาะสมกับสภาวะสังคมปัจจุบันที่หยุดชะงักการพัฒนาจากปัจจัยแทรกแซงต่าง ๆ อาทิ สถานการณ์โควิด-19 รวมถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต อีกทั้งบริบทของหน่วยงาน โดยเฉพาะการบูรณาการด้านการอุดมศึกษาและด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์

จากสาระสำคัญของแผนด้านการอุดมศึกษาฯ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566-2570 ได้วางกลยุทธ์การพัฒนา ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) ที่ชัดเจนมากขึ้น เพิ่มเติม 10 การขับเคลื่อนสำคัญ ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2566-2568) ที่เน้นผลลัพธ์ของการพัฒนาการศึกษา การวิจัย การบริการวิชาการและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้เกิดกำลังคน และระบบนิเวศอุดมศึกษาที่มีศักยภาพสูง สำหรับเป็นต้นเชื้อในการส่งต่อการพัฒนาให้ระบบอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จะนำไปขยายผลต่อเฉพาะทางทั้ง 2 มิติ ได้แก่ มิติด้านความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรมตามโมเดล BCG อุตสาหกรรมและบริการใหม่แห่งอนาคต และมิติด้านสังคมความเป็นอยู่ของคนไทย ในทุกช่วงชีวิตลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ซึ่งความสำเร็จในแต่ละหมวดหมู่นั้นนับว่าท้าทายเป็นอย่างมาก และจะเป็นไปไม่ได้หาก Key Player ต่าง ๆ อาทิ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานวิจัย ภาคีเครือข่าย คณะกรรมการ ระดับชาติ ภาคเอกชน สถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชน ตั้งแต่ระดับบุคคล นักศึกษา อาจารย์ นักวิจัย นักบริหาร รวมถึงสภามหาวิทยาลัย และกำลังคนในประเทศไม่ร่วมสานพลังกัน

ดังนั้น ผมในฐานะประธาน กกอ. จึงคาดหวังกับการสานพลังที่ทุกคนมองเป้าหมายการพัฒนาในทิศทางเดียวกันเป็นอย่างยิ่ง เพราะอุดมศึกษาจะไม่ใช้แค่การศึกษาเพียงอย่างเดียว แต่จะเป็นพลังสำคัญขับเคลื่อนประเทศ และคงไม่ยากเกินไปกับเป้าหมายที่จะนำพาประเทศไทยเข้าสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วในปี 2570 พร้อมกันนี้ ขอบขอบคุณคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการฯ คณะทำงาน และเจ้าหน้าที่สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทบทวนแผนด้านการอุดมศึกษาฯ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566-2570 จนเกิดความสมบูรณ์ มา ณ ที่นี้ด้วย

สารจากปลัดกระทรวง การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566-2570 ประกอบด้วยยุทธศาสตร์หลักและกลไกขับเคลื่อนสำคัญ ซึ่งจะเป็นการวางทิศทางให้การอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชนได้เข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในฐานะหน่วยงานหลักของการผลิตและพัฒนากำลังคนคุณภาพที่มีสมรรถนะสูง สามารถสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมชั้นเลิศ รวมทั้งเป็นศูนย์รวมผู้เชี่ยวชาญจากศาสตร์หลากหลายแขนงทั้งวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ และจากทั้งในและนอกประเทศ ในการตอบโจทย์ทิศทางการพัฒนาตามนโยบายรัฐบาล ทั้งการขับเคลื่อนประเทศรองรับการเป็นเศรษฐกิจ BCG การพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า เทคโนโลยีดิจิทัล อีเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ การพัฒนาระบบโลจิสติกส์และระบบรางของประเทศ และอุตสาหกรรมแห่งอนาคต เช่น อุตสาหกรรมอวกาศ และการนำองค์ความรู้เพิ่มมูลค่าจากความหลากหลายทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่มีรากฐานมายาวนาน เพื่อเสริมสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รวมทั้งบทบาทของอุดมศึกษาในการแก้ปัญหาที่กำลังเผชิญ ทั้งความเหลื่อมล้ำของสังคม โอกาสการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษา และสถานการณ์ระบาดของโควิด-19 ส่งผลให้ต้องเร่ง Up Skills & Re Skills กำลังแรงงานในระบบเพื่อยกระดับศักยภาพการผลิตให้สูงขึ้น

ศาสตราจารย์ นายแพทย์สิริฤกษ์ ทรงศิวิไล

ดังนั้น สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมจะเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุน เสนอแนะแนวทาง เป็นเสมือนระบบประสาทของกระทรวงที่จะบูรณาการทั้งระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติกับหน่วยงานทั้งในและนอกกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยง และลดข้อจำกัดที่จะเป็นอุปสรรคในการขับเคลื่อนการอุดมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ให้สามารถดำเนินการกิจดังกล่าวข้างต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของประเทศ ภายใต้กรอบของแผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และกรอบกฎหมายที่กำหนด โดยยึดหลักความอิสระทางวิชาการ ที่สถาบันอุดมศึกษาพึงมีเป็นสำคัญ และหวังว่าแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566-2570 จะเป็นกลไกสำคัญที่จะชี้นำทิศทาง และกำหนดบทบาทให้กับสถาบันอุดมศึกษานำศักยภาพและทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้สนับสนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยมุ่งหวังจะเห็นประเทศไทยหลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศรายได้สูง เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	v
ส่วนที่ 1 : บริบทของอุดมศึกษา	1
1.1 สภาพแวดล้อมและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการอุดมศึกษา	2
1.2 นโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนที่เกี่ยวข้อง	14
1.3 สถิติอุดมศึกษา	37
1.4 รายงานผลการดำเนินงานของแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคน ของประเทศ พ.ศ. 2564-2570 Milestone ระยะที่ 1 พ.ศ. 2564	54
1.5 บทบาทของการอุดมศึกษาในบริบทปัจจุบัน	62
ส่วนที่ 2 : ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา	65
2.1 วิสัยทัศน์ และพันธกิจของแผน	66
2.2 แผนผังยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา	69
2.3 ยุทธศาสตร์และแนวทาง	73
ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาศักยภาพคน (Capacity Building)	74
ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมระบบนิเวศวิจัยอุดมศึกษา (Research Ecosystem Building)	79
ยุทธศาสตร์ที่ 3 จัดระบบอุดมศึกษาใหม่ (Higher Education Transformation)	83
ส่วนที่ 3 : การขับเคลื่อนสำคัญ	91
3.1 ความสอดคล้อง	92
3.2 นโยบายหลัก (Flagship Policies)	95
3.3 กลไกหลัก (Flagship Mechanisms)	112
ส่วนที่ 4 : ผลลัพธ์และผลกระทบ ของการพัฒนาการอุดมศึกษาต่อเป้าหมายของประเทศ	115
4.1 หมายเหตุ (Milestone) ของการพัฒนาการอุดมศึกษา ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)	116
4.2 แผนผังผลลัพธ์และผลกระทบของการพัฒนาการอุดมศึกษาต่อเป้าหมายของประเทศ	124
4.3 การติดตามและประเมินผล	126
บรรณานุกรม	128
ภาคผนวก	132
คำนิยาม	132
กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2566-2570	134
คณะอนุกรรมการด้านนโยบายและแผน	136
คณะผู้จัดทำ	138

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 ร้อยละของประชากรที่มีอายุ 65 ปี ขึ้นไป ระหว่างปี พ.ศ. 2533-2593 (United Nations, 2020)	2
ภาพที่ 2 เปรียบเทียบจำนวนผู้ว่างงานจำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ	10
ภาพที่ 3 สัดส่วนของประชากรช่วงอายุ 18-22 ปี ที่เข้าสู่อุดมศึกษาของประเทศไทย เปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ ในปี พ.ศ. 2559	11
ภาพที่ 4 ตัวเลขคนจนจำแนกตามวุฒิการศึกษา	12
ภาพที่ 5 Global Innovation Index 2017-Global Ranking	13
ภาพที่ 6 วิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ และยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	36
ภาพที่ 7 วิวัฒนาการการอุดมศึกษาไทย	37
ภาพที่ 8 การกระจายตัวของสถาบันอุดมศึกษา	38
ภาพที่ 9 กราฟแสดงจำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษาฯ เปรียบเทียบกับจำนวนประชากรในช่วงวัยอุดมศึกษา (อายุระหว่าง 18-22 ปี) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555-2563	39
ภาพที่ 10 กราฟแสดงสัดส่วนจำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำแนกตามกลุ่มสาขา ISCED ปี พ.ศ. 2555 และ ปี พ.ศ. 2563 ของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษาฯ	40
ภาพที่ 11 กราฟแสดงจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหมด จำแนกตามประเภทสถาบันอุดมศึกษา ระหว่างปี พ.ศ. 2557-2563	42
ภาพที่ 12 กราฟแสดงจำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีและผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหมด จำแนกตามการจัดกลุ่มสาขา ISCED ระหว่างปี พ.ศ. 2557-2562	43
ภาพที่ 13 จำนวนนักศึกษารวมทุกระดับ ปีการศึกษา 2563 ที่กำลังศึกษาใน 10 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย	44
ภาพที่ 14 จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับ ปีการศึกษา 2562 ใน 10 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย	44
ภาพที่ 15 ผู้สำเร็จการศึกษาจำแนกตามสถานภาพการทำงานปี พ.ศ. 2560-2563	45
ภาพที่ 16 จำนวนบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาภาครัฐและเอกชนสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษาฯ ปีการศึกษา พ.ศ. 2555-2563	46
ภาพที่ 17 จำนวนบุคลากรสายวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาจำแนกตามระดับการศึกษา ปีการศึกษา พ.ศ. 2563	46
ภาพที่ 18 สัดส่วนบุคลากรสายวิชาการ ปีการศึกษา 2563 จำแนกตามประเภทบุคลากร	47
ภาพที่ 19 สัดส่วนบุคลากรสายวิชาการ ปีการศึกษา 2563 จำแนกตามตำแหน่งวิชาการ	47
ภาพที่ 20 Thailand all publication types ปีการศึกษา 2559-2563	48
ภาพที่ 21 ข้อมูลผลงานตีพิมพ์ระดับนานาชาติในประเทศไทย จาก Scival ปี พ.ศ. 2559-2563	49
ภาพที่ 22 รายละเอียดด้านคำขอสิทธิบัตร จำนวนสิทธิบัตรที่ได้รับการจดทะเบียนและความหลากหลาย ของประเภทสิทธิบัตรที่ยื่นคำขอ (ข้อมูลจากฐานข้อมูลนานาชาติ Patent Lens มกราคม 2560)	50
ภาพที่ 23 อันดับสถาบันอุดมศึกษาไทยใน THE World University Ranking 2020-2021	51
ภาพที่ 24 ค่าคะแนนรวมสถาบันอุดมศึกษาไทยใน THE World University Ranking 2018-2020	52
ภาพที่ 25 อันดับสถาบันอุดมศึกษาไทยใน QS World University Ranking 2021	53
ภาพที่ 26 แสดงความสัมพันธ์ของแผน	68
ภาพที่ 27 ความสัมพันธ์ของประเด็นยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา	73
ภาพที่ 28 บทบาทการอุดมศึกษาในการสานพลัง อววน. ขับเคลื่อนเป้าหมายของประเทศ	94
ภาพที่ 29 Milestone ของการพัฒนาการอุดมศึกษา ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)	117

บทนำ

แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570 จัดทำขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2562 มาตรา 11 โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการ เมื่อวันที่ 14 มกราคม 2563 สำหรับใช้เป็นกรอบการยกระดับคุณภาพของระบบอุดมศึกษาให้เกิดการพัฒนาศักยภาพคนมนุษย์ที่เป็นปัจจัยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและความยั่งยืนของสังคมไทย อย่างไรก็ตาม บริบทสำคัญของโลกในมิติต่าง ๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์ ทั้งการเกิดของประชากรกลุ่มใหญ่ของโลกยุคดิจิทัล ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมการใช้ชีวิต ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจที่บีบคั้นกำลังคนของประเทศให้เร่งปรับและเพิ่มสมรรถนะ ความเชื่อมโยงของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เห็นผลเชิงประจักษ์และรุนแรงมากยิ่งขึ้น ตลอดจนทิศทางการเมืองที่มีผลต่อการวางแผนพัฒนาในหลายด้าน ประกอบกับประเทศไทยกำลังเข้าสู่ช่วงที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) ของการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) และช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570 ซึ่งนโยบายและแผนระดับประเทศต่าง ๆ ได้ดำเนินการปรับปรุงกรอบการพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทและระยะเวลาข้างต้น อีกทั้งกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมได้จัดทำกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2566-2570 เพื่อใช้กำหนดทิศทางและแนวทางในการปรับปรุงแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570 และจัดทำแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2566-2570 ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การทบทวนและปรับปรุงแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อการผลิตและพัฒนากำลังคน พ.ศ. 2564-2570 ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566-2570 ดำเนินการภายใต้หลักการ แผนต้องเชื่อมโยงบริบทสังคมที่ทันกับสถานการณ์และกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2566-2570 แผนต้องครอบคลุมการพัฒนาของสถาบันอุดมศึกษา ทั้งรัฐและเอกชน แผนต้องยึดหลักการตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ แผนต้องกำหนดจุดเน้นและค่านิยมสำคัญ และแผนต้องสานพลังขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ อนึ่ง การอุดมศึกษายังคงเน้นย้ำบทบาทในการเป็นฐานการพัฒนากำลังคนและองค์ความรู้แบบก้าวกระโดดและยั่งยืน โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง โดยมุ่งเน้นการผลิตและพัฒนากำลังคนทั้งในระบบ (Age Group) และนอกระบบอุดมศึกษา (Non-Age Group) ให้มีทั้งปริมาณและคุณภาพตอบโจทย์การพัฒนาประเทศบนพื้นฐานที่เหมาะสมกับการพัฒนาในแต่ละกลุ่มและช่วงวัยให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดช่วงชีวิต (Lifelong Learning) ทั้งในมิติของสมรรถนะอันเกิดจากความรู้ความเชี่ยวชาญในศาสตร์แขนงต่าง ๆ และในมิติของคุณธรรมจริยธรรม ประกอบกับส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการและนิเวศวิจัยอุดมศึกษาที่สร้างบรรยากาศของความเป็นอิสระ หลากหลายและเป็นเลิศทางวิชาการ รวมถึงผลักดันกลไกในระบบบริหารจัดการอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยคงไว้ซึ่งหลักสิทธิและเสรีภาพในการศึกษาเพื่อให้เกิดสังคมอุดมปัญญาอย่างแท้จริง

บทสรุปผู้บริหาร

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมได้ทบทวนและปรับปรุงแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570 ให้สอดคล้องกับบริบทสังคมที่สำคัญ ในช่วง พ.ศ. 2566-2570 กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2566-2570 และจัดทำคู่ขนานไปกับแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2566-2570 โดยแต่งตั้งคณะทำงานทบทวนแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570 ขึ้น เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดของแผนให้มีสาระสำคัญครบถ้วนเหมาะสม ทั้งนี้ กระบวนการกลั่นกรองและพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566-2570 ประกอบด้วย คณะอนุกรรมการดำนนโยบายและแผน ครั้งที่ 6/2564 เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2564 คณะกรรมการการอุดมศึกษา ครั้งที่ 8/2564 เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2564 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ 10 กันยายน 2564 สภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 3/2564 เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2564 และสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ครั้งที่ 12/2564 เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2564

หลักการและองค์ประกอบของแผนยังคงเน้นย้ำบทบาทอุดมศึกษาเป็นฐานการพัฒนากำลังคนและองค์ความรู้แบบก้าวกระโดดและยั่งยืน โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ผ่านเจตนารมณ์ที่จะทำให้อุดมศึกษาไทยนำการพัฒนา เปิดโอกาสการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาสมรรถนะคนไทยให้มีความสามารถทางวิชาการและวิชาชีพ ตลอดจนมีการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยการอุดมศึกษาไทยเป็นแหล่งความรู้และศาสตร์ต่าง ๆ ที่ทันสมัย นำไปสู่การแก้ไขปัญหาและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ด้วยการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อการเรียนรู้และการพัฒนาของศาสตร์และวิชาการ รวมถึงการเรียนรู้ที่จะบูรณาการข้ามศาสตร์ เกิดคุณภาพผู้สาคลที่สร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งได้กำหนดองค์ประกอบของแผนไว้ ดังนี้

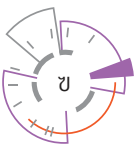
วิสัยทัศน์

พันธกิจ

ยุทธศาสตร์การพัฒนากการอุดมศึกษา ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)
ประกอบด้วย 10 เป้าหมาย 30 ตัวชี้วัด 3 ยุทธศาสตร์ 9 แนวทาง 30 กลยุทธ์

การขับเคลื่อนสำคัญ ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2566-2568)
7 นโยบายหลัก (Flagship Policies) และ 3 กลไกหลัก (Flagship Mechanisms)

Milestone ผลลัพธ์ และผลกระทบจากการพัฒนา

วิสัยทัศน์

อุดมศึกษาสร้างคน สร้างปัญญา ปลูกฝังคุณธรรม เพื่อพัฒนาสังคมไทยอย่างยั่งยืน

พันธกิจ

ยกระดับคุณภาพการอุดมศึกษาให้เทียบเคียงกับประเทศพัฒนาแล้ว ถ่ายทอดองค์ความรู้ และนวัตกรรมอย่างกว้างขวางให้สามารถนำมาเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างเป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อม พยายาโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาครอบคลุมประชากรวัยเรียน กลุ่มผู้ด้อยโอกาส วัยแรงงานและผู้สูงอายุให้เข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะ และสมรรถนะตามความต้องการของตลาดแรงงาน การสร้างงานและการเป็นผู้ประกอบการในท้องถิ่น หรือภูมิสำเนาของตนเอง ตลอดจนยกระดับระบบอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลที่สอดคล้อง กับความเป็นอิสระในการบริหารจัดการตนเองของสถาบันอุดมศึกษา สามารถพัฒนาระบบบริหาร แบบมืออาชีพตามอัตลักษณ์ที่หลากหลายให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ

ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา

เป็นการพัฒนาอุดมศึกษาระยะ 5 ปี ใน 3 ประเด็นหลัก คือ บัณฑิตและกำลังคน ระบบนิเวศวิจัย และอุดมศึกษาใหม่ ซึ่งครอบคลุมความหลากหลายของกิจกรรมในระบบอุดมศึกษา ทั้งที่เป็นจุดแข็ง สามารถสร้างผลผลิตแก่ระบบอุดมศึกษาและผลลัพธ์ประเทศ และส่วนที่เป็นจุดอ่อนจากการพัฒนา เพื่อแก้ไขให้เกิดประสิทธิภาพ ทั้งนี้ได้คำนึงถึง 4 พันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาและหลักสิทธิ และเสรีภาพทางวิชาการเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาศักยภาพคน (Capacity Building)

(ตอบสนอง 4 เป้าหมาย และ 11 ตัวชี้วัด ขับเคลื่อนด้วย 3 แนวทาง 14 กลยุทธ์)

การอุดมศึกษาให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning for All) (SDGs) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Development) ควบคู่กับการสร้างความตระหนักรู้ เรื่องผลกระทบของกิจกรรมมนุษย์ที่มีต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (Ecological Footprint) เพื่อก้าวสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนอันเป็นหัวใจสำคัญสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างไม่มีขีดจำกัด ภายใต้ แนวคิดที่อุดมศึกษาจะไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลังและมีเป้าหมายเพื่อการลดความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย มุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้และทักษะพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงสู่อนาคต (Transversal Skills) พร้อมยกระดับคุณภาพการศึกษาและสมรรถนะของกำลังคนให้ตอบสนองทิศทางการพัฒนาประเทศ ตาม BCG Model ทั้งในรูปแบบ Degree และ Non-Degree (Re Skills & Up Skills & New Skills) ผ่านรูปแบบการเรียนรู้แบบสะสมประสบการณ์ (Experiential Education) และการบูรณาการ กับการทำงาน (Work Based Learning) ตลอดจนเสริมสร้างบุคลากรคุณภาพสูงของสถาบันอุดมศึกษา ให้มีความเป็นมืออาชีพ ออกไปแสวงหาองค์ความรู้ทางวิชาการใหม่ ๆ (Sabbatical Leave) ให้เป็น ที่ยอมรับในระดับนานาชาติ กระตุ้นให้เกิด Reverse Brain Drain และผลักดันให้เกิดการยกระดับ ชุมชนวิชาการของไทย (Academic Community)

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมระบบนิเวศวิจัยอุดมศึกษา (Research Ecosystem Building)

(ตอบสนอง 3 เป้าหมาย และ 11 ตัวชี้วัด ขับเคลื่อนด้วย 2 แนวทาง 9 กลยุทธ์)

การอุดมศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบนิเวศที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์องค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ผ่านหน่วยวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาที่มีมาตรฐาน (Quality Infrastructure) และผลักดันให้เกิดวิจัยขั้นพื้นฐาน (Blue Skies Research) ค้นพบองค์ความรู้ (Scientific Discovery) และการผลิตเทคโนโลยีแห่งอนาคต (Frontier Research) ตามอัตลักษณ์ (Uniqueness) และศักยภาพ (Potential) ของแต่ละสถาบัน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการวิจัยที่ยั่งยืนในระบบอุดมศึกษา รวมถึงผลักดันให้เกิดความร่วมมือการวิจัยกับภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งรัฐและเอกชน ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อระดมทรัพยากรและความเชี่ยวชาญ ถ่ายทอดองค์ความรู้และนวัตกรรม ไปใช้ประโยชน์ (Corporate University) ในการบริการวิชาการแก่สังคม (Social Engagement & Enterprise) ตลอดจนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (Community Enterprise) ระบบเศรษฐกิจฐานราก (SMEs) Technology based Startup เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม (IDEs) และ Deep Technology และอีกประเด็นสำคัญ ได้แก่ การพัฒนาด้านทักษะการวิจัย (Research Skills) ให้แก่นักศึกษาและนักวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษา (Postgraduate Research) ระดับหลังปริญญาเอก (Postdoctoral Research) และการพัฒนาทักษะการคิดเชิงผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Thinking) ซึ่ง จะดำเนินการควบคู่ไปกับการลดข้อจำกัดและอุปสรรคอันมีผลต่อการวิจัย การจัดสรรเงินอุดหนุน และการจัดการทรัพยากรสินทางปัญญา

ยุทธศาสตร์ที่ 3 จัดระบบอุดมศึกษาใหม่ (Higher Education Transformation)

(ตอบสนอง 3 เป้าหมาย และ 8 ตัวชี้วัด ขับเคลื่อนด้วย 4 แนวทาง 7 กลยุทธ์)

การจัดระบบอุดมศึกษาใหม่ต้องเร่งปรับเปลี่ยนและปฏิรูปข้อจำกัดอันเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาของอุดมศึกษาอย่างเร่งด่วน โดยมุ่งเน้นปรับการบริหารจัดการในสถาบันอุดมศึกษาให้ยึดมั่นตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ให้ประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเข้าถึงข้อมูล ข้อเท็จจริง ที่มีความโปร่งใส อันเป็นฐานการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบัน ควบคู่ไปกับการสร้างความมั่นคงทางการเงินในระบบอุดมศึกษาให้ใช้จ่ายงบประมาณที่ภาครัฐสนับสนุนอย่างคุ้มค่า คุ่มทุน และมีประโยชน์สูงสุด โดยมุ่งเน้นการตอบสนองผ่านอุปสงค์ (Demand Side Financing) และมุ่งเน้นให้สถาบันอุดมศึกษาจัดทำโครงการ (Project base) ที่ตอบสนองต่อเป้าหมายของแผนด้านการอุดมศึกษาฯ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566-2570 ตลอดจนเป้าหมายของประเทศ ทั้งนี้ ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล และระบบฐานข้อมูล (Big Data) เพื่อการอุดมศึกษาและวิจัยสำหรับเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน และการบริหารจัดการทางการศึกษา รองรับสังคมการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างสมบูรณ์ และด้วยปัจจัยความท้าทายเพื่อนำพาประเทศไทยก้าวพ้นกับดักรายได้ปานกลาง จึงต้องเร่งพลิกโฉมอุดมศึกษา ผ่านการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาตามอัตลักษณ์ที่หลากหลาย (Reinventing University) เพื่อเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมถึงการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาระดับโลก (World University Ranking) ให้เป็นที่ยอมรับในฐานะศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศ CLMV ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ (International Hub for Higher Education)

การขับเคลื่อนสำคัญ

จากประเด็นสำคัญของกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2566-2570 กำหนดเป็น 7 นโยบายหลัก (Flagship Policies) และ 3 กลไกหลัก (Flagship Mechanisms) ตามความสำคัญเร่งด่วน (Priorities Setting) เพื่อมุ่งเน้นการขับเคลื่อนที่สำคัญให้บรรลุผลเป็นรูปธรรม ภายในระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2566-2568) บนพื้นฐานของความตรงประเด็น (Relevance) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) และประสิทธิภาพ (Efficiency) ดังนี้

7 นโยบายหลัก (Flagship Policies)

FP 1 : กำลังคนสมรรถนะและศักยภาพสูงตอบโจทย์การพัฒนาอุตสาหกรรมตามโมเดล BCG (ด้านการเกษตรและอาหาร การแพทย์และสุขภาพ การท่องเที่ยว และพลังงาน รวมถึงวัสดุและเคมีชีวภาพ) และอุตสาหกรรมเป้าหมายตามกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ อววน.

การบรรลุเป้าหมาย การลดรอยต่อระหว่างระดับการศึกษา ระบบ Education Sandbox ระบบคลังหน่วยกิตแห่งชาติ (Thailand National Credit Bank System) แพลตฟอร์มสำหรับสนับสนุน Credit Transfer ผู้เรียนสามารถเข้าทางการศึกษาได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม บัณฑิตและกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์ ที่มีสมรรถนะและศักยภาพสูงตามสาขาความต้องการของตลาดแรงงาน สามารถดึงดูดการลงทุนจากธุรกิจและอุตสาหกรรมสมัยใหม่ ลดการว่างงานของกำลังคนหลังวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 รวมถึงบัณฑิตเข้าสู่ตลาดแรงงานสูงขึ้น

FP 2 : กำลังคนระดับสูงที่มีทักษะรองรับอุตสาหกรรมและบริการใหม่แห่งอนาคตเพิ่มขึ้น

การบรรลุเป้าหมาย อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษามีคุณภาพการจัดการเรียนการสอนอย่างมืออาชีพ บุคลากรด้านวิจัยมีความเข้มแข็งทางวิชาการ องค์ความรู้เทคโนโลยี และนวัตกรรมถูกนำไปใช้ประโยชน์ในภาคอุตสาหกรรมและบริการใหม่ มีนักวิทยาศาสตร์ นักวิจัย นวัตกรรมและอื่น ๆ เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในชุมชนวิชาการของไทยที่มีมาตรฐานระดับนานาชาติ (Quality Infrastructure) ของ GRI และมีแพลตฟอร์มความร่วมมือในการถ่ายทอดองค์ความรู้การแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดี

FP 3 : วิสาหกิจชุมชน ระบบเศรษฐกิจฐานรากและเศรษฐกิจฐานนวัตกรรม รวมถึง SMEs, IDEs และ Deep Tech : Start Up มีความเข้มแข็ง และสร้างมูลค่าเชิงพาณิชย์

การบรรลุเป้าหมาย ผู้ประกอบการรายใหม่ (Entrepreneurs) Technology based Startup ที่ยกระดับเป็น Spin-off Companies ในอนาคต ผู้ประกอบการเดิมที่พัฒนาไปสู่ IDEs และ Deep Tech : Start Up ในอนาคต มีขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งในประเทศและระดับนานาชาติ และผลิตภัณฑ์ ผลงานนวัตกรรมถูกนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์

FP 4 : การรองรับสังคมสูงวัย และการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยสมบูรณ์

การบรรลุเป้าหมาย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรมรองรับสังคมสูงวัย Caregiver ประชาชนทุกกลุ่ม ทุกช่วงวัยสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต กำลังคนมีความพร้อมในการก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัย ผู้สูงอายุเป็น Active Citizen สามารถพึ่งพาตนเองในสังคมได้ และระบบจัดหางานสำหรับแรงงานสูงวัย

FP 5 : การสร้างความเป็นเลิศ ทั้งด้านวิทยาศาสตร์ และด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์

FP 6 : ศูนย์กลางความเชี่ยวชาญระดับนานาชาติ (Hub of Talent & Knowledge)

การบรรลุเป้าหมาย องค์ความรู้แบบพหุวิทยาการ (Multidisciplinary) และสหวิทยาการ (Interdisciplinary) ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ผ่านการเชื่อมโยงประเทศไทยเข้ากับภูมิภาคและนานาชาติต่อไป บุคลากรมีความเป็นเลิศด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ และด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม และ University Prominence

FP 7 : โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในสถาบันอุดมศึกษาที่เข้มแข็ง

การบรรลุเป้าหมาย โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมในสถาบันอุดมศึกษาที่เข้มแข็ง และนักวิจัยและบุคลากรระดับสูงในสถาบันอุดมศึกษา

3 กลไกหลัก (Flagship Mechanisms)

FM 1 : การปฏิรูประบบการเงินและงบประมาณที่มุ่งผลสัมฤทธิ์

การบรรลุเป้าหมาย ต้นทุนต่อหน่วย (Unit Cost) ที่สะท้อนคุณภาพ มาตรฐานการอุดมศึกษา รูปแบบการจัดสรรงบประมาณแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ และสถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชนสามารถใช้ประโยชน์จากกองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษาได้อย่างคุ้มค่าคุ้มทุน และมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

FM 2 : การส่งเสริมธรรมาภิบาล ให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้

การบรรลุเป้าหมาย ช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ของสถาบันอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษาที่ยึดมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักธรรมาภิบาล

FM 3 : การยกระดับฐานข้อมูลระบบอุดมศึกษาให้มีความน่าเชื่อถือ ถูกต้อง แม่นยำ มีเสถียรภาพ

การบรรลุเป้าหมาย ระบบฐานข้อมูลที่มีการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน และข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) และระบบคลังข้อมูล รองรับการวิเคราะห์ทางนโยบายด้านการอุดมศึกษา และด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

หมุดหมาย (Milestone) ของการพัฒนาการอุดมศึกษาระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

จาก 3 ยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการอุดมศึกษาระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) และ 10 การขับเคลื่อนสำคัญ จะสามารถทำให้เกิดเหตุการณ์สำคัญต่อการบรรลุวิสัยทัศน์ ในปี พ.ศ. 2570 ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ช่วง ได้แก่

ช่วงที่ 1 การอุดมศึกษาเป็นปัจจัยสนับสนุนการพลิกโฉมประเทศไทยหลังวิกฤตโควิด-19 (Higher Education is Key Enablers for Thailand's Transformation in the Post Covid-19)

โดยในระยะ 3 ปีแรกของการพัฒนา (พ.ศ. 2566-2568) เป็นปีแห่ง 10 การขับเคลื่อนสำคัญ ที่ประกอบด้วย 7 นโยบายหลัก (Flagship Policies) และ 3 กลไกหลัก (Flagship Mechanisms) ในแต่ละปีปรากฏหมุดหมาย (Milestone) สำคัญ ดังนี้

Milestone I : กำลังคนทุกช่วงวัย ได้รับการพัฒนาตามปรัชญาการอุดมศึกษาไทย ในทุกมิติ สอดคล้องกับความต้องการของภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ ภายในปี พ.ศ. 2566

Milestone II : ความเข้มแข็งทางนิเวศอุดมศึกษา นำไปสู่การผลักดันภาคเศรษฐกิจ และสังคม ภายในปี พ.ศ. 2567

Milestone III : ศูนย์กลางความเชี่ยวชาญในระดับนานาชาติ ภายในปี พ.ศ. 2568

ช่วงที่ 2 การอุดมศึกษาเพื่อความยั่งยืนของไทย (Higher Education for Sustainable Thailand)

การอุดมศึกษาสร้างสมดุลในการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาแก่ทุกภาคส่วน อย่างเป็นธรรมและสามารถสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันตามกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 โดยเหตุการณ์ในช่วงที่ 2 มีระยะ 2 ปี (พ.ศ. 2569-2570) เป็นผลการพัฒนา อย่างต่อเนื่องตามยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา 3 ยุทธศาสตร์ร่วมกับผลลัพธ์จาก 10 การขับเคลื่อนสำคัญ ส่งผลให้การอุดมศึกษามีทรัพยากรที่มีศักยภาพมากพอและสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มศักยภาพ ทั้งนี้ในแต่ละปีปรากฏหมุดหมาย (Milestone) สำคัญ ดังนี้

Milestone IV : การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอุดมศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ ภายในปี พ.ศ. 2569

Milestone V : การอุดมศึกษาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยอย่างยั่งยืน จากองค์ความรู้ ด้านสังคมศาสตร์และด้านวิทยาศาสตร์ ด้วยวิจัยและนวัตกรรมแบบก้าวกระโดด โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง เพื่อเริ่มเข้าสู่ประเทศพัฒนาแล้ว ภายในปี พ.ศ. 2570

VISION '2570'

“อุดมศึกษาสร้างคน สร้างปัญญา ปลุกฝังคุณธรรม เพื่อพัฒนาสังคมไทยอย่างยั่งยืน”

IMPACT

Human Achievement Index (HAI) = 0.7209 / Human Development Index (HDI) = 0.825

SUPER IMPACT

การอุดมศึกษาไทยเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศ เริ่มเข้าสู่ประเทศพัฒนาแล้ว ภายในปี พ.ศ. 2570

ส่วนที่

1

บริบทของ อุดมศึกษา

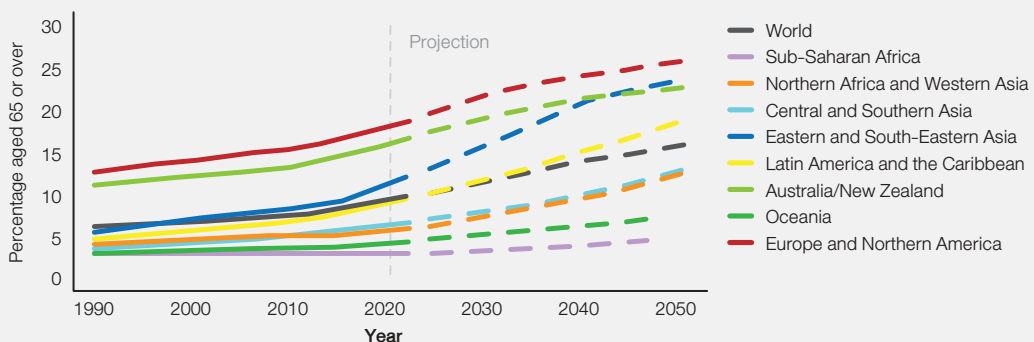
1.1 สภาพแวดล้อมและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการศึกษา

การอุดมศึกษาเป็นกลไกหลักสำคัญในการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศให้มีทั้งคุณภาพและปริมาณที่เพียงพอ ตลอดจนการวิจัย การสร้างสรรค์องค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม รวมถึงมีบทบาทในการบริการวิชาการ ด้วยการเสนอแนะ/ให้ข้อคิดเห็น เพื่อชี้นำสังคมตามความเป็นจริงและความถูกต้องบนหลักฐานทางวิชาการ ตลอดจนการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ การอุดมศึกษาจึงเป็นกลไกหลักสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ทั้งมิติทางด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม และจากการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของโลก ในมิติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ล้วนส่งผลกระทบกับการอุดมศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและสังคม ความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทางเทคโนโลยีในยุคโลกาภิวัตน์ สภาพเศรษฐกิจในยุคการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) การจัดการกับสภาพภูมิอากาศโลก และความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเสถียรภาพ ทิศทางการเมือง ปัจจัยเหล่านี้กระทบและสร้างความท้าทายให้กับบทบาทของการอุดมศึกษาของไทย

ปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการศึกษา

ด้านสังคม

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและสังคม เป็นประเด็นหนึ่งที่ทำนายสำคัญของโลก โดยคาดการณ์ว่าภายในปี พ.ศ. 2573 ประชากรโลกจะเพิ่มขึ้นกว่า 1 พันล้านคน เป็นมากกว่า 8.5 พันล้านคน (United Nations, 2019) ซึ่งร้อยละ 97 ของการเติบโตของประชากรนี้จะมาจากประเทศที่กำลังพัฒนา และประชากรในทุกภูมิภาคทั่วโลกจะมีอายุขัยที่ยาวขึ้น (Increasing Life Expectancy) และมีบุตรกันลดน้อยลง ผลที่ตามมา คือ กลุ่มประชากรโลกจะมีช่วงอายุมากกว่า 65 ปี ขึ้นไป (PricewaterhouseCoopers, 2021) และจากข้อมูลขององค์การสหประชาชาติ หรือ United Nations (2020) พบว่าประชากรโลกมีอัตราการเติบโตสูงสุดในช่วง พ.ศ. 2503 และมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยคาดการณ์ว่าช่วงปลายศตวรรษที่ 21 ประชากรโลกอาจมีอัตราการเติบโตหยุดชะงัก และเมื่อภาวะเจริญพันธุ์ลดน้อยลง (Fertility) ประกอบกับประชากรมีอายุขัยที่ยาวนานขึ้นตามความก้าวหน้าทางการแพทย์ ส่งผลให้โครงสร้างประชากรโลกถูกปรับเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

Source : United Nations, 2019c.

Note : Oceania excluding Australia and New Zealand.

ภาพที่ 1 ร้อยละของประชากรที่มีอายุ 65 ปี ขึ้นไป ระหว่างปี พ.ศ. 2533-2593 (United Nations, 2020)

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและสังคมดังกล่าว เป็นความท้าทายทางด้านเศรษฐกิจในเรื่องของกำลังคน เนื่องจากภาวะเจริญพันธุ์ที่ลดน้อยลง และประชากรรุ่นใหม่ หรือกลุ่มคนรุ่นมิลเลนเนียล (Millennials) หรือผู้ที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2523 ถึง 2538 มีความคาดหวังที่จะประกอบอาชีพ ณ ต่างประเทศ มากกว่ากลุ่มประชากรรุ่นเก่า โดยมีแนวโน้มที่สอดคล้องกันทั่วโลก ตัวอย่างเช่น ร้อยละ 93 ในแอฟริกา ร้อยละ 81 ในละตินอเมริกา และร้อยละ 74 ในตะวันออกกลาง ซึ่งพวกเขาคิดเห็นว่าเมื่อถึงจุดหนึ่งของอาชีพ พวกเขาต้องการไปประกอบอาชีพ ณ นอกประเทศ บ้านเกิด และถึงแม้จะแสดงถึงแนวโน้มว่าจะสร้างผลกระทบเชิงบวกทางด้านเศรษฐกิจให้กับประเทศปลายทาง แต่อาจนำไปสู่ภาวะความตึงเครียดทางสังคมและการเมือง (PricewaterhouseCoopers, 2021) นอกจากนี้ กลุ่มคนรุ่นมิลเลนเนียลมีลักษณะเฉพาะ คือ มีทัศนคติพึ่งพาตนเองในเรื่องปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ เหนือ Entrepreneurial Thinkers และมักแสวงหาความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน (Work-Life Balance) มากกว่ากลุ่มคนรุ่นก่อน โดยไม่ต้องการให้งานมาตีกรอบการดำเนินชีวิต และคิดเห็นว่าการที่มีความยืดหยุ่นเป็นหนทางหนึ่งที่จะทำให้เกิด Work-Life Balance (Tamunomiebi and Wobodo, 2018)

ดังนั้น จึงเป็นความท้าทายในการสนับสนุนกำลังคนที่มีอายุให้คงอยู่ในระบบ รวมถึงการสร้างการจ้างงานที่เพียงพอในช่วงที่มีการเปลี่ยนผ่านของอายุประชากรไปสู่ประชากรสูงวัย (United Nations, 2020) ซึ่งภาครัฐและภาคธุรกิจมีบทบาทสำคัญในการสร้างความยืดหยุ่นของการพลัดเกษียณ อาทิ 1) มาตรการจูงใจทางการเงิน เช่น การปฏิรูปกฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับบำเหน็จ/บำนาญ และ 2) การลงทุนด้านการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) เช่น การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) (ตัวอย่างเช่น การฝึกอบรม การเพิ่มพูนทักษะใหม่ ตลอดชีวิตการทำงาน (Up Skills/Re Skills/New Skills) (PricewaterhouseCoopers, 2021) ในอนาคตการเรียนรู้ตลอดชีวิตจะมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการเพิ่มพูนองค์ความรู้และทักษะให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และรับรองทักษะที่จำเป็นตลอดช่วงชีวิต นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมสูงวัยยังเป็นแรงจูงใจทางเศรษฐกิจอย่างหนึ่ง ในการลงทุนด้านนวัตกรรมเพื่อทดแทนกำลังคนอีกด้วย เช่น หุ่นยนต์ และปัญญาประดิษฐ์ (United Nations, 2020)

การเข้าสู่สังคมสูงอายวยังเป็นความท้าทายและโอกาสในเรื่องของการบริการด้านสังคมและด้านสุขภาพ (Social Services and Healthcare) เนื่องจากเกิดประเด็นคำถามที่ว่าใครจะดูแลผู้สูงอายุ เมื่อความสามารถและสุขภาพของผู้สูงอายุถดถอยลง คำถามนี้ก่อให้เกิดโอกาสในการจ้างงานและการสร้างนวัตกรรมเพื่อรองรับการดูแลผู้สูงอายุ อาทิ หุ่นยนต์ดูแลผู้สูงอายุ เช่น เซอร์จิจนริยะเพื่อใช้ติดตามพฤติกรรมและสุขภาพของผู้สูงอายุ ตลอดจนการวิจัยที่ส่งเสริมให้มีอายุยืนยาว เช่น สารต้านอนุมูลอิสระ การฟื้นฟูเซลล์ เป็นต้น โดยเป็นการส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมทางเทคโนโลยีแล้วอาจนำไปสู่นิยามคำว่า “แก่” ใหม่อีกครั้ง (United Nations, 2020) และในประเทศไทย ภาครัฐจำเป็นต้องพิจารณาการพัฒนาคนทุกช่วงวัยให้เต็มตามศักยภาพ โดยเฉพาะกลุ่มประชากรผู้สูงวัยให้ยังคงมีสุขภาพที่ดีเพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือสังคมได้ อีกทั้ง ยังเป็นโอกาสทางด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากผู้สูงอายุมีความต้องการสินค้าและบริการ เช่น ธุรกิจบริการสุขภาพและการแพทย์ และศูนย์พักพิงผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นช่องทางในการพัฒนานวัตกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564)

ด้านเทคโนโลยี

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ปรากฏให้เห็นเด่นชัดในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของมนุษย์ โดยมีการคาดการณ์ว่าอุปกรณ์ Internet of Things (IoT) จะเพิ่มขึ้นเกือบสามเท่าจาก 8.74 พันล้านอุปกรณ์ ในปี พ.ศ. 2563 เป็นมากกว่า 25.4 พันล้านอุปกรณ์ ภายในปี พ.ศ. 2573 (Statista, 2021) โดยอุปกรณ์จะเชื่อมต่อถึงกันครอบคลุมอุปกรณ์ทุกประเภท ตั้งแต่สมาร์ทโฟนไปจนถึงอุปกรณ์ครัวเรือน เป็นต้น และในมุมมองของกลุ่มคนรุ่นมิลเลนเนียล เทคโนโลยีไม่ได้เป็นเพียงแค่อุปกรณ์ แต่มีการเชื่อมโยงถึงกันในลักษณะ “Natural Language” (PricewaterhouseCoopers, 2021) ยิ่งไปกว่านั้น กลุ่มคนรุ่นซูมเมอร์ (Zoomers) หรือผู้ที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2539 ถึง 2555 ซึ่งกำลังเข้าสู่ตลาดแรงงาน เป็นกลุ่มคนที่เกิดในยุคโลกาภิวัตน์ เทคโนโลยีที่ไร้พรมแดน การเข้าถึงข้อมูล/ข่าวสารจากทั่วโลกสามารถทำได้ด้วยการคลิกปุ่มและอินเทอร์เน็ต โดยมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีมากกว่ากลุ่มคนรุ่นก่อน (Tamunomiebi and Wobodo, 2018) ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายประการ ตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน การกำหนดโครงสร้างทางสังคม รวมถึงการดำเนินวิถีชีวิต (United Nations, 2018) ตัวอย่างเช่น ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เทคโนโลยีทำให้ผู้คนสามารถทำงานจากระยะไกล สามารถลดความจำเป็นในการเดินทางในแต่ละวัน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขสามารถติดตามอาการของผู้ป่วยได้ผ่านช่องทางสมาร์ทโฟน ซึ่งความก้าวหน้าหรือวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีมีปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับโลกาภิวัตน์ และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนในเรื่องการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การลดปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และการปรับปรุงผลผลิตทางการเกษตร คุณภาพของน้ำ สุขาภิบาล สุขภาพ รวมถึงการเพิ่มผลลัพธ์การเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม บุคลากรทางการศึกษาควรได้รับการฝึกอบรมที่เพียงพอเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน (OECD, 2021)

การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว เป็นความท้าทายที่สำคัญประการหนึ่ง เนื่องจากเพื่อสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) และระบบอัตโนมัติ (Automation) ที่มีศักยภาพจะถูกนำมาใช้ประโยชน์ร่วมกับห่วงโซ่มูลค่าโลก (Global Value Chains) (United Nations, 2020) ซึ่งในปัจจุบันแต่ละธุรกิจกำหนดตำแหน่งตนเองใน Digital Business Models เพื่อใช้เทคโนโลยีในการสร้างความได้เปรียบด้านการแข่งขัน (PricewaterhouseCoopers, 2021) ถึงแม้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้ผลิตภาพแรงงานดีขึ้น แต่กระทบต่อตลาดแรงงาน โดยคอมพิวเตอร์และระบบดิจิทัลจะถูกนำมาใช้สนับสนุนกำลังคนที่มีทักษะสูง ขณะที่หุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติบางรูปแบบกำลังแทนที่กำลังคนที่มีทักษะระดับปานกลาง (United Nations, 2020) อย่างไรก็ตาม ในอดีตที่ผ่านมาอาชีพที่มีภาระงานและต้องใช้ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมยังไม่อาจถูกแทนที่ด้วยระบบอัตโนมัติ (Autor, 2015 as cited in Deming, 2017) และจากการคาดการณ์ของ Deloitte Access Economics (2017) พบว่าภายในปี พ.ศ. 2573 อาชีพที่ต้องเน้นการใช้ Soft Skills จะมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็น 2 ใน 3 ของอาชีพทั้งหมด และในประเทศไทยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อตลาดแรงงานเช่นกัน ในเรื่องของความไม่สอดคล้องกันระหว่างทักษะของกำลังคน กับทักษะที่ต้องใช้ในการประกอบอาชีพ (Skill Mismatch) โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีระดับสูง และกำลังคนที่มีทักษะระดับน้อยกว่าจะถูกแทนที่ด้วยหุ่นยนต์และเครื่องจักรกลมากยิ่งขึ้น (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564)

ด้านเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจโลก ยังคงมีความไม่แน่นอนจากการเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) หลังจากการหดตัวลงประมาณ 3.5 ในปี พ.ศ. 2563 เศรษฐกิจโลกคาดว่าจะเติบโตสูงขึ้นร้อยละ 5.5 ในปี พ.ศ. 2564 และลดลงเหลือร้อยละ 4.2 ในปี พ.ศ. 2565 ขณะที่ Global Trade มีความสอดคล้องกับการฟื้นตัวของกิจกรรมโลก โดยปริมาณการค้าทั่วโลกคาดว่าจะเติบโตขึ้นประมาณร้อยละ 8 ในปี พ.ศ. 2564 ก่อนที่จะลดลงเหลือร้อยละ 6 ในปี พ.ศ. 2565 (International Monetary Fund, 2021a) และการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ยังกระทบต่อการจ้างงาน โดยกลุ่มกำลังคนที่มีทักษะน้อยเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด (International Monetary Fund, 2021b) อีกทั้งระบบอัตโนมัติในภาคบริการอาหาร ภาคการเกษตร ภาคการผลิต และภาคการก่อสร้าง เป็นอีกหนึ่งปัจจัยจะสร้างผลกระทบให้กับกลุ่มกำลังคนดังกล่าว อย่างไรก็ตาม โรคโควิด-19 ก่อให้เกิดการสร้างโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณสุขขนาดใหญ่และการลงทุนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรมนุษย์ (Chebly, Schiano, and Mehre, 2020)

สำหรับประเทศไทย การเติบโตทางเศรษฐกิจหดตัวร้อยละ 6.1 ในปี พ.ศ. 2563 เป็นผลมาจากอุปสงค์ภายนอกที่ลดน้อยลง ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคการค้าและการท่องเที่ยว การชะงักงันของห่วงโซ่อุปทานและการลดลงของการบริโภคภายในประเทศ (Domestic Consumption) ผลพวงของการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ได้สร้างความท้าทายให้กับตลาดแรงงานของประเทศหลายประการ ผลกระทบสำคัญ คือ อัตราการว่างงานเพิ่มสูงขึ้น จากสองเท่าของร้อยละ 1 ในไตรมาสแรกของปี พ.ศ. 2562 เป็นร้อยละ 2 ในไตรมาสที่สองของปี พ.ศ. 2563 (The World Bank, 2021a) ถือเป็นระดับสูงสุดนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 ซึ่งการสูญเสียการจ้างงานเกิดขึ้นทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาคการผลิตและการค้าส่ง/ปลีก อย่างไรก็ตาม เพื่อฟื้นตัวภายหลังสถานการณ์โรคระบาด ธนาคารโลกหรือ The World Bank ได้ให้คำแนะนำไว้ว่า งานที่จะต้องถูกสร้างในภาคส่วนที่มีผลิตภาพสูง และอยู่บนพื้นฐานของการใช้ทุนทางปัญญา เพื่อนำไปสู่ความก้าวหน้าใหม่ในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ รวมถึงได้ให้คำแนะนำเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในระยะสั้นและยาว ดังนี้ ในระยะสั้น คือ การจัดโปรแกรมการฝึกอบรมสำหรับเพิ่มพูนทักษะ ทั้ง Up Skills และ Re Skills เพื่อสนับสนุนกำลังคนให้สามารถกลับไปทำงานได้ และระยะยาว คือ การสร้างระบบพัฒนากำลังคนตามการขับเคลื่อนอุปสงค์และมุ่งเน้นผลลัพธ์ให้มากยิ่งขึ้น (Demand-driven and Results-oriented workforce) ด้วยการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมทักษะ และการปรับปรุงระบบบริหารจัดการงานให้มีความทันสมัย (The World Bank, 2021b)

ด้านสิ่งแวดล้อม

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหนึ่งในประเด็นท้าทายที่สำคัญ ธรรมชาติกำลังเปลี่ยนแปลงไปด้วยฝีมือมนุษย์ การรบกวนระบบนิเวศ การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพและสัตว์ป่า การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการเสื่อมโทรมคุณภาพอากาศ น้ำ และดิน เป็นผลพวงมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจและการดำเนินวิถีชีวิตของมนุษย์ ซึ่งความตระหนักเรื่องการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติเริ่มปรากฏให้เห็นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ซึ่งก่อให้เกิดภาวะโลกร้อน (Global Warming) นักวิทยาศาสตร์คาดการณ์ว่า หากอุณหภูมิโลกเพิ่มสูงขึ้นเกิน 2.5 องศาเซลเซียส จะก่อให้เกิดความเสียหายที่ไม่อาจแก้ไขได้ โดยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นปัจจัยขับเคลื่อนอิสระของการเปลี่ยนแปลงระบบธรรมชาติและส่งผลกระทบต่อระบบอื่น ๆ ทั่วโลกมากขึ้น (United Nations, 2020) เช่น การเพิ่มสูงขึ้นของระดับน้ำทะเล ความเป็นกรดของมหาสมุทร ความแห้งแล้ง และการเกิดพื้นที่ทะเลทราย เป็นต้น ซึ่งในอนาคตความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศขึ้นอยู่กับอัตรา ช่วงเวลาและค่าความรุนแรงสูงสุดของภาวะโลกร้อน (Intergovernmental Panel on Climate Change, 2018)

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกับการขาดแคลนของทรัพยากรมีความเชื่อมโยงกัน โดยมีการคาดการณ์ว่าภายในปี พ.ศ. 2573 การเพิ่มขึ้นของประชากรโลกจะทำให้ความต้องการอาหารเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 35 โดยประเภทของอาหารที่มีความต้องการเพิ่มขึ้นตามรายได้ของประชากร คือ น้ำมันพืช นม เนื้อ ปลา และน้ำตาล ซึ่งสร้างผลกระทบต่อพลังงานและน้ำ และในอีก 60 ปี ต่อจากนี้การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรลดลงได้มากถึงหนึ่งในสามของพื้นที่แอฟริกา และทั่วโลกจะมีความต้องการน้ำและพลังงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 40 และ 50 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม หลายประเทศทั่วโลกได้ดำเนินการผสมผสานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ควบคู่ไปกับรอยเท้าทางนิเวศ (Ecological Footprint) โดยปี พ.ศ. 2559 สหราชอาณาจักรสามารถผลิตไฟฟ้าทั้งหมดโดยไม่ต้องใช้ถ่านหิน และโปรตุเกสสามารถสร้างพลังงานทั้งหมดสำหรับหนึ่งสัปดาห์โดยใช้แหล่งพลังงานหมุนเวียนเพียงอย่างเดียว เป็นต้น และภาคธุรกิจที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากปัญหาน้ำ ดิน และพลังงาน ได้มีการพัฒนานวัตกรรมเพื่อรองรับผลกระทบดังกล่าว ตัวอย่างเช่น ผู้ผลิตและแปรรูปอาหารในแอฟริกาใต้ได้กลายเป็นผู้ผลิตพลังงานหมุนเวียน ด้วยการนำของเสียจากสัตว์ปีกและน้ำเสียจากโรงงาน เปลี่ยนมาเป็นพลังงานทดแทนสำหรับใช้ในโรงงานและสร้างมูลค่าเพิ่มอีกด้วย (PricewaterhouseCoopers, 2021) ถือเป็นความท้าทายสำคัญอีกประการหนึ่ง ในการค้นหาคำตอบเพื่อแก้ไขวิกฤตการณ์สภาพภูมิอากาศ และปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้วยการนำเทคโนโลยี นวัตกรรม และการกำหนดนโยบายมาใช้ประโยชน์ในการค้นหาคำตอบดังกล่าว อาทิ การลดต้นทุนของการผลิต การกักเก็บ การใช้เทคโนโลยีพลังงานหมุนเวียน และการเปลี่ยนแปลงวิถีปฏิบัติทางการเกษตร (เช่น เทคโนโลยีชลประทาน การวิจัยเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางชีวภาพที่ย่อยสลายได้ และการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อลดของเสีย) (United Nations, 2020) นอกจากนี้ จากข้อมูลของ PricewaterhouseCoopers (2021) พบว่าการเติบโตของพลังงานทางเลือกมีผลให้การจ้างงานในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับพลังงานหมุนเวียนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ขณะที่อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงฟอสซิล (Fossil fuel) มีจำนวนลดลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งปัจจุบันภาคธุรกิจได้ให้ความสำคัญกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) โดยการปรับรูปแบบการดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสังคมและสิ่งแวดล้อม

และประเทศไทยได้เห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าว โดยได้ร่วมผลักดันเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) และได้ร่วมให้สัตยาบันเป็นภาคีในกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change : UNFCCC) ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายที่จะลดก๊าซเรือนกระจกร้อยละ 20-25 ในปี พ.ศ. 2573 ในสาขาพลังงาน ขนส่ง ของเสีย และกระบวนการอุตสาหกรรม พร้อมกับข้อเสนอการมีส่วนร่วมด้านการลดก๊าซเรือนกระจก อาทิ การสร้างความมั่นคงทางอาหารภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การนำแนวทางทฤษฎีใหม่ไปใช้ในการจัดการด้านการเกษตร และการจัดการที่ดินเพื่อส่งเสริมการจัดสรรงบประมาณและการกระจายความเสี่ยงทางเศรษฐกิจในระดับครัวเรือน และสร้างการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนในป่าชุมชนเพื่อส่งเสริมความมั่นคงทางอาหารในระดับชุมชน เป็นต้น (สำนักงานศูนย์ข้อมูลข่าวสารการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย, 2564) อย่างไรก็ตาม การจัดการกับสภาพภูมิอากาศของประเทศไทยยังคงเป็นความท้าทาย เนื่องจากการขาดแคลนการพัฒนาเชิงเทคนิค และเทคโนโลยี และการสนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศที่มีอย่างจำกัด (Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning, 2010)

ด้านการเมือง

ประเด็นทางการเมืองโลก ประกอบด้วยแนวโน้มที่สำคัญ (Megatrends) 3 ประเด็น ได้แก่ โลกาภิวัตน์ (Globalization) การบูรณาการ (Integration) และการเป็นประชาธิปไตย (Democratization) กล่าวคือ โลกาภิวัตน์ (globalization) ในที่นี้หมายถึง ภาวะข้ามชาติ (Transnationalization) ซึ่งแตกต่างจากการบูรณาการระหว่างประเทศ (Integration) ที่อยู่ในรูปแบบของข้อตกลงระหว่างรัฐและมีมติของอาณาเขต โดยโลกาภิวัตน์เป็น Megatrends ที่โดดเด่นที่สุด (Lebedeva, 2019) การเกิดโลกาภิวัตน์เป็นการพัฒนาการติดต่อสื่อสาร การคมนาคมขนส่ง และเทคโนโลยีสารสนเทศให้เชื่อมโยงระหว่างบุคคล ชุมชน องค์กร รัฐบาล ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น สิ่งต่าง ๆ สามารถแพร่กระจายไปทั่วโลกได้ในเวลาอันสั้น ซึ่งส่งผลให้เกิดการรับรู้หรือรับผลกระทบจากสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทีทันใด ทั้งข้อมูลข่าวสาร โรคภัยไข้เจ็บ ภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง หรือจะเป็นการก่อการร้าย ทำให้องค์การระดับนานาชาติต้องเข้ามามีบทบาทและจัดการ รวมถึงการสร้างข้อตกลงระหว่างประเทศต่าง ๆ ร่วมกันมากขึ้น แต่ละชาติจำเป็นต้องยอมสละอำนาจแห่งรัฐชาติบางประการในการเข้าร่วมกับองค์การนานาชาติ เพื่อรักษาสันติภาพและผลประโยชน์ของประเทศตนเอง และทิศทางในอนาคตที่ภูมิรัฐศาสตร์โลกจะเป็นโลกหลายขั้วอำนาจและประเทศมหาอำนาจไม่ได้มีเพียงชาติเดียวหรือกลุ่มเดียวเท่านั้น เพราะแต่ละประเทศต่างมีความเชื่อมโยงกันและกันมากขึ้น มีการพึ่งพาและรวมกลุ่มทั้งในเชิงภูมิภาคและอุดมการณ์มากขึ้น จนบางครั้งทำให้เกิดการตัดสินใจประเด็นภายในประเทศยังต้องคำนึงถึงประเทศอื่น ๆ ด้วย (เกรียงศักดิ์, 2559) Megatrends เชิงการเมืองที่กำลังเกิดขึ้นส่งผลทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมของโลก ประเทศต่าง ๆ ต้องมีการปรับตัวให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีความเชื่อมโยงกัน การเปลี่ยนขั้วทางเศรษฐกิจและการเมืองที่กำลังขยายตัว ส่งผลต่อเศรษฐกิจและความมั่นคง ทำให้ภาครัฐต้องมีบทบาทเป็นผู้วางแนวทางและนโยบายของประเทศ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ให้ทันต่อสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไป ภายใต้แนวคิดที่ว่าประเทศไทยจะมีกลยุทธ์ในการปรับตัวให้เข้ากับขั้วทางเศรษฐกิจและทางการเมืองของโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

ประเด็นทางการเมืองก่อให้เกิดผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของการอุดมศึกษาประเด็นหนึ่ง ได้แก่ การที่สาธารณชนมองว่า การอุดมศึกษามักถูกแทรกแซงหรือถูกรบกวนจากภาคการเมือง ทั้งทางด้านการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการสังคม ทำให้เกิดประเด็นถกเถียงทางด้านเสรีภาพและอิสรภาพทางการศึกษา ซึ่งในบางประเทศความน่าเชื่อถือที่สาธารณชนมีต่อระบบอุดมศึกษาลดลง จึงเป็นประเด็นท้าทายที่การอุดมศึกษาจะต้องสร้างความน่าเชื่อถือในตัวเอง และไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เปิดกว้าง การเตรียมให้นักศึกษาเป็นพลเมืองที่มีความตื่นตัวและเป็นไปในทางสร้างสรรค์ โดยมุ่งเน้นการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความคิดสร้างสรรค์ และการสร้างความเชื่อถือทางสาธารณะเป็นการเชื่อมช่องว่างระหว่างมหาวิทยาลัยที่มีฐานะเป็น “สถาบันผู้มีความเชี่ยวชาญ” กับสาธารณชน ล้วนเป็นผลมาจากบรรยากาศทางการเมือง (Sursack, 2018)

สำหรับประเทศไทย ภาครัฐมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่จะสนับสนุนหรือผลักดันระบบอุดมศึกษาให้มีการขับเคลื่อนอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการวางแผนทาง นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เพื่อให้การอุดมศึกษาเกิดการวางระบบบริหารที่มีพื้นฐานอยู่บนหลักธรรมาภิบาล เสริมสร้างให้การอุดมศึกษาสามารถดึงดูดภาพของสถาบันอุดมศึกษา และขับเคลื่อนพันธกิจอยู่บนอัตลักษณ์ของตนเองที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนที่สอดคล้องกับนโยบายประเทศ อีกทั้ง จากกระแสของการมีเสรีภาพของโลก ทั้งทางการเมืองทางความคิดและวิชาการที่กำลังส่งผลต่อคนรุ่นใหม่ มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านวิถีคิด การดำเนินชีวิต การศึกษาและการเลือกประกอบอาชีพที่เปิดกว้างมากขึ้น ดังนั้น ภาครัฐจึงควรวางนโยบายหรือแนวทางที่ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถปรับตัวให้รับมือกับกระแสการเมืองโลกได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ เพราะการอุดมศึกษามีบทบาทและเป็นกลไกสำคัญหนึ่งในการขับเคลื่อนประเทศ เป็นแหล่งสะสมองค์ความรู้และการผลิตกำลังคน ที่นำมาใช้ในการขับเคลื่อนประเทศให้หลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง โดยเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีความเป็นเลิศตามอัตลักษณ์ มีความเป็นอิสระในเชิงการบริหารและทางวิชาการ มีความคล่องตัวในการดำเนินงาน การขับเคลื่อนอุดมศึกษาจำเป็นต้องขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบและมีทิศทาง ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ และทันต่อกระแสโลกาภิวัตน์ที่เกิดขึ้น

จากปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้น สร้างความท้าทายให้กับการอุดมศึกษาหลายประการ และจากข้อมูลขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ หรือ Organisation for Economic Co-operation and Development (2021) พบว่าตลาดแรงงานไทยเผชิญกับความไม่สมดุลกันระหว่างทักษะของกำลังคน (อุปทาน) กับทักษะที่ตลาดแรงงานต้องการ (อุปสงค์) โดยในช่วงปี พ.ศ. 2554-2561 ตลาดแรงงานมีปัญหาการขาดแคลนทักษะในหลากหลายอาชีพและอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการขาดแคลนทักษะในการประกอบอาชีพที่ต้องใช้ทักษะความเชี่ยวชาญ และอาชีพสายสนับสนุน เช่น ผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพ ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย สังคม วัฒนธรรมและที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่สายสนับสนุนเสมือน กำลังคนฝีมือหัตถกรรมและการค้าที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่โรงงานและเครื่องจักร และกลุ่มอาชีพขั้นพื้นฐาน เหล่านี้บ่งชี้ว่าการขาดแคลนทักษะพบได้ในทุกช่วงระดับของทักษะ (Skills Spectrum) และอุปทานส่วนเกินของตลาดแรงงานหรือทักษะที่เกินความต้องการของตลาดแรงงานคือ กำลังคนระดับฝีมือในภาคการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับสำคัญที่ลดลงของภาคการเกษตรในตลาดแรงงาน และในระดับอุตสาหกรรม รูปแบบการขาดแคลนทักษะและอุปทานส่วนเกินมีลักษณะเช่นเดียวกับการประกอบอาชีพคือ ภาคการศึกษาที่มีการขาดแคลนทักษะมากที่สุด และภาคการเกษตรมีอุปทานส่วนเกินมากที่สุด ความไม่สมดุลเหล่านี้ อาจเป็นผลมาจากหลายปัจจัย รวมถึงความไม่เพียงพอของอุปทาน ทักษะของผู้สำเร็จการศึกษาที่ไม่ตรงกับความต้องการของนายจ้าง และความน่าดึงดูดใจของสภาพการทำงาน อีกทั้ง การขาดแคลนทักษะที่สังเกตได้ในการประกอบอาชีพสะท้อนได้ว่าเป็นการขาดแคลนทักษะทางปัญญา เช่น การให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ การเขียน และการอ่านเพื่อความเข้าใจ รวมถึงทักษะทางสังคมบางอย่าง เช่น Service Orientation และทักษะทางเทคนิค และองค์ความรู้ที่พบว่าขาดแคลนมากที่สุด คือ องค์ความรู้ทางคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ความรู้เชิงเสมือน (Clerical Knowledge) และการบริการลูกค้าและบุคคล ซึ่งการเผชิญกับแนวโน้มสำคัญระดับโลกของประเทศไทย เช่น การสูงวัยของประชากร โลกาภิวัตน์ และระบบอัตโนมัติ ส่งผลให้การขาดแคลนทักษะความรู้ความเข้าใจ และทักษะทางสังคมมีแนวโน้มที่จะเด่นชัดมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้เกิดการขาดแคลนในด้านสาธารณสุขของไทยทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

จากข้อมูลทักษะสำหรับการประกอบอาชีพพบว่า ตลาดแรงงานไทยมีส่วนแบ่งของกำลังคนที่ไม่ตรงกับระดับคุณสมบัติและ/หรือสาขา โดยข้อมูลปี พ.ศ. 2561 พบว่าร้อยละ 7.8 ของกำลังคน มีคุณสมบัติต่ำกว่าเกณฑ์สำหรับการประกอบอาชีพ และร้อยละ 34 มีคุณสมบัติเกินกว่าเกณฑ์ ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับข้อเท็จจริงคือ การจ้างงานของประเทศไทยที่ผ่านมา การเติบโตส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในอาชีพที่มีทักษะต่ำ หรืออีกนัยหนึ่งอาจสะท้อนได้ว่านายจ้างมีปัญหาในการหาลูกจ้างที่มีระดับคุณวุฒิที่เหมาะสม และหันไปจ้างกำลังคนที่มีคุณสมบัติไม่ครบถ้วน อย่างไรก็ตาม สามารถตั้งข้อสังเกตได้ว่ากำลังคนที่มีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนไม่จำเป็นต้องมีทักษะในการทำงานที่ต่ำ เนื่องจากกำลังคนสามารถรับทักษะอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งระบบการประเมินประสบการณ์ทำงาน (System of Recognition of Prior Learning) สามารถช่วยรับรองทักษะเหล่านี้ และทำให้นายจ้างมองเห็นความสามารถของกำลังคนได้ชัดเจนมากขึ้น ฉะนั้น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความไม่สมดุลระหว่างการศึกษากับทักษะของกำลังคน และตลาดแรงงาน จึงควรมีการเสริมสร้างการตอบสนองของระบบการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต (Future Labour Market Needs) การให้ความสำคัญกับ Work-Based Learning รวมถึงการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อเพิ่มโอกาสในการ Up Skills และ Re Skills ของประชากร ตลอดจนการจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับตลาดแรงงานและความต้องการทักษะของตลาดแรงงาน

กล่าวโดยสรุป ปัจจัยทางสังคม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการเมืองล้วนมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างกัน โดยทรัพยากรมนุษย์เป็นทั้งผู้ขับเคลื่อน และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสภาพปัจจัยดังกล่าว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและสังคมที่ปรับเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทางเทคโนโลยีในยุคโลกาภิวัตน์ สภาพเศรษฐกิจโลกในยุคการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) การจัดการกับสภาพภูมิอากาศ และปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และทิศทางการเมือง ต้องใช้รากฐานแห่งปรัชญา (Philosophy) ในการตั้งคำถามแล้วค้นหาคำตอบแห่งความจริง มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมและพัฒนาทุนมนุษย์ทั้ง Age Group และ Non-Age Group ด้วยการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ที่มีเส้นทางการเรียนรู้ที่หลากหลายและยืดหยุ่น (Flexible Learning Pathways) พร้อมการพัฒนาทักษะเพื่อเตรียมพร้อมสู่อนาคต (Transversal Skills) ในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง และการดำเนินชีวิตที่มีคุณค่าและมีความหมาย อาทิ การคิดวิเคราะห์เชิงวิพากษ์และเชิงนวัตกรรม (Critical and Innovative Thinking) ทักษะการสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ (Inter-Personal Skills) เช่น การสื่อสาร การจัดระบบ การทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น ทักษะภายในจิตใจ (Intra-Personal Skills) เช่น การมีวินัย ภาระต่อผู้อื่น อุทิศตน และแรงจูงใจในตนเอง เป็นต้น ความเป็นพลเมืองโลก (Global citizenship) เช่น ความอดทน การเปิดกว้าง ความเคารพในความหลากหลาย การเข้าใจในความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม เป็นต้น และการรู้เท่าทันสื่อและข้อมูล (Media and Information Literacy) (UNESCO, 2014) เพื่อนำไปสู่การเป็นพลเมืองที่มีองค์ความรู้และทักษะศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) ซึ่งมีความตื่นตัวและเป็นไปในทางสร้างสรรค์ โดยมุ่งเน้นการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ มีความคิดในการสร้างและพัฒนาสิ่งใหม่ที่มีคุณค่า ให้เท่าทันกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของโลกในมิติต่าง ๆ โดยสามารถนำองค์ความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และต่อยอดในการเพิ่มผลิตภาพ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนในทุกมิติ โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง (Leave No One Behind)

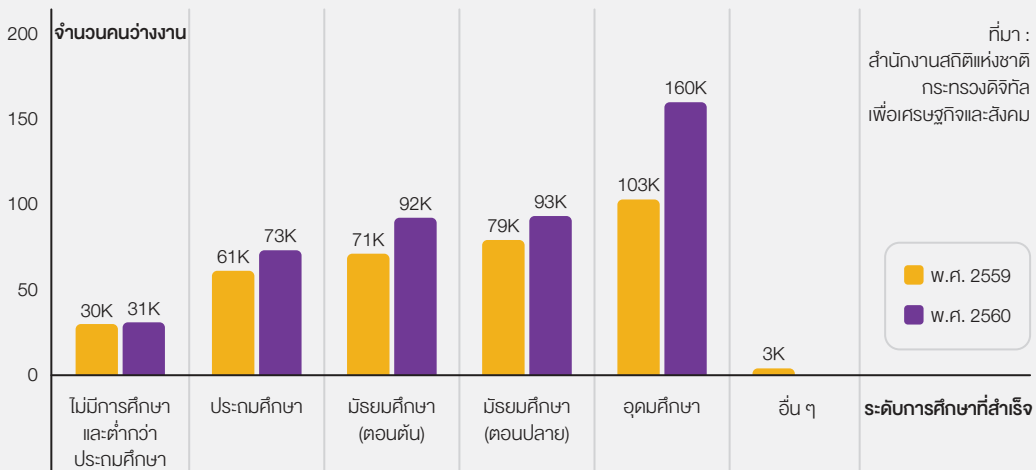

ปัจจัยภายในที่มีอิทธิพลต่อการอุดมศึกษา

คุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นมุมมองที่สะท้อนให้เห็นความสำเร็จและไม่สำเร็จของการจัดการศึกษาที่ครอบคลุมด้านผู้เรียน การวิจัยและนวัตกรรม การบริการวิชาการแก่สังคม และการบริหารจัดการสถาบัน ซึ่งในเบื้องต้นสามารถวิเคราะห์คุณภาพบัณฑิต จากรายงานสภาพปัญหาแรงงานของสถานประกอบการที่ต้องการใช้บัณฑิตแต่ไม่สามารถคัดเลือกได้ ขณะเดียวกันยังคงปรากฏอัตราว่างงานของบัณฑิตอยู่ จึงสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาช่องว่างระหว่างระดับความสามารถของบัณฑิตกับความต้องการของสถานประกอบการ อีกทั้ง นายจ้างยังมีมุมมองต่อคุณสมบัติของบัณฑิตที่ยังขาดทักษะคนและสังคม (Soft Skills) โดยเน้นความรับผิดชอบต่อสังคม และสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจำเป็นต่อการปฏิบัติงาน ในส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการวิจัย พบว่า สถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งการผลิตผลงานทางวิชาการ รวมถึงการนำงานวิจัยไปถ่ายทอดเพื่อใช้ประโยชน์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่ยังคงกระจุกตัวอยู่เพียงบางสถาบันและในขณะเดียวกันบางสถาบันไม่มีผลงานในระดับนานาชาติเลย ประกอบกับมีปัญหาความสมดุลระหว่างภาระงานวิจัยกับภาระงานสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา อีกทั้ง ศักยภาพด้านการวิจัยยังคงเป็นอุปสรรค ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลให้การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเกิดการแข่งขันในระดับนานาชาติมากยิ่งขึ้น จึงทำให้ผลการจัดอันดับ (University Ranking) ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในเวทีโลกเป็นส่วนสะท้อนคุณภาพได้เช่นกัน ซึ่งผลการวิเคราะห์อันดับสถาบันอุดมศึกษาในโลก พบว่าอันดับสถาบันอุดมศึกษาไทยมีแนวโน้มลดลงจากการจัดอันดับของ QS และ THE แต่ในบางสาขาวิชามีแนวโน้มอันดับที่ดี

เปรียบเทียบจำนวนผู้ว่างงาน

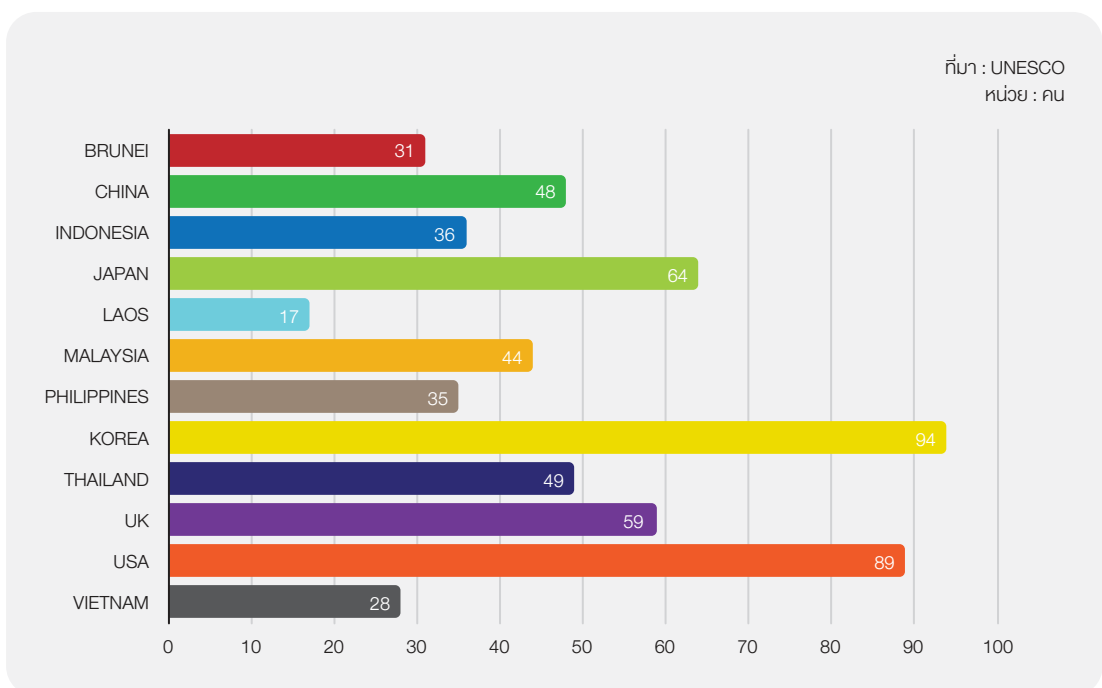
จำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ (เดือนมกราคม พ.ศ. 2559 และ พ.ศ. 2560)

ภาพที่ 2 เปรียบเทียบจำนวนผู้ว่างงานจำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ

แม้ว่าการเข้าถึงบริการอุดมศึกษาสามารถวิเคราะห์จากอัตราการเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา (Gross Higher Education Enrollment Rate) โดยหมายถึงอัตราส่วนของจำนวนนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับอุดมศึกษา (ไม่จำแนกอายุ) ต่อจำนวนประชากรรวมของประเทศ อายุ 18-22 ปี ของคนไทย พบว่าการเข้าถึงบริการอุดมศึกษามีสัดส่วนค่อนข้างสูง เมื่อเทียบกับประเทศในภูมิภาคและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่ในระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรจะทำให้จำนวนนักศึกษาลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาต้องแข่งขันกันดึงดูดผู้เรียนมากขึ้น ประกอบกับเผชิญความเสี่ยงทางการเงิน

การเข้าถึงบริการอุดมศึกษา เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนประชากรช่วงอายุ 18-22 ปี ที่เข้าสู่ระบบอุดมศึกษา ในปี พ.ศ. 2559 ของประเทศไทยจากข้อมูลของ UNESCO พบว่ามีอัตราการเข้าสู่ระบบอุดมศึกษาที่ร้อยละ 49 ซึ่งนับได้ว่ามีผู้เรียนในอุดมศึกษาอยู่ในระดับสูงประเทศหนึ่งของโลก โดยมีสัดส่วนประมาณครึ่งหนึ่งของประชากรวัย 18-22 ปี แสดงถึงโอกาสการเข้าถึงการศึกษาในระดับอุดมศึกษาอยู่ในเกณฑ์ที่ดี อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนนโยบายของรัฐเพื่อให้ประเทศหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง ยังจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการผลิตบัณฑิตทั้งในมิติเชิงปริมาณและคุณภาพไปพร้อมกัน เพื่อให้ทัดเทียมกับนานาชาติหรือประเทศพัฒนาแล้วของโลก ดังนั้น อุดมศึกษาจึงต้องนำผลการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั่วโลกมาพิจารณาร่วมกับศักยภาพในมิติต่าง ๆ ทั้งทางด้านหลักสูตรความร่วมมือกับนานาชาติ การแลกเปลี่ยนผู้เรียนและบุคลากร ตลอดจนการกำหนดบทบาทของการอุดมศึกษาไทยในเวทีโลกให้ชัดเจน นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษาต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและสังคมซึ่งทำให้จำนวนนักศึกษาลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาต้องปรับตัวและพัฒนาตนเอง เพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงทางการเงิน

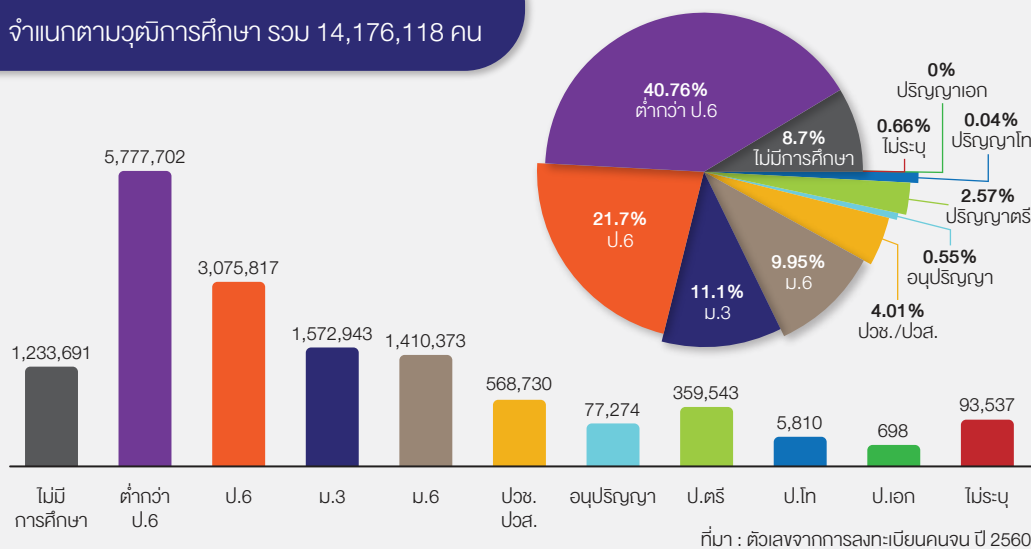
ภาพที่ 3 สัดส่วนของประชากรช่วงอายุ 18-22 ปี ที่เข้าสู่อุดมศึกษาของประเทศไทย
เปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ ในปี พ.ศ. 2559

อย่างไรก็ตาม **ความเท่าเทียมและความเป็นธรรม**ยังคงเป็นปัญหา เนื่องจากนักศึกษาจากครอบครัวรายได้สูงมักเรียนเก่ง และได้รับโอกาสเรียนในสถาบันอุดมศึกษาคุณภาพสูงของรัฐซึ่งมีค่าใช้จ่ายทางการศึกษาน้อยกว่า โดยภาครัฐให้การสนับสนุนนักศึกษาจากครอบครัวผู้มีรายได้น้อย ด้วยกลไกกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) แต่กลไกดังกล่าวยังคงประสบปัญหาจากการไม่มีงานทำหรือทำงานระดับต่ำ ซึ่งค่าตอบแทนไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ทำให้ไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา จึงกลายเป็นปัญหาเกี่ยวพันระหว่างภาระทางงบประมาณแผ่นดินและอุปสรรคกีดกันโอกาสการเข้าถึงการศึกษา รวมถึงสะท้อนว่าคุณภาพการจัดการศึกษาไม่สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตได้อย่างที่ควรจะเป็น ในส่วนของการจัดการศึกษาสำหรับผู้พิการในระดับอุดมศึกษายังคงมีปัญหาด้านการวางระบบสนับสนุนผู้พิการและความเข้าใจของบุคลากรผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้เกิดความเป็นธรรมและเท่าเทียมกันกับนักศึกษาปกติ

ตัวเลข 'คนจน'

จำแนกตามวุฒิการศึกษา รวม 14,176,118 คน

ภาพที่ 4 ตัวเลขคนจนจำแนกตามวุฒิการศึกษา

ประสิทธิภาพการบริหารของทั้งระบบอุดมศึกษาและสถาบันอุดมศึกษายังเป็นประเด็นที่สำคัญต่อการพัฒนา เช่น ระบบการวางแผนต้องสอดคล้องกับระบบการจัดสรรงบประมาณ ขาดระบบประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานในระบบอุดมศึกษาทำให้ไม่สามารถชี้ให้เห็นความสำเร็จของการจัดการอุดมศึกษาทั้งระบบได้ ในส่วนของระบบฐานข้อมูลสารสนเทศยังขาดคุณภาพที่ดีที่ถูกต้องและทันสมัยเป็นปัจจุบัน ขาดการวิเคราะห์ดัชนีวิเคราะห์ประสิทธิภาพการผลิตบัณฑิต ตลอดจนความสูญเสียเปล่าทางการศึกษา ขาดระบบการประเมินผลด้านการวิจัยในภาพรวมของประเทศ ระบบการจัดสรรงบประมาณไม่สามารถสร้างเงื่อนไขในการกระตุ้นให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาประสิทธิภาพบนฐานทรัพยากรที่มีต้นทุนอย่างเหมาะสม รวมถึงขาดการวางแผนด้านกำลังคนในแต่ละสาขาวิชา สะท้อนว่าระบบบริหารของสถาบันอุดมศึกษามีลักษณะอ่อนแอปรับตัวล่าช้า ไม่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกาภิวัตน์

การตอบสนองกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นความท้าทายของอุดมศึกษาไทยที่ต้องเผชิญหน้าการแข่งขันทางเศรษฐกิจและสังคมของโลกที่เปลี่ยนแปลงและรุนแรง ด้วยการพัฒนาความเป็นนานาชาติของการอุดมศึกษา (Internationalization of Higher Education) ตามแนวทางสากลเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่อุดมศึกษาในการผลิตกำลังคนที่มีทักษะและสมรรถนะได้ตรงกับความต้องการแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไปและรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างเสรี การปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาให้เป็นนานาชาติมากขึ้น สร้างความร่วมมือกับต่างประเทศในรูปแบบการร่วมลงทุนหรือจัดทำข้อตกลงเพื่อจัดการศึกษาร่วมกัน หลักสูตรและมาตรฐานระดับสากล มีนโยบายที่ดึงดูดและสนับสนุนผู้เรียน ผู้สอน และผู้ให้บริการด้านการศึกษา (Education Service Provider) จากนานาชาติ ยังคงเป็นกระบวนการที่ดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการผลักดันการผลิตงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ และเชื่อมโยงองค์ความรู้ทางวิชาการไปสู่การทำงานจริง ทั้งในภาครัฐ ภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม ภาคบริการ ตลอดจนชุมชนและประชาสังคม เพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถร่วมกันขับเคลื่อนประเทศได้ตามเป้าหมาย

Global Innovation Index 2017-Global Ranking

ภาพที่ 5 Global Innovation Index 2017-Global Ranking

1.2 นโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนที่เกี่ยวข้อง

จากการวิเคราะห์ปัจจัยอันมีผลกระทบต่อการอุดมศึกษาข้างต้นนั้น ทำให้ทราบถึงแนวโน้มที่การอุดมศึกษาต้องปรับตัวในอนาคต อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ และนโยบายสำคัญทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จะเป็นส่วนเชื่อมโยงทิศทางการพัฒนาประเทศสู่การกำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแนวทางของระบบอุดมศึกษา ตลอดจนการกำหนดแนวทางการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังสรุปสาระสำคัญของยุทธศาสตร์และนโยบาย ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)

ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 อันเป็นยุทธศาสตร์ชาติระยะยาวฉบับแรกของประเทศไทย ทำหน้าที่เป็นกรอบชี้นำทิศทางการพัฒนาประเทศในทุกมิติตลอดระยะเวลา 20 ปี ข้างหน้า ซึ่งกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายการพัฒนาโดยยึดคติพจน์ของประเทศ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”

การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะยาว ต้องครอบคลุมทิศทางการเติบโตของสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ แก้ไขปัญหาและเสริมจุดอ่อนอันเป็นปัจจัยฉุดรั้งการพัฒนา ดังนั้น เพื่อให้ทิศทางของประเทศมีแนวทางตอบโจทย์เป้าหมายอย่างชัดเจนในทุกมิติ ยุทธศาสตร์สำหรับขับเคลื่อนจึงประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านความมั่นคง

(1) ประชาชนอยู่ดี กินดี มีความสุข (2) บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ (3) กองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน มีความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง (4) ประเทศไทยมีบทบาทด้านความมั่นคงเป็นที่ชื่นชมและได้รับการยอมรับโดยประชาคมระหว่างประเทศ และ (5) การบริหารจัดการความมั่นคงมีผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

(1) ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน และ (2) ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

(1) คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 และ (2) สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

(1) สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ (2) กระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกระดับ และ (3) เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเองเพื่อสร้างสังคมคุณภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างความเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

- (1) อนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ให้คนรุ่นต่อไปได้ใช้อย่างยั่งยืนมีสมดุล
- (2) พัฒนาและสร้างฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใหม่ เพื่อลดผลกระทบทางลบจากการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจของประเทศ (3) ใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโตบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุล ภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ และ (4) ยกระดับกระบวนการตัดสินใจกำหนดอนาคตประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม บนหลักของการมีส่วนร่วมและธรรมาภิบาล

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

- (1) ภาครัฐมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนองความต้องการของประชาชน ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส (2) ภาครัฐมีขนาดที่เล็กลง พร้อมปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง (3) ภาครัฐ มีความโปร่งใส ปลดการทุจริตและประพฤติมิชอบ และ (4) กระบวนการยุติธรรม เป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม ของประเทศ

2. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี

“แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ” จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดทิศทาง เป้าหมาย และตัวชี้วัดของการพัฒนาประเทศภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติให้ชัดเจนขึ้น โดยแบ่งช่วงระยะเวลาของการพัฒนาออกเป็น 4 ช่วง ช่วงละ 5 ปี อันจะทำให้ทิศทางการพัฒนาที่มีความยืดหยุ่น พร้อมทั้งสามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับเงื่อนไขของแต่ละช่วงเวลา และสามารถปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งได้จำแนกตามประเด็นการพัฒนาออกเป็น 23 ประเด็น

ในส่วนของการขับเคลื่อนแผนแม่บทผ่านภารกิจด้านการอุดมศึกษาได้คำนึงถึงบทบาทในเชิงนโยบาย และพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาเป็นหลัก ซึ่งสามารถสรุปประเด็นที่เกี่ยวข้องจากแผนแม่บทจำนวน 17 ฉบับ ดังนี้ ประเด็นความมั่นคง ประเด็นการต่างประเทศ ประเด็นการเกษตร ประเด็นอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต ประเด็นการท่องเที่ยว ประเด็นผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ ประเด็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม ประเด็นศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ ประเด็นศักยภาพการกีฬา ประเด็นพลังทางสังคม ประเด็นเศรษฐกิจฐานราก ประเด็นการเติบโตอย่างยั่งยืน ประเด็นการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ และประเด็นการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม จากสาระสำคัญในแผนแม่บททั้ง 17 ฉบับข้างต้น สามารถสังเคราะห์เป็นบทบาทของการอุดมศึกษาต่อการขับเคลื่อนประเด็นแผนแม่บทได้ดังนี้

การสร้างคนไทยให้มีทักษะการเรียนรู้ และทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ 21 โดยมีการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพที่ดี โดยเพิ่มประสิทธิภาพกลไก แนวทางและระบบการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาให้เอื้อต่อการปรับตัวของสถาบันอุดมศึกษาที่รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในหลายปัจจัย เช่น การลดลงของจำนวนประชากร แนวโน้มการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีดิจิทัล ความคาดหวังต่อคุณภาพของบัณฑิตที่ตอบโจทย์ ภาคอุตสาหกรรมและบริการ และโอกาสการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นต้น หากอุดมศึกษาบรรลุเป้าหมายหลักในการสร้างและพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพแล้วจะสามารถตอบโจทย์ประเด็นพัฒนารายได้แผนแม่บทในหลายฉบับ อันเนื่องจากคนคือปัจจัยหลักของการพัฒนาประเทศ

การจัดระบบรองรับการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายรวมถึงการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการสร้างโอกาสการเข้าถึงทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา

จัดทำระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) เพื่อเปิดกว้างให้รูปแบบการศึกษาสัมพันธ์กับกระบวนการใช้ชีวิตของคนในศตวรรษที่ 21 กำหนดทิศทางรองรับการพัฒนาทักษะกำลังแรงงานและทักษะสำหรับผู้สูงอายุ

การสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ งานวิจัย โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลาง จำเป็นต้องใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้าผลักดันขีดความสามารถในทุกมิติของประเทศ ดังนั้น หลายภาคส่วนจึงคาดหวังต่อบทบาทของการอุดมศึกษาซึ่งเป็นแหล่งวิทยาการและบุคลากรผู้เชี่ยวชาญช่วยยกระดับคุณภาพและแก้ไขปัญหา อาทิ การส่งเสริมวิจัย พัฒนา และประยุกต์ใช้นวัตกรรมในภาคการเกษตรเป้าหมายของประเทศเพื่อสร้างมูลค่าสินค้าเกษตร ต่อยอดโครงสร้างพื้นฐานให้เป็นแหล่งสนับสนุนการถ่ายทอดเทคโนโลยีทั้งในและต่างประเทศ ส่งเสริมการนำทรัพย์สินทางปัญญาไปใช้ประโยชน์ และส่งเสริมอุตสาหกรรมการแพทย์ที่ทันสมัยมีมูลค่าเพิ่ม เป็นต้น

**การส่งเสริมสถานะและบทบาทของประเทศไทย
ในประชาคมโลกผ่านการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้
เทคโนโลยี และนวัตกรรม** รวมถึงเรียนรู้แนวปฏิบัติ
ที่เป็นเลิศจากประเทศที่มีศักยภาพในสาขาที่
เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศไทย การเสริมสร้าง
ความร่วมมือในด้านการยกระดับการศึกษา การพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์และแรงงานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถ
ของคนไทยและดึงดูดคนไทยที่มีความสามารถ
ในต่างประเทศ โดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการพัฒนา
เศรษฐกิจและความยั่งยืน

**สถาบันอุดมศึกษาเป็นกลไกสำคัญขับเคลื่อน
ประเด็นแผนแม่บทผ่านพันธกิจการให้บริการวิชาการ**
โดยนำองค์ความรู้ถ่ายทอดสู่ภาคชุมชน ภาคบริการ
และภาคอุตสาหกรรม อาทิ ร่วมพัฒนาศักยภาพเกษตรกร
ในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรม
ทางการเกษตร ร่วมพัฒนาทักษะอุตสาหกรรมใหม่เพื่อ
เตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี เสริมสร้าง
ศักยภาพในธุรกิจการท่องเที่ยว รวมทั้งให้ความรู้ทางด้าน
การพัฒนาต่อ ยอดเป็นสินค้า จัดทะเบียนการคุ้มครอง
การใช้ทรัพย์สินทางปัญญาและภูมิปัญญา อีกทั้งให้
ภาคการศึกษาเป็นเครือข่ายสำคัญเชื่อมโยงกลไกการพัฒนา
ระดับพื้นที่ ประชาชน ชุมชน และองค์กรภาครัฐ

**การพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อตอบสนอง
การปฏิรูประบบราชการ** ทุกหน่วยในระดับอุดมศึกษา
ต้องยึดถือต่อหลักธรรมาภิบาล โดยส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่
ปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ ดำเนินการ
ปรับปรุงระบบและโครงสร้างขององค์กรให้เอื้อต่อการลด
การใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่ด้วยวิธีปฏิบัติ
ที่ชัดเจนตรวจสอบได้ จัดทำงบประมาณตอบสนองต่อ
เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ กำหนดให้มีการติดตาม
ประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้
ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล
และจัดให้มีการรายงานการติดตามประเมินผลในการบรรลุ
เป้าหมายต่อสาธารณะ เสริมสร้างความเข้มแข็ง
ในการบริหารงานบุคคลในภาครัฐให้เป็นไปตามระบบคุณธรรม
อย่างแท้จริง และพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถสูง
มีทักษะการคิดวิเคราะห์ และการปรับตัวให้ทันต่อ
การเปลี่ยนแปลง สร้างผู้นำทางยุทธศาสตร์ในหน่วยงานภาครัฐ
ทุกระดับให้เป็นผู้นำที่มีความคิดเชิงกลยุทธ์ พัฒนารูปแบบ
บริการภาครัฐผ่านการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้
และให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ

3. แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564-2565

แผนแม่บทเฉพาะกิจฉบับนี้เกิดขึ้นจากการทบทวนแผนแม่บทที่มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน โดยยังคงเป้าหมายการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ และจะดำเนินการควบคู่ไปกับแผนแม่บททั้ง 23 ฉบับ ในระยะเวลา 2 ปี (พ.ศ. 2564-2565)

การกำหนดทิศทางการพัฒนาท่ามกลางภาวะวิกฤต และความไม่แน่นอน ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนา ศักยภาพของประเทศให้สามารถ “ล้มแล้วลุกไว” (Resilience) ด้วยการพัฒนาประเทศภายใต้แนวคิด Resilience มีมิติที่ต้องให้ความสำคัญกับแนวคิดการพัฒนาประเทศในการพร้อมรับ ปรับตัว และเปลี่ยนแปลงพร้อมเติบโต อย่างยั่งยืน (Cope, Adapt and Transform : CAT) ดังนี้ พร้อมรับ : การลดความเปราะบาง โดยการขจัดจุดอ่อน และข้อจำกัดเดิมที่มี และพร้อมบริหารจัดการในทุกสถานการณ์ได้อย่างเต็มที่ภายใต้ทรัพยากรที่มี ปรับตัว : การปรับรูปแบบ และแนวทางการดำเนินการให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงและความไม่แน่นอน การกระจาย ความเสี่ยง รวมถึงการปรับตัวเพื่อสร้างโอกาสจากการเปลี่ยนแปลง และเปลี่ยนแปลงพร้อมเติบโต : การเปลี่ยนแปลง เชิงโครงสร้างและปัจจัยพื้นฐาน เช่น ระเบียบ กฎหมาย นโยบาย และสถาบัน เพื่อพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาส และ มุ่งสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพ ทั้งถึง และยั่งยืน **บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้หลัก 3 ชั้นของการพัฒนา คือ Survive, Sufficient and Sustain**

เป้าหมาย : คนสามารถยังชีพอยู่ได้ มีงานทำ กลุ่มเปราะบางได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง สร้างอาชีพและกระจาย รายได้สู่ท้องถิ่น เศรษฐกิจประเทศฟื้นตัวเข้าสู่ภาวะปกติ และมีการวางฐานเพื่อรองรับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่ ซึ่งประเด็นความท้าทายในการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศจากสถานการณ์โควิด-19 ได้แก่

1) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจ ฐานรากภายในประเทศ (Local Economy)

การเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในประเทศ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นฐานรากด้วยการกระจายโอกาส ทางเศรษฐกิจไปยังระดับพื้นที่ และยกระดับศักยภาพ ของธุรกิจภายในประเทศ โดยเฉพาะ SMEs ซึ่งเป็นแหล่ง จ้างงานที่สำคัญเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

2) การยกระดับขีดความสามารถของประเทศ เพื่อรองรับการเติบโตอย่างยั่งยืน ในระยะยาว (Future Growth)

การปรับปรุงภาคการผลิตเพื่อยกระดับศักยภาพ ในการเจริญเติบโตในระยะยาว ด้วยการสร้างจุดแข็ง และเครื่องยนต์ทางเศรษฐกิจที่หลากหลาย โดยเริ่มจาก

การส่งเสริมภาคการผลิตต่าง ๆ ที่ประเทศไทยมี ความเข้มแข็งอยู่แล้ว ได้แก่ บริการทางการแพทย์ และสุขภาพ การท่องเที่ยว การเกษตร อุตสาหกรรมอาหาร และยานยนต์ ให้ผู้ผลิตมีความสามารถสูงขึ้นในการสร้าง มูลค่าเพิ่มและสามารถปรับตัวไปในทิศทางที่เหมาะสม กับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก

3) การพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของคน ให้เป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ (Human Capital)

การพัฒนาศักยภาพของคน เพื่อให้เป็นกำลัง สำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจ ภายในประเทศ และยกระดับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ในระยะยาว

4) การปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศ (Enabling Factors)

การพัฒนาเสริมสร้างปัจจัยพื้นฐานด้านต่าง ๆ ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐาน กฎหมาย กฎระเบียบ บทบาท และแนวทางการให้บริการของภาครัฐ องค์กรความรู้

และนวัตกรรม การเสริมสร้างความมั่นคง การบริหารจัดการความเสี่ยง ตลอดจนกลไกการมีส่วนร่วมของภาคี เครือข่ายต่าง ๆ ให้พร้อมรองรับความแพร่หลาย ของการใช้ เทคโนโลยีดิจิทัล ส่งเสริมการปรับตัวของภาคส่วนต่าง ๆ ได้อย่างเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง รวมถึงสนับสนุน การพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. แผนการปฏิรูปประเทศ

4.1 ผลการดำเนินงาน

ที่ผ่านมาการอุดมศึกษาดำเนินงานตามแผนการปฏิรูปประเทศ ปี พ.ศ. 2563 ดังนี้

1. ประเด็นอุตสาหกรรมการศึกษา หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้ดำเนินการปฏิรูปอุตสาหกรรมการศึกษาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของโลก เข้ามาเปิดและพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของไทย เพื่อสร้างกำลังคนเพื่อตอบสนองอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ และการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor หรือ EEC) ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูง โดยมีโครงการสำคัญ ได้แก่ (1) โครงการพัฒนากำลังคนด้านวิศวกรรมศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรม สนับสนุนการลงทุนและเพิ่มขีดความสามารถภาคอุตสาหกรรมในประเทศและภูมิภาคความร่วมมือด้านการศึกษา (KOSEN) ระหว่างไทยกับญี่ปุ่น (2) ความร่วมมือระหว่าง สจล. กับมหาวิทยาลัยคาร์เนกีเมลลอน (Carnegie Mellon University) และ (3) การจัดตั้งสถาบันระดับอุดมศึกษาด้านการจัดการธุรกิจโรงแรม ของ Les Roches Global Hospitality Education ภายใต้ชื่อ Asian Institute of Hospitality Management, In Academic Association With Les Roches ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนด้านการบริหารจัดการธุรกิจบริการที่ดีอันดับ 1 ใน 3 ของโลก

2. ประเด็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อุดมศึกษา การดำเนินงานที่ผ่านมา หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ และนวัตกรรม (อว.) ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้มีคุณภาพและสามารถพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศผ่านแผนงาน/โครงการที่สำคัญต่าง ๆ อาทิ การปรับปรุงกรอบมาตรฐานคุณวุฒิและเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาให้ตอบโจทย์การเรียนรู้ในยุคปัจจุบันการจัดการสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Cooperative and Work Integrated Education : CWIE) บริบทการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดความต้องการแรงงานที่มีทักษะสูงในอุตสาหกรรมที่หลากหลายมากขึ้น อาทิ ทักษะการคิดขั้นสูง (Higher Order Thinking Skills) ขณะที่ความพร้อมและขีดความสามารถของอาจารย์ผู้สอน อาคารเรียน และอุปกรณ์การเรียนการสอน ตลอดจนประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษายังมีอยู่อย่างจำกัด และอาจทำให้ไม่สามารถปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้เท่าทันกับสภาวะการณ์ดังกล่าว นอกจากนี้ การพัฒนาหลักสูตรในสาขาสอดคล้องกับภาคอุตสาหกรรม อาทิ สาขาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม มีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง ส่งผลให้ที่ผ่านมา สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ มีแนวโน้มที่จะผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาที่ลงทุนน้อยกว่าโดยเปรียบเทียบ อาทิ ด้านสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์มากกว่าตำแหน่งงานที่รองรับ ส่งผลให้ผู้สำเร็จการศึกษามีแนวโน้มที่จะมีงานทำลดลง ทำงานไม่ตรงสายหรือทำงานต่ำกว่าวุฒิการศึกษาที่ได้รับ ซึ่งจะกระทบต่อการพัฒนาประเทศ จึงควรมุ่งส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ และสามารถผลิตแรงงานขั้นสูงที่สอดคล้องกับความต้องการในแต่ละอุตสาหกรรม โดยให้ความสำคัญกับการออกแบบหลักสูตรให้ทันสมัย และมีความยืดหยุ่น สามารถปรับปรุงให้เหมาะสมกับบริบทความเปลี่ยนแปลง อยู่บนฐานความร่วมมือกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ตลอดจนครอบคลุมสมรรถนะหลักที่จำเป็นสำหรับการทำงาน การแก้ปัญหาและการดำรงชีวิต ในศตวรรษที่ 21 อาทิ หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-based) นอกจากนี้การออกแบบหลักสูตรการศึกษา ยังควรเป็นไปเพื่อรองรับการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-long Learning) ผ่านแนวทาง/มาตรการที่สำคัญ อาทิ

ระบบการจัดการเรียนการสอนแบบชุดการเรียนรู้ย่อย (Module-Based) ระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) และ/หรือระบบคุณวุฒิแบบย่อย (Micro Credential) เพื่อส่งเสริมให้คนทุกช่วงวัยสามารถเข้าถึงคุณวุฒิการศึกษา ได้สะดวกและสามารถเพิ่มพูนและปรับทักษะ (Up skills/Re skills) ได้อย่างต่อเนื่อง

3. ประเด็นการจัดตั้งศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนา ในปี พ.ศ. 2562 ประเทศไทยมีจำนวนบุคลากร ด้าน R & D แบบเทียบเท่าทำงานเต็มเวลารวม 159,507 คน เพิ่มขึ้นจาก 138,644 คนในปี 2561 หรือเพิ่มขึ้นคิดเป็น ร้อยละ 15 โดยมีจำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาแบบเทียบเท่าทำงานเต็มเวลา (Full Time Equivalent : FTE) เพียง 24.0 คนต่อประชากร 10,000 คน ซึ่งมีระดับต่ำเมื่อเทียบกับประเทศไต้หวัน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ซึ่งอยู่ที่ระดับ 70-111 คนต่อประชากร 10,000 คน โดยส่วนใหญ่อยู่ในภาคเอกชน ขณะที่จำนวนแรงงาน ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทยในปี 2561 มีจำนวน 4,091,397 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 40.0 ของจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหมด ซึ่งยังขาดการจัดเก็บข้อมูลการประกอบอาชีพหลังจบการศึกษาเพื่อสะท้อน การเติบโตของเส้นทางการประกอบอาชีพด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของตลาดแรงงานภายในประเทศ โดยปัจจุบันแรงงานเหล่านั้นมีแนวโน้มประกอบอาชีพอื่นที่ไม่ตรงตามองค์ความรู้ที่มีอยู่ สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทย ต้องเผชิญกับสภาวะการสูญเสียโอกาสในการพัฒนาบุคลากรทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นจำนวนมาก รวมถึง การสูญเสียโอกาสในการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ของประเทศ ดังนั้น ภาครัฐควรมีการกระตุ้นการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อการพัฒนาและขับเคลื่อนภารกิจด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมให้เป็นไปอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน โดยมุ่งเพิ่มสัดส่วนการลงทุนภาครัฐจากปัจจุบันคิดเป็นร้อยละ 22 เพิ่มเป็นร้อยละ 30 ภายในปี 2565 รวมถึง การลงทุนเพื่อพัฒนาระบบนิเวศสำหรับการพัฒนาวัตกรรมของประเทศในพื้นที่เขตนวัตกรรม ระเบียงเศรษฐกิจ พิเศษภาคตะวันออกหรือ EEC เพื่อยกระดับการผลิตของผู้ประกอบการให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนา สู่อุตสาหกรรม 4.0

4. ประเด็นการสร้างแรงงานคุณภาพ (Super Worker) และเชื่อมโยงแรงงานสู่ตลาดอย่างครบวงจร การดำเนินงานที่ผ่านมา ภาครัฐได้ร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดำเนินการพัฒนาระบบการศึกษา และหลักสูตรการศึกษา อาทิ โครงการบัณฑิตพันธุ์ใหม่และกำลังคนที่มีสมรรถนะ มีระยะเวลาดำเนินการ 7 ปี (2563-2569) เพื่อสร้างบัณฑิตพันธุ์ใหม่และกำลังคนที่มีสมรรถนะและศักยภาพสูงสำหรับการทำงานในอุตสาหกรรมใหม่ สู่ New S-Curve โดยประยุกต์ใช้หลักสูตรและการเรียนการสอนที่เน้นการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ ด้วยการปฏิบัติในสภาพแวดล้อมจริงผ่านความร่วมมือกับสถานประกอบการหรือภาคอุตสาหกรรม ทั้งในรูปแบบ Degree และ Non-Degree การพัฒนาหลักสูตรนำร่อง 30 หลักสูตร ที่ผ่านมากระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา 19 แห่ง พัฒนาหลักสูตรนำร่อง 30 หลักสูตร ซึ่งครอบคลุม 9 ทักษะ ใน 12 สาขาอุตสาหกรรม 8 กลุ่มสาขาวิชาชีพ และโครงการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นฐานสมรรถนะ ให้กับผู้เรียนสายอาชีวศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 2 ก่อนที่จะเข้าสู่ภาคการผลิต เพื่อให้มีทักษะไปใช้ในการทำงานหรือประกอบอาชีพได้จริง และประเทศไทยยังได้ดำเนินการพัฒนาทักษะแรงงาน ทั้งในระบบและนอกระบบอย่างครอบคลุมทุกกลุ่มเพื่อผลิต แรงงานให้มีองค์ความรู้และทักษะตรงกับความต้องการของภาคการผลิต อาทิ การพัฒนาทักษะฝีมือ (Up Skills/ Re Skills) ให้สอดคล้องกับตำแหน่งงานที่ทำโดยมีหลักสูตร อาทิ ภาษาอังกฤษ การประยุกต์ใช้ IoT เพื่อการทำงาน การเขียนแบบคอมพิวเตอร์ มีการดำเนินการพัฒนาแรงงานคุณภาพ (Super Worker) และเชื่อมโยงแรงงานสู่ตลาด อย่างครบวงจร โดยได้กำหนดแผนงานหรือโครงการหลักที่มุ่งเน้นการเพิ่มศักยภาพแรงงานเพื่อรองรับ Thailand 4.0

5. ประเด็นปฏิรูประบบกลไกรองรับการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ผลักดันให้เศรษฐกิจ Growth Engine เพื่อเศรษฐกิจชีวภาพเศรษฐกิจหมุนเวียน และชีวภาพเป็นหนึ่งในขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ที่มีการจัดทำข้อเสนอ BCG In Action : The New Sustainable เศรษฐกิจสีเขียว โดยมุ่งเน้นการพัฒนาใน 4 สาขา ได้แก่ 1) การเกษตรและอาหาร 2) สุขภาพและการแพทย์ 3) พลังงาน วัสดุ และเคมีชีวภาพ และ 4) การท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ พร้อมจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายระดับชาติ จัดตั้งสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจ BCG และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมได้จัดตั้งหน่วยบริหารจัดการโครงการยุทธศาสตร์รายสาขาของเศรษฐกิจ BCG 8 สาขา (เกษตร อาหาร การแพทย์และสุขภาพ พลังงาน วัสดุและเคมีชีวภาพ ท่องเที่ยวบริการและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เศรษฐกิจหมุนเวียน และดิจิทัลแพลตฟอร์ม) พร้อมทั้งเสนอแผนการดำเนินงาน ระยะ 10 ปี (Roadmap and Milestone) ของเศรษฐกิจ BCG ทั้ง 8 สาขา อีกทั้ง ยังมีการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการกำหนดกลไกและแนวทางการเชื่อมโยงผลประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพกลับสู่การอนุรักษ์

6. ประเด็นการปฏิรูประบบการศึกษาและการเรียนรู้โดยรวมของประเทศ โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ และกฎหมายลำดับรอง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำและเสนอร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. เข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2562 เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. เป็นกฎหมายปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในอนาคต โดยมีความเชื่อมโยงกับกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ซึ่งผ่านความเห็นชอบของสภานิติบัญญัติแห่งชาติแล้ว

7. ประเด็นการปฏิรูปกลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์

กลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ ในปัจจุบันยังพบปัญหาการผลิตและพัฒนาครูทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ ในด้านการผลิตและพัฒนาครูมีปัญหาทั้งระบบตั้งแต่ระบบบริหารจัดการและการกำกับควบคุม การคัดสรรคนมาเรียนครู มาตรฐานกระบวนการผลิตและคุณภาพอาจารย์ และการคัดกรองคนเข้าสู่อาชีพครู ในด้านปริมาณมีการเปิดหลักสูตรที่ไม่ได้คุณภาพ สถาบันหลายแห่งมีการรับนิสิต/นักศึกษาครูเข้าเรียนโดยไม่มีการคัดเลือกตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาที่ประสงค์จะได้คนเก่ง คนดี มาเรียนครู ดังนั้น ควรให้ความสำคัญกับสถาบันการผลิตครู โดยปรับหลักสูตรและกระบวนการผลิตครูให้เหมาะสมกับสังคมยุคใหม่ และมีระบบพัฒนาครูประจำการอย่างต่อเนื่องให้มีทักษะการใช้หลักสูตรการจัดการเรียนรู้ การวัดประเมินผล และการใช้สื่อการเรียนรู้ รวมถึงมีการกำหนดกรอบสมรรถนะวิชาชีพครูตลอดจนปรับปรุงระบบกลไกการเลื่อนวิทยฐานะของครู โดยนำผลการประเมินสมรรถนะไปเป็นส่วนสำคัญในการเลื่อนวิทยฐานะและการปรับปรุงค่าตอบแทนที่เหมาะสม

8. ประเด็นการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ที่ผ่านมาหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการขับเคลื่อนการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนโดยให้ความสำคัญกับหลักสูตรฐานสมรรถนะ ผ่านแผนงาน/โครงการที่สำคัญต่าง ๆ การศึกษากรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น และส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มุ่งจัดการศึกษาในด้านต่าง ๆ เพิ่มเติม อาทิ การสร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education) การปกครองในระบอบประชาธิปไตยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คุณธรรมจริยธรรม และการสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม

4.2 แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2562 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ แผนแม่บทฯ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง และคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) แล้วเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2563 วันที่ 9 พฤศจิกายน 2563 และวันที่ 8 ธันวาคม 2563 ตามลำดับ ซึ่งแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) เป็นแผนที่ต้องส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งทุกหน่วยงานต้องดำเนินการตามกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) นำไปสู่การปฏิบัติตามหลักความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล (Causal Relationship : XYZ) เพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติของแต่ละช่วงเวลา 5 ปี โดยแผนการปฏิรูปประเทศ ฉบับปรับปรุงจะดำเนินการคู่ขนานไปกับเล่มแผนการปฏิรูปประเทศฉบับเดิมที่ประกาศใช้เมื่อเดือนเมษายน 2561 ที่เป็นกิจกรรมในลักษณะภารกิจปกติของหน่วยงาน โดยแผนการปฏิรูปประเทศทั้ง 13 ด้านมีความสอดคล้องยุทธศาสตร์ชาติ ดังนี้

1. แผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง

มีเป้าหมายเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองและกระบวนการนโยบายสาธารณะ การเมืองมีเสถียรภาพและความมั่นคง และเกิดความสามัคคีปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ ตลอดจนเพื่อให้พรรคการเมืองและนักการเมืองยึดมั่นในประโยชน์ของประเทศไทยและประชาชนเป็นหลัก ทำให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข นำไปสู่การเป็นพลเมืองที่ดีในวิถีประชาธิปไตย มีความปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ เกิดนโยบายสาธารณะที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ตลอดจนได้ผู้แทนทางการเมืองที่มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์ สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรม

2. แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหาร

ราชการแผ่นดิน มีเป้าหมายเพื่อให้มีความสำคัญในการเตรียมความพร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติและรองรับผลกระทบของสถานการณ์ ชีวิตวิถีใหม่และทิศทางที่กำหนดไว้ตามยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งจะส่งผลให้ภาครัฐมีความโปร่งใส เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของประชาชนในความซื่อตรง และมาตรฐานการทำงานที่มีคุณภาพสูงในระดับสากล มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมุ่งเน้นให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ชัดเจน ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมุ่งเน้นการสร้างเอกภาพแห่งพลังในการขับเคลื่อนกระบวนการปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้การจัดทำบริหารสาธารณะ การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ

3. แผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย

มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดผลอันพึงประสงค์ในการมีกฎหมายที่ดีและมีเพียงเท่าที่จำเป็นตามหลักการของมาตรา 258 ค. ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นประโยชน์ในการลดภาระของการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพให้กับประชาชนและภาคธุรกิจโดยรวม รวมทั้งสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย ตลอดจนประชาชนสามารถเข้าถึงกฎหมายได้โดยสะดวกและเข้าใจเนื้อหาสาระของกฎหมายได้โดยง่าย

4. แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม

มีเป้าหมายเพื่อให้อำนวยความสะดวกยุติธรรมในแต่ละขั้นตอนให้เป็นไปอย่างโปร่งใสแล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สร้างความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ พัฒนาระบบการบริหารงานยุติธรรมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เลือกปฏิบัติและเป็นธรรม ทำให้ประชาชนทราบถึงระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมได้ชัดเจน มีมาตรการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลย ทำให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสะดวกรวดเร็ว ลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสิทธิที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราว

5. แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

มีเป้าหมายเพื่อยกระดับศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ กระจายความเจริญและความเข้มแข็งของภาคสังคม และปรับบทบาท โครงสร้าง และกลไกสถาบันบริหารจัดการเศรษฐกิจของประเทศตามหลักแนวคิดการบริหารงานคุณภาพที่มีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนประเด็นปฏิรูปเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน

ทางเศรษฐกิจ และลดความเหลื่อมล้ำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ซึ่งทำให้กำลังคนในระบบมีทักษะสอดคล้องตามความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมาย และได้รับการจ้างงานเพิ่มมากขึ้น บุคลากรในภาคเกษตรกรรม ภาคการท่องเที่ยว และผู้ประกอบการรายย่อยมีรายได้เพิ่มขึ้น สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศได้ดียิ่งขึ้น

6. แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มีเป้าหมายเพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับการดูแลรักษา และฟื้นฟูอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และมีความสมบูรณ์ยั่งยืนเป็นฐานการพัฒนาประเทศทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งเกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ลดความขัดแย้งของการพัฒนาที่ใช้ฐานทรัพยากรธรรมชาติ บรรเทาผลกระทบสิ่งแวดล้อมและลดภัยพิบัติทางธรรมชาติ และมีระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

7. แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข

มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้ป่วย ผู้สูงอายุและผู้สูงอายุได้รับการที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และทันสมัย มีความรอบรู้ด้านสุขภาพเพิ่มขึ้น สามารถป้องกันและลดโรคที่สามารถป้องกันได้ พร้อมทั้งผู้สูงอายุสามารถดูแลสุขภาพตนเองและได้รับการบริบาลและรักษาพยาบาลที่มีคุณภาพที่บ้านและในชุมชน โดยส่งผลให้ประชาชนได้รับการบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง รัฐบาลมีการบริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

8. แผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ มีเป้าประสงค์เพื่อมุ่งเน้นการสร้างดุลยภาพระหว่างเสรีภาพในการทำหน้าที่ของสื่อ บนความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่มีความชอบธรรม และการใช้พื้นที่ดิจิทัลเพื่อการสื่อสารอย่างมีจรรยาบรรณ ดำรงรักษาเสรีภาพของการแสดงออก การรับรู้ของประชาชน ด้วยความเชื่อว่าเสรีภาพของการสื่อสารคือเสรีภาพของประชาชนตามแนวทางของประชาธิปไตย และมุ่งเน้นให้สื่อเป็นโรงเรียนของสังคมในการให้ความรู้แก่ประชาชน ปลุกฝังวัฒนธรรมของชาติ และปลุกฝังทัศนคติที่ดี และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการรับข้อร้องเรียน ที่เกิดจากการใช้สื่อออนไลน์ ซึ่งประชาชนผู้บริโภคสื่อ และผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสื่อจะได้รับการดูแล และคุ้มครองตามสิทธิที่พึงมีในการทำธุรกรรมการสื่อสาร ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ

9. แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม มีเป้าประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำ ในสังคม การคุ้มครองกลุ่มเปราะบางในสังคม ตลอดจน การสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากร และแหล่งทุนของประชาชน โดยส่งผลให้ประชาชน มีความมั่นคงด้านรายได้เมื่อถึงวัยเกษียณอายุ/หลังพ้นวัยทำงาน คนพิการทุกคนไม่มีข้อจำกัดด้านการเข้าถึง การขึ้นทะเบียนคนพิการ ทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึง และใช้ประโยชน์ข้อมูลในการกำหนดนโยบายและแก้ไขปัญหาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ ชุมชนเขตเมืองสามารถบริหารจัดการทรัพยากรได้ด้วยตนเอง เกษตรกรและคนยากจนที่ได้รับการจัดสรรที่ดินจากรัฐสามารถนำเอกสารแสดงสิทธิในที่ดิน หรือหนังสือ/เอกสารให้ใช้ที่ดินที่ได้รับจากรัฐไปใช้เป็นหลักประกันการเข้าถึงแหล่งทุนสำหรับการประกอบอาชีพ

10. แผนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน มีเป้าประสงค์เพื่อให้กิจการพลังงานมีการแข่งขันอย่างเป็นธรรมมากขึ้น ภายใต้กลไกตลาดที่เหมาะสม หน่วยงานภาครัฐมีการใช้พลังงานอย่างรับผิดชอบ ประหยัด คุ่มค่า และมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีการใช้พลังงานสะอาดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีการเผยแพร่ สื่อสารข้อมูลการวิเคราะห์ด้านพลังงาน เพื่อสนับสนุน การวางแผนและเตรียมความพร้อมระบบโครงสร้างพื้นฐาน ของประเทศและสนับสนุนการเติบโตของพลังงานทางเลือก และสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน อย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลให้พลังงานของประเทศมีความมั่นคง ปริมาณเพียงพอ ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงได้ และได้รับการบริการที่มีคุณภาพ ในระดับราคาที่เป็นธรรม

11. แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ มีเป้าประสงค์ เพื่อแก้ปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบ ให้มีการส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการทุจริต ประพฤติมิชอบ และให้มีมาตรการควบคุม กำกับ ติดตาม การบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน โดยเฉพาะการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ของบุคลากรใช้ดุลยพินิจโดยสุจริต ภายใต้กรอบธรรมาภิบาล และการกำกับกิจการที่ดีอย่างแท้จริง รวมถึงการเปิดเผย ข้อมูลข่าวสารภาครัฐให้ประชาชนสามารถเข้าถึง และตรวจสอบได้และสนับสนุนแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชน ในการต่อต้านการทุจริตเพื่อขจัดปัญหาการทุจริต ที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งส่งผล ให้ประชาชนได้รับการบริการภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ และได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้ แก่ประชาชนถึงภัยที่เกิดจากการทุจริต ตลอดจนจัดให้มี กลไกที่มีประสิทธิภาพและกลไกในการส่งเสริมการรวมตัว และมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อสอดส่องและป้องกันการ ทุจริตเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศ ให้บรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์ชาติต่อไป

12. แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

มีเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มุ่งความเป็นเลิศ และสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร เพิ่มความคล่องตัวในการรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษา และสร้างเสริมธรรมาภิบาล ซึ่งการศึกษาที่จะได้รับการปฏิรูปจะครอบคลุมถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต มิได้จำกัดเฉพาะการจัดการศึกษาเพื่อคุณวุฒิตามระดับเท่านั้น โดยกำหนดกิจกรรมปฏิรูปประเทศที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ จำนวน 5 กิจกรรม ประกอบด้วย 1) การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย 2) การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสู่การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 3) การสร้างระบบการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพ 4) การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและระบบอื่น ๆ ที่เน้นการฝึกปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ นำไปสู่การจ้างงานและการสร้างงาน และ 5) การปฏิรูปบทบาทการวิจัยและระบบธรรมาภิบาลของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศไทย

นอกจากกับดักรายได้ปานกลางอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ในการดำเนินการดังกล่าวจะส่งผลให้ประชาชน/ผู้เรียนทุกกลุ่มวัยจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล มีทักษะที่จำเป็นของโลกอนาคต สามารถแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวินัย มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งเป็นพลเมืองที่รู้สิทธิและหน้าที่ มีความรับผิดชอบ และมีจิตสาธารณะ เป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศให้บรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติต่อไป

13. แผนการปฏิรูปประเทศด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

มีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนมีคุณธรรมจริยธรรม เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรม ประชาชนออกกำลังกายและเล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงมีความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อพัฒนาสุขภาพให้แข็งแรง และเป็นฐานในการพัฒนากีฬาชาติ และกำลังคนของประเทศมีทักษะที่เอื้อต่อการสร้างผลิตภาพแรงงานและคุณภาพชีวิตที่ดี โดยการดำเนินการดังกล่าวจะส่งผลให้ประชาชนได้รับการพัฒนาในทุกมิติให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา และมีสุขภาวะที่ดี

5. (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ได้น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักนำทางในการขับเคลื่อนและวางแผนการพัฒนาประเทศไปสู่การบรรลุเป้าหมายในมิติต่าง ๆ ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอย่างเป็นรูปธรรม โดยมุ่งหวังเป็นกลไกในการขับเคลื่อนที่มีลำดับความสำคัญสูงต่อการพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปี และเพื่อผลักดันให้ประเทศสามารถก้าวข้ามความท้าทายต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนสู่ความเจริญเติบโตที่ทุกภาคส่วนได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนทุกกลุ่ม และส่งต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีไปยังคนรุ่นต่อไป และเพื่อพลิกโฉมประเทศไทย หรือเปลี่ยนแปลงประเทศขนานใหญ่ (Thailand's Transformation) ภายใต้แนวคิด “Resilience” ในการลดความเปราะบาง สร้างความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลง สามารถปรับตัวให้อยู่รอดได้ในสภาวะวิกฤต โดยสร้างภูมิคุ้มกันทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อให้ประเทศสามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน การกำหนดทิศทางเป้าหมายหลักเพื่อพลิกโฉมประเทศไปสู่ “เศรษฐกิจสร้างคุณค่า สังคมเดินหน้าอย่างยั่งยืน หรือ Hi-Value and Sustainable Thailand” จึงได้กำหนดหมุดหมายการพัฒนาจากการประเมินโอกาสและความเสี่ยงของไทยในการพัฒนาประเทศภายใต้กรอบของยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งได้มีการพิจารณาถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระดับโลก สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยหมุดหมายทั้ง 13 ประการ แบ่งออกได้เป็น 4 มิติ ดังนี้

1. มิติภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย

M 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง

เป้าหมายที่ 1 มูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปสูงขึ้น

เป้าหมายที่ 2 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบบริหารจัดการ เพื่อคุณภาพและความยั่งยืนของภาคเกษตร

เป้าหมายที่ 3 เพิ่มศักยภาพและบทบาทของผู้ประกอบการเกษตรในฐานะหุ้นส่วนเศรษฐกิจของห่วงโซ่อุปทานที่ได้รับส่วนแบ่งประโยชน์อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม

M 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่า และความยั่งยืน

เป้าหมายที่ 1 การท่องเที่ยวไทยเป็นการท่องเที่ยวคุณภาพสูงที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมและบริการที่มีศักยภาพอื่น

เป้าหมายที่ 2 การปรับโครงสร้างการท่องเที่ยวให้พึ่งพานักท่องเที่ยวในประเทศและมีการกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจมากขึ้น

เป้าหมายที่ 3 การท่องเที่ยวไทยมีการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนในทุกมิติ

M 3 ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลก

เป้าหมายที่ 1 การสร้างอุปสงค์ของรถยนต์ไฟฟ้าประเภทต่าง ๆ เพื่อการใช้ในประเทศและส่งออก

เป้าหมายที่ 2 ผู้ประกอบการเดิมสามารถปรับตัวไปสู่การผลิตยานยนต์ไฟฟ้าและมีการลงทุนเทคโนโลยียานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญภายในประเทศ

เป้าหมายที่ 3 การสร้างความพร้อมของปัจจัยสนับสนุนอย่างเป็นระบบ

M 4 ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง

เป้าหมายที่ 1 ไทยมีศักยภาพในการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจจากสินค้าและบริการสุขภาพ

เป้าหมายที่ 2 องค์ความรู้ด้านการแพทย์และสาธารณสุขมีศักยภาพเอื้อต่อการสร้างมูลค่าเพิ่มในสินค้าและบริการทางสุขภาพ

เป้าหมายที่ 3 ประชาชนไทยได้รับความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสุขภาพ

เป้าหมายที่ 4 ระบบบริหารจัดการภาวะฉุกเฉินด้านสุขภาพมีความพร้อมรองรับภัยคุกคามสุขภาพ

M 5 ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและจุดยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค

เป้าหมายที่ 1 ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนในภูมิภาค

เป้าหมายที่ 2 ไทยเป็นห่วงโซ่อุปทานของภูมิภาค

เป้าหมายที่ 3 ไทยเป็นศูนย์กลางคมนาคมและโลจิสติกส์ของภูมิภาค

M 6 ไทยเป็นศูนย์กลางด้านดิจิทัลและอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะของอาเซียน

เป้าหมายที่ 1 เศรษฐกิจดิจิทัลภายในประเทศมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น

เป้าหมายที่ 2 การส่งออกของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะของประเทศเพิ่มขึ้น

เป้าหมายที่ 3 มูลค่าอุตสาหกรรมดิจิทัลและอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะของประเทศมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น

2. มิติโอกาสและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม
M 7 ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้

เป้าหมายที่ 1 วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเติบโตและแข่งขันได้

เป้าหมายที่ 2 วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีศักยภาพสูงในการดำเนินธุรกิจ สามารถยกระดับและปรับตัวเข้าสู่การแข่งขันใหม่

เป้าหมายที่ 3 วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถเข้าถึงและได้รับการส่งเสริมอย่างมีประสิทธิภาพจากภาครัฐ

M 8 ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ปลอดภัยและเติบโตอย่างยั่งยืน

เป้าหมายที่ 1 การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคและการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษขยายตัวเพิ่มขึ้น

เป้าหมายที่ 2 ความไม่เสมอภาคในการกระจายรายได้ของภาคลดลง

เป้าหมายที่ 3 การพัฒนาเมืองให้มีความน่าอยู่อย่างยั่งยืน มีความพร้อมในการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทุกรูปแบบ เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างทั่วถึง

M 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลงและคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอเหมาะสม

เป้าหมายที่ 1 ครีวเรือนยากจนข้ามรุ่นมีโอกาสนในการเลื่อนสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม จนสามารถหลุดพ้นจากความยากจนได้อย่างยั่งยืน

เป้าหมายที่ 2 คนไทยทุกช่วงวัยได้รับความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต

3. มิติความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

M 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ

เป้าหมายที่ 1 การใช้เศรษฐกิจหมุนเวียนและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพสร้างมูลค่าและรายได้

เป้าหมายที่ 2 ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์ฟื้นฟู และมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

เป้าหมายที่ 3 สังคมไทยปล่อยก๊าซเรือนกระจกและมลพิษลดลง

M 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

เป้าหมายที่ 1 ความเสียหายและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศลดลง

เป้าหมายที่ 2 ความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศลดลง

เป้าหมายที่ 3 สังคมไทยมีภูมิคุ้มกันจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ยุคใหม่ มีคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉมฉบับพลันของโลกสามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข

เป้าหมายที่ 2 กำลังคนมีสมรรถนะสูง สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย และสามารถสร้างงานอนาคต

เป้าหมายที่ 3 ประชาชนทุกกลุ่มเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต

4. มิติปัจจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศ

M 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนอย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต

เป้าหมายที่ 1 คนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัย มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลก

M 13 ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน

เป้าหมายที่ 1 การบริการภาครัฐ มีคุณภาพ เข้าถึงได้

เป้าหมายที่ 2 ภาครัฐที่มีขีดสมรรถนะสูง คล่องตัว

ประเด็นสำคัญด้านการพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูง ตามหมุดหมายที่ 12

ที่ผ่านมาการพัฒนาคนกำลังคนของไทยเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง ไม่ว่าจะเป็นการเป็นสังคมสูงวัย การเติบโตของนวัตกรรมแหล่งความรู้ระดับโลกออนไลน์ที่มีต้นทุนและราคาต่ำ วงจรชีวิตของความรู้สั้นลง โดยเฉพาะด้านดิจิทัลและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงเร็ว และแนวโน้มความต้องการเรียนรู้ตามความสนใจรายบุคคล รวมถึงภาคเอกชนที่เริ่มให้ความสำคัญกับการสรรหาและการจ้างงานตามสมรรถนะในการทำงานมากกว่าคุณวุฒิทางการศึกษา อีกทั้ง สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิตและพฤติกรรมของคน จึงต้องเร่งขยายผลและต่อยอดประเด็นการพัฒนา เพื่อนำไปสู่การพลิกโฉมกำลังคนสมรรถนะสูงที่มีภาวะผู้นำสูง สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงและเพิ่มขีดความสามารถของประเทศได้

หมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนอย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต มุ่งตอบสนองเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ในด้านการพัฒนาคนสำหรับยุคใหม่ โดยการพัฒนาคอนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ การพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงสอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย สามารถสร้างงานอนาคต และสร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะที่มีความสามารถในการสร้างและใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้งการมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม ด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งการพัฒนาระบบนิเวศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และพัฒนาทางเลือกในการเข้าถึงการเรียนรู้สำหรับผู้ที่ไม่สามารถเรียนในระบบการศึกษาปกติ

เป้าหมายที่ 1 คนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัย มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่

มีคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉม
ฉบับพลันของ โลกสามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข

ตัวชี้วัดที่ 1.1 ดัชนีพัฒนาการเด็กสมวัยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 88 ณ สิ้นสุดแผนฯ

ตัวชี้วัดที่ 1.2 ร้อยละของนักเรียนที่มีสมรรถนะไม่ถึงระดับพื้นฐานของทั้ง 3 วิชาในแต่ละกลุ่มโรงเรียน
ลดลง ร้อยละ 8 เมื่อสิ้นสุดแผนฯ

ตัวชี้วัดที่ 1.3 ทุนชีวิตเด็กและเยาวชนไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 3 เมื่อสิ้นสุดแผนฯ

ตัวชี้วัดที่ 1.4 จำนวนนักศึกษาที่เข้าร่วมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาบัณฑิตฐานสมรรถนะเพิ่มเป็นร้อยละ 30

ตัวชี้วัดที่ 1.5 ผลผลิตภาพแรงงานไม่ต่ำกว่าร้อยละ 4 ต่อปี

ตัวชี้วัดที่ 1.6 จำนวนผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความยากจนหลายมิติลดลงร้อยละ 20 ของจำนวนผู้สูงอายุ
ที่ยากจนต่อปี

เป้าหมายที่ 2 กำลังคนมีสมรรถนะสูง สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย และสามารถ

สร้างงานอนาคต

ตัวชี้วัดที่ 2.1 ดัชนีความสามารถในการแข่งขันของสาขาเศรษฐกิจโลก 6 ด้านทักษะ คะแนนเพิ่มขึ้น
ร้อยละ 20 เมื่อสิ้นสุดแผนฯ

ตัวชี้วัดที่ 2.2 การจัดอันดับในด้านบุคลากรผู้มีความสามารถสถาบันการศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ
มีคะแนนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 3 ต่อปี

ตัวชี้วัดที่ 2.3 จำนวนและมูลค่าของธุรกิจสตาร์ทอัพเพิ่มขึ้น

เป้าหมายที่ 3 ประชาชนทุกกลุ่มเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ตัวชี้วัดที่ 3.1 การประเมินสมรรถนะผู้ใหญ่ในระดับนานาชาติ ของคนไทยในทุกด้านไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย
ของประเทศที่เข้ารับการประเมิน

ตัวชี้วัดที่ 3.2 กลุ่มประชากรอายุ 15-24 ปี ที่ไม่ได้เรียน ไม่ได้ทำงาน หรือไม่ได้ฝึกอบรม ไม่เกินร้อยละ 5
เมื่อสิ้นสุดแผนฯ

6. นโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการอุดมศึกษาและการผลิตและพัฒนากำลังคน

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 25 กรกฎาคม 2562 อันประกอบด้วยนโยบายหลัก 12 ด้าน และนโยบายเร่งด่วน 12 เรื่อง เมื่อประมวลรายละเอียดคำแถลงนโยบายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา การผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศแล้ว จึงกำหนดเป็นประเด็นพัฒนาจำนวน 4 ประเด็น พร้อมด้วยแนวทางดำเนินการของการอุดมศึกษาที่ต้องขับเคลื่อนโดยสรุปได้ ดังต่อไปนี้

ประเด็นพัฒนา 1 : การเตรียมและพัฒนาคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21

แนวทางดำเนินการ

1.1 ส่งเสริมหลักคิดที่ถูกต้องโดยสอดแทรก การปลูกฝังวินัยและอุดมการณ์ของคนในชาติ คุณธรรม จริยธรรม การมีจิตสาธารณะ การเคารพกฎหมาย และกติกาของสังคมเข้าไปในทุกสาระวิชาและในทุกกิจกรรม รวมถึงสร้างความสงบและความปลอดภัยต่อภัยยาเสพติด ตั้งแต่ระดับชุมชน

1.2 สร้างความรู้ความเข้าใจในขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน โดยสนับสนุน การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศควบคู่กับการส่งเสริม สร้างสรรค์งานศิลปวัฒนธรรมที่เป็นสากล เพื่อการเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก

1.3 การพัฒนาบัณฑิตพันธุ์ใหม่ ด้วยการปรับ รูปแบบการเรียนรู้และการสอนเพื่อพัฒนา 4 ทักษะความรู้ ทักษะอาชีพ และทักษะชีวิตก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน ของคนทุกช่วงวัยสำหรับศตวรรษที่ 21 อาทิ การจัดการศึกษา เชิงบูรณาการกับการทำงาน ปรับระบบดึงดูด การคัดเลือก การผลิตและพัฒนาครู การพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษ และภาษาที่สาม และการจัดทำหลักสูตรอบรมระยะสั้น

1.4 พัฒนาการเรียนการสอนในรูปแบบ Lifelong Learning และการรองรับ Aging Society ผ่านระบบ ดิจิทัลเพื่อใช้ในการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิด

ประเด็นพัฒนา 2 : การสร้างบทบาทด้านการอุดมศึกษาบนเวทีโลก

แนวทางดำเนินการ

2.1 สร้างบทบาทของไทยในภูมิภาคและเวทีโลก ผ่านการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ในกรอบสหประชาชาติ และแสดงบทบาทประธานอาเซียน ด้วยการเสริมสร้างความเป็นปึกแผ่นของอาเซียน ส่งเสริม

กรอบความร่วมมือต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การแสวงหาโอกาส ทางการค้า การลงทุน องค์ความรู้และนวัตกรรมกับประเทศ ที่มีศักยภาพในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก

ประเด็นพัฒนา 3 : ผลักดันขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย

แนวทางดำเนินการ

3.1 สร้างและพัฒนานักวิจัย องค์ความรู้ ผลงานวิจัย เทคโนโลยี นวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน สภาพแวดล้อม และระบบนิเวศที่เอื้อต่อการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพ ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมของประเทศ

3.2 พัฒนาและส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการ เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก โดยวางรากฐาน ระบบเศรษฐกิจของประเทศสู่อนาคตด้วยการต่อยอด

อุตสาหกรรมเป้าหมายภายใต้แนวคิด BCG สร้างกลไก สนับสนุนการพัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการ ขนาดกลางและขนาดย่อม และวิสาหกิจชุมชนให้มีทักษะ ความสามารถ ทั้งในการบริหารจัดการธุรกิจสมัยใหม่ การสร้างสรรค์นวัตกรรม และความสามารถในการนำ เทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้ได้มากขึ้น

3.3 ผลิตและพัฒนาากำลังคนเพื่อตอบโจทย์ ภาควิชาอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ

ประเด็นพัฒนา 4 : ปฏิรูปกลไกการอุดมศึกษา

แนวทางดำเนินการ

4.1 กำหนดระบบที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะ และเพิ่มประสิทธิภาพของทุกช่วงวัย อาทิ การพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานการศึกษาให้เชื่อมโยงกับระบบคุณวุฒิวิชาชีพ โดยมีกลไกการวัดและประเมินผล เพื่อเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์หน่วยการเรียนรู้ที่ชัดเจน การสร้าง Career Path สำหรับส่งเสริมเยาวชนที่มีศักยภาพ ด้านกีฬาให้สามารถพัฒนาไปสู่นักกีฬาอาชีพ การจัดให้มีระบบ ที่สามารถรองรับความต้องการพัฒนาปรับปรุงทักษะ อาชีพของทุกช่วงวัย และการศึกษาแนวทางการพัฒนา เป็นรูปแบบธนาคารหน่วยกิต

4.2 ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาแก่เด็ก ที่มีความสามารถแต่ไม่มีทุนทรัพย์เป็นกรณีพิเศษ ตลอดจน แก้ไขปัญหาหนี้สินทางการศึกษา โดยการปรับโครงสร้าง หนี้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา และทบทวนรูปแบบ การให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่เหมาะสม พร้อมทั้งสนับสนุน การใช้อำนาจความรู้ของอุดมศึกษาเข้ามีส่วนร่วมจัดระบบ การศึกษาแบบพี่เลี้ยงเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา

4.3 ลงทุนในโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็ว และเทคโนโลยีสื่อสารไร้สายในระบบ 5G ให้สามารถสนับสนุน การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ สนับสนุนนโยบายด้านสังคม อาทิ การบริการด้านการศึกษา และการบริการด้านสาธารณสุข ตลอดจนสร้างโอกาส การพัฒนาอาชีพของประชาชน

4.4 พัฒนาโครงสร้างและระบบการบริหารจัดการ ภาครัฐสมัยใหม่ โดยการจัดรูปแบบองค์กรใหม่ ที่มีความยืดหยุ่นคล่องตัว จัดอัตรากำลังและพัฒนาศักยภาพ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ปรับเปลี่ยนกระบวนการอนุมัติให้เป็น ระบบดิจิทัล พัฒนาโปรแกรมออนไลน์เพื่อให้ประชาชน สามารถเข้าถึงบริการ พัฒนาระบบข้อมูลขนาดใหญ่ ในการบริหารราชการแผ่นดิน (Big Data) เปิดเผยข้อมูล เพื่อความโปร่งใสและสร้างระบบธรรมาภิบาล ตลอดจน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาบริการและตรวจสอบ ภาครัฐ

7. นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2564 ศ.(พิเศษ) ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มอบหมายนโยบายสำหรับการขับเคลื่อนให้ “อว. เป็นหน่วยงานที่พัฒนาประเทศ โดยใช้ความรู้และพลังปัญญา” ผ่านกลไกงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ดังนี้

1. ขับเคลื่อนโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วประเทศ เพื่อเป็นกลไกสำคัญของ อว. ในการปฏิบัติงานในพื้นที่และให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม โดยจะใช้ศักยภาพมหาวิทยาลัย (อาจารย์/นิสิต/นักศึกษา/องค์ความรู้) และหน่วยงานด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ร่วมกับ “อว. ส่วนหน้า” ทำงานเชิงรุก ปฏิบัติงานในพื้นที่ ช่วยแก้ไข ปัญหาในชุมชน สนับสนุนการพัฒนาประเทศตามแนวทางขับเคลื่อนไทยไปด้วยกันขยายผลจากฐานโครงการ มหาวิทยาลัยสู่ตำบลปี 2564 ยกระดับตำบลที่มีความพร้อมไปสู่ระดับยั่งยืน นอกจากนี้ จะเน้นการมีส่วนร่วม และข้อเสนอของเยาวชนเป็นพลังในการพัฒนาประเทศผ่านกลไก Hackathon และจะผลักดันเพื่อให้เกิดการกระตุ้น เศรษฐกิจในชุมชน/พื้นที่ โดยกลไก “มหาวิทยาลัยให้เป็นตลาด (University as Marketplace)” ให้มหาวิทยาลัย และหน่วยงานต่าง ๆ ของ อว. เป็นหน่วยกระตุ้นเศรษฐกิจที่สำคัญ สนับสนุนและเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการ ประชาชน ในพื้นที่สามารถสร้างรายได้

2. จัดตั้งวิทยสถานด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์แห่งประเทศไทย (ธัชชา) เน้นขับเคลื่อนพัฒนาวิชาการ วิจัยและพัฒนาบุคลากรด้านสังคมศาสตร์ครั้งสำคัญของประเทศ ควบคู่ไปกับการพัฒนา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยจะบูรณาการขับเคลื่อนและขยายผลธัชชาให้เกิดความยั่งยืน สร้างสมดุลทางวิชาการ และเพื่อใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ งานวิจัยแบบสหวิทยาการ เชื่อมโยงสอดคล้องกับเปลี่ยนแปลงของโลก ในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งในเบื้องต้นประกอบด้วย 5 สถาบัน คือ สุวรรณภูมิศึกษา เศรษฐกิจพอเพียง โลกคดีศึกษา ศูนย์พิพิธภัณฑ์ศิลปกรรมแห่งชาติ และศูนย์ช่างศิลป์ท้องถิ่น

3. สนับสนุนและขับเคลื่อนการวิจัยที่สามารถแก้ไขปัญหาเร่งด่วนและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม เพื่อขับเคลื่อนการวิจัยแบบมุ่งเป้าที่เกิดผลสัมฤทธิ์เชิงประจักษ์ และนำองค์ความรู้ ผลงานวิจัยและนวัตกรรม ไปใช้แก้ไขปัญหาเร่งด่วน

(3.1) การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อรองรับสถานการณ์การระบาดของ COVID-19 และเดินหน้า สร้างความมั่นคงของประเทศด้านสุขภาพ สามารถพัฒนาเพื่อผลิตยา วัคซีน และนวัตกรรมทางการแพทย์ได้เอง มีอุตสาหกรรมทางการแพทย์ สาธารณสุขที่พึ่งพาตัวเองได้ โดยมีตัวอย่างผลงานวิจัยที่เป็นรูปธรรมที่ผ่านมา เช่น วัคซีน ชุดตรวจนวัตกรรมทางการแพทย์

(3.2) การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบโจทย์ท้าทายของสังคม เช่น PM 2.5 ภัยแล้ง การอยู่ร่วมกัน ของคนทุกช่วงวัย พลังจากผู้สูงอายุ-เปลี่ยนคนเกษียณเป็นพลัง

(3.3) การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ส่งเสริม Bio-Circular-Green (BCG) Economy โดยมุ่งเน้นการบริการที่เป็นเอกลักษณ์ของไทย และเน้นอุตสาหกรรมที่ประเทศไทยมีความเข้มแข็ง คือ เกษตรและอาหาร สุขภาพและการแพทย์

(3.4) การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่และลดความเหลื่อมล้ำ ยกระดับการพึ่งพาตนเอง แปลงทุนวัฒนธรรมสู่สินค้าและบริการเชิงวัฒนธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

4. ผลักดันการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อสร้างองค์ความรู้ขั้นสูง พันธมิตรทางยุทธศาสตร์และวางรากฐานให้ประเทศ มุ่งให้เกิดการร่วมลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน การใช้ทรัพยากรโครงสร้างพื้นฐานร่วมกัน และการเชื่อมโยงประเทศไทยกับนานาชาติ ผ่านกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการของศูนย์ความเป็นเลิศทางการวิจัยในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ เช่น ความร่วมมืออวกาศไทย (Thai Space Consortium) เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีด้านการสำรวจอวกาศและดาราศาสตร์, โครงการสร้างเครื่องกำเนิดแสงซินโครตรอนระดับพลังงาน 3 GeV ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางวิจัยด้านแสงซินโครตรอนชั้นนำของโลก เมื่อนวัตกรรมอาหาร คลังข้อมูลสารสนเทศการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และอุทยานวิทยาศาสตร์ภูมิภาค

5. พลิกโฉมระบบอุดมศึกษาของไทย และสร้างแรงจูงใจ สนับสนุนการพัฒนาบุคลากร ในทุกระดับและทุกระบบ เพื่อขับเคลื่อนและปลดล็อกข้อจำกัดและส่งเสริมระบบนิเวศของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

(5.1) พลิกโฉมระบบอุดมศึกษาของไทย (Reinventing University) โดยผลักดันมหาวิทยาลัยให้สามารถพัฒนาความเป็นเลิศตามความชำนาญและจุดมุ่งเน้นของแต่ละกลุ่มมหาวิทยาลัย ผ่าน 5 กลไก ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน การพัฒนาและแสวงหาบุคลากร ความเป็นนานาชาติ การบริหารงานวิจัยและนวัตกรรม และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อให้มหาวิทยาลัยมีความชัดเจนในการกิจและสามารถดำเนินการให้เกิดผลตามที่ตั้งใจไว้

(5.2) สร้างแรงจูงใจและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรในทุกระดับและทุกระบบโดยผลักดันระบบ ตำแหน่งทางวิชาการในรูปแบบใหม่ (ศาสตราจารย์ปฏิบัติ/ศาสตราจารย์วิจัย/ศาสตราจารย์ด้านการสอน) ให้ทุนพัฒนาบุคลากร และเส้นทางอาชีพ สนับสนุนให้ภาคประชาชนและสังคมมีส่วนสำคัญในการพัฒนาการอุดมศึกษา และสนับสนุนให้เกิดประชาชนนักวิจัย บูรณาการการให้ทุนการศึกษา/ทุนวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ สนับสนุนและขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาส เช่น นักศึกษาในจังหวัดชายแดนใต้ จังหวัดชายขอบ และนักศึกษาผู้พิการ

(5.3) พัฒนาบุคลากรการเรียนการสอน โดยเฉพาะการสร้างและพัฒนาครูในทุกระดับ รวมทั้งครูอาชีวะ และสนับสนุนการเตรียมเยาวชน เช่น จัดตั้งสาคิอาชีวะ เป็นต้น

(5.4) พัฒนากำลังคนทุกช่วงวัยผ่านระบบอุดมศึกษาที่ทันสมัย มีคุณภาพ พัฒนารูปแบบ การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับทุกกลุ่มคน พัฒนาเยาวชน นิสิต นักศึกษาให้เป็นพลังของชาติ เสริมสร้างทักษะเพื่อสร้างโอกาสให้ประชาชนมีอาชีพและรายได้ สร้างความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงานโดยสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ โดยพัฒนาการศึกษาระบบผสมผสานในสถานการณ์ COVID-19 จัดทำหลักสูตร Up skills/Re skills ในลักษณะ non-degree เพื่อพัฒนาทักษะและสร้างความพร้อมให้กับประชาชนให้ตรงกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และการบริการ

(5.5) สร้างแรงบันดาลใจให้กับเยาวชน นิสิต นักศึกษา และประชาชน โดยเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์อย่างทั่วถึง ส่งเสริมให้ชุมชนและประชาชนมีส่วนร่วมในการศึกษาข้อมูลในท้องถิ่น สร้างแรงบันดาลใจที่จะนำไปปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของแต่ละพื้นที่ แต่ละวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่งต่อการพัฒนาประเทศ

(5.6) เสริมบทบาทของประเทศไทยในเวทีนานาชาติ โดยเฉพาะใน CLMV ทั้งด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ให้เกิดการพัฒนากฎภูมิภาคอย่างเป็นรูปธรรม และเสริมสร้างความสัมพันธ์กับต่างประเทศ โดยเฉพาะสาธารณรัฐประชาชนจีน ญี่ปุ่น เกาหลี อินเดีย สหรัฐอเมริกาและยุโรป

8. กรอบนโยบาย และยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2566-2570

กรอบนโยบาย และยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2566-2570¹ หรือกรอบนโยบาย และยุทธศาสตร์ อววน. ทำหน้าที่เป็นกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศของ อววน. โดยประสานหน่วยงาน กลไก รวมถึงทรัพยากรต่าง ๆ ของสถาบันอุดมศึกษาและสถาบันวิจัยให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกัน ซึ่งกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ อววน. พ.ศ. 2566-2570 จะเป็นกรอบชี้แนะจุดเน้นเชิงนโยบายให้กับการทบทวนแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566-2570 เพื่อพัฒนาการอุดมศึกษาไทย และการจัดทำแผนวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2566-2570 เพื่อพัฒนาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศ รวมถึงการขับเคลื่อนประเด็นสำคัญต่าง ๆ ทั้งนี้ ในการประชุมสถานการณ์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2564 มีมติเห็นชอบในหลักการของกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ อววน. พ.ศ. 2566-2570

กรอบสาระสำคัญของกรอบนโยบาย และยุทธศาสตร์ อววน. พ.ศ. 2566-2570 กำหนดให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศหลังวิกฤตการณ์ของโรคโควิด-19 ได้ใช้หลักการชี้นำทิศทางการพัฒนา คือ เป็นการก้าวกระโดดครั้งใหญ่ (Take a Giant Step/Great Leap Forward) ของประเทศ มีธรรมาภิบาลและเป้าหมายที่ชัดเจน ทำลายและทำได้จริง เกิดผลจริงในกรอบเวลาที่กำหนด และสร้างแรงบันดาลใจ รวมทั้งมุ่งเน้นที่เป็นจุดคานงัด ขยายขอบของศาสตร์ และการพลิกโฉมที่ระบบ (System-based Transformations) ที่สำคัญ เก่งในบางเรื่องที่สำคัญ (ระดับโลก ระดับภูมิภาค) ไม่ทำทุกเรื่อง เน้นการใช้การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นเครื่องมือในการพัฒนา ใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานที่มี ปรับปรุงและพัฒนาเพิ่มเติมให้ได้มาตรฐานระดับนานาชาติ เน้นการพัฒนาโดยมีเป้าหมายคู่ขนานคือ ยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันและความสามารถในการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน ในระดับประเทศ และการบูรณาการการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ข้ามศาสตร์ ข้ามกระทรวง

กำหนดวิสัยทัศน์ “**สานพลังการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมไทย พลิกโฉมให้ประเทศ มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและยั่งยืน ยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยเศรษฐกิจสร้างคุณค่า และพร้อมก้าวสู่อนาคต**”

การขับเคลื่อนกรอบนโยบาย และยุทธศาสตร์ อววน. พ.ศ. 2566-2570 ได้กำหนดไว้ใน 4 ยุทธศาสตร์ และ 6 จุดมุ่งเน้นของนโยบาย (High-priority Policy) ดังนี้

- **ยุทธศาสตร์ที่ 1** การพัฒนาเศรษฐกิจไทยด้วยเศรษฐกิจสร้างคุณค่าและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ให้มีความสามารถในการแข่งขัน และพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน พร้อมสู่อนาคต
- **ยุทธศาสตร์ที่ 2** การยกระดับสังคมและสิ่งแวดล้อม ให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน สามารถแก้ไขปัญหาท้าทายและปรับตัวได้ทันต่อพลวัตการเปลี่ยนแปลงของโลก

¹ (ร่าง) กรอบนโยบาย และยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2566-2570 ฉบับเสนอที่ประชุมสถานการณ์นโยบาย ณ เดือนกรกฎาคม 2564

- **ยุทธศาสตร์ที่ 3** การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและนวัตกรรมระดับขั้นแนวหน้าที่ก้าวหน้าล้ำยุค เพื่อสร้างโอกาสใหม่และความพร้อมของประเทศไทยในอนาคต
- **ยุทธศาสตร์ที่ 4** การพัฒนากำลังคน สถาบันอุดมศึกษา และสถาบันวิจัยให้เป็นฐานการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศแบบก้าวกระโดดและอย่างยั่งยืน

จุดมุ่งเน้นของนโยบายที่ 1 ศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง

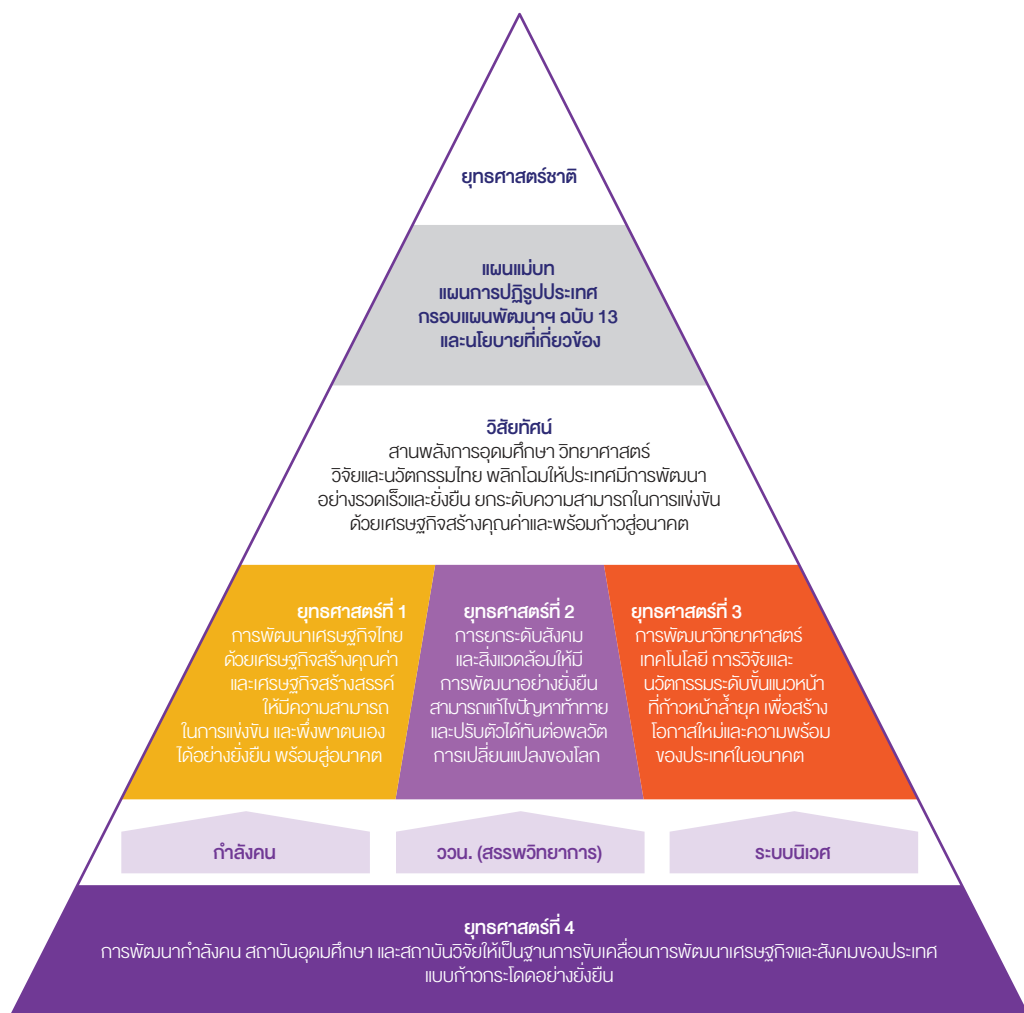
จุดมุ่งเน้นของนโยบายที่ 2 จุดหมายของการท่องเที่ยว

จุดมุ่งเน้นของนโยบายที่ 3 ประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตร เกษตรแปรรูป และอาหารที่มีคุณค่าและมูลค่าสูง

จุดมุ่งเน้นของนโยบายที่ 4 ผู้สูงอายุมีศักยภาพและโอกาสอย่างเต็มที่ในการพึ่งตนเอง

จุดมุ่งเน้นของนโยบายที่ 5 เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ก้าวหน้า ล้ำยุคสู่ออนาคต และเทคโนโลยีอวกาศ

จุดมุ่งเน้นของนโยบายที่ 6 กำลังคนสมรรถนะสูงและเป็นศูนย์กลางกำลังคนระดับสูงของอาเซียน

ภาพที่ 6 วิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ และยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
ที่มา : กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ อววน. 66-70 ฉบับเสนอที่ประชุมสภานโยบาย เดือนกรกฎาคม 2564

1.3 สถิติอุดมศึกษา

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยในแบบมหาวิทยาลัยตามแบบสากลจัดขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2459 รวมระยะเวลาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลา 105 ปี มีวิวัฒนาการของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่ เมื่อปี พ.ศ. 2542 จนถึงการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ในปี พ.ศ. 2562 โดยนำสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามาสังกัดภายใต้กระทรวงการอุดมศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีจุดมุ่งเน้นในการผลิตกำลังคนสมรรถนะสูงทั้งในระดับปริญญาตรี โท และเอก รวมทั้งการนำงานวิจัยมาต่อยอดเป็นนวัตกรรมให้เกิดความเข้มแข็งของการพัฒนาประเทศทั้งในมิติของสังคมและเศรษฐกิจ โดยในปัจจุบันมีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชน รวม 155 แห่ง มีผู้เรียนรวมทั้งสิ้นประมาณ 1.58 ล้านคน (ข้อมูลปีการศึกษา พ.ศ. 2563) การขับเคลื่อนสถาบันอุดมศึกษาของไทยสามารถจำแนกออกเป็น 4 ช่วงระยะของการพัฒนา ที่มีจุดเน้นในการผลิตกำลังคนแตกต่างกันตามบริบทของการพัฒนาประเทศในขณะนั้น โดยในระยะที่ 1 สถาบันอุดมศึกษายังมีอยู่เพียงไม่กี่แห่ง จะเน้นการผลิตบัณฑิตเพื่อตอบสนองความต้องการกำลังคนระดับสูงในภาครัฐ เพื่อเข้ารับราชการเป็นหลัก ระยะที่ 2 เป็นการกระจายโอกาสทางการศึกษาไปยังภูมิภาคเกิดการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขึ้นในพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ ของประเทศ ระยะที่ 3 เป็นการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อมวลชน มีการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดในรูปแบบของตลาดวิชา เพื่อรองรับความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยมีจำนวนผู้จบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้น และปัจจุบันระยะที่ 4 เป็นช่วงสำคัญในการใช้ศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษาในฐานะแหล่งรวมองค์ความรู้ สร้างคนคุณภาพสูง สร้างงานวิจัยและนวัตกรรม เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้ยกระดับสู่ประเทศที่ก้าวพ้นกับดักรายได้ปานกลางเป็นประเทศที่มีรายได้สูง

วิวัฒนาการการอุดมศึกษาไทย

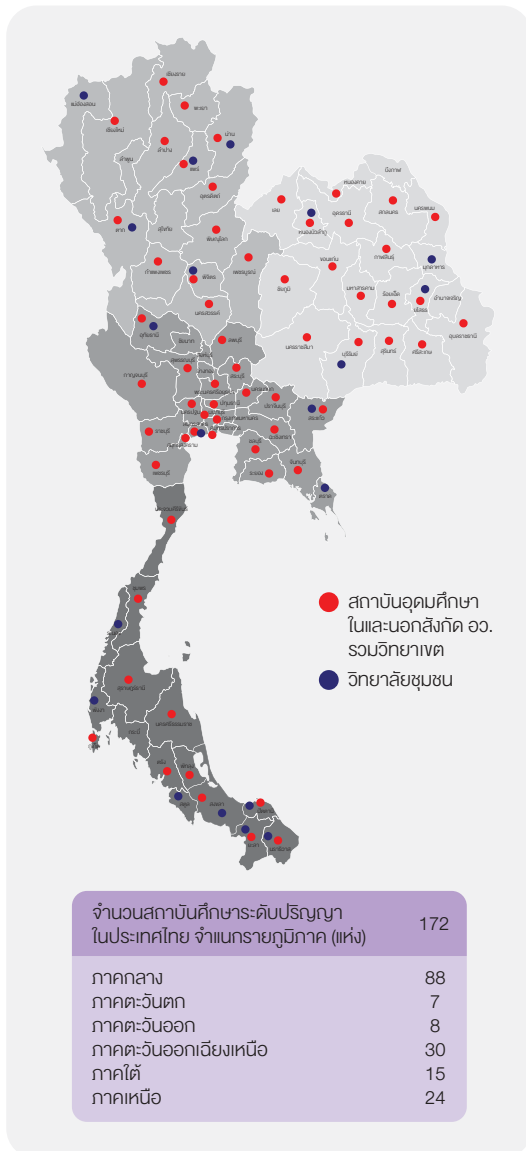

ภาพที่ 7 วิวัฒนาการการอุดมศึกษาไทย

1. สถาบันอุดมศึกษา

การกระจายตัวของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษาฯ
และหน่วยงานอื่นที่มีการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไป

ปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดและในกำกับของกระทรวงการอุดมศึกษาฯ จำนวน 155 แห่ง แบ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 56 แห่ง สถาบันอุดมศึกษาในกำกับ จำนวน 26 แห่ง สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 72 แห่ง และสถาบันวิทยาลัยชุมชน 1 แห่ง (วิทยาลัยชุมชนจำนวน 20 แห่งใน 20 จังหวัด มีสถานะเทียบเท่ากรม หรือ 1 สถาบันอุดมศึกษา) ทั้งนี้สามารถแบ่งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐออกตามกลุ่มประเภทสถาบันได้ ดังนี้ สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดของรัฐ 9 แห่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่ง และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 9 แห่ง สำหรับสถาบันอุดมศึกษานอกสังกัด 17 แห่ง ซึ่งอยู่ในสังกัดกระทรวงกลาโหม กรุงเทพมหานคร กระทรวงคมนาคม กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

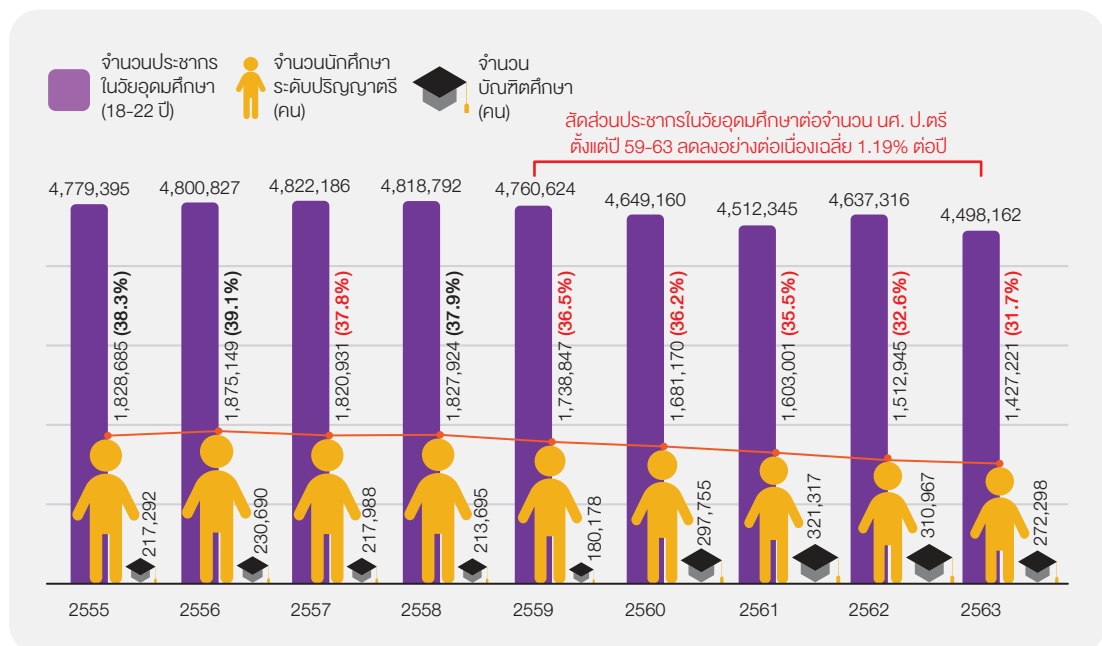
เมื่อพิจารณาดำเนินการกระจายตัวของสถาบันอุดมศึกษารายภูมิภาค (ไม่นับรวมวิทยาเขต) ร่วมกับตำแหน่งของวิทยาลัยชุมชนที่ตั้งขึ้น เพื่อขยายโอกาสให้กับผู้ที่ต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในหลากหลายพื้นที่ของประเทศ ทำให้เห็นศักยภาพในการจัดการศึกษาครอบคลุมพื้นที่และรองรับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึง ขณะที่ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรย่อมส่งผลต่อจำนวนผู้เรียนที่ลดลง และในระยะยาวย่อมส่งผลต่อการคงอยู่ของสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนที่ต้องปรับตัวให้รองรับทิศทางของบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปดังกล่าว

ภาพที่ 8 การกระจายตัวของสถาบันอุดมศึกษา

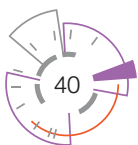
2. จำนวนนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

จากภาพที่ 9 ประชากรวัย 18-22 ปี เป็นกลุ่มช่วงวัยที่เข้ารับการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยมีการคาดการณ์ว่ากลุ่มประชากรวัยดังกล่าวจะมีขนาดประชากรหดตัวลง เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทยที่มีอัตราการเกิดลดลงและการเปลี่ยนผ่านสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ ดังนั้น เมื่อเปรียบเทียบจำนวนประชากรในช่วงวัยอุดมศึกษา (อายุระหว่าง 18-22 ปี) กับจำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษาฯ ทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555-2563 พบว่า จำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีมีแนวโน้มลดลงสอดคล้องกับแนวโน้มโครงสร้างประชากรวัยอุดมศึกษา สำหรับสัดส่วนจำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีเปรียบเทียบกับจำนวนบัณฑิตศึกษา พบว่ายังมีการเปลี่ยนแปลงแบบผกผันตลอดระยะเวลา 9 ปี ในอัตราส่วนการเปลี่ยนแปลงยังอยู่ในระดับต่ำ

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาช่วงปี พ.ศ. 2559-2563 พบว่า สัดส่วนประชากรวัยอุดมศึกษาต่อนักศึกษาระดับปริญญาตรีมีสัดส่วนลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉลี่ยร้อยละ 1.19 ต่อปี สะท้อนถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อจำนวนนักศึกษาในระบบอุดมศึกษา ได้แก่ ด้านทัศนคติและพฤติกรรมของกลุ่มประชากรกลุ่ม Zoomer ที่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลและช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมถึงการให้ความสำคัญกับการทำงาน การหาประสบการณ์ และเลือกช่องทางการเรียนรู้ในระบบอุดมศึกษา อีกส่วนหนึ่งประสบกับความเหลื่อมล้ำส่งผลให้หลุดออกจากระบบการศึกษาด้วยสาเหตุความยากจน ปัญหาการเจ็บป่วยพิการหรือต้องคดี ปัญหาแม่ไวส์ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดกลุ่มแรงงานที่มีทักษะไม่พร้อมทำงานหรือทำงานจากทักษะล้าสมัย (Skills Obsolete) และไม่เป็นที่ต้องการของตลาด (รายงานภาวะสังคม ไตรมาสที่ 1/2563, สภาพัฒน์ฯ)

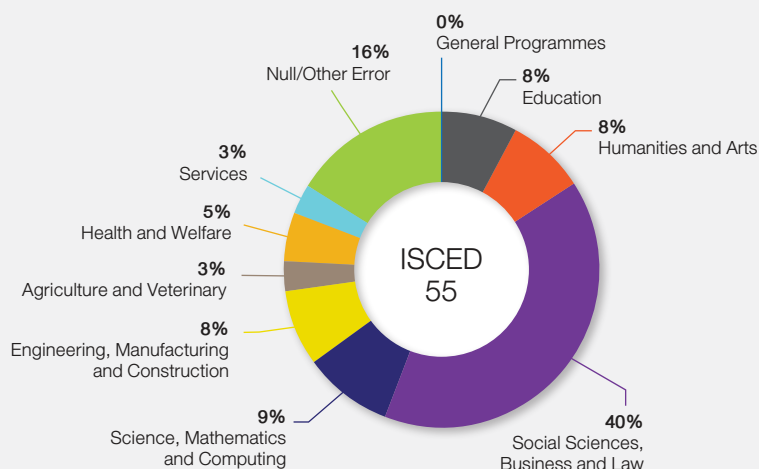

ภาพที่ 9 กราฟแสดงจำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษาฯ เปรียบเทียบกับจำนวนประชากรในช่วงวัยอุดมศึกษา (อายุระหว่าง 18-22 ปี) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555-2563

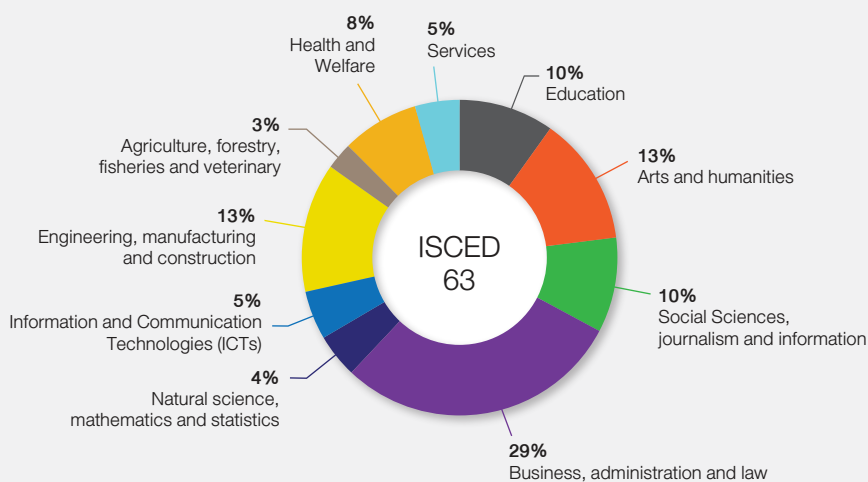
จำนวนนักศึกษาปริญญาตรีใน **ปีการศึกษา 2555**

จำแนกตาม ISCED 9 กลุ่ม จำนวน 1,828,685 คน

จำนวนนักศึกษาปริญญาตรีใน **ปีการศึกษา 2563**

จำแนกตาม ISCED 10 กลุ่ม จำนวน 1,427,221 คน

ภาพที่ 10 กราฟแสดงสัดส่วนจำนวนนักศึกษาปริญญาตรี จำแนกตามกลุ่มสาขา ISCED ปี พ.ศ. 2555 และ ปี พ.ศ. 2563 ของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา

จากภาพที่ 10 แสดงจำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา ปี พ.ศ. 2555 เปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2563 พบว่ามีจำนวนนักศึกษาลดลง คิดเป็นร้อยละ 22 และเมื่อพิจารณาจำนวนนักศึกษาตามการจัดกลุ่มสาขา ISCED ระหว่างปีดังกล่าว พบว่าสาขาวิชาที่ได้รับความนิยมเข้าศึกษามากที่สุดยังคงอยู่ในกลุ่มด้านสังคมศาสตร์ (Social Sciences) โดยในปี พ.ศ. 2555 กลุ่ม Social Sciences, Business and Law มีสัดส่วนมากที่สุด ร้อยละ 40 และในปี พ.ศ. 2563 กลุ่ม Business, Administration and Law มีสัดส่วนมากที่สุด ร้อยละ 29 ประกอบกับกลุ่ม Social Sciences, Journalism and Information มีสัดส่วนร้อยละ 10 เมื่อรวมสัดส่วนทั้งสองกลุ่มเท่ากับร้อยละ 39 เทียบกับปี พ.ศ. 2555 จะเห็นว่าในระยะเวลา 9 ปี นักศึกษายังคงให้ความสนใจศึกษาในกลุ่มสาขานี้

ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกลุ่มสาขาอื่น ๆ จะพบกลุ่มสาขาที่มีสัดส่วนขยายตัวจากเดิม ได้แก่ กลุ่ม Engineering, Manufacturing and Construction เพิ่มขึ้นร้อยละ 6 กลุ่ม Arts and humanities เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 กลุ่ม Health and welfare เพิ่มขึ้นร้อยละ 3 กลุ่ม Education เพิ่มขึ้นร้อยละ 2 และกลุ่ม Service เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ตามลำดับ และในกลุ่มสาขาที่มีสัดส่วนคงที่ ได้แก่ กลุ่ม Agriculture, Forestry, Fisheries and Veterinary ร้อยละ 3 และกลุ่ม Science, Mathematics and Computing ร้อยละ 9 ซึ่งในปี พ.ศ. 2563 แบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ Information and Communication Technologies (ICTs) ร้อยละ 5 และกลุ่ม Natural Sciences, Mathematics and Statistics ร้อยละ 4

จากการเปรียบเทียบลักษณะการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มสาขาในข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าอุดมศึกษาควรให้ความสำคัญกับการผลักดันสัดส่วนผู้เรียนด้านวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ให้สอดคล้องไปกับนโยบายการพัฒนาประเทศ อาทิ BCG model อุตสาหกรรมแห่งอนาคตสร้างมูลค่า ด้านการแพทย์ ด้านโลจิสติกส์ ด้านอาหาร ด้านอวกาศ และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นต้น ซึ่งมีความต้องการใช้กำลังคนด้านวิทยาศาสตร์ในกลุ่ม Natural sciences, Mathematics and Statistics กลุ่ม Agriculture, forestry, fisheries and veterinary กลุ่ม ICTs มากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม กลุ่ม Engineering, Manufacturing and Construction และกลุ่ม Health and welfare มีแนวโน้มการขยายตัวที่ดีสอดคล้องกับบริบทในข้างต้น ทั้งนี้ กลุ่มสาขาด้านสังคมศาสตร์ยังคงมีความจำเป็นกับการพัฒนาประเทศ แต่เมื่อบริบทอุดมศึกษาเปลี่ยนแปลงไปจะส่งผลให้ศาสตร์บางสาขาที่มีแนวโน้มผู้เรียนลดลง ดังนั้น การปรับการเรียนรู้อย่างบูรณาการ (Integrated Learning) ข้ามศาสตร์ การจัดการเรียนการสอนแบบโมดูล (Module) ให้สอดคล้องตาม Demand-Driven and Results รวมถึงการ Up Skills, Re Skills and New Skills ทักษะของกำลังคนในตลาดแรงงานและกลุ่มผู้สูงอายุ จะทำให้อุดมศึกษาผลิตกำลังคนที่มีความพร้อมต่อกระแสสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

สถาบันอุดมศึกษาสร้างผลผลิตด้านการผลิตบัณฑิต เพื่อประกอบอาชีพและดำรงชีพออกสู่สังคมเฉลี่ยปีละประมาณ 340,000 กว่าคน โดยเมื่อพิจารณาสถิติจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหมด จำแนกตามประเภทสถาบันอุดมศึกษา ระหว่างปี พ.ศ. 2557-2562 ในภาพที่ 11 พบว่าจำนวนรวมผู้สำเร็จการศึกษารวมทุกประเภทสถาบัน มีแนวโน้มการขยายตัวมากขึ้น โดยมีผลจากการกำกับดูแลด้านคุณภาพการจัดการศึกษาเป็นปัจจัยสนับสนุน ซึ่งกลุ่มมหาวิทยาลัยของรัฐยังคงเป็นกลุ่มที่ผลิตบัณฑิตในสัดส่วนที่สูงที่สุด รองลงมาเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเอกชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยของรัฐ (ไม่จำกัดรับ) และสถาบันวิทยาลัยชุมชน ตามลำดับ โดยในระยะ 6 ปี ทุกประเภทสถาบันมีสัดส่วนผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละปีใกล้เคียงกันเป็นผลมาจากจำนวนสถาบันอุดมศึกษาของแต่ละประเภทมีจำนวนคงที่ เนื่องจากการจัดตั้งหรือยุบรวมสถาบันอุดมศึกษาเป็นการดำเนินการตามแนวทางที่คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 2 มกราคม 2562 ได้มีมติรับทราบในหลักการการทบทวนข้อเสนอให้จัดตั้ง

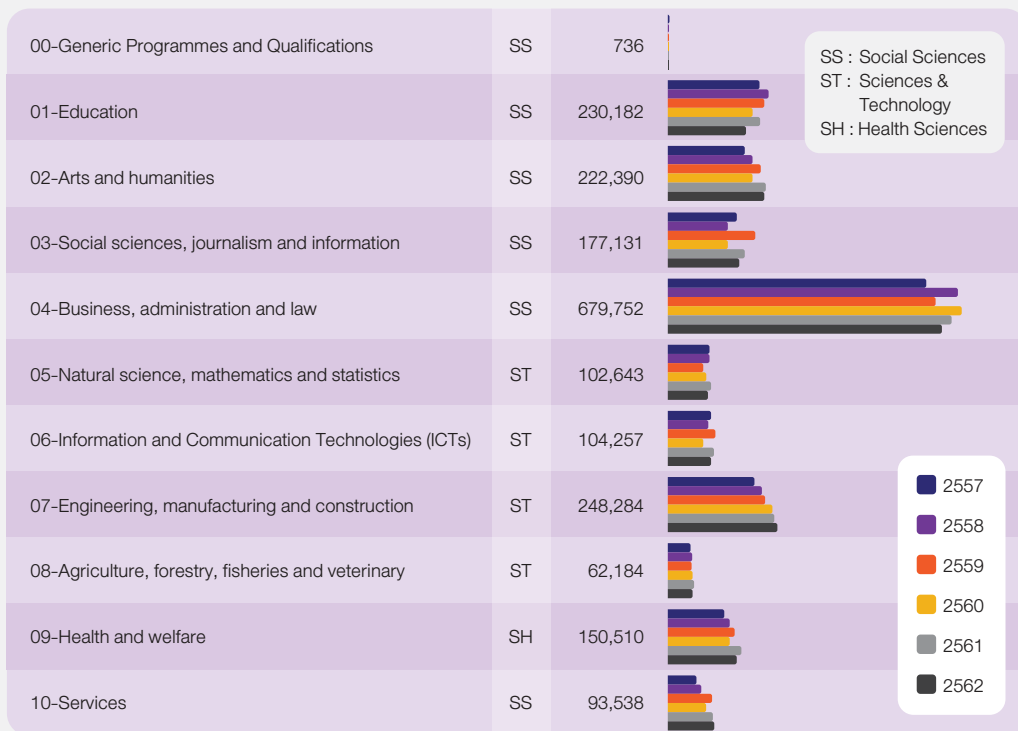
หน่วยงานของรัฐตามแผนการปฏิรูปประเทศตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเสนอ เรื่อง การขอจัดตั้งหน่วยงานตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ โดยให้ถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2561 ซึ่งกำหนดให้ส่วนราชการต้องพิจารณาการปรับปรุงบทบาท ภารกิจ และโครงสร้างของหน่วยงานที่มีอยู่เดิมเป็นลำดับแรก และปรับวิธีทำงานให้มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ก่อนเสนอให้มีการจัดตั้งหน่วยงานใหม่ ทั้งให้คำนึงถึงความสำคัญความเร่งด่วน เหตุผลความจำเป็น และความเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต รวมถึงภาระด้านงบประมาณ กรอบนโยบายรัฐบาล และนโยบายของแต่ละกระทรวง นอกจากนี้ การเสนอจัดตั้งหน่วยงานใหม่ ต้องระบุข้อเสนอให้ยุบเลิกหรือยุบรวมหน่วยงานที่มีอยู่เดิม (One-In, X-Out) เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนทั้งในด้านการกิจและงบประมาณ และให้เสนอแผนการนำ Digital Technology มาใช้ในการปฏิบัติงาน ประกอบคำขอจัดตั้งหน่วยงานใหม่ด้วย โดยมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวให้ใช้บังคับแก่การเสนอให้จัดตั้งหน่วยงานใหม่ ทั้งในส่วนราชการ องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานของรัฐรูปแบบอื่นทุกกรณี มิใช่เฉพาะกรณีตามแผนการปฏิรูปประเทศ เท่านั้น และให้เป็นไปตามมติคณะกรรมการการอุดมศึกษา ครั้งที่ 13/2561 ที่กำหนดให้ การเสนอปรับโครงสร้างของสถาบันอุดมศึกษา หรือการพิจารณาการแบ่งส่วนราชการในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ให้ใช้หลักการการปรับยุทธศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษา (Re-Profiling) และการปรับยุทธศาสตร์เสริมสร้างศักยภาพสถาบันอุดมศึกษาไทย (Re-Positioning) เป็นแนวทางในการดำเนินงานที่จะพิจารณาปรับโครงสร้าง ยุบ ควรรวม หรือจัดตั้งคณาจารย์ทั้งระบบของสถาบันอุดมศึกษา ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งการพิจารณาดำเนินการตามโครงการพลิกโฉมมหาวิทยาลัย (Reinventing University) ซึ่งเป็นไปตามกฎกระทรวงการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2564 กำหนด

ภาพที่ 11 กราฟแสดงจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหมด จำแนกตามประเภทสถาบันอุดมศึกษา
ระหว่างปี พ.ศ. 2557-2562

ในปี พ.ศ. 2557-2563 ผู้สำเร็จการศึกษาตามกลุ่มสาขา ISCED ในกลุ่มสาขาด้านสังคมศาสตร์มีสัดส่วนมากกว่ากลุ่มสาขาด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และกลุ่มสาขาด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ โดยมีสัดส่วนอยู่ที่ 68 : 25 : 7 ตามลำดับ และกลุ่มที่มีผู้สำเร็จการศึกษามากที่สุด คือ กลุ่ม Business, Administration and Law สำหรับกลุ่มที่มีผู้สำเร็จในสัดส่วนที่ต่ำกว่าและต่ำที่สุด คือ กลุ่ม Agriculture, forestry, fisheries and veterinary ดังภาพที่ 12

จำนวนผู้สำเร็จรวม 57-62 ตามกลุ่มสาขา ISCED 10 กลุ่ม (คน)

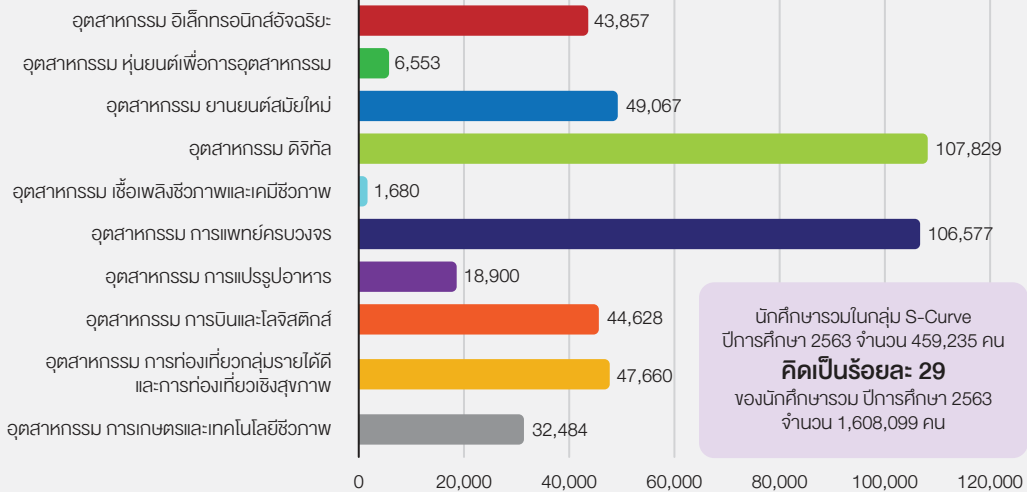
ภาพที่ 12 กราฟแสดงจำนวนนักศึกษาผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหมด จำแนกตามการจัดกลุ่มสาขา ISCED ระหว่างปี พ.ศ. 2557-2562

เมื่อพิจารณาจำนวนนักศึกษาในระบบอุดมศึกษา ในปีการศึกษา 2563 จำแนกตามอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ (S-Curve) 10 กลุ่ม พบว่ามีนักศึกษารวม 10 กลุ่ม S-Curve จำนวน 459,235 คน คิดเป็นร้อยละ 29 ของนักศึกษารวม ปีการศึกษา 2563 ซึ่งมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 1,608,099 คน และเมื่อเปรียบเทียบผู้สำเร็จการศึกษารวมในกลุ่ม S-Curve ปีการศึกษา 2562 จำนวน 114,500 คน คิดเป็นร้อยละ 33 ผู้สำเร็จการศึกษารวมปีการศึกษา 2563 จำนวนรวมทั้งสิ้น 350,074 คน โดยมีผู้ศึกษาและสำเร็จการศึกษาในกลุ่มอุตสาหกรรมดิจิทัลและอุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจรในสัดส่วนสูงกว่ากลุ่มอุตสาหกรรมอื่น

นักศึกษารวมทุกระดับ ปีการศึกษา 2563 ที่กำลังศึกษาใน 10 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย

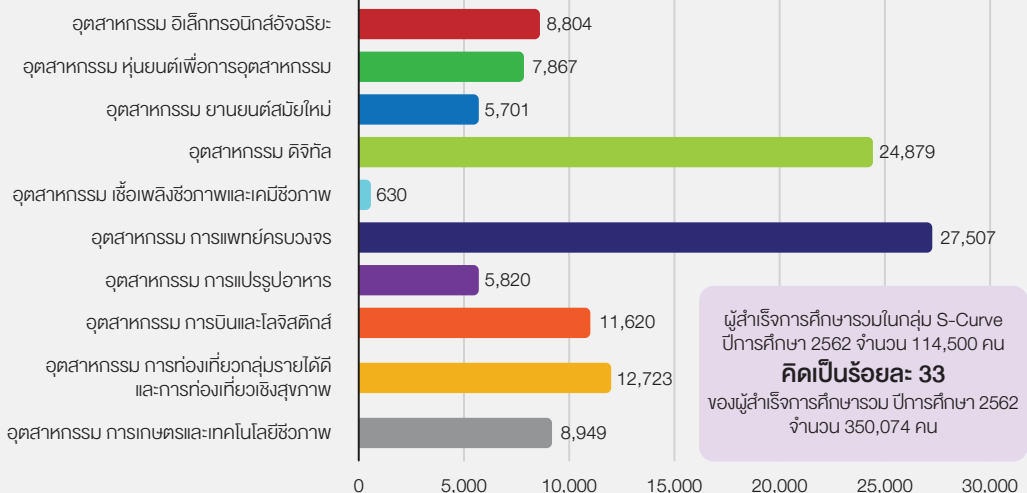
หน่วย : คน

ภาพที่ 13 จำนวนนักศึกษารวมทุกระดับ ปีการศึกษา 2563 ที่กำลังศึกษาใน 10 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย

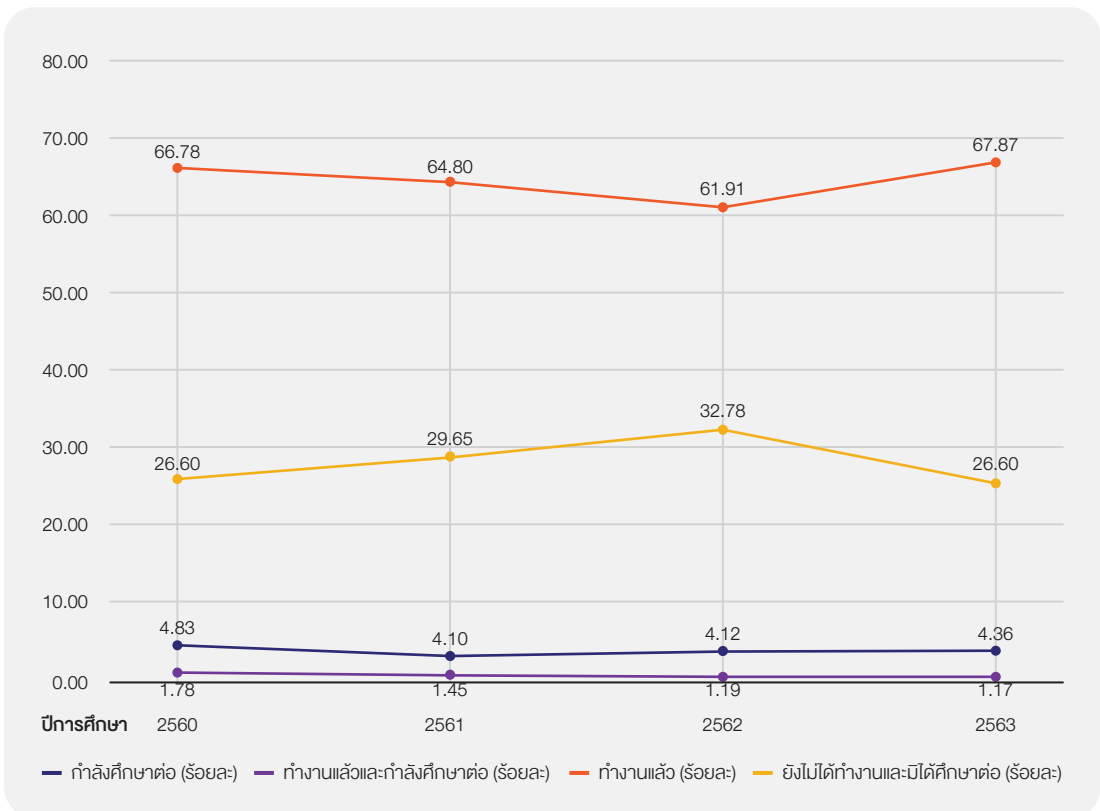
ผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับ ปีการศึกษา 2562 ใน 10 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย

หน่วย : คน

ภาพที่ 14 จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับ ปีการศึกษา 2562 ใน 10 กลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย

อย่างไรก็ตาม การผลิตบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาจะสะท้อนผลลัพธ์เมื่อบัณฑิตเข้าสู่ตลาดแรงงาน จากข้อมูลผู้สำเร็จปีการศึกษา 2560-2563 เข้าสู่ตลาดแรงงาน พบว่าสถานะการมีงานทำของบัณฑิต ดังนี้ มีงานทำ ร้อยละ 66.78 64.80 61.91 และ 67.87 ตามลำดับ ยังไม่ได้ทำงานและไม่ได้ศึกษาต่อ ร้อยละ 26.60 29.65 32.78 และ 26.60 ตามลำดับ กำลังศึกษาต่อ ร้อยละ 4.83 4.10 4.12 และ 4.36 ตามลำดับ รวมถึงทำงานแล้วและกำลังศึกษาต่อ ร้อยละ 1.78 1.45 1.19 และ 1.17 ตามลำดับ

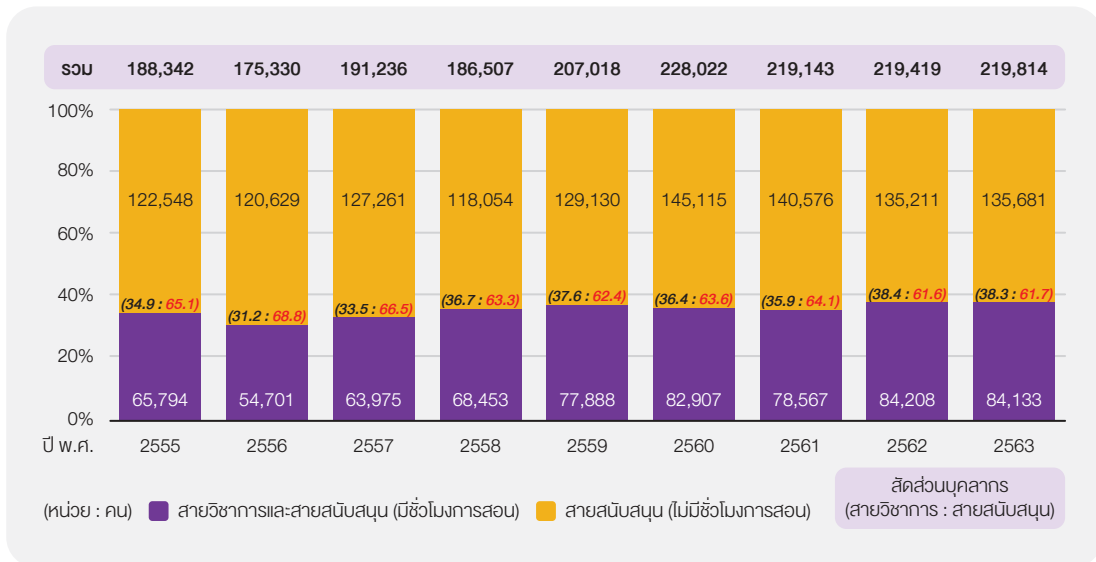

ภาพที่ 15 ผู้สำเร็จการศึกษาจำแนกตามสถานภาพการทำงานปี พ.ศ. 2560-2563

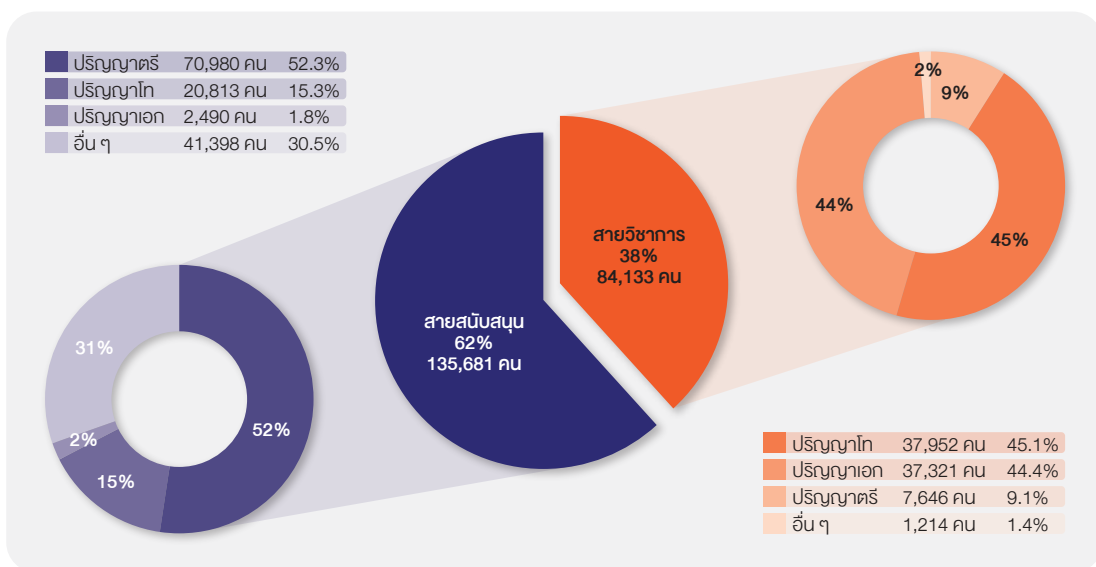

3. บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา

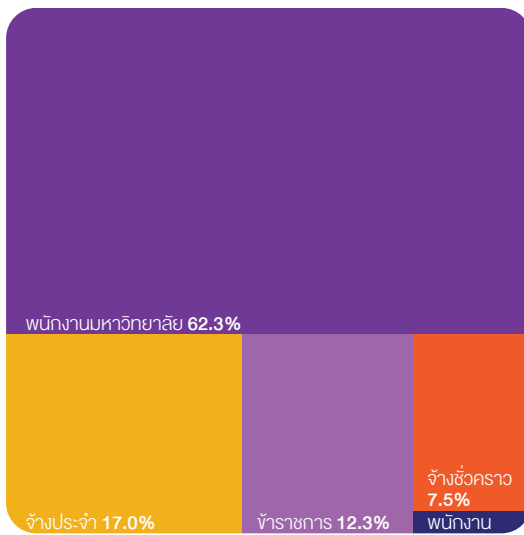
บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาและเอกชนสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา ปีการศึกษา พ.ศ. 2555-2563 ในภาพที่ 16 แสดงจำนวนบุคลากรรวมโดยประมาณ 200,000 คน และมีสัดส่วนบุคลากรสายวิชาการต่อสายสนับสนุน อยู่ระหว่าง 40 : 60 ซึ่งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 มีสัดส่วนบุคลากรสายวิชาการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

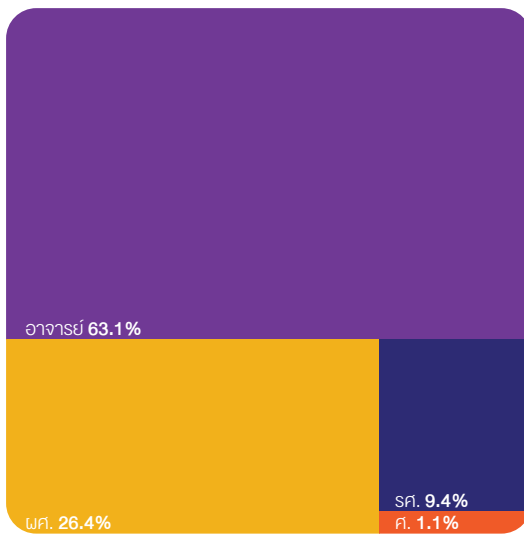
ภาพที่ 16 จำนวนบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาและเอกชนสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา ปีการศึกษา พ.ศ. 2555-2563

ภาพที่ 17 จำนวนบุคลากรสายวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาจำแนกตามระดับการศึกษา ปีการศึกษา พ.ศ. 2563

ภาพที่ 18 สัดส่วนบุคลากรสายวิชาการ
ปีการศึกษา 2563 จำแนกตามประเภทบุคลากร

ภาพที่ 19 สัดส่วนบุคลากรสายวิชาการ
ปีการศึกษา 2563 จำแนกตามตำแหน่งวิชาการ

ในปีการศึกษา พ.ศ. 2563 มีบุคลากรรวมจำนวน 219,814 คน พบว่ามีสัดส่วนระหว่างบุคลากรสายวิชาการต่อสายสนับสนุน 38 : 62 ทั้งนี้ ศักยภาพของบุคลากรสายวิชาการมีผลต่อการจัดการเรียนการสอน และคุณภาพของบัณฑิตโดยตรง จึงพิจารณาสถิติบุคลากรสายวิชาการ 84,133 คน คิดเป็นร้อยละ 38 ภาพที่ 17 พบว่ามีระดับการศึกษาปริญญาเอก ร้อยละ 44.4 ปริญญาโท ร้อยละ 45.1 ปริญญาตรี ร้อยละ 9.1 และอื่น ๆ ร้อยละ 1.4 ซึ่งส่วนใหญ่มีสถานะเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย ร้อยละ 62.3 ปฏิบัติงานเป็นอาจารย์ประจำ ร้อยละ 98.9 และมีตำแหน่งทางวิชาการคิดเป็นร้อยละ 87.3 ของจำนวนบุคลากรสายวิชาการทั้งหมด โดยมีตำแหน่งเป็นศาสตราจารย์ ร้อยละ 1.1 รองศาสตราจารย์ ร้อยละ 9.4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร้อยละ 26.4 และอาจารย์ ร้อยละ 63.1

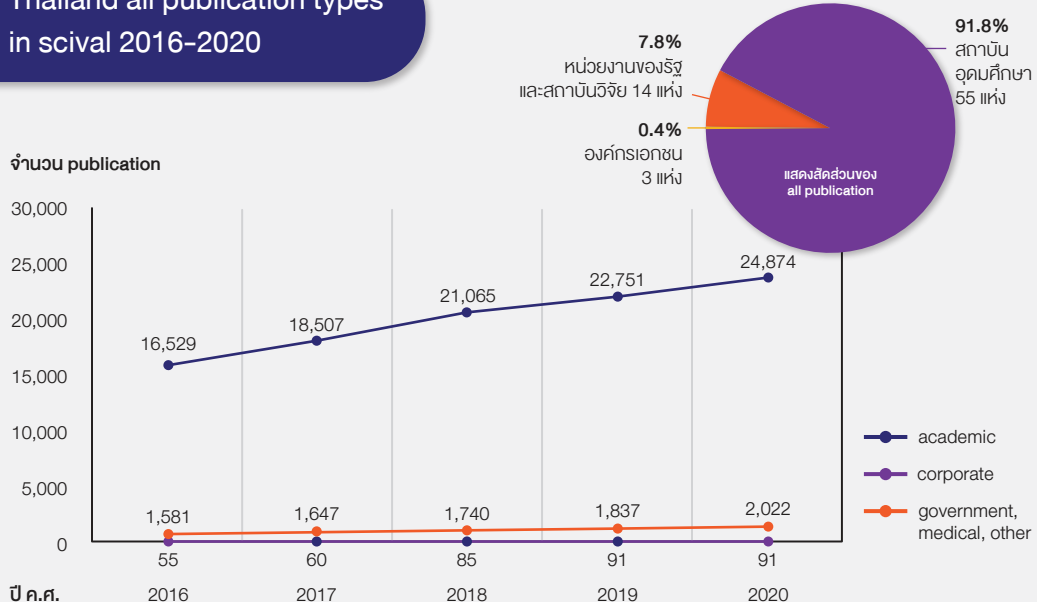
ในการพัฒนาคุณภาพบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาเป็นหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินการให้คณาจารย์และบุคลากรอื่นมีความรู้เท่าทันความก้าวหน้าทางวิชาการในโลก พัฒนาการเรียนการสอน การวิจัยให้ทันสมัยสอดคล้องกับเปลี่ยนแปลงทางวิชาการ ความเปลี่ยนแปลงของโลก สังคม และเทคโนโลยี ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตผลงานทางวิชาการในระดับชาติและระดับนานาชาติ รวมถึงส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการนำความรู้ ผลงานทางวิชาการและนวัตกรรมไปใช้ในการสร้างผู้ประกอบการรายใหม่ให้กับประเทศตามที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. การอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 อย่างไรก็ตามรัฐจะทำหน้าที่ส่งเสริมและแก้ไขอุปสรรคที่ขัดต่อการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร รวมถึงวางกลไกสนับสนุนการดำเนินงานอย่างมีคุณภาพต่อไป

4. การขับเคลื่อนวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาไทย

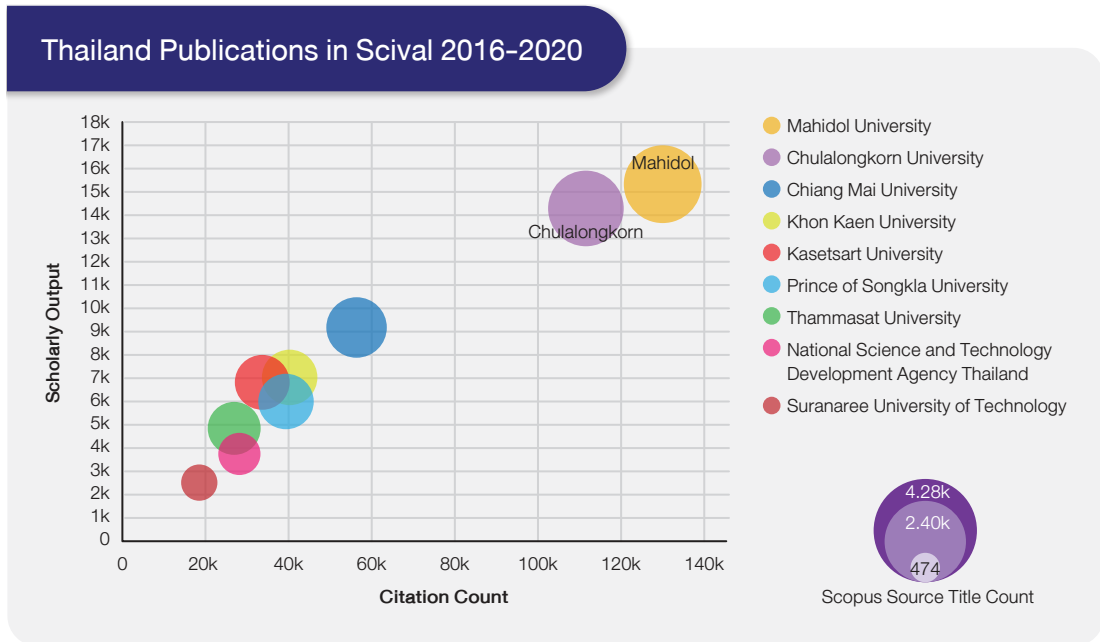
ศักยภาพด้านการวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาเป็นการใช้ขีดความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผลักดันนโยบายของประเทศให้สามารถแข่งขันทางเศรษฐกิจและสร้างสังคมที่มีคุณภาพตามยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี เมื่อสืบค้นจากฐานข้อมูล Scopus ซึ่งเป็นฐานข้อมูลระดับนานาชาติ โดยโปรแกรม Scival ในปี พ.ศ. 2559-2563 พบข้อมูลผลงานตีพิมพ์ระดับนานาชาติของประเทศไทยเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 55 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 91.8 จากผลงานตีพิมพ์ทั้งหมด รองลงมา คือ หน่วยงานของรัฐและสถาบันวิจัย 14 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 7.8 และองค์กรเอกชน 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 0.4 ดังนั้น สามารถกล่าวได้ว่า **สถาบันอุดมศึกษาเป็น Key Drivers ที่สำคัญของระบบวิจัยของประเทศไทย** ซึ่งสถาบันอุดมศึกษามีผลงานตีพิมพ์ในระดับนานาชาติ โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากปี พ.ศ. 2559 รวม 16,529 เรื่อง เพิ่มขึ้นเป็น 24,874 เรื่อง ในปี พ.ศ. 2563 คิดเป็นร้อยละ 50.5 ภาพที่ 20

Thailand all publication types in scival 2016-2020

ภาพที่ 20 Thailand all publication types ปีการศึกษา 2559-2563

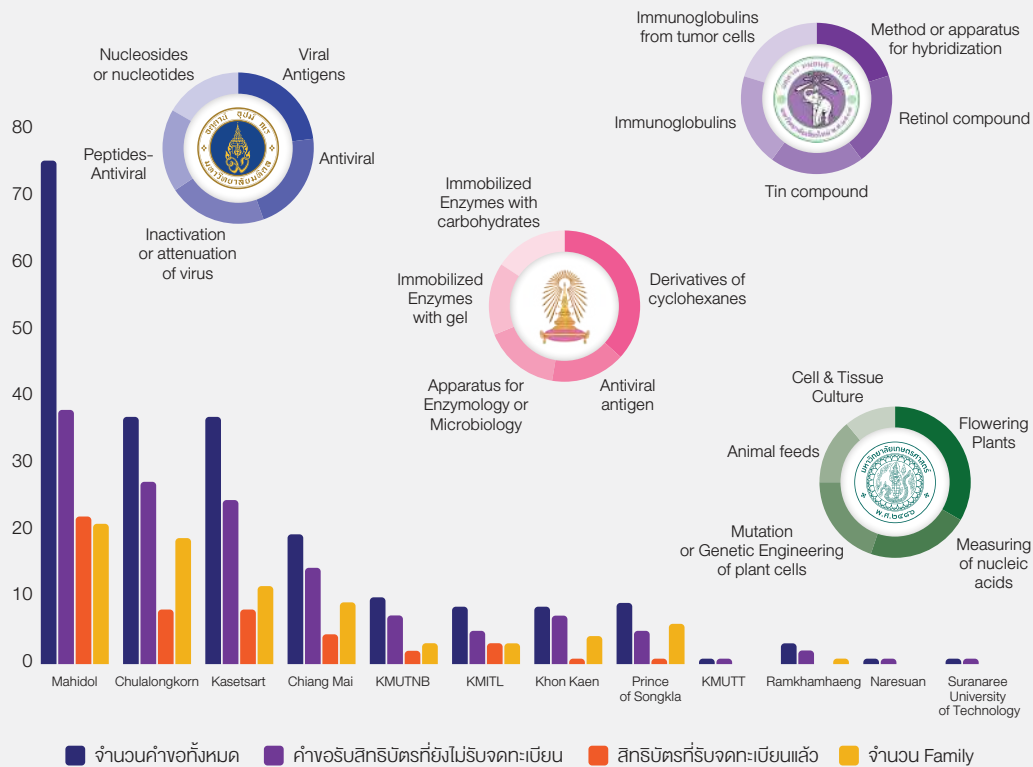
ในส่วนของ Citation Index ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่บ่งชี้ถึงคุณภาพของผลงานทางวิชาการนั้น พบว่าสถาบันอุดมศึกษาในกำกับเป็นกลุ่มสถาบันที่มีจำนวน Citation อันดับต้น โดยที่ 5 อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหิดล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (ภาพที่ 21) ดังนั้น Citation index และ International Patent (ภาพที่ 22) เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลถึงการจัดอันดับมหาวิทยาลัยและการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศของ International Institute for Management Development (IMD) และ World Economic Forum (WEF) อีกด้วย

ภาพที่ 21 ข้อมูลผลงานตีพิมพ์ระดับนานาชาติในประเทศไทย จาก Scival ปี พ.ศ. 2559-2563

ณ วันที่ 20 สิงหาคม 2559 (Source : Patent Lens)

Applicants	MU	CU	KU	CMU	KMUTNB	KMITL	KKU	PSU	KMUTT	RU	NU	SUT
จำนวนคำขอทั้งหมด	75	37	37	19	10	8	8	9	1	3	1	1
คำขอรับสิทธิบัตรที่ยังไม่รับจดทะเบียน	38	27	24	14	7	5	7	5	1	2	1	1
สิทธิบัตรที่รับจดทะเบียนแล้ว	22	8	8	4	2	3	1	1	0	0	0	0
จำนวน Family	21	18	12	9	3	3	4	6	0	1	0	0

ภาพที่ 22 รายละเอียดด้านคำขอสิทธิบัตร จำนวนสิทธิบัตรที่ได้รับการจดทะเบียนและความหลากหลายของประเภทสิทธิบัตรที่ยื่นคำขอ (ข้อมูลจากฐานข้อมูลนานาชาติ Patent Lens มกราคม 2560)

5. สถาบันอุดมศึกษาไทยบนเวทีโลก

การเปลี่ยนแปลงของบริบทโลกจากกระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้เกิดการส่งผ่านข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็วทั่วทุกมุมโลก ทำให้เกิดการรับรู้และเปรียบเทียบในด้านคุณภาพ ซึ่งไม่เว้นแม้แต่สถาบันอุดมศึกษา เป็นการสะท้อนศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษา และขีดความสามารถในการพัฒนาของประเทศ หากพิจารณาจากการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาทั่วโลก ทั้งจาก **THE World University Ranking** และ **QS World University Rankings** พบว่ามีสถาบันอุดมศึกษาของไทยส่วนหนึ่งได้รับการจัดอันดับ รวมทั้งได้รับการยอมรับบนเวทีโลก

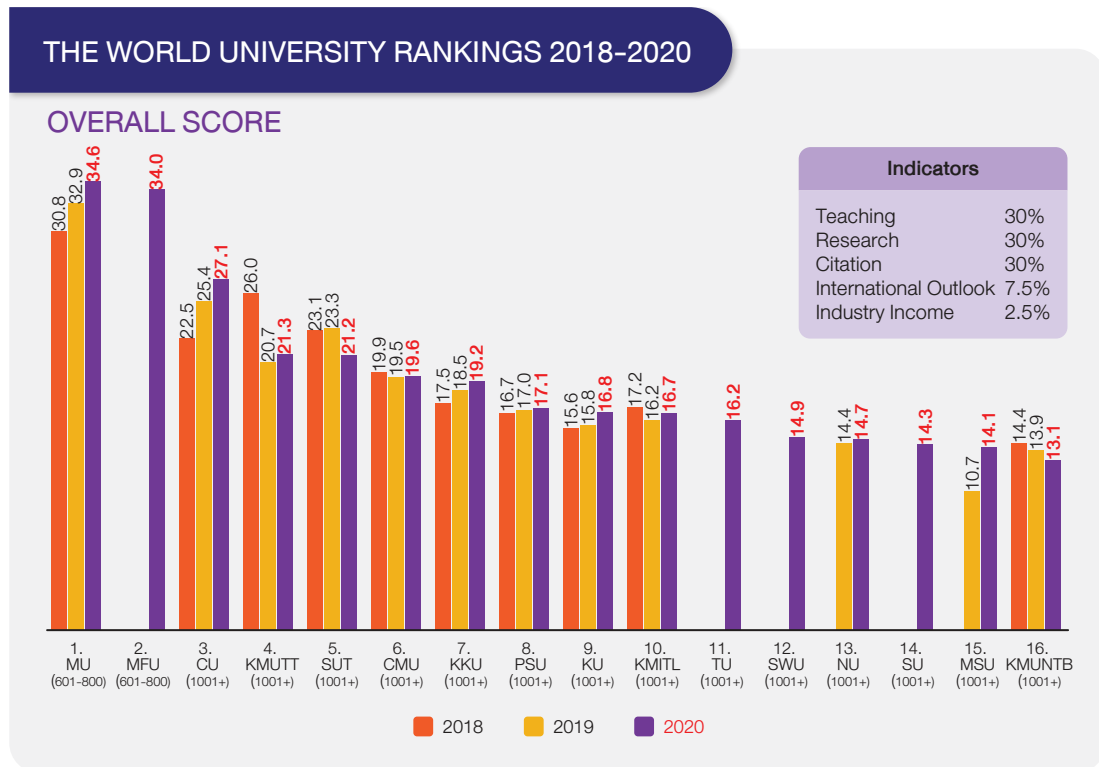
The Times Higher Education World University Ranking 2020-2021 Thailand University

Rank	Thailand University	Overall	Teaching	Research	Citations	Incom from Industry	International Outlooks
601-800	Chulalongkorn University	30.2-36.3	34.4	22	29.3	60.2	40.3
601-800	Mae Fah Luang University	30.2-36.3	16.8	9.9	60.4	33.4	52.7
601-800	Mahidol University	30.2-36.3	33.9	22.3	42.8	71.4	45.5
801-1000	King Mongkut's University of Technology Thonburi	25.1-30.1	18.8	17.5	35	72.3	34.5
1001+	Burapha University	10.3-25.0	21.2	7.9	8.9	33.4	27.5
1001+	Chiang Mai University	10.3-25.0	22.4	15.6	19.9	44.6	32.9
1001+	Kasetsart University	10.3-25.0	19.3	13.1	12.7	49.3	34.7
1001+	Khon Kaen University	10.3-25.0	22.8	13.3	18.4	56	30.3
1001+	King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang	10.3-25.0	18.1	21.6	6.2	84.7	20.2
1001+	King Mongkut's University of Technology North Bangkok	10.3-25.0	15.9	10.3	17	38.8	21.3
1001+	Maharakham University	10.3-25.0	17.9	7.9	9.6	34.5	26.9
1001+	Naresuan University	10.3-25.0	18	8.2	14.1	42.8	35.9
1001+	Prince of Songkla University	10.3-25.0	17.9	11.2	18.8	37.8	31.5
1001+	Silpakorn University	10.3-25.0	17	9.2	12.3	41.3	24.9
1001+	Srinakharinwirot University	10.3-25.0	18.1	8.5	9.7	33.6	19.3
1001+	Suranaree University of Technology	10.3-25.0	19.3	13.2	22.1	50.2	31.4
1001+	Thammasat University	10.3-25.0	20.4	13.3	11.2	39	34.4

ภาพที่ 23 อันดับสถาบันอุดมศึกษาไทยใน THE World University Ranking 2020-2021

การจัดอันดับโดย **THE World University Ranking 2020-2021** พบว่ามีสถาบันอุดมศึกษาของไทย 17 แห่ง ได้รับการจัดอันดับ และมีสถาบันอุดมศึกษา 4 แห่ง ที่ได้รับการจัดอันดับต่ำกว่า 1,000 อันดับ ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ตามลำดับ (ภาพที่ 23) โดยมีค่าคะแนนรวมจากดัชนีด้านการจัดการเรียนการสอน การวิจัย ผลงานวิจัยที่ได้รับการอ้างอิง และการยอมรับในระดับนานาชาติสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ 2018-2020 (ภาพที่ 24)

ภาพที่ 24 ค่าคะแนนรวมสถาบันอุดมศึกษาไทยใน THE World University Ranking 2018-2020

หากพิจารณาการจัดอันดับโดย **QS World University Rankings 2021** พบว่ามีสถาบันอุดมศึกษาไทย 10 แห่ง ที่ได้รับการจัดอันดับต่ำกว่า 1000 อันดับ (ภาพที่ 25) โดยอยู่ในช่วงอันดับที่ 200 ถึง 300 รวม 2 แห่ง และสถาบันอุดมศึกษาปรับอันดับดีขึ้นจากปีที่ผ่านมา รวม 3 แห่ง ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาทั้ง 10 แห่ง จะพบว่าเป็นสถาบันอุดมศึกษากลุ่มที่มีผลงานวิชาการตีพิมพ์ระดับนานาชาติ

The QS World University Ranking 2021

The World Rankings	The Asian Rankings	Institution
▲ 208 th	43 rd	Chulalongkorn University
▲ 252 th	44 th	Mahidol University
▲ 561-570	111 th	Thammasat University
601-650	102 nd	Chiang Mai University
801-1000	149 th	Kasetsart University
801-1000	151 th	Khon Kaen University
801-1000	189 th	King Mongkut's University of Technology Thonburi
801-1000	165 th	Prince of Songkla University
1001+	271-280	King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang
1001+	301-350	King Mongkut's University of Technology North Bangkok

ภาพที่ 25 อันดับสถาบันอุดมศึกษาไทยใน QS World University Ranking 2021

ดังนั้น การจะยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมทั้งของสถาบันอุดมศึกษา ให้เป็นที่ยอมรับบนเวทีวิชาการทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก จำเป็นจะต้องสร้างผลงานทางวิชาการและองค์ความรู้ ที่มีคุณภาพ สามารถใช้ในการอ้างอิงและนำไปจดสิทธิบัตร จนไปสู่การสร้างนวัตกรรม สร้างมูลค่าเพิ่มได้อย่างแท้จริง ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ คือ การพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยและอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้สามารถพัฒนา ผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพและได้รับการยอมรับเพิ่มขึ้น รวมทั้งการปรับสัดส่วนของบุคลากรสายวิชาการ ต่อสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาให้มีความเหมาะสม ที่จะส่งผลให้สัดส่วนของงานวิจัยต่อบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา สูงขึ้น รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือผ่านสถาบันอุดมศึกษา สถาบันวิจัย ทั้งในและนอกประเทศ เพื่อเป็นกลไกหนึ่ง ในการขับเคลื่อนสถาบันอุดมศึกษาไปสู่การจัดอันดับที่ดีขึ้นได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

1.4 รายงานผลการดำเนินงานของแผนด้านการอุดมศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570 Milestone ระยะที่ 1 พ.ศ. 2564

แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570 ได้วาง 3 ยุทธศาสตร์ เพื่อการพัฒนาอุดมศึกษาไทยในระยะ 7 ปี ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ 1 : พัฒนาศักยภาพคน (Capacity Building) ยุทธศาสตร์ที่ 2 : ส่งเสริมระบบนิเวศวิจัยอุดมศึกษา (Research Ecosystem Building) ยุทธศาสตร์ที่ 3 : จัดระบบ อุดมศึกษาใหม่ (Higher Education Transformation) เพื่อให้อุดมศึกษาสามารถยกระดับศักยภาพในการสร้างคน สร้างปัญญา เพื่อพัฒนาสังคมไทยอย่างยั่งยืน ภายใต้การกำหนดเป้าหมายหลัก 3 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมาย 1 : กำลังคน มีคุณภาพและปริมาณรองรับการพัฒนาประเทศ และการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลก เป้าหมาย 2 : งานวิจัย เพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม เพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน และเป้าหมาย 3 : สถาบันอุดมศึกษามีสมรรถนะ ตรงตามอัตลักษณ์/จุดแข็ง เพื่อให้เกิดคุณภาพในระบบอุดมศึกษา พร้อมทั้งกำหนดผลลัพธ์และผลกระทบใน Milestone 3 ระยะ ได้แก่ Milestone I พ.ศ. 2564 Milestone II พ.ศ. 2565 และ Milestone III ในช่วงเวลา 5 ปี พ.ศ. 2566-2570 ซึ่งต้องปรับปรุงให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ต่อไป

ในปี พ.ศ. 2564 การอุดมศึกษาได้ขับเคลื่อนภารกิจต่าง ๆ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่ผันผวนจากปัจจัยภายนอก ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อการจัดการเรียนการสอน การวิจัยและพัฒนาของสถาบันอุดมศึกษา การผลักดันนโยบายสู่การปฏิบัติ รวมถึงขับเคลื่อนเครือข่ายและการสร้างความรู้ความเข้าใจต่อเป้าหมายการพัฒนาของแผนร่วมกัน ของหน่วยงานกลางภายในกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

รายงานผลการดำเนินงานประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ความสำเร็จของกลไกเชิงนโยบาย มาตรฐาน และการบริหารจัดการ

ด้วยการผลักดันเครื่องมือที่เป็นกลไกนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง เป็นค่านั่งภายใต้กลยุทธ์ของแผน ด้านการอุดมศึกษาฯ ให้เกิดผลสำเร็จในระยะแรก (milestone I) เพื่อส่งผลกระทบต่อกลยุทธ์อื่นในระยะต่อไป (milestone II-III) อย่างต่อเนื่อง

1) การขับเคลื่อนสถาบันอุดมศึกษาให้มีสมรรถนะตรงตามอัตลักษณ์/จุดแข็ง ด้วยการประกาศกฎกระทรวง การจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2564 กำหนดให้จัดสถาบันอุดมศึกษาทั้งหมดหรือบางส่วนออกเป็นกลุ่ม ให้คำนึงถึง จุดมุ่งหมาย พันธกิจ ยุทธศาสตร์ ศักยภาพ และผลการดำเนินการที่ผ่านมาของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งการจัดกลุ่มสถาบัน อุดมศึกษายังเป็นส่วนประสานกลไกอื่น ๆ ในการปรับระบบอุดมศึกษาใหม่ อาทิ นำไปกำหนดคุณภาพมาตรฐาน การจัดการเรียนการสอนอิงกลุ่มสถาบัน การสนับสนุนงบประมาณแบบมุ่งเน้นสัมฤทธิ์โดยประเมินจากผลผลิตและผลลัพธ์ ที่สถาบันจะส่งต่อให้ประเทศ เป็นต้น ทั้งนี้ ได้จัดสถาบันอุดมศึกษาเป็นกลุ่ม ดังต่อไปนี้

- (1) กลุ่มพัฒนาการวิจัยระดับแนวหน้าของโลก
- (2) กลุ่มพัฒนาเทคโนโลยีและส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม
- (3) กลุ่มพัฒนาชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนอื่น
- (4) กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา
- (5) กลุ่มผลิตและพัฒนาบุคลากรวิชาชีพและสาขาจำเพาะ
- (6) กลุ่มอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

2) กลไกการบริหารจัดการสำหรับปฏิรูประบบการจัดสรรงบประมาณที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีของสถาบันอุดมศึกษาให้สอดคล้องเป็นไปตามมาตรา 45(1) 45(2) และ 45(3) แห่งพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 มุ่งเน้นการจัดสรรงบประมาณให้สนองด้านอุปสงค์เป็นหลัก (Demand-side financing) เพื่อให้งบประมาณด้านการอุดมศึกษาถูกใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าและสอดคล้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนด้านการอุดมศึกษา ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 คณะกรรมการการอุดมศึกษาและสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ ได้เห็นชอบกรอบวงเงินงบประมาณด้านการอุดมศึกษา สำหรับนำมาใช้ในการพัฒนาความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษาและการผลิตกำลังคนระดับสูงเฉพาะทางตามความต้องการของประเทศ ในวงเงินงบประมาณ 10,250 ล้านบาท ซึ่งคณะรัฐมนตรีอนุมัติกรอบวงเงินดังกล่าวเมื่อวันที่ 14 มกราคม 2563 และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 คณะกรรมการทั้งสองชุดดังกล่าวเห็นชอบกรอบวงเงินงบประมาณด้านการอุดมศึกษา สำหรับผลิตบัณฑิตและกำลังคนในรูปแบบหลักสูตร (Degree) และหลักสูตรระยะสั้น (Non-Degree) เพื่อตอบสนองความต้องการของประเทศซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนนอกวัยเรียนสามารถพัฒนาความรู้ในทักษะเดิม (Re Skills) การยกระดับทักษะเดิม (Up Skills) และการเพิ่มพูนทักษะใหม่ (New Skills) ที่ตอบโจทย์ความต้องการขับเคลื่อน BCG EEC และรองรับภาวะหลังสถานการณ์วิกฤตโควิด-19 รวมถึงโครงการพลิกโฉมระบบอุดมศึกษาของประเทศไทย (Reinventing University System) เป็นวงเงินงบประมาณ 8,800 ล้านบาท ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2564 ทั้งนี้ นายกรัฐมนตรีได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณางบประมาณด้านการอุดมศึกษาประจำปีงบประมาณนั้น ๆ ทำหน้าที่พิจารณากลับกรองงบประมาณรายจ่าย รวมถึงเสนอแนะการจัดทำแผนปฏิบัติการ แผนงาน โครงการ คำของบประมาณของสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม อย่างไรก็ดี ถึงแม้คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแล้ว แต่ยังไม่มีการจัดสรรงบประมาณสำหรับการขับเคลื่อน 45(3) ดังกล่าว

3) กลไกเชิงนโยบายการผลิตและพัฒนากำลังคนตามกรอบนโยบายของรัฐให้มีปริมาณและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (นายเอนก เหล่าธรรมทัศน์) ออกประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่อง ปรัชญาการอุดมศึกษาไทยและระบบอุดมศึกษาใหม่ด้านการสร้างบัณฑิตและพัฒนากำลังคน ณ วันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2564 ตามที่คณะกรรมการการอุดมศึกษา ในการประชุมครั้งที่ 3/2564 เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2564 และครั้งที่ 4/2564 เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2564 กำหนด ดังนี้

“การอุดมศึกษาไทย มุ่งสร้างบัณฑิตและพัฒนากำลังคนในทุกช่วงวัย (Lifelong Learning) ให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และสมรรถนะ (Competency) ที่จำเป็น และรองรับสังคมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน (Disruption) ทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างดี รวมถึงเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness) ของประเทศในระดับนานาชาติ และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน แต่ในขณะเดียวกันก็มีความรักและภูมิใจในสถาบัน วัฒนธรรม และประเพณีที่ดีงามของชาติ ทั้งนี้ ให้การสร้างบัณฑิตและพัฒนากำลังคนต้องทำร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ เช่น ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และชุมชนอย่างใกล้ชิด”

4) กลไกด้านมาตรฐานอุดมศึกษายกระดับและกำกับดูแลคุณภาพและมาตรฐานการจัดการเรียนการสอน ที่รองรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) โดยดำเนินการจัดทำประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่อง หลักเกณฑ์หรือ/และแนวทางในการส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิตระดับอุดมศึกษา กลุ่มเป้าหมายหนึ่งที่ต้องการส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิต คือ กลุ่มวัยเกษียณ (Retirement age) ซึ่งจะมีการกำหนด Skills set/Knowledge set ที่จำเป็นสำหรับช่วงวัยดังกล่าว โดยส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษา ออกแบบและพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสมสำหรับผู้เรียนนอกวัยเรียน (Non-Age Group) และพัฒนาทักษะแรงงาน Re Skills, Up Skills & New Skills ผ่านกลไก ระบบเคลียร์ริงเฮาส์ (Clearing House) และระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank)

5) กลไกทางกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและส่งเสริมการดำเนินนโยบาย และการบริหารงานทุกด้านในสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย

ร่าง ประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่อง การติดตามและตรวจสอบ การดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. มีสาระหลักของร่างประกาศฯ เป็นการกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษา ต้องรายงานข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์หลักของสถาบันอุดมศึกษาการดำเนินงาน

ร่าง กฎกระทรวงข้อมูลการอุดมศึกษา พ.ศ. ได้มีการกำหนดหมวดว่าด้วยการให้สถาบันอุดมศึกษา เปิดเผยข้อมูลผลการดำเนินงาน

ร่าง กรอบและแนวทางการพัฒนาระบบข้อมูลการอุดมศึกษา ซึ่งกำหนดให้แผนการดำเนินงานในปีแรก จะต้องเชื่อมโยงข้อมูลกับสถาบันอุดมศึกษาให้ได้อย่างน้อย 60 แห่ง และตั้งเป้าว่าจะเชื่อมโยงข้อมูลกับสถาบัน อุดมศึกษารัฐและเอกชนให้ได้ทั้งหมดภายในไม่เกิน 3 ปี ซึ่งการดำเนินงานมีความซับซ้อน คือ การจัดการให้สถาบัน อุดมศึกษามีรูปแบบ (format) ของข้อมูล (data) ที่ใกล้เคียงกัน

ร่าง ประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่อง แนวปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล ในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา รวมถึงการส่งเสริมธรรมาภิบาล สร้างหลักประกันความคุ้มครองให้เกิดความเป็นธรรม สร้างขวัญกำลังใจ และสร้างสำนึก รับผิดชอบให้แก่บุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษา นิสิต นักศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อไป

ร่าง ประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่อง แนวปฏิบัติตามหลัก ความรับผิดชอบต่อสังคม หลักเสรีภาพทางวิชาการ หลักความเป็นอิสระ และหลักความเสมอภาค พ.ศ. เพื่อเป็น การกำหนดแนวปฏิบัติให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางหรือมาตรฐานกลางในการบริหารงานและการดำเนินงาน ภายใน รวมทั้งในการกำหนด แก้ไข เพิ่มเติม และปรับปรุงข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องต่อไป

6) กลไกการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ผ่านหน่วยปฏิบัติการส่วนหน้าของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว. ส่วนหน้า) ในการสนับสนุนการพัฒนาจังหวัดเพื่อขับเคลื่อนไทยไปด้วยกัน ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีคำสั่ง อว. ที่ 226/2563 ลงวันที่ 23 พฤศจิกายน 2563 ทำหน้าที่ประสานการดำเนินงานด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อววน.) เพิ่มขีดความสามารถผนวกกับศักยภาพจังหวัด โดยบูรณาการองค์ความรู้ที่หลากหลายของสถาบันอุดมศึกษา และหน่วยงานในสังกัด อว. เพื่อนำศักยภาพของจังหวัด ชุมชนและท้องถิ่นมาผสมผสานกับการวิจัย พัฒนา และนวัตกรรม ไปสู่การพัฒนากระบวนการผลิต สร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์ และเสริมศักยภาพการตลาด ส่งผลให้มีการยกระดับ คุณภาพชีวิตของประชาชนในจังหวัด พร้อมทั้งทำหน้าที่ขับเคลื่อนและส่งเสริมแผนงานโครงการด้าน อววน. ในจังหวัด โดยเป็นหน่วยงานกลางในการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานในสังกัด อว. และเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษา ร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีสร้างนวัตกรรมและพัฒนาด้าน อววน. ไปสู่ประเทศฐานนวัตกรรม (Innovation Nation)

7) กลไกแพลตฟอร์มกลาง (National Digital Learning Platform of Higher Education) ให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ ประกอบด้วยสถานการณ์โควิด-19 ทำให้เร่งยกระดับประสิทธิภาพแพลตฟอร์มการเรียนการสอนออนไลน์ในระบบเปิด Thai MOOC ให้มีรายวิชาที่เปิดให้บริการมีหลากหลายกลุ่มความรู้มากขึ้น ออกแบบการเรียนการสอนเน้นเนื้อหาที่กระชับและง่ายต่อการเรียนรู้ รองรับกลุ่มผู้เรียนที่หลากหลาย โดยเฉพาะกลุ่มแรงงาน ในภาคอุตสาหกรรมและบริการที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตโควิด-19 ต้องการเพิ่มศักยภาพในการทำงาน Up Skills Re Skills รวมถึงรองรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน สามารถอ่านเนื้อหาและเรียนรู้ได้อย่างไม่มีอุปสรรค ทั้งยังสามารถติดต่อสื่อสารปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน และผู้เรียนด้วยกันเองผ่าน Discussion ได้ นอกจากนี้ยังพัฒนา มาตรฐานให้เทียบเคียงกับนานาชาติ รวมถึงขยายเครือข่ายความร่วมมือในประเทศทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน สำหรับเครือข่ายความร่วมมือต่างประเทศ อาทิ หน่วยงานผู้ให้บริการรายวิชาออนไลน์ ได้แก่ National Institute Of Lifelong Education และ K-MOOC : Korea (สาธารณรัฐเกาหลี) สมาคม JMOOC (ประเทศญี่ปุ่น) National Open University of Taiwan และ Taiwan MOOC (ไต้หวัน) Xuetaangx : Chinese (สาธารณรัฐประชาชนจีน)

ส่วนที่ 2 สถานการณ์ของ Milestone I พ.ศ. 2564

สถานการณ์บรรลุเป้าหมาย 1 : กำลังคนมีคุณภาพและปริมาณรองรับการพัฒนาประเทศ และการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลก ในปี พ.ศ. 2563 World Economic Forum (WEF) ไม่มีการรายงานผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของแต่ละประเทศ หากพิจารณาข้อมูลปี พ.ศ. 2562 จากรายงาน The Global Competitiveness Report 2019 พบว่า ไทยได้รับการจัดอันดับที่ 40 จาก 141 ประเทศ โดยดัชนีชี้วัดในเสาที่ 6 : ทักษะ (Skills) ซึ่งประกอบด้วย ทักษะแรงงานในอนาคต (Skills of Future Workforce) ได้แก่ การสอนโดยยึดหลักการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking in teaching) ไทยอยู่ในอันดับที่ 89 สูงขึ้นจากปี พ.ศ. 2561 ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 97 ใกล้เคียงกับค่าเป้าหมายในแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570 ที่ตั้งเป้าหมายให้ประเทศไทยอยู่ในอันดับไม่ต่ำกว่าที่ 87 ของโลก ในปี พ.ศ. 2564 และทักษะแรงงานปัจจุบัน (Skills of Current Workforce) ได้แก่ ทักษะที่จำเป็นของผู้จบการศึกษา (Skillset of Graduates) ไทยอยู่ในอันดับที่ 79 ลดลงจากปี พ.ศ. 2561 ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 66 มีค่าต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้อันดับไม่ต่ำกว่าที่ 70 ในปี พ.ศ. 2564ค่อนข้างมาก และความง่ายในการค้นพบแรงงานที่มีทักษะ (Ease of Finding Skilled Employees) ไทยอยู่ในอันดับที่ 86 ของโลก และอันดับ 6 ของภูมิภาคอาเซียน มีค่าใกล้เคียงกับเป้าหมายปี พ.ศ. 2564 ในอันดับไม่ต่ำกว่าที่ 85 ของโลก

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศสถิติอุดมศึกษา ปี 2563 ที่ตอบโจทย์เป้าหมายยุทธศาสตร์พัฒนาศักยภาพคน (Capacity Building) พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีงานทำภายในระยะ 1 ปีหลังจบการศึกษามีจำนวนร้อยละ 67.75 ซึ่งมีค่าต่ำกว่าค่าเป้าหมายปี พ.ศ. 2564 ที่ตั้งเป้าไว้ที่ร้อยละ 75 อยู่มาก สัดส่วนนักศึกษารวมสายวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีต่อสายอื่น เท่ากับ 66 : 34 ซึ่งใกล้เคียงกับเป้าหมายปี พ.ศ. 2564 ที่ตั้งเป้าไว้ที่ 67 : 33 สะท้อนอุดมศึกษาลดและพัฒนาากำลังคนสอดคล้องกับเป้าหมายและตอบโจทย์ประเทศ ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ สัดส่วนของบุคลากรสายวิชาการจำแนกตามวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกเทียบกับระดับต่ำกว่าปริญญาเอก เท่ากับ 45 : 55 สะท้อนถึงการดำเนินการที่มีค่าใกล้เคียงกับค่าเป้าหมายตัวชี้วัดในปี พ.ศ. 2564 ที่กำหนดไว้ที่ 47 : 53

สถานการณ์บรรลุเป้าหมาย 2 : งานวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม เพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ภาพรวมสถานภาพความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ในปี 2563 ประเมินจากการจัดอันดับของ International Institute for Management Development (IMD) และ World Economic Forum (WEF) พบว่า จากรายงาน IMD World Competitiveness Yearbook 2020 ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ อยู่ในอันดับที่ 29 จาก 63 ประเทศทั่วโลก ลดลงจากอันดับที่ 25 ในปี 2562 ในขณะที่รายงาน Global Competitiveness Index 2020 โดย WEF นั้น ไม่มีการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ในปี 2563 แต่ใช้การประเมินความพร้อมในการฟื้นตัวจากวิกฤตและการปฏิรูปเศรษฐกิจเพื่ออนาคต (Economic Transformation Readiness) และ WEF จะกลับมาจัดอันดับอีกครั้งในปี 2564 ทั้งนี้ รายงาน Global Competitiveness Index 4.0 โดย WEF ในปี 2562 ประเทศไทยมีคะแนนดัชนีความสามารถทางการแข่งขัน อยู่ในอันดับที่ 40 จาก 141 ประเทศทั่วโลก ซึ่งลดลงจากอันดับที่ 38 ในปี 2561 นอกจากนี้ รายงาน Global Innovation Index 2020 โดย World Intellectual Property Organization (WIPO) ได้จัดอันดับความสามารถทางด้านนวัตกรรมของประเทศไทย อยู่ในอันดับที่ 44 จาก 131 ประเทศทั่วโลก ซึ่งลดลงจากอันดับที่ 43 ในปี 2562

ภาพรวมการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของประเทศไทยในปี 2562 คิดเป็นร้อยละ 1.14 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ซึ่งถือว่าเป็นสัดส่วนการลงทุนที่ค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ เช่น เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น และไต้หวัน เป็นต้น

ด้านการตีพิมพ์บทความวิจัย ในปี 2563 จากรายงาน SCImago Journal and Country Ranking ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับ อยู่ในอันดับที่ 44 จาก 240 ประเทศทั่วโลก โดยมีจำนวน Citations ในฐานข้อมูล Scopus จำนวน 18,882 Citations

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาการวิจัยและนวัตกรรมของประเทศเพิ่มขึ้น เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งส่งผลต่อเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

สถานการณ์บรรลุเป้าหมาย 3 : สถาบันอุดมศึกษามีสมรรถนะตรงตามอัตลักษณ์/จุดแข็ง เพื่อให้เกิดคุณภาพในระบบอุดมศึกษา จำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่ผ่านเกณฑ์การประเมินของ ITA ร้อยละ 86 เป้าหมาย 60 แห่ง การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) โดย สำนักงาน ป.ป.ช. เป็นการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายก่อให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาด้านคุณธรรมและความโปร่งใสของภาครัฐ โดยครอบคลุมถึงสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 สถาบันอุดมศึกษา มีผลการประเมินเฉลี่ยที่ 87.46 คะแนน เทียบเป็นระดับ A โดยมีคะแนนสูงสุดที่ 98.73 คะแนน และต่ำสุดที่ 66.95 คะแนน ซึ่งเมื่อพิจารณาการประเมินแยกรายด้าน ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ การใช้งบประมาณ การใช้อำนาจ การใช้ทรัพย์สิน การแก้ไขปัญหาการทุจริต คุณภาพการดำเนินงาน ประสิทธิภาพการสื่อสาร การปรับปรุงการทำงาน การเปิดเผยข้อมูล และการป้องกันการทุจริต พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วงระหว่าง 80.32-93.41 คะแนน ซึ่งเทียบเป็นระดับ A-B อย่างไรก็ตาม เป้าหมาย การบริหารจัดการและธรรมาภิบาล (Management and Good Governances) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 กำหนดให้มีจำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่ผ่านการประเมินของ ITA ร้อยละ 86 จำนวน 60 แห่ง โดยเมื่อพิจารณานำผลการประเมินในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 เปรียบเทียบเป้าหมายดังกล่าว พบว่ามีสถาบันอุดมศึกษาที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 55 แห่ง และอีก 5 แห่งในลำดับถัดมามีผลคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 85.90-85.47 ซึ่งเห็นได้ว่ามีความใกล้เคียงกับการบรรลุเป้าหมายในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

ภาครัฐมีขีดสมรรถนะสูงเทียบเท่ามาตรฐานสากลและมีความคล่องตัว ระดับ Digital Government Maturity Model (Gartner) (เฉพาะสถาบันอุดมศึกษา) เป้าหมาย ระดับ 2 รับผลกระทบโดยตรงจากกระแส Disruptive Technology ในสังคมปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทย การเร่งพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายในประเทศ ปัญหาความความเหลื่อมล้ำ และวิกฤตโควิด-19 เป็นแรงผลักดันให้ภาครัฐเร่งปรับเปลี่ยนสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล ซึ่งการให้บริการและจัดการเรียนการสอนการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วย Digital Learning Platform โดยส่งเสริมการพัฒนา Online Course, Digital Content, Digital Collections, Virtual Mobility เป็นปัจจัยหนึ่งที่จะยกระดับการให้บริการดิจิทัลภาครัฐด้านการศึกษา แผนแม่บทฯ ประเด็น (20) การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ ได้กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 ภาครัฐมีขีดสมรรถนะสูงเทียบเท่ามาตรฐานสากลและมีความคล่องตัว ระดับ Digital Government Maturity Model (Gartner) อยู่ในระดับ 2 และได้รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ว่าสถานการณ์บรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับต่ำกว่าเป้าหมาย ซึ่งเป็นความเสี่ยง

การศึกษาระดับอุดมศึกษาตอบสนองความสามารถในการแข่งขัน (University Education by IMD) เป้าหมายลำดับที่ $\leq 42^{\text{th}}$ โดย The IMD World Competitiveness Center ได้จัดอันดับการศึกษาระดับอุดมศึกษาตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ในปี 2563 อยู่ในลำดับที่ 38 โดยกำหนดเป้าหมายในปี 2564 ไว้ในอันดับที่ 42 หรืออันดับที่ดีกว่า ทั้งนี้ ผลการจัดอันดับฯ ยังอยู่ระหว่างการดำเนินการ

สถาบันอุดมศึกษาติด University Ranking by Subjects ใน 200 อันดับแรกเพิ่มขึ้น เป้าหมาย 7 แห่ง จากการจัดอันดับ QS World University Rankings by Subject 2021 พบว่า มีเพียงมหาวิทยาลัยมหิดล ที่อยู่ในลำดับที่ 142 (สาขาวิชา Life Science & Medicine) และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอยู่ในลำดับที่ 242 (สาขาวิชา Arts and Humanities) อันดับ 150-200 (ในสาขาวิชา Business & Management Studies) อันดับ 244 (สาขาวิชา Engineering and Technology) อันดับที่ 244 (สาขาวิชา Natural Sciences) และอันดับ 202 (สาขาวิชา Social Sciences and Management)

สถาบันอุดมศึกษาติดอันดับ 200 อันดับแรกของ World Class University Ranking ไม่มีการกำหนดเป้าหมายในปี 2564 แต่อย่างไรก็ตามพบว่า The Times Higher Education World University Rankings รายงานว่าประเทศไทยมีสถาบันอุดมศึกษาที่ติดอันดับ World University Rankings 2021 ในอันดับสูงสุด 600-801

กองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา เป้าหมาย 1 กองทุน การสร้างกลไกกองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา เพื่อสร้างความมั่นคงทางการเงินในระบบอุดมศึกษา ยังอยู่ระหว่างการดำเนินการจัดตั้ง ซึ่งต้องได้รับความเห็นชอบอย่างเป็นทางการจากกระทรวงการคลัง และคณะรัฐมนตรีต่อไป

ส่วนที่ 3 ช่องว่างและความท้าทายใน Milestone II-III

การพัฒนากำลังคนทั้งในระบบการศึกษาและผู้ที่อยู่ในตลาดแรงงานหรืออยู่ในกลุ่มนอกระบบ (Non-Age Group) ให้เป็นกำลังคนที่มีคุณลักษณะสำคัญ คือ สมรรถนะเชิงวิชาการ สมรรถนะการประกอบอาชีพที่มีทักษะการปฏิบัติงานรองรับงานในปัจจุบันและอนาคต และสมรรถนะการเป็นพลโลกรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การยกระดับคุณภาพศักยภาพอาจารย์และบุคลากรอุดมศึกษาให้สูงขึ้น มีผลงานวิชาการและชุมชนวิชาการเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ รวมถึงผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรค COVID-19 ในปีที่ผ่านมา ซึ่งอาจทำให้ผู้เรียนเสี่ยงต่อการหลุดออกจากระบบการศึกษา ทักษะของผู้จบการศึกษาลดลง และขาดโอกาสในการพัฒนาทักษะความรู้ที่จำเป็น ดังนั้น อุดมศึกษาต้องมีการปรับตัวเพื่อรองรับสถานการณ์และความท้าทายใหม่ดังกล่าวข้างต้น

การส่งเสริมระบบนิเวศวิจัยอุดมศึกษา พบว่า ปัจจุบันประเทศไทยมีความต้องการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยี ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาซึ่งเป็นหนึ่งในกลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ที่สามารถสร้างและพัฒนาบุคลากรที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 สร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สังคม และประเทศ จึงจำเป็นต้องมีระบบนิเวศที่มีศักยภาพสามารถรองรับความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งองค์ความรู้และนวัตกรรม เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยให้สูงขึ้น

การจัดระบบอุดมศึกษาใหม่ การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) โดย สำนักงาน ป.ป.ช. เป็นการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายก่อให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาด้านคุณธรรมและความโปร่งใสของภาครัฐครอบคลุมถึงสถาบันอุดมศึกษาด้วย การปรับเปลี่ยนภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล ซึ่งการให้บริการและจัดการเรียนการสอนการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วย Digital Learning Platform โดยส่งเสริมการพัฒนา Online Course, Digital Content, Digital Collections, Virtual Mobility เป็นปัจจัยหนึ่งที่จะยกระดับการให้บริการดิจิทัลภาครัฐด้านการศึกษา รวมถึงการจัดอันดับความสามารถของสถาบันอุดมศึกษาในระดับนานาชาติ และอันดับการศึกษาระดับอุดมศึกษาตอบสนองความสามารถในการแข่งขัน (University Education by IMD) เป็นเป้าหมายให้สถาบันอุดมศึกษาเร่งพัฒนาศักยภาพสู่ความเป็นเลิศ

1.5 บทบาทของการอุดมศึกษาในบริบทปัจจุบัน

ตามพระราชบัญญัติ การอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 มาตรา 26 กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้ 1) การจัดการศึกษา 2) การวิจัยและการสร้างนวัตกรรม 3) การบริการวิชาการแก่สังคม 4) การทะนุบำรุง ศิลปะและวัฒนธรรม และ 5) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่กฎหมายกำหนด

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและปัจจัยทั้งภายในและภายนอกระบบอุดมศึกษาเพื่อให้ทราบถึงผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลง การวิเคราะห์นโยบายและแผนระดับประเทศสำหรับถ่ายทอดทิศทางการพัฒนาได้อย่างชัดเจน รวมถึงการวิเคราะห์สถิติเพื่อให้ทราบถึงศักยภาพปัจจุบัน สาระสำคัญทั้งหมดนี้จะนำมาสรุปเป็นบทบาทของการอุดมศึกษาในบริบทปัจจุบัน (SWOT Analysis) ได้ดังนี้

จุดแข็ง Strengths

- สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันหลักทางวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงในการสร้างสรรค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม อีกทั้งเป็นแหล่งผลิตและพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อยกระดับคุณภาพสังคมไทย
- สถาบันอุดมศึกษามีความเป็นอิสระและแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ที่หลากหลาย เปิดกว้างทางโอกาสต่อการเข้าถึงทางการศึกษา และเพียงพอต่อการรองรับประชากรเข้าสู่ระบบ
- อุดมศึกษาบูรณาการทำงานกับหลายภาคส่วนจนเกิดเป็นภาคีเครือข่าย (Consortium) ที่เข้มแข็งทั้งในระดับนานาชาติ ระดับประเทศ และระดับชุมชนเชิงพื้นที่
- สถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งการผลิตและรวมนักวิจัย ผลงานวิจัยและผลงานทางวิชาการ โดยการนำงานวิจัยไปถ่ายทอดเพื่อใช้ประโยชน์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
- อุดมศึกษาไทยมีความเป็นสากลในการจัดการเรียนการสอน เช่น การเรียนการสอนหลักสูตรนานาชาติ การร่วมทุนหรือร่วมมือของสถาบันต่างชาติกับสถาบันอุดมศึกษาหรือภาคเอกชนของประเทศ

จุดอ่อน Weaknesses

- สถาบันอุดมศึกษาติดติดกับการสนับสนุนจากภาครัฐ ทั้งทางกลไกงบประมาณและการบริหารจัดการแบบภาครัฐ ส่งผลให้การพัฒนาประสิทธิภาพเชิงบริหารมีลักษณะอ่อนแอปรับตัวล่าช้า
- สถาบันอุดมศึกษายังต้องเผชิญปัญหาธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการตนเอง ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาทั้งระบบ ตั้งแต่การเปิดสอนหลายหลักสูตรเพื่อเพิ่มรายได้ ขาดการพัฒนาจุดเด่นอันเป็นอัตลักษณ์ของสถาบัน
- นักวิจัยและผลงานทางวิชาการยังกระจุกตัว อีกทั้งปัญหาความสมดุลระหว่างภาระงานวิจัยกับภาระงานสอนของอาจารย์

- คุณภาพของระบบเทคโนโลยีและการวิเคราะห์ที่ต่ำ เช่น ขาดระบบประเมินผลการดำเนินงานเชิงคุณภาพ ขาดระบบวางแผนการผลิตกำลังคนทั้งในและนอกระบบอุดมศึกษา ขาดระบบการประเมินผลด้านการวิจัยในภาพรวมของประเทศ ขาดดัชนีวิเคราะห์ประสิทธิภาพการผลิตบัณฑิตและความสูญเสียเปล่าทางการศึกษา ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศยังขาดคุณภาพที่ดีที่ถูกต้องและทันสมัยเป็นปัจจุบัน ตลอดจนการจัดการเชิงระบบที่รองรับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและผู้พิการมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ

โอกาส Opportunities

- วิวัฒนาการอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีดิจิทัลและโลกาภิวัตน์ (Globalization) จะเป็นแรงขับเคลื่อนให้เกิดโอกาสต่อการปรับเปลี่ยนและพลิกโฉมอุดมศึกษา (Reinventing University)
- คนรุ่นใหม่ (Generation Zoomer and Alpha) มีความต้องการพัฒนาความรู้และทักษะใหม่อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เกิดแรงจูงใจให้อุดมศึกษาพยายามแสวงหาวิธีการตอบสนองความต้องการที่หลากหลาย
- อุดมศึกษามีกลุ่มเป้าหมายที่กว้างขึ้นส่งผลต่อการปรับรูปแบบการจัดการศึกษาต้องเปลี่ยนแปลงไปเป็นการจัดการศึกษาตลอดชีวิตที่ครอบคลุมถึงวัยผู้สูงอายุ และวัยแรงงาน
- นโยบายของรัฐเห็นความสำคัญกับการผลิตกำลังคนในระดับอุดมศึกษาและงานวิจัยคุณภาพสูง เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศ

อุปสรรค Threats

- การสนับสนุนงบประมาณจากรัฐจะมีเงื่อนไขและข้อจำกัดมากยิ่งขึ้น ทำให้อุดมศึกษาต้องพึ่งพาตนเองสูงขึ้น อาจนำไปสู่อุดมศึกษาเชิงพาณิชย์และการจัดการศึกษาที่ต่ำกว่ามาตรฐาน
- กระแสการแข่งขันทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีความรุนแรงมากขึ้นทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ ซึ่งการเคลื่อนย้ายกำลังคนอุดมศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ องค์ความรู้ เทคโนโลยี ตลอดจนความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านให้นำกลับมาพัฒนาประเทศเป็นสิ่งจำเป็นเร่งด่วน แต่อุดมศึกษายังไม่สามารถปรับบทบาทใหม่ให้ตอบสนองได้อย่างทันทั่วถึง ต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในเวทีวิชาการระดับนานาชาติ
- การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศที่หดตัวลง ทำให้ประชากรวัยอุดมศึกษา (18-22 ปี) ลดลง ส่งผลกระทบต่อจำนวนนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาซึ่งต้องเร่งปรับตัวให้รองรับภาวะความเสี่ยงทางการเงิน
- การพลิกผันของกระแสสังคมจากสถานการณ์โควิด-19 ส่งผลให้เกิดการชะลอตัวจนถึงถดถอยของกิจกรรมตลอดห่วงโซ่อุปทานในสังคมไทย รวมถึงกิจกรรมที่สัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งทำให้อุดมศึกษาเกิดข้อจำกัดในหลายด้าน อาทิ การเคลื่อนย้ายกำลังคนและการแลกเปลี่ยนทางวิชาการ จำนวนผู้ว่างงานที่สูงขึ้น การนำทรัพยากรที่มีจำกัดทุ่มเทแก้ไขปัญหาระดับเร่งด่วนส่งผลต่อการพัฒนาในระยะยาว เป็นต้น
- การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรลดลง และมีความต้องการน้ำและพลังงานมากขึ้น หลายประเทศทั่วโลกได้ดำเนินการผสมผสานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ควบคู่ไปกับรอยเท้าทางนิเวศ (Ecological Footprint)

บทบาทของการอุดมศึกษา

อุดมศึกษาเป็นฐานการพัฒนากำลังคน และองค์ความรู้แบบก้าวกระโดดและยั่งยืนโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

ส่วนที่

2

ยุทธศาสตร์เพื่อ
การพัฒนา
อุดมศึกษา

2.1 วิสัยทัศน์ และพันธกิจของแผน

จากการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของโลกในมิติต่าง ๆ ทั้งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและสังคม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ สภาพเศรษฐกิจในยุคการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่สร้างความท้าทายให้กับตลาดแรงงาน และส่งผลกระทบโดยตรงกับกำลังคนของประเทศ การจัดการกับสภาพภูมิอากาศ และความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนทิศทางการเมือง ปัจจัยข้างต้นนี้ส่งผลต่อสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ประกอบกับแผนและนโยบายของรัฐบาลที่วางทิศทางการพัฒนาของประเทศเป็น “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยอาศัยศักยภาพของการอุดมศึกษาตามพันธกิจทั้ง 4 ประการ คือ การจัดการศึกษา การวิจัยและการสร้างนวัตกรรม การบริการวิชาการแก่สังคม และการทะนุบำรุง ศิลปะและวัฒนธรรม เพื่อนำไปสู่การผลิตบัณฑิตและพัฒนากำลังคนให้มีทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณที่พอเพียง การวิจัยเพื่อสร้างสรรค์องค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อตอบโจทยความท้าทาย ปัญหาที่สำคัญ และการพัฒนาของประเทศ ผลผลิตที่เกิดจากการอุดมศึกษาดังกล่าว จำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบอุดมศึกษาใหม่ โดยการปรับระบบการขับเคลื่อนทั้งระบบอันได้แก่ ยุทธศาสตร์และกลไกการผลิตบัณฑิตและพัฒนากำลังคน ที่มีคุณภาพตอบสนองกับความต้องการของตลาดแรงงาน สมรรถนะและศักยภาพของบุคลากรในระบบอุดมศึกษา ความมั่นคงทางการเงิน ความพร้อมของเทคโนโลยีดิจิทัล ธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ ตลอดจนภาคีเครือข่าย ภาครัฐ ภาคเอกชน และสังคม จึงนำไปสู่การจัดทำแผนด้านการอุดมศึกษาที่มีเป้าหมายหลัก เพื่อเป็นกรอบแนวทางดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา ในการเป็นรากฐานที่สำคัญของการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้มีความสามารถในการแข่งขัน และนำประเทศไปสู่การหลุดพ้นกับดักรายได้ปานกลาง (Escaping the Middle-Income Trap)

วิสัยทัศน์

**“อุดมศึกษาสร้างคน สร้างปัญญา ปลุกฝังคุณธรรม
เพื่อพัฒนาสังคมไทยอย่างยั่งยืน”**

สอดคล้องกับ

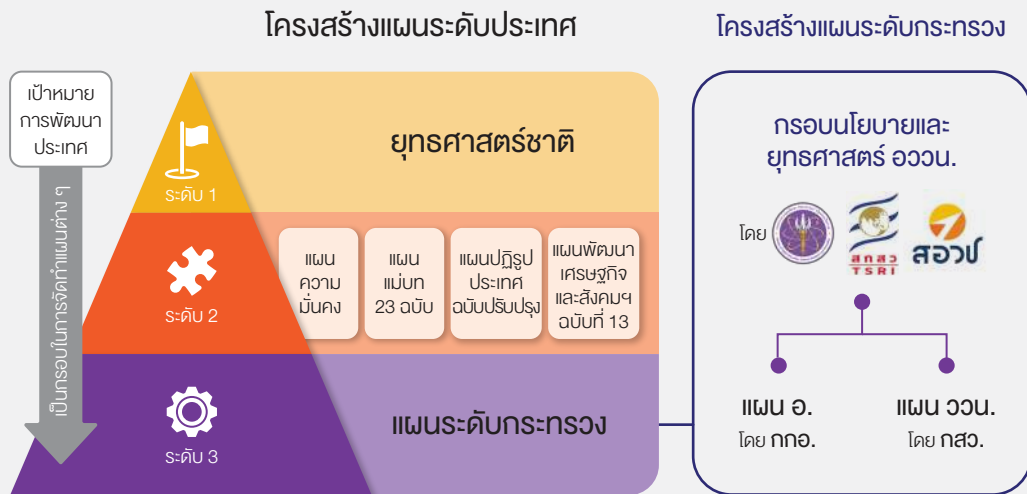
ปรัชญาการอุดมศึกษาไทยและระบบอุดมศึกษาใหม่ด้านการสร้างบัณฑิตและพัฒนากำลังคน

“การอุดมศึกษาไทย มุ่งสร้างบัณฑิตและพัฒนากำลังคนในทุกช่วงวัย (Lifelong Learning) ให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และมีสมรรถนะ (Competency) ที่จำเป็น และรองรับสังคมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Disruption) ทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้เป็นอย่างดี รวมถึงเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness) ของประเทศในระดับสากล และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน แต่ในขณะเดียวกันก็มีความรักและภูมิใจ ในสถาบัน วัฒนธรรมและประเพณีที่ดีงามของชาติ ทั้งนี้ ในการสร้างบัณฑิตและพัฒนากำลังคนต้องทำร่วมกับ ภาคส่วนต่าง ๆ เช่น ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และชุมชนอย่างใกล้ชิด”

พันธกิจของแผน

1. ยกระดับคุณภาพการอุดมศึกษาให้เทียบเคียงกับประเทศพัฒนาแล้ว สร้างปัญญาให้สังคมไทย และสังคมโลก ยกระดับศักยภาพทุนมนุษย์ให้เป็นปัจจัยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ยกระดับความเป็นนานาชาติ (Internationalization) ยกระดับศักยภาพวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมให้เป็นแรงขับเคลื่อนการพัฒนา ประเทศ และการเปลี่ยนแปลงตามยุคโลกาภิวัตน์
2. ถ่ายทอดองค์ความรู้และนวัตกรรมอย่างกว้างขวางและครอบคลุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคการเกษตร อุตสาหกรรมและบริการ ให้สามารถนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมมาใช้เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน อย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
3. ขยายโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้ครอบคลุมประชากรวัยเรียน กลุ่มผู้ด้อยโอกาส วัยแรงงาน และผู้สูงอายุให้เข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะ และสมรรถนะตามความต้องการของตลาดแรงงาน การสร้างงานและการเป็นผู้ประกอบการในท้องถิ่นหรือภูมิภาคของตนเอง
4. ยกระดับระบบอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลที่สอดคล้องกับความเป็นอิสระในการบริหารจัดการตนเอง ของสถาบันอุดมศึกษา สามารถพัฒนาระบบบริหารแบบมืออาชีพ ด้วยกำหนดจุดเน้นเพื่อการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา ที่หลากหลาย (Reinventing University) ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ

ระดับความสัมพันธ์แผน

อ้างอิงจาก : เอกสารประกอบการบรรยาย ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ภาพที่ 26 แสดงความสัมพันธ์ของแผน

2.2 แผนผังยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา

วิสัยทัศน์ “อุดมศึกษาสร้างคน สร้างปัญญา ปลุกฝังคุณธรรม เพื่อพัฒนาสังคมไทยอย่างยั่งยืน”

บทบาท : อุดมศึกษาเป็นฐานการพัฒนาคนกำลังคน และองค์ความรู้แบบก้าวกระโดดและยั่งยืนโดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาศักยภาพคน
(Capacity Building)

เป้าหมาย :

1. การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดช่วงชีวิต (Lifelong Learning) เปิดโอกาสการเข้าถึง การศึกษาอย่างมีคุณภาพ มาตรฐาน และยืดหยุ่น เหมาะสมกับกำลังคนทุกกลุ่มวัย (Enhancing Curriculums for Desired Learning Outcomes)
2. บัณฑิต/กำลังคนได้รับการพัฒนาและยกระดับทักษะ (Re Skills, Up Skills and New Skills) เพื่อการทำงานและการดำรงชีวิต (Soft & Hard Skills & Transversal Skills) ให้มีคุณภาพ และปริมาณรองรับการพัฒนาประเทศ ตาม การเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก
3. บัณฑิต/กำลังคนมีความตระหนักรู้ ปรับเปลี่ยน วิธีการดำรงชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รองรับ และสอดคล้องเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
4. การสร้างเสริมบุคลากรให้มีศักยภาพสูงและความเชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์ (Enhancement of Brainpower & Concentration of Talents)

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมระบบนิเวศวิจัยอุดมศึกษา
(Research Ecosystem Building)

เป้าหมาย :

1. การวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมถ่ายทอดและประยุกต์ใช้ (Research Innovation and Technology Transfer) เพื่อความยั่งยืนในมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
2. ทรียาการดำเนินการวิจัยและพัฒนาในระบบ อุดมศึกษามีประสิทธิภาพสามารถสร้างขีดความสามารถทั้งทางวิชาการและการนำไป ใช้งานจริง
3. นิเวศสถาบันอุดมศึกษาเอื้อต่อการเพิ่มพูนทักษะผู้ประกอบการและพัฒนาศักยภาพทางธุรกิจ (Corporate University, Start-up, Spin-off, Incubator และ Accelerator) รวมถึงระบบทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยีมีประสิทธิภาพส่งต่อผลงานสู่สังคม และเศรษฐกิจ (Research Administration and Support Office)

ยุทธศาสตร์ที่ 3 จัดระบบอุดมศึกษาใหม่
(Higher Education Transformation)

เป้าหมาย :

1. ระบบอุดมศึกษามีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรที่สร้างผลลัพธ์และคุ้มค่าต่อการลงทุนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา (Performance-Based) โดยยึดหลักธรรมาภิบาล
2. สถาบันอุดมศึกษามีความเป็นเลิศตามอัตลักษณ์/จุดแข็ง เพื่อให้เกิดคุณภาพในระบบอุดมศึกษา และสะท้อนผลลัพธ์ (Outcome-based) สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน/พื้นที่/ประเทศ
3. สถาบันอุดมศึกษาเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและตอบสนองต่อโลกในศตวรรษที่ 21

ตัวชี้วัดระดับผลกระทบ

Human Achievement Index (HAI) ดัชนีค่าเป้าหมาย 0.7209 (ความก้าวหน้าของคนอยู่ในระดับสูง),
Human Development Index (HDI) ดัชนีค่าเป้าหมาย 0.825 (การพัฒนามนุษย์ระดับสูงมาก)

ตัวชี้วัด

1. การเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาสูงขึ้น (Tertiary enrolment by GII) ($\leq 53^{th}$)
2. สถาบันอุดมศึกษาที่มีผู้พิการเข้ารับการศึกษามีการจัดเตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือทางการศึกษา (Build and upgrade education facilities that are child, disability and gender sensitive and provide safe, non-violent, inclusive and effective learning environments for all by SDG4.a) (ร้อยละ 100)
3. การคิดอย่างมีวิจารณญาณดีขึ้น (Critical thinking in teaching by WEF) ($\leq 70^{th}$)
4. ความง่ายในการค้นพบแรงงานที่มีทักษะดีขึ้น (Ease of finding skilled employees by WEF) ($\leq 70^{th}$)
5. ทักษะของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาดีขึ้น (Skillset of University Graduates by WEF) ($\leq 31^{st}$)
6. ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษดีขึ้น (English Proficiency by IMD) ($\leq 30^{th}$)

ตัวชี้วัด

1. การลงทุนการวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ (Scientific) เมื่อเทียบกับ GDP ดัชนี (Scientific concentration R & D Productivity by publication by IMD) ($\leq 25^{th}$)
2. งบประมาณด้านการวิจัยต่อ GDP เพิ่มขึ้น (GERD) (ร้อยละ 2)
3. การยื่นขอจดสิทธิบัตรที่มีการร่วมประดิษฐ์ คิดค้นระหว่างประเทศดีขึ้น (International co-invention) (applications/million pop by WEF) ($\leq 61^{st}$)
4. การยื่นขอจดสิทธิบัตรดีขึ้น (Patent application) (applications/million pop by WEF) ($\leq 66^{th}$)
5. การเป็นที่รู้จักและยอมรับของสถาบันวิจัย หน่วยวิจัย (Research institutions prominence by WEF) ($\leq 39^{th}$)
6. จำนวนบุคลากรด้านวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้น ต่อประชากร 10,000 คน (40 คน)
7. ผลงานตีพิมพ์ในระดับนานาชาติเพิ่มขึ้นจากฐานข้อมูล Scopus (ร้อยละ 22)

ตัวชี้วัด

1. จำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่ผ่านเกณฑ์การประเมินของ ITA อย่างน้อย ร้อยละ 86 (83 แห่ง)
2. การศึกษาระดับอุดมศึกษาตอบสนองความสามารถในการแข่งขัน (University Education by IMD) ($\leq 35^{th}$)
3. The Times Higher Education (THE) Impact Rankings อยู่ใน 100 อันดับแรกของโลก (≥ 5 แห่ง)
4. สถาบันอุดมศึกษาติด University Ranking by Subjects ใน 100 อันดับแรกของโลก (≥ 5 สาขา) (5 แห่ง)
5. สถาบันอุดมศึกษาติดอันดับ 200 อันดับแรกของ World Class University Ranking (2 แห่ง)
6. ระบบฐานข้อมูล (Big Data) ที่เชื่อมโยง อววน. (1 ระบบ)

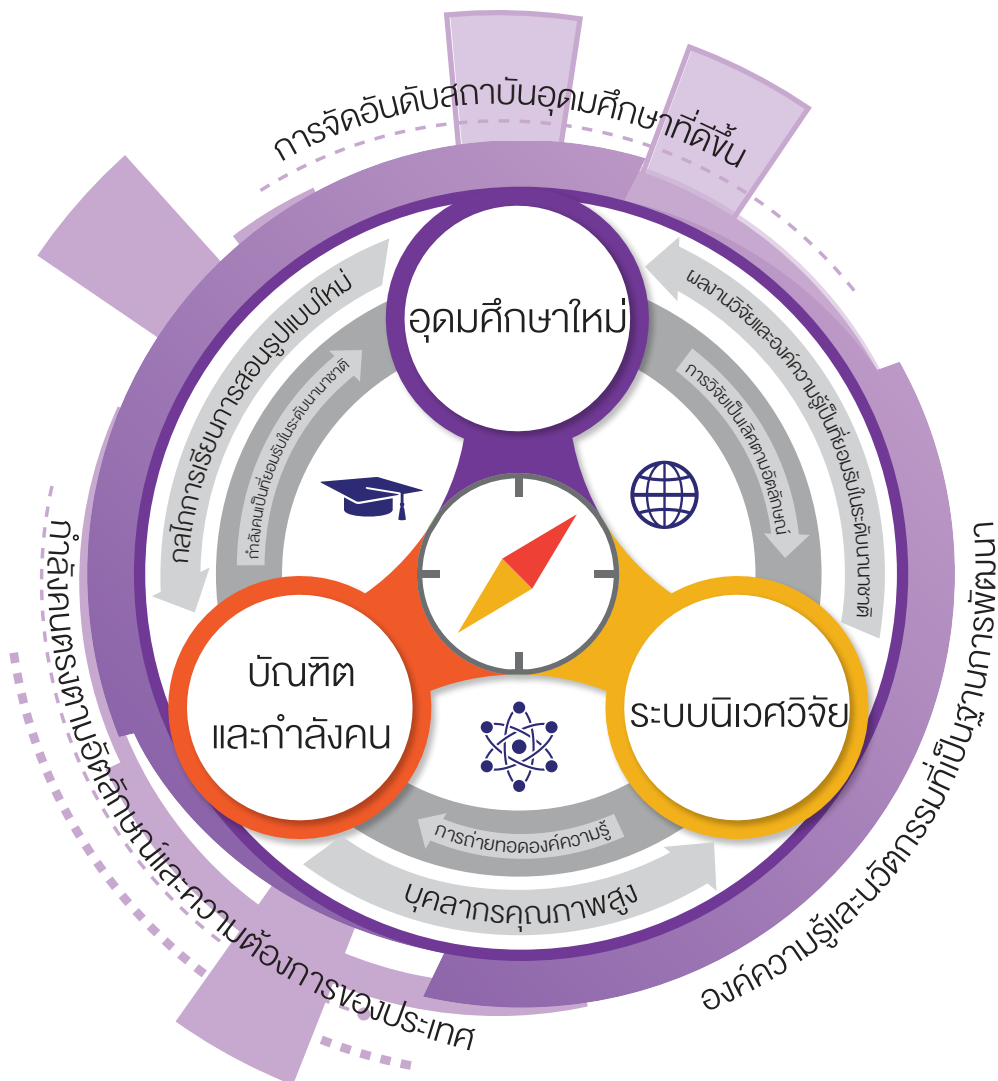
7. การมีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษาภายในระยะ 1 ปี หลังจากจบการศึกษา (ร้อยละ 90) 8. นักศึกษารวมสาขาวิทยาศาสตร์สูงขึ้นไปเมื่อเทียบกับสายสังคมศาสตร์ (35 : 65) 9. บุคลากรสายวิชาการระดับปริญญาเอกสูงขึ้นเมื่อเทียบกับต่ำกว่าปริญญาเอก (ป.เอก : ต่ำกว่า ป.เอก) (50 : 50) 10. ตำแหน่งทางวิชาการระดับ ศ. รศ. ผศ. สูงขึ้นเมื่อเทียบกับ อ. (40 : 60) 11. อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษามีคุณภาพการจัดการเรียนการสอนอย่างมีอาชีพร ในระดับที่ 3 ขึ้นไป (ร้อยละ 80)	แนวทางที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) กลยุทธ์ 1 บุคลากรการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อก้าวสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน กลยุทธ์ 2 สร้างโอกาสการเข้าถึงอุดมศึกษาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง กลยุทธ์ 3 จัดการศึกษาของรับผู้สูงอายุ กลยุทธ์ 4 เชื่อมโยงและสร้างความเข้มแข็งให้กับการศึกษาในระดับอื่น กลยุทธ์ 5 สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้ชีวิตของผู้เรียนทุกกลุ่มในสถาบันอุดมศึกษา
8. จำนวนผลิตภัณฑ์หรือสิทธิชุมชน SMEs และการเกษตรเพิ่มขึ้นขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี (250 ผลงาน) 9. บัณฑิตที่จบการศึกษจากสถาบันอุดมศึกษาของไทยเข้าสู่การเป็น Technology based Startup (≥ร้อยละ 2 ของทุกปี) 10. ธุรกิจฐานนวัตกรรม (IDEs) ที่มีรายได้เพิ่มขึ้น 1,000 ล้านบาท/ปี (≥1,000 ราย) 11. Spin-off Company ที่ใช้ Deep Technology (≥3 ธุรกิจ)	แนวทางที่ 1 การวิจัย นวัตกรรมและการถ่ายทอดเทคโนโลยี (Research Innovation and Technology Transfer) กลยุทธ์ 1 ผลักดันการวิจัยตามอัตลักษณ์และศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการค้นพบองค์ความรู้ และการผลิตเทคโนโลยีแห่งอนาคต กลยุทธ์ 2 ยกกระดับหน่วยวิจัย และสร้างความร่วมมือการวิจัยเพื่อการถ่ายทอดเทคโนโลยี และนวัตกรรมให้เกิดการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม
7. สถาบันอุดมศึกษาเข้ากระบวนการ Reinventing University System (25 แห่ง) 8. จำนวนนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทยในสาขาวิชาที่เป็นความเชี่ยวชาญของประเทศเพิ่มขึ้น (ร้อยละ 50)	แนวทางที่ 1 การบริหารจัดการและธรรมาภิบาล (Managements and Good Governances) กลยุทธ์ 1 ศักยภาพระบบธรรมาภิบาลและวางแผนทางเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา กลยุทธ์ 2 เปิดเผยและการเข้าถึงข้อมูลเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลในระบบอุดมศึกษา กลยุทธ์ 3 การประเมินสถาบันอุดมศึกษาเชิงธรรมาภิบาล

แนวทางที่ 2 การยกระดับคุณภาพการศึกษาและสมรรถนะของกำลังคน (Quality & Manpower Competencies Enhancement) กลยุทธ์ 6 ปรับปรุงระบบการกำกับคุณภาพและมาตรฐานหลักสูตรอุดมศึกษา กลยุทธ์ 7 วางแผนการผลิตบัณฑิตและพัฒนากำลังคนทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ เพื่อตอบสนองการพัฒนาประเทศ กลยุทธ์ 8 ส่งเสริมการจัดสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน กลยุทธ์ 9 ปรับปรุงระบบการศึกษารองรับผู้เรียนนอกวัยเรียน กลยุทธ์ 10 เสริมสร้างการเป็นพลเมืองให้แก่ผู้เรียน กลยุทธ์ 11 เสริมสร้างความเข้มแข็งความเชี่ยวชาญทางวิชาการด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศิลปกรรมศาสตร์ รวมถึงศาสตร์โลกตะวันออก	กลยุทธ์ 3 ระดมทรัพยากรและความเชี่ยวชาญต่างประเทศ กลยุทธ์ 4 จัดสรรเงินอุดหนุนเพื่อการวิจัยและการถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรม กลยุทธ์ 5 พัฒนาทักษะและความสามารถบัณฑิตและนักวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา (Postgraduate Research) หรือระดับหลังปริญญาเอก (Postdoctoral Research) กลยุทธ์ 6 ลดข้อจำกัดและอุปสรรคอันมีผลต่อการผลิตงานวิจัย กลยุทธ์ 7 ส่งเสริมและพัฒนาระบบนิเวศด้านการวิจัยและนวัตกรรมและการพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยในระดับอุดมศึกษา	แนวทางที่ 2 การพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาตามอัตลักษณ์ที่หลากหลาย (Reinventing University) Ranking กลยุทธ์ 4 กำหนดจุดเน้นเพื่อการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาที่หลากหลายให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศและการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาระดับโลก (World University) กลยุทธ์ 5 พัฒนาสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศ CLMV ระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ (International Hub for Higher Education)
แนวทางที่ 3 การสร้างเสริมบุคลากรคุณภาพสูง (Enhancement of Brainpower & Concentration of Talents) กลยุทธ์ 12 ยกระดับคุณภาพและตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ กลยุทธ์ 13 สนับสนุนการอบการบริการงานบุคลากรสายวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา กลยุทธ์ 14 ยกระดับชุมชนวิชาการให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ	แนวทางที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานหรือปัจจัยเอื้อ ภายในสถาบันอุดมศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาผู้ประกอบการ กลยุทธ์ 8 พัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Education) กลยุทธ์ 9 จัดสรรผลประโยชน์จากงานวิจัยและทรัพย์สินทางปัญญา (Benefits Sharing)	แนวทางที่ 3 ความมั่นคงทางการเงินในระบบอุดมศึกษา (Financial Security) กลยุทธ์ 6 ปรับปรุงระบบการเงินเพื่อการอุดมศึกษา แนวทางที่ 4 อุดมศึกษาดิจิทัล (Digital Higher Education) กลยุทธ์ 7 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลและระบบฐานข้อมูล (Big Data) เพื่อการอุดมศึกษาและวิจัย

2.3 ยุทธศาสตร์และแนวทาง

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ขับเคลื่อนการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ ประกอบด้วย 3 ประเด็น คือ บัณฑิตและกำลังคน ระบบนิเวศวิจัย และอุดมศึกษาใหม่

ประเด็นยุทธศาสตร์

ภาพที่ 27 ความสัมพันธ์ของประเด็นยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ขับเคลื่อนการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาศักยภาพคน (Capacity Building)

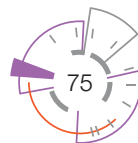
การพัฒนาศักยภาพคน การอุดมศึกษาให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning for All) (SDGs) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Development) ควบคู่กับการสร้างความตระหนักรู้เรื่องผลกระทบของกิจกรรมมนุษย์ที่มีต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (Ecological Footprint) โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างไม่มีขีดจำกัด เพื่อให้มีองค์ความรู้และทักษะพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงสู่อนาคต (Transversal Skills) พร้อมยกระดับคุณภาพการศึกษา สมรรถนะของกำลังคนผ่านการวางแผนและปรับระบบคุณภาพ มาตรฐานการอุดมศึกษาให้มีความยืดหยุ่นและหลากหลายสอดคล้องกับประเภทหรือกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา ตลอดจนเสริมสร้างบุคลากรคุณภาพสูงของสถาบันอุดมศึกษา และผลักดันให้เกิดการยกระดับชุมชนวิชาการของไทย (Academic Community) ให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ

แนวทางขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ

แนวทางที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดช่วงชีวิต (Lifelong Learning)

กลยุทธ์ 1 บูรณาการการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อก้าวสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน (Integrating Human Development and Environmental Sustainability for transition to circular economy)

รัฐมีบทบาทในการกำหนดนโยบาย รูปแบบ/วิธีการ และแรงจูงใจให้สถาบันอุดมศึกษาออกแบบ/พัฒนาหลักสูตร และจัดการเรียนการสอนที่นำไปสู่การพัฒนาวิสัยทัศน์ ทักษะ และวิธีคิดของผู้เรียน ในการตระหนักรู้ถึงผลกระทบของกิจกรรมมนุษย์ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และความสำคัญของเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และผลักดันให้สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทในการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ พร้อมถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้แก่ทุกภาคส่วน (เช่น ภาคประชาชน สถานประกอบการ และภาคอุตสาหกรรม) เพื่อสร้างความสมดุลการพัฒนาประเทศในมิติสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม และรักษาไว้ซึ่งเสถียรภาพของโลก เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่าสูงสุด และการลดการเกิดของเสียให้มากที่สุด กล่าวคือคงรักษาทรัพยากร ผลิตภัณฑ์และวัสดุไว้ในระบบเศรษฐกิจให้นานที่สุด ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการฟื้นฟูอย่างยั่งยืนภายหลังการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)

กลยุทธ์ 2 สร้างโอกาสการเข้าถึงอุดมศึกษาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง (Access & Equity in Higher Education)

รัฐกำหนดเส้นทางการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น (Flexible Learning Pathways : FLPs) (UNESCO) เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่หลากหลาย และต้องจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับประชาชนทุกคนให้สามารถเข้าถึงและได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพทั่วถึงและเท่าเทียมกัน (SDGs) และสถาบันอุดมศึกษาจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนทุกคนโดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานทางวิชาการและวิชาชีพโดยไม่จำกัดระยะเวลาการสำเร็จการศึกษา รวมถึงสนับสนุนผู้เรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ให้สามารถศึกษาได้จนสำเร็จปริญญาตรี ทั้งนี้ รัฐควรจัดเงินอุดหนุนการดำเนินงานทั้งในส่วนของสถาบันอุดมศึกษาและผู้เรียน เช่น ทุนการศึกษา ทุนให้กู้ยืม หรือการสนับสนุนให้ทำงานระหว่างเรียน

กลยุทธ์ 3 จัดการศึกษารองรับผู้สูงอายุ (Education For The Elderly)

สถาบันอุดมศึกษาออกแบบ/พัฒนาหลักสูตร และจัดการศึกษารองรับผู้สูงอายุ (Elder) เพื่อการพัฒนาองค์ความรู้และเพิ่มพูนทักษะ การพัฒนาทางวิชาชีพ (Professional Development) และการส่งเสริมความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizenship) (UNESCO) เพื่อให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสู่อนาคต (Transversal Skills) และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมีคุณภาพ

กลยุทธ์ 4 เชื่อมโยงและสร้างความเข้มแข็งให้กับการศึกษาระดับอื่น (Strengthening Technical/Vocational Education)

สถาบันอุดมศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมในการยกระดับคุณภาพทางการศึกษาให้แก่ระดับขั้นพื้นฐานและระดับอาชีวศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพและสามารถไปปฏิบัติงานในภาคการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการนำองค์ความรู้และบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาไปสนับสนุนตามความเชี่ยวชาญ เช่น อุดมศึกษาพี่เลี้ยง การอบรมอาชีวะชั้นสูง และการผลิตและพัฒนาศักยภาพครูในระบบ

กลยุทธ์ 5 สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้ชีวิตของผู้เรียนทุกกลุ่มในสถาบันอุดมศึกษา (Campus Life & Universal Design)

สถาบันอุดมศึกษาจัดให้มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนการสอน และการดำเนินชีวิตของผู้เรียนที่ไม่ควรอยู่ในอาคารเพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีชีวิตอยู่นอกอาคาร มีสังคม มีการกีฬา มีกิจกรรม มีสถานที่พักผ่อนสำหรับผู้เรียนที่เพียงพอ ซึ่งการออกแบบสถาปัตยกรรมในสถาบันอุดมศึกษาควรเป็นการออกแบบเพื่อคนทุกกลุ่ม (Universal Design) โดยเป็นการออกแบบที่คำนึงถึงการเข้าถึงการใช้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกัน ตั้งแต่ผู้ที่ไม่มีความต้องการพิเศษ จนถึงผู้ที่มีความต้องการพิเศษ (Special Needs) เช่น ผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกาย และผู้ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เป็นต้น ให้ได้รับการศึกษาโดยปราศจากอุปสรรค และการดำเนินชีวิตในสถาบันอุดมศึกษาอย่างปกติสุข

แนวทางที่ 2 การยกระดับคุณภาพการศึกษาและสมรรถนะของกำลังคน (Quality & Manpower Competencies Enhancement)

กลยุทธ์ 6 ปรับระบบการกำกับคุณภาพ และมาตรฐานหลักสูตรอุดมศึกษา

รัฐกำหนดมาตรฐานการอุดมศึกษา มาตรฐานหลักสูตรอุดมศึกษาที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลายสอดคล้องกับประเภทหรือกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา เสริมสร้างความเข้มแข็งในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป (General Education) พัฒนารูปแบบการวัดและประเมินผลคุณลักษณะของบัณฑิตจากผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) ต่อยอดเป็นแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจริง โดยสถาบันอุดมศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนบรรลุผลการเรียนรู้ที่ก้าวหน้าตามความแตกต่างเฉพาะบุคคล และเปิดโอกาสให้เข้าถึงช่องทางการศึกษาที่สูงขึ้นจากการใช้ประสบการณ์ หรือการสะสมทักษะความรู้ที่ตอบสนองทิศทางการพัฒนาประเทศตาม BCG Model (ด้านเกษตรและอาหาร การแพทย์และสุขภาพ การท่องเที่ยวและพลังงาน วัสดุและเคมีชีวภาพ) อุตสาหกรรมเป้าหมายตามกรอบนโยบาย และยุทธศาสตร์ อววน.¹ และอุตสาหกรรมเป้าหมาย (S & New S-Curve) สอดคล้องตามอัตลักษณ์ และความเป็นเลิศของแต่ละประเภทหรือกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา

กลยุทธ์ 7 วางแผนการผลิตบัณฑิตและพัฒนากำลังคนทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ เพื่อตอบสนองการพัฒนาประเทศ

รัฐกำหนดทิศทางการผลิตบัณฑิตและพัฒนากำลังคน เพื่อตอบสนองการพัฒนาประเทศตาม BCG Model (ด้านการเกษตรและอาหาร การแพทย์และสุขภาพ การท่องเที่ยวและพลังงาน รวมถึงวัสดุและเคมีชีวภาพ) อุตสาหกรรมเป้าหมายตามกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ อววน. และอุตสาหกรรมเป้าหมาย (S & New S-Curve) รองรับการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และสถาบันอุดมศึกษาต้องผลิตบัณฑิตและพัฒนา กำลังคนให้สอดคล้องตามนโยบายภาครัฐ (Policy Statement) เพื่อให้ประเทศมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีองค์ความรู้ (Knowledge) และทักษะ (Hard & Soft Skills and Transversal Skills) เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ในมิติต่าง ๆ ตลอดจนการตระหนักรู้ถึงความสำคัญของสภาพภูมิอากาศโลก และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ 8 ส่งเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบสะสมประสบการณ์ (Experiential Education) การจัดสหกิจศึกษา และการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Cooperation and Work Integrated Education : CWIE)

รัฐส่งเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบสะสมประสบการณ์ (Experiential Education) และการบูรณาการกับการทำงาน (Work Based Learning : WBL หรือ Work-Integrated Learning) เช่น สหกิจศึกษา (Co-Operative Education) การฝึกงาน (Internship) และการให้ผู้เรียนเป็นอาสาสมัคร (Volunteer) เพื่อนำการเรียนรู้เชิงทฤษฎี ไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่จริง ซึ่งผู้เรียนจะได้รับทักษะการทำงานในโลกแห่งความเป็นจริง และส่งเสริมให้สถาบัน อุดมศึกษาและสถานประกอบการ ร่วมกันออกแบบและวางแผนการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน (หลักสูตร การสอนและการประเมิน) เพื่อเชื่อมโยงว่างระหว่างความต้องการ (Demand) และอุปทาน (Supply) ของทักษะ ที่จำเป็นในตลาดแรงงาน และสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศตาม BCG Model อุตสาหกรรมเป้าหมาย ตามกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ อววน. และอุตสาหกรรมเป้าหมาย (S & New S-Curve) ทั้งนี้ ภาครัฐบาล อาจขยาย WBL อย่างเป็นทางการด้วยแรงจูงใจ เช่น การลดภาษีให้แก่สถานประกอบการที่เข้าร่วม WBL

¹ อุตสาหกรรมเป้าหมายตามกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ อววน. พ.ศ. 2566-2570 ได้แก่ อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์การแพทย์ขั้นสูง อุตสาหกรรมดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์ อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ ทุนยนต์และระบบอัตโนมัติ อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า แบตเตอรี่ ชิ้นส่วนสำคัญ อุตสาหกรรมระบบราง ระบบ โลจิสติกส์ อุตสาหกรรมอาหารและผลไม้ Functional Ingredients, Functional Food, Novel Food และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

กลยุทธ์ 9 ปรับระบบการศึกษารองรับผู้เรียนนอกวัยเรียน (Re Skills & Up Skills & New Skills)

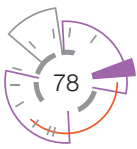
รัฐพัฒนาระบบคลังหน่วยกิตแห่งชาติ (Thailand National Credit Bank System) ที่ยืดหยุ่นเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษา สามารถเทียบคุณวุฒิการศึกษา ได้สะดวกมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีกระบวนการวัดและประเมินผลคุณลักษณะของบัณฑิตในลักษณะผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) ได้อย่างชัดเจนตามอัตลักษณ์และความเป็นเลิศของแต่ละประเภทหรือกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา เพื่อพลิกโฉมเป็น Credibility Bank เพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการทำงาน ได้สำเร็จจากการเรียนรู้ และสถาบันอุดมศึกษาออกแบบ/พัฒนาหลักสูตร และจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการขับเคลื่อนอุปสงค์และมุ่งเน้นผลลัพธ์ให้มากยิ่งขึ้น (Demand-driven and Results-oriented workforce) เพื่อให้ผู้เรียนได้รับองค์ความรู้ (Knowledge) และการพัฒนาทักษะ (Hard & Soft Skills and Transversal Skills) ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และการพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

กลยุทธ์ 10 เสริมสร้างการเป็นพลเมืองให้แก่ผู้เรียน

การอุดมศึกษามุ่งสร้างบัณฑิตและพัฒนากำลังคนในทุกช่วงวัย ให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และมีสมรรถนะรองรับสังคมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างฉับพลันทั้งในปัจจุบันและอนาคต และเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยปฏิบัติตามหลักการของการเป็นพลเมืองที่มีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย เคารพกฎหมาย และใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำเนินชีวิต ตลอดจนมีทักษะที่สำคัญ เช่น การคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ การเข้าใจมิติสัมพันธ์ การเปิดกว้าง ความเคารพในความหลากหลาย การเข้าใจในความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น สังคม และสิ่งแวดล้อม การมีมนุษยสัมพันธ์ ทักษะภาษาต่างประเทศ ทักษะด้านดิจิทัล ทักษะดนตรี การตอบสนองของร่างกายตามการเคลื่อนไหว การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมถึงการส่งเสริมหลักคิดที่ถูกต้อง โดยสอดแทรกการปลูกฝัง วินัย คุณธรรม จริยธรรมจิตสาธารณะ และการสืบสานศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของประเทศ ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาควรนำกลยุทธ์ไปปรับใช้ในการกำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ (Domains of Learning) สำหรับการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (มคอ.) ด้านคุณธรรม จริยธรรม (Ethics and Morals)

กลยุทธ์ 11 เสริมสร้างความเข้มแข็ง ความเชี่ยวชาญทางวิชาการด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศิลปกรรมศาสตร์ รวมถึงศาสตร์โลกตะวันออก

รัฐร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา ในการส่งเสริมและสร้างความเชี่ยวชาญทางวิชาการ และองค์ความรู้สำคัญที่เกี่ยวข้อง อันเป็นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์และบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม อาทิ ปรัชญา ศาสนา ภาษา วรรณคดี ศิลปะ ดนตรี และวัฒนธรรมในสาขาต่าง ๆ บนพื้นฐานของความหลากหลายทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับนานาชาติ เป็นต้น รวมถึงสนับสนุนการนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้ในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ผ่านการเชื่อมโยงประเทศไทยเข้ากับภูมิภาคและโลก และสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายภายในประเทศและนานาชาติด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ ตลอดจนพัฒนาระบบและโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการวิจัยในศาสตร์ดังกล่าว พร้อมการบูรณาการองค์ความรู้แบบพหุวิทยาการ (Multidisciplinary) และสหวิทยาการ (Interdisciplinary) เพื่อนำไปสู่การสนับสนุนการสืบสาน รักษา และยกระดับองค์ความรู้ทางวิชาการในด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ และส่งเสริมความเป็นพหุปัญญาให้แก่สังคม

แนวทางที่ 3 การเสริมบุคลิกภาพสูง (Enhancement of Brainpower & Concentration of Talents)

กลยุทธ์ 12 ยกระดับคุณวุฒิ และตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์

รัฐกำหนดกรอบสมรรถนะการเป็นมืออาชีพของอาจารย์ (Professional Standard Framework) ทั้งสมรรถนะด้านวิจัย การจัดการสอน และการบริการวิชาการ ให้สำเร็จตามพันธกิจนอกเหนือจากคุณวุฒิระดับการศึกษา และสถาบันอุดมศึกษาสนับสนุนการยกระดับความเป็นมืออาชีพของอาจารย์ พัฒนาคุณวุฒิ และตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ รวมถึงบุคลากรสายวิชาการที่เหมาะสมให้มีความเป็นมืออาชีพในการออกแบบ พัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การโค้ช (Coaching) และระบบพี่เลี้ยง (Mentoring) ที่มากกว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการ สนับสนุนการสร้างผลงานวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ตามความเชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์ ผลงานทางวิชาการได้รับการตีพิมพ์ในวารสารชั้นนำเป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งการเปิดโอกาสให้ออกไป (Sabbatical Leave) แสวงหาองค์ความรู้ทางวิชาการใหม่ ๆ จากทั้งภายในและนอกประเทศ เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการวิจัยต่อไป

กลยุทธ์ 13 สนับสนุนกรอบการบริหารงานบุคลากรสายวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา

รัฐสนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรสายวิชาการ และสถาบันอุดมศึกษาวางกรอบเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพอย่างชัดเจน (Career Achievement) เพื่อสร้างแรงผลักดันให้บุคลากรสายวิชาการ ก้าวหน้าไปสู่เป้าหมายและตำแหน่งตามที่คาดหวังไว้ ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้เกิด Reverse Brain Drain ทำให้ทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพทั้งในประเทศและต่างประเทศหันกลับเข้ามาร่วมปฏิบัติหน้าที่ในชุมชนวิชาการตามอัตลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง

กลยุทธ์ 14 ยกระดับชุมชนวิชาการให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ

รัฐสนับสนุนให้เกิดการยกระดับชุมชนวิชาการของไทย (Academic Community) ให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ เช่น การสร้างเครือข่ายระหว่างบุคลากรในหน่วยงาน สถาบันอุดมศึกษา และสถาบันวิจัย การสนับสนุนทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐานตามความจำเป็นและเหมาะสม ในการพัฒนาศักยภาพ/ความสามารถ/ความเชี่ยวชาญ ด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศิลปกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีขั้นแนวหน้า เพื่อให้ชุมชนวิชาการของไทยเป็นที่รู้จักเป็นที่ยอมรับ และยกย่องในระดับนานาชาติ (Hub of Talents, Knowledge-Innovation)

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมระบบนิเวศวิจัยอุดมศึกษา (Research Ecosystem Building)

การส่งเสริมระบบนิเวศวิจัยอุดมศึกษา การอุดมศึกษาให้มีความสำคัญกับการพัฒนาระบบนิเวศที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์องค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ผ่านการผลักดันให้เกิดการวิจัยตามอัตลักษณ์และศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษา การยกระดับหน่วยวิจัย การสร้างความร่วมมือการวิจัยกับภาคส่วนต่าง ๆ และการพัฒนาทักษะด้านการวิจัย (Research Skills) และทักษะการคิดเชิงผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Thinking) ตลอดจนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานหรือปัจจัยเอื้อ ภายในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อให้การอุดมศึกษาเป็นแหล่งองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม พร้อมถ่ายทอดให้เกิดการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

แนวทางขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ

แนวทางที่ 1 การวิจัย นวัตกรรมและการถ่ายทอดเทคโนโลยี (Research Innovation and Technology Transfer)

กลยุทธ์ 1 ผลักดันการวิจัยตามอัตลักษณ์และศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการค้นพบองค์ความรู้และการผลิตเทคโนโลยีแห่งอนาคต

สถาบันอุดมศึกษากำหนดจุดเน้นของการค้นพบองค์ความรู้ (Scientific Discovery) และการผลิตเทคโนโลยีแห่งอนาคต (Frontier Research) ตามอัตลักษณ์ (Uniqueness) และศักยภาพ (Potential) ของแต่ละสถาบัน พร้อมถ่ายทอดและประยุกต์ใช้ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในมิติสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลตามวาระ 2030 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และรัฐมีบทบาทในการสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาเสริมสร้างศักยภาพการวิจัยที่ยั่งยืน (Building Sustainable Research Capacity) และประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนักรู้ให้ภาคส่วนต่าง ๆ เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยขั้นพื้นฐาน (Blue Skies Research) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการค้นพบองค์ความรู้ใหม่

กลยุทธ์ 2 ยกระดับหน่วยวิจัย และสร้างความร่วมมือการวิจัย เพื่อการถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้เกิดการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม

รัฐมีบทบาทในการผลักดันหน่วยวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาให้มีมาตรฐาน (Quality Infrastructure) ทั้งผลิตภัณฑ์หรือบริการ ระบบการจัดการ องค์กร หรือบุคลากรตรงตามข้อกำหนดมาตรฐานสากล เช่น ISO โดยมุ่งหวังให้เกิดการยกระดับวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่เป็นจุดเน้นที่สำคัญ พร้อมถ่ายทอดเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการใหม่เพิ่มขึ้น และรัฐสนับสนุนให้เกิด Research Cooperation ระหว่างสถาบันอุดมศึกษา สถาบันวิจัย และภาคส่วนที่สนใจทั้งในและต่างประเทศ (Global Partnership) หรือร่วมลงทุนในลักษณะ Holding Company เพื่อให้เกิดการนำองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ และสามารถสร้างมูลค่า/ผลตอบแทนคืนกลับ ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาอาจจัดตั้งนิติบุคคลหรือร่วมลงทุนกับหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำองค์ความรู้และนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ (Corporate University) ในการบริการวิชาการแก่สังคม (Social Engagement & Enterprise) ตลอดจนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (Community Enterprise) ระบบเศรษฐกิจฐานรากและเศรษฐกิจฐานนวัตกรรม รวมถึง Technology based Startup, Small and Medium Enterprises (SMEs), Innovation Driven Enterprises (IDEs) และ Spin-off Company ที่ใช้ Deep Technology

กลยุทธ์ 3 ระดมทรัพยากรและความเชี่ยวชาญต่างประเทศ

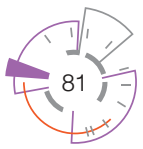
รัฐกำหนดเงื่อนไขการสนับสนุน/การผ่อนปรนข้อกำหนดทางกฎหมาย (ข้อกำหนดเกี่ยวกับวีซ่าเข้าประเทศ หรือภาษีศุลกากร) การเพิ่มผลประโยชน์ การสร้างแรงจูงใจ การสนับสนุนทรัพยากร และการเพิ่มความคล่องตัว ให้กับสถาบันอุดมศึกษา/สถาบันวิจัย และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง เพื่อดึงดูดทรัพยากรมนุษย์ที่มีสมรรถนะสูง ในสาขาที่ประเทศขาดแคลนให้เข้ามาถ่ายทอดองค์ความรู้และนวัตกรรม (Brain Gain) และสนับสนุนให้สถาบัน อุดมศึกษา/สถาบันวิจัยร่วมมือกับหน่วยงาน/ผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีขั้นแนวหน้า และด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศิลปกรรมศาสตร์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรม และบริการใหม่แห่งอนาคต

กลยุทธ์ 4 จัดสรรเงินอุดหนุนเพื่อการวิจัย และการถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรม

สถาบันอุดมศึกษามุ่งเป้าการวิจัยตามความเชี่ยวชาญทั้ง Blue Skies Research ที่สถาบันอุดมศึกษากำหนด และ Applied Research ตามกรอบนโยบายรัฐ (National Research Priorities) โดยพัฒนาหลักเกณฑ์การจัดสรร งบประมาณเพื่ออุดหนุนการวิจัยบนพื้นฐานของผลการดำเนินงาน (Potential Performance) และมีระบบติดตาม ประเมินความคุ้มค่าจากผลการดำเนินงานที่สะท้อนให้เห็นถึงความคุ้มค่า (Economic Evaluation) ที่มีต่อสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจไปสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และการพัฒนา ที่ยั่งยืนตามเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาอาจหาทุนสนับสนุนการวิจัย จากหน่วยงานภายนอกทั้งในและต่างประเทศ (Global Research Funding)

กลยุทธ์ 5 พัฒนาทักษะและความสามารถบัณฑิตและนักวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา (Postgraduate Research) หรือระดับหลังปริญญาเอก (Postdoctoral Research)

สถาบันอุดมศึกษาสนับสนุนการพัฒนาทักษะด้านการวิจัย (Research Skills) ให้แก่บัณฑิตและนักวิจัย ในระดับบัณฑิตศึกษา (Postgraduate Research) ระดับหลังปริญญาเอก (Postdoctoral Research) เช่น ทักษะ การคิดอย่างสร้างสรรค์ปราศจากอคติ ทักษะการตัดสินใจเชิงตรรกะ ทักษะการเขียนข้อเสนองานวิจัยที่มุ่งเป้า และตรงประเด็น ทักษะการคิดค้นทุนและการจัดทำงบประมาณ ตลอดจนทักษะการเจรจาต่อรอง และสร้างความ ต่อเนื่องในเรื่อง Talent Mobility ระหว่างสถาบันอุดมศึกษา สถาบันวิจัยและภาคอุตสาหกรรม เพื่อเสริมสร้าง ศักยภาพและความสามารถให้แก่บุคลากรด้านวิจัย

กลยุทธ์ 6 ลดข้อจำกัดและอุปสรรคอันมีผลต่อการผลิตงานวิจัย

รัฐสนับสนุนการผลิตงานวิจัย และการค้นพบองค์ความรู้ใหม่ โดยการกำหนดกรอบนโยบายการวิจัยระดับชาติที่ชัดเจน (National Research Priorities) การสนับสนุนทรัพยากรและเพิ่มความคล่องตัวในการบริหารจัดการ การส่งเสริมการสร้างนักวิจัยที่มีสมรรถนะ และการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบการทำวิจัย เช่น การพัฒนาระบบข้อมูลให้มีมาตรฐานและเชื่อมโยงกับหน่วยงานระดับนานาชาติ และการพัฒนาระบบประเมินผลด้านการวิจัย เป็นต้น เพื่อสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาติดอันดับ Research Institutions Prominence และสถาบันอุดมศึกษาควรให้ความสำคัญกับการวิจัย โดยเพิ่มความคล่องตัวให้กับนักวิจัยในการผลิตงานวิจัย เช่น การสร้างความสมดุลระหว่างภาระงานอื่นและการผลิตงานวิจัย ตลอดจนการสร้างแรงจูงใจทางเส้นทางสายอาชีพให้ชัดเจน เป็นต้น

กลยุทธ์ 7 ส่งเสริมและพัฒนาระบบนิเวศด้านการวิจัยและนวัตกรรมและการพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยในระบบอุดมศึกษา

รัฐมีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาปัจจัยด้านการวิจัยในระบบอุดมศึกษา เช่น การให้ความสำคัญกับงานวิจัยพื้นฐานที่มีความเป็นไปได้ในการตอบโจทย์ปัญหาของประเทศ การจัดโครงสร้างพื้นฐานการวิจัยที่ทันสมัยอย่างเพียงพอ การระดมนักวิจัยระดับโลกและการส่งเสริมการสร้างความร่วมมือด้านการวิจัยกับนานาชาติการสร้างเส้นทางอาชีพของนักวิจัยและบัณฑิตที่ชัดเจน การสนับสนุนทุนระดับปริญญาเอกและหลังปริญญาเอก การพัฒนาระบบบริหารงานบุคคล การจัดทำแผน กำกับ ติดตามการวิจัยและนวัตกรรมของชาติ ตลอดจนการจัดสรรทุนวิจัยเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษา

แนวทางที่ 2 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานหรือปัจจัยเอื้อ ภายในสถาบันอุดมศึกษา ที่ส่งเสริมการพัฒนาผู้ประกอบการนวัตกรรม

กลยุทธ์ 8 พัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Education)

สถาบันอุดมศึกษาจัดทำหลักสูตรและสนับสนุนองค์ความรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงผู้ประกอบการให้กับผู้ที่มีความสนใจ เพื่อสนับสนุนผู้ที่อยู่ระหว่างการศึกษา บัณฑิต ผู้ว่างงาน และพนักงาน/ลูกจ้างที่มีความสนใจ มีศักยภาพและขีดความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการ สามารถสร้างธุรกิจของตนเอง โดยมุ่งเน้น Technology based Startup, Innovation Driven Enterprises (IDEs), Deep Technology Company หรือผู้ประกอบการเชิงสร้างสรรค์ (Creative Entrepreneurs)

กลยุทธ์ 9 จัดสรรผลประโยชน์จากงานวิจัยและทรัพย์สินทางปัญญา (Benefits Sharing)

รัฐส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาโครงสร้างระบบการบริหารจัดการผลงานทางวิชาการและนวัตกรรมในการนำใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ รวมทั้งพัฒนาแนวทาง กฎระเบียบการจัดการผลประโยชน์ในด้านจัดการทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างสถาบันอุดมศึกษา นักวิจัย และผู้ประกอบการ การสร้างมูลค่าจากทรัพย์สินทางปัญญา รวมถึงจัดตั้งหน่วยงานกลาง (Intermediaries) เพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการ และถ่ายทอดเทคโนโลยี เช่น หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เป็นระบบอย่างมีประสิทธิภาพส่งต่อผลงานสู่สังคมและเศรษฐกิจ (Research Administration and Support Office)

ยุทธศาสตร์ที่ 3 จัดระบบอุดมศึกษาใหม่ (Higher Education Transformation)

การจัดระบบอุดมศึกษาใหม่ มุ่งหวังให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นหน่วยจัดการศึกษาขั้นสูงที่เป็นกลไกหลักสำคัญในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ผ่านการบริหารจัดการที่ยึดมั่นตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) การสร้างความมั่นคงทางการเงินในระบบอุดมศึกษา ในการใช้จ่ายงบประมาณที่ภาครัฐสนับสนุนอย่างคุ้มค่า คุ่มทุน และมีประโยชน์สูงสุด การพัฒนาจุดแข็งตามอัตลักษณ์และศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ซึ่งเป็นการเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้เป็นที่ยอมรับในระดับโลก ตลอดจนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล และระบบฐานข้อมูล (Big Data) เพื่อการอุดมศึกษาและวิจัย สำหรับเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ การเรียนการสอน และการบริหารจัดการทางการศึกษาให้สามารถขยายบริการทางการศึกษาได้เพิ่มมากขึ้น และส่งเสริมความเสมอภาคทางการศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลสามารถใช้ประโยชน์และพัฒนากลไกการเรียนรู้ของตนเองโดยอิสระ

แนวทางขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ

แนวทางที่ 1 การบริหารจัดการและธรรมาภิบาล (Management and Good Governance)

กลยุทธ์ 1 ศึกษาวิจัยระบบธรรมาภิบาลและวางแนวทางเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา

รัฐต้องสนับสนุนการศึกษาวิจัย เพื่อกำหนดนโยบาย แนวทางกระบวนการสรรหา ตลอดจนการปฏิบัติหน้าที่ในทุกระดับ ทั้งนี้ ให้มีการปรับโครงสร้างการตรวจสอบ ควบคุมคุณภาพและมาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษา และสร้างเสริมดุลยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ควบคู่กับสภาวิชาชีพและสภาอาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษา (Check and Balance) รวมถึงการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิรูประบบการบริหารจัดการในสถาบันอุดมศึกษา และปรับปรุงพันธกิจดังกล่าว ให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและประเทศเป็นระยะ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งวางแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อกำหนดแนวทางการปฏิรูประบบการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษา ให้มีการตรวจสอบ ควบคุมคุณภาพและมาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษามีการดำเนินงานที่บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

กลยุทธ์ 2 เปิดเผยข้อมูลเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลในระบบอุดมศึกษา

รัฐและสถาบันอุดมศึกษาต้องเปิดเผยและเผยแพร่ข้อเท็จจริง ข้อมูลด้านการจัดการเรียนการสอนและการวิจัย ทิศทางการเงินและความคืบหน้าของแต่ละพันธกิจอย่างถูกต้อง ครบถ้วน โปร่งใส และตรวจสอบได้ ต่อสาธารณะ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเชื่อมโยงข้อมูลเข้าสู่ฐานข้อมูลการอุดมศึกษา โดยรัฐและสถาบันอุดมศึกษาพึงจัดให้มีระบบการสื่อสารให้เกิดความรู้ ความเข้าใจทั้งด้านข้อมูลกฎหมาย และความรับผิดชอบต่อสังคม ให้ประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเข้าถึงข้อมูล ข้อเท็จจริง ที่มีความโปร่งใส เพื่อการตัดสินใจเชิงบริหาร การสรรหาสภา/ผู้บริหาร/บุคลากร การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวิจัยและเพื่อประโยชน์ของสังคมและประเทศ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

กลยุทธ์ 3 ประเมินสถาบันอุดมศึกษาเชิงธรรมาภิบาล

รัฐยกระดับธรรมาภิบาล และปรับกลไกการกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษา การประมวลจริยธรรม โดยยึดหลักความเหมาะสม ความเป็นอิสระและความแตกต่างของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละประเภท ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาต้องมีกลไกในการส่งเสริม ตรวจสอบและบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงจัดให้มีระบบควบคุมภายใน และระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ

แนวทางที่ 2 การพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาตามอัตลักษณ์ที่หลากหลาย (Reinventing University)

กลยุทธ์ 4 กำหนดจุดเน้นเพื่อการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาที่หลากหลายให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ และการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาระดับโลก (World University Ranking)

รัฐดำเนินการปฏิรูประบบอุดมศึกษา ผ่านกลยุทธ์ที่เรียกว่า Reinventing University เพื่อพัฒนาความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษา และผลิตกำลังคนระดับสูงเฉพาะทางตามความต้องการของประเทศ ผลักดันให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการตามที่กฎกระทรวงการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2564 กำหนด เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมสนับสนุน ประเมินคุณภาพ กำกับดูแล และจัดสรรงบประมาณให้แก่สถาบันอุดมศึกษา โดยมีแนวทางการขับเคลื่อน 3 เรื่องหลัก คือ

1. การขับเคลื่อนเชิงระบบ (System Drivers) เพื่อสนับสนุนทิศทางการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นระบบ มีปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญ ซึ่งประกอบด้วย 1) ระบบธรรมาภิบาล (Governance and Accountability) 2) กรอบการจัดการคุณภาพ (Quality Management Framework) 3) ระบบสนับสนุนด้านการเงินให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา (Funding System) 4) การมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา (Workforce Engagement) 5) รูปแบบการทำงานแบบร่วมมือกัน (Collaboration Facilitation Platform)

2. การกำหนดกลุ่มอุดมศึกษาเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Focus) พิจารณาผลการดำเนินงาน (Performance) และศักยภาพ (Potential) ของสถาบันที่เป็นอยู่หรือมีอยู่แล้ว มีลักษณะบ่งบอกถึงกลุ่มสถาบัน (Differentiator) และรวมถึงระดับกลุ่มสาขาวิชาโดยการพิจารณาของคณะกรรมการส่วนกลางและคณะกรรมการของสถาบันอุดมศึกษา

3. การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตามจุดเน้น (Re-positioning Plan) ที่เหมาะสมกับสถาบันอุดมศึกษา โดยกระบวนการ สร้าง เพิ่ม ลด ตัดออก ไปสู่การปิด การปฏิรูปเปลี่ยนแปลง หรือการสร้าง โดยทำเป็นข้อตกลงการดำเนินงาน (Performance Agreement) ด้วยการสนับสนุนของหน่วยงานต้นสังกัด รวมถึงการเป็นสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำติดอันดับโลก (World University Ranking) โดยมีแนวทางการดำเนินการ ได้แก่ (1) กำหนดกลุ่มยุทธศาสตร์ (Strategic profiles) ของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อขึ้นำทิศทางการพัฒนาของสถาบันอุดมศึกษาดังนี้ กลุ่มการพัฒนาการวิจัยระดับแนวหน้าของโลก กลุ่มการพัฒนาเทคโนโลยีและส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม กลุ่มด้านการพัฒนาชุมชนเชิงพื้นที่ และกลุ่มการผลิตและพัฒนาบุคลากรวิชาชีพ และสาขาเฉพาะ (2) สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งวิเคราะห์ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Strategic positioning) ที่เหมาะสม และ (3) สนับสนุนและกำกับดูแลการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นระบบและเกื้อหนุนทิศทางการพัฒนาตาม Strategic positioning ที่กำหนดไว้ ผ่านกลไกขับเคลื่อนเชิงระบบ

นอกจากนี้ การพลิกโฉมสถาบันอุดมศึกษา มีกลยุทธ์เชิงรุกเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษาสู่ความเป็นสากล ได้แก่

- 1) Global Cooperation Network Development
- 2) Internationalization at Home Promotion
- 3) Strategic Partners Enhancement
- 4) Thailand Branding Promotion และ
- 5) Strategic Agile Internationalization (IZN) Team เป็นผู้ดำเนินการในกลยุทธ์ที่ 1)-4) โดยทำหน้าที่ประสานงานหลัก และขับเคลื่อนการพัฒนาด้านความเป็นสากลร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน โดย สป.อว. เป็นหน่วยงานกลาง และดึงบุคลากรจากสถาบันอุดมศึกษา หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานความร่วมมือระหว่างประเทศมาร่วมด้วย โดยมีการทำงานเชิงรุกร่วมกับนวัตกรรม

กลยุทธ์ 5 พัฒนาสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศ CLMV ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ (International Hub for Higher Education)

- ภาครัฐมีบทบาทในการเป็นหน่วยงานกลางระดับชาติ (Change Agent) ในการอำนวยความสะดวก (Facilitator) ทั้งระบบแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) มีความคล่องตัว ทันสมัย และสร้างความเชื่อมโยงกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นศูนย์กลางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศ CLMV ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ โดยแลกเปลี่ยนบุคลากร องค์ความรู้ ความเชี่ยวชาญ เทคโนโลยี งานวิจัย และนวัตกรรม และสร้างบทบาทของประเทศไทยในภูมิภาค ตลอดจนบทบาทสำคัญในเวทีโลกในฐานะหุ้นส่วน (International Strategic Partners) เพื่อเอื้อต่อการพัฒนาการแข่งขันของประเทศ และการพัฒนาที่สำคัญในทุกระดับ

- สถาบันอุดมศึกษาต้องให้ความสนใจกับวุฒิการศึกษาที่เป็นมาตรฐานสากลที่สามารถนำไปเทียบกับวุฒิการศึกษากับสถาบันอุดมศึกษาทั่วโลกได้ เพื่อสนับสนุนให้นักศึกษาไทยสามารถเดินทางไปศึกษาต่อและทำงานยังต่างประเทศได้มากขึ้น (Out Bound)

- สถาบันอุดมศึกษาเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติทั้งในเรื่องของหลักสูตร การเรียนการสอน และองค์ความรู้ของสถาบันว่า สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและตอบสนองต่อโลกในศตวรรษที่ 21 ตามอัตลักษณ์ และความเชี่ยวชาญของแต่ละสถาบัน เพื่อดึงดูดให้นักศึกษาต่างประเทศเข้ามาศึกษาต่อในประเทศมากยิ่งขึ้น (In Bound)

- สถาบันอุดมศึกษาต้องสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้เรื่องราวของสถานการณ์โลกให้แก่บุคลากรและนักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาได้ตระหนักถึงการอยู่ร่วมกันและสามารถปฏิบัติงานได้ในสังคมที่หลากหลายทางวัฒนธรรม

- สถาบันอุดมศึกษาต้องพัฒนาโครงสร้างขององค์กรและเทคโนโลยีที่ทันสมัย งบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอ มีระบบการจัดการที่ดีและผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่สร้างสรรค์พร้อมแผนกลยุทธ์เป็นแผนที่นำทางสำหรับยุทธศาสตร์ การตลาดด้านการศึกษา สถาบันต้องการอาจารย์และนักศึกษาที่มีศักยภาพ สถาบันจำเป็นต้องสร้างหลักสูตรที่หลากหลายด้วยหลักสูตรที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักสำหรับการเรียนการสอนและยังต้องมีระบบการสอนที่ยืดหยุ่นและเครือข่ายที่ดีและสนับสนุนทุนการศึกษาที่พร้อมสำหรับการเปิดการศึกษาทางไกล

แนวทางที่ 3 ความมั่นคงทางการเงินในระบบอุดมศึกษา (Financial Security)

กลยุทธ์ 6 ปฏิรูประบบการเงิน เพื่อการอุดมศึกษา

- รัฐสนับสนุนงบประมาณโดยมุ่งเน้นการตอบสนองผ่านอุปสงค์ (Demand Side Financing) ซึ่งเป็นระบบการจัดสรรและบริหารงบประมาณแบบบูรณาการที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ เพื่อมุ่งหวังให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพสมดังเจตนารมณ์ของการปฏิรูประบบอุดมศึกษา

- สถาบันอุดมศึกษาต้องมีการจัดกลุ่มตามที่กฎกระทรวงการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2564 กำหนด โดยต้องวิเคราะห์จุดแข็งและจุดที่ต้องการพัฒนาศักยภาพและนำข้อมูลการวิเคราะห์มาตัดสินใจเลือกกลุ่มยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับจุดแข็ง และเสนอจุดเน้นของสถาบันอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับทิศทางและจุดเน้นของประเทศ และเสนอแผนการพัฒนาคำเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษา แผนการผลิตกำลังคนระดับสูงเฉพาะทางตามความต้องการของประเทศ และแผนพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาด้านอื่น ๆ มุ่งเน้นให้สถาบันอุดมศึกษาจัดทำโครงการ (Project base) เพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณตามมาตรา 45(3) แห่งพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562

- รัฐใช้ประโยชน์จากกองทุนพัฒนาระบบอุดมศึกษา เพื่อสนับสนุนภารกิจเฉพาะด้านในการพัฒนาความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษา และการผลิตกำลังคนระดับสูงเฉพาะทางตามความต้องการของประเทศ เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาดำเนินพันธกิจไปในทิศทางที่สร้างความเข้มแข็งให้แก่ระบบเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพื่อเป็นแหล่งงบประมาณ สำหรับการให้เงินกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำแก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้น สอดคล้องกับประเด็นการจัดสรรทรัพยากรในการจัดการอุดมศึกษาตามมาตรา 45(3) และมาตรา 45(4) แห่งพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 โดยมีระบบติดตามตรวจสอบและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้สามารถประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานให้เป็นไปตามทิศทางที่กำหนด

แนวทางที่ 4 อุดมศึกษาดิจิทัล (Digital Higher Education)

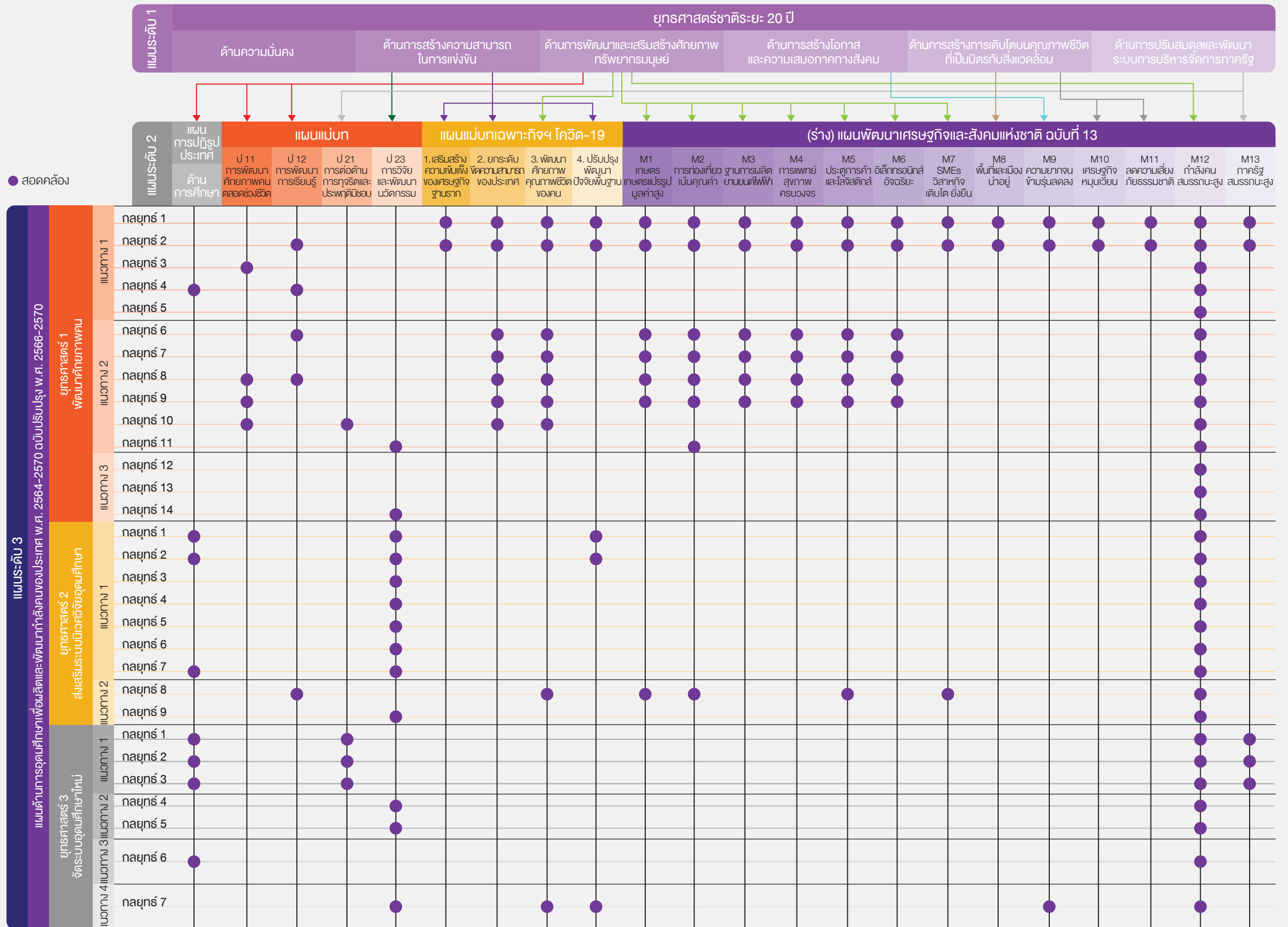
กลยุทธ์ 7 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล และระบบฐานข้อมูล (Big Data) เพื่อการอุดมศึกษาและวิจัย

- รัฐจัดทำฐานข้อมูลกลาง (Big Data) ที่มีประสิทธิภาพ และเชื่อมโยงระบบข้อมูลสารสนเทศของหน่วยงานรัฐกับฐานข้อมูลอุดมศึกษา เพื่อให้เกิดบูรณาการทั้งระบบ ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องจัดส่งข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา มาตรฐานการศึกษา การวิจัยและนวัตกรรม การให้บริการทางวิชาการ และข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องให้แก่กระทรวง ซึ่งจะทำให้รัฐสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดทำสถิติเผยแพร่ต่อประชาชน ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาสามารถนำข้อมูลจากฐานข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการประเมินและปรับปรุงตนเองเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ และการเป็นสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำ ติดอันดับการจัดระดับโลก (World University Ranking)

- รัฐกำหนดมาตรฐานการให้บริการเทคโนโลยีดิจิทัลระดับสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้ทุกสถาบันอุดมศึกษาสามารถใช้ประโยชน์จากระบบดิจิทัลในการจัดการศึกษา และการวิจัยได้อย่างเสมอภาค ตลอดจนการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต และเครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเชื่อมโยงแหล่งความรู้ได้จากทั่วโลก โดยจัดให้สถาบันอุดมศึกษาให้บริการเทคโนโลยีดิจิทัลในอัตราเพื่อการศึกษา (Education Rate) หรืออัตราที่ไม่ใช่เพื่อประโยชน์ทางการค้า (Non-Commercial Rate)

- รัฐกำหนดมาตรฐานการเข้าถึงแหล่งข้อมูลดิจิทัล เพื่อการเรียนรู้และการวิจัย (Digital Contents) จากทั่วโลก ส่งเสริมการพัฒนา Online Course, Digital Content, Digital Collections, Virtual Mobility ส่งเสริมการพัฒนาห้องสมุดดิจิทัลให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล การสืบค้นข้อมูล และแหล่งกระตุ้นส่งเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ที่หลากหลาย รัฐเป็นผู้ประสานการเจรจาต่อรองการจัดการฐานข้อมูลความรู้และการวิจัยทั้งในระดับชาติ และระดับนานาชาติ เพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษามีความเหมาะสมสอดคล้องกับยุคดิจิทัล

- รัฐส่งเสริมการนำนวัตกรรมการเรียนรู้ (Learning Innovation) และรูปแบบการจัดการศึกษา โดยมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ (convert traditional learning to learning technology) เช่น Online Learning, Teleteaching, Virtual Reality and Augmented Technology เพิ่มโอกาสและประสิทธิภาพทางการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนพัฒนาทักษะของผู้สอน รวมทั้งให้เกิดการเรียนรู้และองค์ความรู้ใหม่ ๆ การพัฒนาความสามารถและทักษะบางประการโดยใช้สื่อเทคโนโลยี มุ่งเน้นการสร้างการเรียนรู้ พร้อมทั้งลดต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับสื่อการสอน

กลยุทธ์ 1	บูรณาการการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อก้าวสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน
กลยุทธ์ 2	สร้างโอกาสการเข้าถึงอุดมศึกษาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง
กลยุทธ์ 3	จัดการศึกษารองรับผู้สูงอายุ
กลยุทธ์ 4	เชื่อมโยงและสร้างความเข้มแข็งให้กับการศึกษาระดับอื่น
กลยุทธ์ 5	สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้ชีวิตของผู้เรียนทุกกลุ่มในสถาบันอุดมศึกษา
กลยุทธ์ 6	ปรับระบบการกำกับคุณภาพ และมาตรฐานหลักสูตรอุดมศึกษา
กลยุทธ์ 7	วางแผนการผลิตบัณฑิตและพัฒนากำลังคนทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ เพื่อตอบสนองการพัฒนาประเทศ
กลยุทธ์ 8	ส่งเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบสะสมประสบการณ์ การจัดสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน
กลยุทธ์ 9	ปรับระบบการศึกษารองรับผู้เรียนนอกวัยเรียน
กลยุทธ์ 10	เสริมสร้างการเป็นพลเมืองให้แก่ผู้เรียน
กลยุทธ์ 11	เสริมสร้างความเข้มแข็ง ความเชี่ยวชาญทางวิชาการด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศิลปกรรมศาสตร์ รวมถึงศาสตร์โลกตะวันออก
กลยุทธ์ 12	ยกระดับคุณวุฒิ และตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์
กลยุทธ์ 13	สนับสนุนกรอบการบริหารงานบุคลากรสายวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา
กลยุทธ์ 14	ยกระดับชุมชนวิชาการให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ
กลยุทธ์ 1	ผลักดันการวิจัยตามอัตลักษณ์และศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการค้นพบองค์ความรู้และการผลิตเทคโนโลยีแห่งอนาคต
กลยุทธ์ 2	ยกระดับหน่วยวิจัย และสร้างความร่วมมือการวิจัย เพื่อการถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้เกิดการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม
กลยุทธ์ 3	ระดมทรัพยากรและความเชี่ยวชาญต่างประเทศ
กลยุทธ์ 4	จัดสรรเงินอุดหนุนเพื่อการวิจัย และการถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรม
กลยุทธ์ 5	พัฒนาทักษะและความสามารถบัณฑิตและนักวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา (Postgraduate Research) หรือระดับหลังปริญญาเอก (Postdoctoral Research)
กลยุทธ์ 6	ลดข้อจำกัดและอุปสรรคอันมีผลต่อการผลิตงานวิจัย
กลยุทธ์ 7	ส่งเสริมและพัฒนาระบบนิเวศด้านการวิจัยและนวัตกรรมและการพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยในระบบอุดมศึกษา
กลยุทธ์ 8	พัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Education)
กลยุทธ์ 9	จัดสรรผลประโยชน์จากงานวิจัยและทรัพย์สินทางปัญญา (Benefits Sharing)
กลยุทธ์ 1	ศึกษาวิจัยระบบธรรมาภิบาลและวางแนวทางเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา
กลยุทธ์ 2	เปิดเผยข้อมูลเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลในระบบอุดมศึกษา
กลยุทธ์ 3	ประเมินสถาบันอุดมศึกษาเชิงธรรมาภิบาล
กลยุทธ์ 4	กำหนดจุดเน้นเพื่อการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาที่หลากหลายให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศและการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาระดับโลก (World University Ranking)
กลยุทธ์ 5	พัฒนาสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศ CLMV ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ (International Hub for Higher Education)
กลยุทธ์ 6	ปฏิรูประบบการเงิน เพื่อการอุดมศึกษา
กลยุทธ์ 7	พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล และระบบฐานข้อมูล (Big Data) เพื่อการอุดมศึกษาและวิจัย

ส่วนที่

3

การขับเคลื่อน สำคัญ

3.1 ความสอดคล้อง

การมุ่งเป้าสู่การพัฒนาการอุดมศึกษา กำหนดจากประเด็นสำคัญของกรอบนโยบาย และยุทธศาสตร์ การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2566-2570 โดยบูรณาการด้านการอุดมศึกษา และด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์ โควิด-19 (พ.ศ. 2564-2565) กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) นโยบาย ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การเชื่อมโยงทั้งระบบอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมายของประเทศ

ความสอดคล้องระหว่างประเด็นสำคัญของกรอบนโยบาย และยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2566-2570 กับแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ

บริบทการเปลี่ยนแปลง ที่สำคัญของโลก ปัจจัยภายนอก/ปัจจัยภายใน	ประเด็นสำคัญ ในกรอบ อววน. และแผนที่เกี่ยวข้อง	ประเด็นสำคัญ ที่ปรากฏในกลยุทธ์ ของแผนด้านการอุดมศึกษา
<i>ด้านสังคม</i> • Aging World • Entrepreneurial Thinker <i>ด้านเทคโนโลยี</i> • Globalization and Frontier Technology • AI and Automation combined with Global Value Chains • The Need for Soft Skills <i>ด้านเศรษฐกิจ</i> • Impact of COVID-19 on the labour market • Skill Imbalances <i>ด้านสิ่งแวดล้อม</i> • Climate Change • Environmental Degradation	• พัฒนา BCG ด้านเกษตรและอาหาร การแพทย์และสุขภาพ การท่องเที่ยวและพลังงาน วัสดุและเคมีชีวภาพ • พัฒนา AI & Automation, Smart Electronics, Logistics, Food Ingredients, EV • พัฒนาระบบโลจิสติกส์และระบบรางของประเทศ เชื่อมต่อกับเครือข่ายรองรับระบบเศรษฐกิจนวัตกรรม • พัฒนาระบบเศรษฐกิจฐานรากและเศรษฐกิจฐานนวัตกรรม รวมถึง SMEs and IDEs • เตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัย • ยกระดับการเป็นสังคมคาร์บอนต่ำ	• การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ควบคู่ไปกับรอยเท้าทางนิเวศ (Ecological Footprint) • การพัฒนา BCG การเกษตรและอาหาร การแพทย์และสุขภาพ การท่องเที่ยวและพลังงาน วัสดุและเคมีชีวภาพ และการยกระดับเศรษฐกิจสู่ Circular Economy • การสนับสนุนให้เกิดการใช้พลังงานหมุนเวียน หรือพลังงานทดแทน • การสนับสนุนให้เกิด Social Services and Healthcare • การจัดการเรียนการสอนรูปแบบ Non-Degree • การมุ่งเน้น Up Skill, Re Skill and New Skill

บริบทการเปลี่ยนแปลง ที่สำคัญของโลก ปัจจัยภายนอก/ปัจจัยภายใน	ประเด็นสำคัญ ในกรอบ อววน. และแผนที่เกี่ยวข้อง	ประเด็นสำคัญ ที่ปรากฏในกลยุทธ์ ของแผนด้านการอุดมศึกษา
ด้านการเมือง • Political In/Stability ปัจจัยภายใน <i>คุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา</i> • การขาดฐานข้อมูลปริมาณ/ความต้องการทักษะกำลังคนของตลาดแรงงาน • การกระจุกตัวของนักวิจัยและผลงานทางวิชาการ/ความไม่สมดุลระหว่างภาระงานวิจัยและการสอนของผู้สอน <i>การเข้าถึงบริการอุดมศึกษา</i> <i>ความเท่าเทียมและความเป็นธรรม</i> <i>ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ</i> • ประสิทธิภาพระบบติดตาม/ประเมินผลมีค่อนข้างต่ำ • คุณภาพและความทันสมัยของระบบฐานข้อมูลสารสนเทศต่ำ <i>การตอบสนองกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง</i> • ยึดติดกับการสนับสนุนจากรัฐ (งบประมาณและการบริหารแบบภาครัฐ) การปรับตัวและพัฒนาในมิติต่าง ๆ จึงมีความล่าช้า	• มีกำลังคนสมรรถนะสูงทักษะในอนาคต และพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการใหม่เพิ่มขึ้น • สร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศิลปกรรมศาสตร์ และเทคโนโลยีขั้นแนวหน้า • มีโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมที่สำคัญ • การเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต • เป็น Hub of Talent & Knowledge	• การมุ่งเน้นพัฒนา Soft Skills การพัฒนา Digital Literacy • การส่งเสริม Work-Based Learning • การออกแบบหลักสูตรที่สอดคล้อง Demand-driven and Results-oriented workforce • การออกแบบหลักสูตร และฝึกอบรม Entrepreneurial Thinker • การยกระดับ SMEs และ IDEs • การส่งเสริม Education and Work Consortium • การจัดทำ Future Labour Market Needs • การสนับสนุนให้เกิด Brain Gain และ Talent Mobility • การสนับสนุนให้เกิด The Institute of Research, Development and Innovation • การส่งเสริม Social Engagement & Enterprise • การลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม • การเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life Long Learning) • การพัฒนาสู่ความเป็นเลิศตามอัตลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษา • การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาล • การสร้างข้อตกลงความร่วมมือระหว่างประเทศ

กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2566-2570
สู่ภาพแนวคิดของแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570 ฉบับปรับปรุง
พ.ศ. 2566-2570 ดังภาพพีระมิดแสดงบทบาทการอุดมศึกษา

จากความสำเร็จระหว่างประเด็นสำคัญข้างต้น นำไปสู่การกำหนด **7 นโยบายหลัก (Flagship Policies)**
และ 3 กลไกหลัก (Flagship Mechanisms) ตามความสำคัญเร่งด่วน (Priorities Setting) ที่สอดคล้อง
กับพันธกิจ 4 ประการ (การจัดการศึกษา การวิจัยและการสร้างนวัตกรรม การบริการวิชาการแก่สังคม และการทะนุบำรุง
ศิลปะและวัฒนธรรม) และทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในระบบอุดมศึกษา เพื่อ**มุ่งเน้นการขับเคลื่อนที่สำคัญให้บรรลุผล
เป็นรูปธรรม ภายในระยะ 3 ปี (ระหว่างปี พ.ศ. 2566-2568)** บนพื้นฐานของความตรงประเด็น (Relevance)
ประสิทธิผล (Effectiveness) และประสิทธิภาพ (Efficiency) ดังนี้

ภาพที่ 28 บทบาทการอุดมศึกษาในการสานพลัง อววน. ขับเคลื่อนเป้าหมายของประเทศ

- 1. ความตรงประเด็น :** ยุทธวิธีถูกออกแบบให้สอดคล้องกับพันธกิจหลักของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อตอบสนองผู้รับผลประโยชน์ ความต้องการ/ความท้าทายที่สำคัญของประเทศ
- 2. ประสิทธิภาพ :** ความท้าทายที่สำคัญของประเทศได้รับการจัดการด้วยยุทธวิธี ซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จของการบรรลุเป้าหมายภายใต้ยุทธศาสตร์ของแผนด้านการอุดมศึกษา
- 3. ประสิทธิภาพ :** หน้าที่หลักในการปฏิบัติงาน ความร่วมมือ และการจัดสรรทรัพยากร (งบประมาณและบุคลากร) เป็นส่วนร่วมที่สำคัญในการขับเคลื่อนยุทธวิธี รวมถึงการส่งมอบผลลัพธ์ตามที่ได้คาดหวังไว้

3.2 นโยบายหลัก (Flagship Policies)

FP 1 : กำลังคนสมรรถนะและศักยภาพสูงตอบโจทย์การพัฒนาอุตสาหกรรมตามโมเดล BCG (ด้านการเกษตรและอาหาร การแพทย์และสุขภาพ การท่องเที่ยวและพลังงาน รวมถึงวัสดุและเคมีชีวภาพ) และอุตสาหกรรมเป้าหมายตามกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ อววน.

ความสอดคล้องกับกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ อววน. พ.ศ. 2566-2570

ในแผนงานสำคัญ (Flagship) 1 2 3 4 5 6 และ 13 และยุทธศาสตร์ 1 2 และยุทธศาสตร์ที่ 4

ยุทธวิธี 1 : การจัดทำยุทธศาสตร์สำคัญ (Higher Education Foresight) และแผนภาพการผลิตบัณฑิตและพัฒนากำลังคน (Future Labour Market Needs) เพื่อลดการเกิด Skills Imbalance (Skills Mapping) และการยกระดับคุณภาพผู้เรียนที่เข้าสู่ระบบอุดมศึกษา

หน่วยงานหลัก : สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สถาบันอุดมศึกษา ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ธนาคารแห่งประเทศไทย ภาควิชาการเกษตร ภาควิชาอุตสาหกรรม และภาคบริการ

กิจกรรม 1

1.1 : จัดทำนโยบายเกี่ยวกับการผลิตบัณฑิตและพัฒนากำลังคนตามสาขาวิชาตอบสนองต่อทิศทางการพัฒนาประเทศ

1.2 : จัดทำแผนการผลิต พัฒนา และส่งเสริมการผลิตกำลังคนสมรรถนะและศักยภาพสูง และแผนกลยุทธ์การบริหารจัดการกำลังคน

1.3 : บริหารจัดการระบบนิเวศความร่วมมือกับต่างประเทศที่จะส่งผลกระทบต่อ อววน. ของไทย โดยใช้มุมมองเชิงอนาคต (Foresight)

การบรรลุเป้าหมาย 1

- นโยบาย ยุทธศาสตร์ และทิศทางในการผลิตบัณฑิตและพัฒนากำลังคนในประเทศต้องการ
- แผนผลิตบัณฑิตและพัฒนากำลังคนที่มีสมรรถนะและศักยภาพสูงและแผนกลยุทธ์การบริหารจัดการกำลังคน
- ระบบนิเวศความร่วมมือกับต่างประเทศที่มีผลต่อ อววน.

กิจกรรม 2

- 2.1 :** เร่งรัดการวิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำ Skills Mapping ที่เชื่อมโยงและบูรณาการระบบฐานข้อมูล อววน.
- 2.2 :** เผยแพร่ Skills Mapping สู่สถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการผลิตบัณฑิตให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้

การบรรลุเป้าหมาย 2

- ข้อมูลกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์ตามสาขาวิชาความต้องการของตลาดแรงงาน

กิจกรรม 3

- 3.1 :** ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเกี่ยวกับการกำหนด Future Skills Set & Knowledge Set สำหรับการส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิตระดับอุดมศึกษา
- 3.2 :** สนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิตให้แก่สถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ

การบรรลุเป้าหมาย 3

- ผลการกำหนด Future Skills Set & Knowledge Set สำหรับการส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิตระดับอุดมศึกษา

กิจกรรม 4

- 4.1 :** เชื่อมโยงและสนับสนุนองค์ความรู้ และบริการวิชาการให้แก่การศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนที่จะเข้าสู่ระบบอุดมศึกษา
- 4.2 :** ปรับหลักสูตรการผลิตครูที่เป็นเลิศและมีรูปแบบกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีสมรรถนะสูง เท้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามบริบทของท้องถิ่น ภูมิภาคและนานาชาติ และยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณครูอย่างเข้มแข็ง
- 4.3 :** จัดทำแนวทางการพัฒนาระบบการคัดเลือกผู้เรียนที่เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในโอกาสการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของประชากรที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ ด้อยโอกาสและส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน

การบรรลุเป้าหมาย 4

- ผู้เรียนมีความพร้อมที่เข้าสู่ระบบอุดมศึกษา
- การลดรอยต่อระหว่างระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และการอุดมศึกษา

กิจกรรม 5

5.1 : เตรียมความพร้อมผู้มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั่วภูมิภาค

5.2 : สนับสนุนเครือข่ายความร่วมมือด้านการศึกษาและการวิจัย ทั้งในประเทศและต่างประเทศกับสถาบันอุดมศึกษาและโรงเรียน ในการพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม

5.3 : จัดให้มีการศึกษา ค้นคว้า วิจัยและพัฒนาหลักสูตร วิธีการเรียนรู้ วิธีสอนและการประเมินผลการเรียนการสอน สำหรับผู้มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

การบรรลุเป้าหมาย 5

- ผู้ที่มีความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ยุทธวิธี 2 : การผลิตบัณฑิตและพัฒนากำลังคนตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน ที่สอดคล้อง Demand-driven and Results-oriented workforce สอดรับ ปรัชญาการอุดมศึกษาใหม่ ผ่านระบบ Education Sandbox

หน่วยงานหลัก : สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สถาบันอุดมศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการลงทุน ภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ

กิจกรรม 1

1.1 : ออกแบบ/พัฒนาหลักสูตรที่เป็นความร่วมมือกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและสถานประกอบการ มาขยายผลการดำเนินการให้ครอบคลุมภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการของทั่วประเทศ

1.2 : รับรองหลักสูตรระยะสั้น (Short-course Module) ไม่มีปริญญาในการพัฒนาทักษะ เพื่อให้ภาคการผลิตและสถานประกอบการสามารถรับสิทธิประโยชน์การลงทุนจาก BOI

1.3 : จัดทำระบบการรับรองสมรรถนะกำลังคน เพื่ออนาคต (Up Skills, Re Skills & New Skills) ด้วยหลักสูตรประกาศนียบัตร (Non-Degree) และหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นใหม่

1.4 : พัฒนาการจัดการศึกษารูปแบบใหม่ (Education Sandbox) ที่บูรณาการองค์ความรู้แบบพหุวิทยาการ (Multidisciplinary) และสหวิทยาการ (Interdisciplinary) เพื่อผลิตบัณฑิตและพัฒนา
กำลังคนที่มีสมรรถนะ (Competency) ดึงดูดการลงทุนจาก
ธุรกิจและอุตสาหกรรมสมัยใหม่ ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี
และนวัตกรรม

การบรรลุเป้าหมาย 1

- ระบบ Education Sandbox ที่บูรณาการองค์ความรู้แบบพหุวิทยาการ (Multi-disciplinary) และสหวิทยาการ (Inter-disciplinary)
- บัณฑิตและกำลังคนที่มีสมรรถนะและศักยภาพสูง ดึงดูดการลงทุนจากธุรกิจและอุตสาหกรรมสมัยใหม่ (Global Investment)
- โมเดล EEC Model Type B กำลังคนมีงานทำ และมี Human Well-being

กิจกรรม 2

2.1 : ผลักดันให้สถาบันอุดมศึกษาปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน โดยทำงานร่วมมือกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งรัฐภาคอุตสาหกรรมหรือชุมชน (Work-Based Learning) เพื่อการผลิตบัณฑิตพันธุ์ใหม่

2.2 : มุ่งเน้นการเสริม Soft Skills and Transversal Skills

2.3 : ปรับเกณฑ์มาตรฐานการอุดมศึกษาให้มีความยืดหยุ่นรองรับรูปแบบปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน

2.4 : สร้างระบบนิเวศอุดมศึกษาที่สามารถเพิ่มสมรรถนะ ทักษะจากการเรียนรู้ให้กับกำลังคนในทุกช่วงวัยและทุกภาคส่วน

การบรรลุเป้าหมาย 2

- บัณฑิตพันธุ์ใหม่และกำลังคนที่มีสมรรถนะและศักยภาพสูง

กิจกรรม 3

3.1 : สะสมประสบการณ์จากการปฏิบัติงานในสถานประกอบการ (Experiential Education) การจัดสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Cooperative and Work Integrated Education)

3.2 : จัดทำประกาศกรอบมาตรฐานหลักสูตรและการดำเนินงานด้าน CWIE เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาและสถานประกอบการใช้เป็นแนวทางในการจัดหลักสูตร CWIE ให้มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ

3.3 : พัฒนาระบบการพิจารณาความสอดคล้องของหลักสูตรระดับอุดมศึกษา (CHE Curriculum Online : CHECO) ให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถนำเข้าข้อมูลหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาในฐานข้อมูล CWIE ได้อย่างครบถ้วนถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

การบรรลุเป้าหมาย 3

- ฐานข้อมูล CWIE (<https://cwie.mua.go.th/>) เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาและสถานประกอบการใช้ประโยชน์และจับคู่ความร่วมมือ
- (ร่าง) กรอบมาตรฐานหลักสูตรและการดำเนินงานด้าน CWIE
- โมเดล EEC Model Type A และ CWIE เพื่อเป็นกลไกในการดำเนินการ (Innovative Mechanism) ที่เป็นมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ

กิจกรรม 4

4.1 : จัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลสำหรับระบบ Modular Based และ/หรือ Micro Credential และระบบคลังหน่วยกิตแห่งชาติ (Thailand National Credit Bank System) ที่มีการเชื่อมโยงระบบระหว่างสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

4.2 : สร้าง Platform สำหรับสนับสนุน Credit Transfer ที่เชื่อมโยงระหว่างสถาบันอุดมศึกษา

การบรรลุเป้าหมาย 4

- ระบบคลังหน่วยกิตแห่งชาติ (Thailand National Credit Bank System) ของอุดมศึกษาทั่วประเทศ ที่มีความยืดหยุ่นสำหรับผู้เรียนทุกวัย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกกลุ่มสามารถเข้าศึกษาโดยไม่มีเงื่อนไข โดยมีผู้ใช้บริการระบบคลังหน่วยกิตสูงขึ้น
- Platform สำหรับสนับสนุน Credit Transfer

กิจกรรม 5

5.1 : พัฒนาช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย และยืดหยุ่นเหมาะสมกับความต้องการผู้เรียนที่มีความแตกต่างเฉพาะบุคคล เพื่อยกระดับทักษะกำลังคน (Up Skills, Re Skills & New Skills)

การบรรลุเป้าหมาย 5

- ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

กิจกรรม 6

6.1 : นำข้อมูล Foresight และ Skills Mapping มากำหนดทิศทางการผลิตบัณฑิตและพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และด้านสังคมศาสตร์ที่มีปริมาณและคุณลักษณะตรงตามสาขาความต้องการของตลาดแรงงาน

การบรรลุเป้าหมาย 6

- สัดส่วนบัณฑิตด้านวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับด้านสังคมศาสตร์
- กำลังคนที่มีทักษะสอดคล้องกับความต้องการของแรงงาน

กิจกรรม 7

7.1 : บริหารจัดการทุนพัฒนาประเทศ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและเพื่อสร้างความเข้มแข็งของกำลังคนด้านสังคมศาสตร์และด้านวิทยาศาสตร์

7.2 : พัฒนาเงื่อนไขการให้ทุน/สร้างแรงจูงใจให้คนรุ่นใหม่เข้าสู่สาขาวิชาที่เป็นความต้องการของประเทศ

7.3 : สร้างความเชื่อมโยงระหว่างการศึกษากับการเข้าสู่อาชีพในระบบราชการ ที่นำไปสู่การชดเชยทุน

7.4 : พัฒนาระบบฐานข้อมูล เพื่อติดตามประเมินผลทุนที่มีประสิทธิภาพ และการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

การบรรลุเป้าหมาย 7

- กำลังคนเข้าถึงการศึกษา และได้รับการพัฒนาทักษะตรงความต้องการของตลาดแรงงานสอดคล้องกับความต้องการของประเทศ

ยุทธวิธี 3 : ระบบนิเวศการจ้างงานของบัณฑิตและกำลังคนเข้าสู่ตลาดแรงงาน ในภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ

หน่วยงานพลัง : สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สถาบันอุดมศึกษา กระทรวงแรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ธนาคารแห่งประเทศไทย ภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ

กิจกรรม 1

1.1 : จัดทำระบบ Matching ระหว่างทักษะ/จำนวนกำลังคนกับความต้องการของตลาดแรงงาน (Modernizing Employment Services) และเพิ่มโอกาสการเข้าถึงข้อมูลการจ้างงาน (ตำแหน่งงาน) (Job Fair)

1.2 : สร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา กับสถานประกอบการ จัดทำระบบรับรองค่าจ้างและสิทธิประโยชน์ (Wage and Benefits Accreditation) ในการจ้างงาน

1.3 : ส่งเสริม สนับสนุนให้บัณฑิตและกำลังคนเป็นแรงงานคืนถิ่นร่วมพัฒนาพื้นที่และชุมชน เพื่อนำไปสู่การสร้างอนาคตสร้างโอกาส สร้างรายได้ เป็นรากแก้วของประเทศ

1.4 : ยกระดับประสิทธิภาพหน่วยงาน Disability Support Services หรือ DSS ในมหาวิทยาลัย เพื่อทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้แก่คนพิการ ให้ได้รับการพัฒนาศักยภาพและมีความพร้อมในการปฏิบัติงานภายใต้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

1.5 : บูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมสนับสนุนนโยบายและมาตรการให้เกิดช่องทางการจ้างงานแก่กลุ่มคนเปราะบาง หรือคนพิการให้มีความทำให้ตรงตามศักยภาพ

การบรรลุเป้าหมาย 1

- ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 มีงานทำ ลดการว่างงานหลังวิกฤตการณ์ดังกล่าว
- บัณฑิตที่กำลังสำเร็จการศึกษาเข้าสู่ตลาดแรงงานในภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการ

FP 2 : กำลังคนระดับสูงที่มีทักษะรองรับอุตสาหกรรมและบริการใหม่แห่งอนาคตเพิ่มขึ้น

ความสอดคล้องกับกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ อววน. พ.ศ. 2566-2570

ในแผนงานสำคัญ (Flagship) 9 และ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 1 2 3 และ 4

ยุทธวิธี 1 : การสนับสนุนให้เกิด Brain Gain และ Talent Mobility เพื่อระดมกำลังคนระดับสูง (Instructor, Scientist, Researcher and Innovator etc.)

หน่วยงานหลัก : สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สถาบันอุดมศึกษา สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ สมาคมเครือข่ายการพัฒนาวิชาชีพอาจารย์และองค์กรระดับอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย กระทรวงอุตสาหกรรม ภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ

กิจกรรม 1

1.1 : Brain Gain นักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญ ในสาขาวิชาที่รองรับอุตสาหกรรมและบริการใหม่แห่งอนาคต เข้าสู่ระบบการศึกษา และการวิจัยของประเทศ

1.2 : Maintain นักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญให้คงอยู่ในระบบ โดยการให้สิทธิประโยชน์ (Incentive) ความก้าวหน้าทางสายอาชีพ รางวัล เชิดชูเกียรติ (Career Achievement)

1.3 : Mentoring and Coaching อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา โดยยกระดับองค์ความรู้ (Knowledge) เพิ่มพูนองค์ความรู้ใหม่ ด้านวิทยาศาสตร์ และด้านสังคมศาสตร์ สมรรถนะ (Competencies) และค่านิยม (Values) เพื่อความเป็นมืออาชีพที่เชี่ยวชาญในศาสตร์ เป็นพี่เลี้ยงและผู้ชี้แนะในระดับองค์กร

1.4 : Benefit and Profit Sharing จากผลงานทางวิชาการ

การบรรลุเป้าหมาย 1

- Instructor, Scientist, Researcher and Innovator etc. เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในชุมชนวิชาการของไทย
- บุคลากรด้านวิจัย มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
- อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษามีคุณภาพการจัดการเรียนการสอนอย่างมืออาชีพในระดับที่ 3 ขึ้นไป

กิจกรรม 2

2.1 : Upgrade กลไก ระบบ การถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนบุคลากร องค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม (Talent Mobility) ระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ

การบรรลุเป้าหมาย 2

- องค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในภาคอุตสาหกรรม

กิจกรรม 3

3.1 : Develop Platform เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้กำลังคนระดับสูงของไทยไปศึกษา วิจัยหรือปฏิบัติงานในหน่วยงานที่มีศักยภาพสูงในต่างประเทศ และเอื้อให้หน่วยงานด้าน อววน. ของไทยรับกำลังคนระดับสูงจากต่างประเทศมาศึกษา วิจัยหรือปฏิบัติงานในประเทศไทย

การบรรลุเป้าหมาย 3

- องค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในภาคอุตสาหกรรม

ยุทธวิธี 2 : การยกระดับหน่วยวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาที่มีศักยภาพ และมีความเป็นเลิศ (University Research Institute : URI) ให้เป็น Government Research Institute (GRI) เพื่อให้เกิดการยกระดับด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม และสามารถนำองค์ความรู้ เทคโนโลยีขั้นแนวหน้า นวัตกรรมไปใช้ประโยชน์ได้จริง

หน่วยงานพลัง : สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ กระทรวงพาณิชย์ สถาบันอุดมศึกษา ภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ

กิจกรรม 1

- 1.1 :** พัฒนาบัณฑิตศึกษาและนักวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในสาขาวิชาที่สำคัญ (ศูนย์ความเป็นเลิศ) และสร้างงานวิจัยระดับสูง เพื่อให้เกิดการพัฒนาวิทยาการที่เป็นเลิศในอนาคต
- 1.2 :** ผลิตรายงานวิจัย และพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมขั้นแนวหน้า พร้อมยกระดับ URI ให้เป็น GRI ที่ชัดเจน
- 1.3 :** กำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการแบ่งปันสิทธิผลประโยชน์จากผลงานวิจัยอย่างยุติธรรม เพื่อสร้างแรงจูงใจกับทั้งนักวิจัย หน่วยงานต้นสังกัด และผู้ประกอบการ
- 1.4 :** สนับสนุนระบบนิเวศการวิจัย (Research Ecosystem) ที่มีมาตรฐานระดับนานาชาติ (Quality Infrastructure) ที่เอื้อต่อการทำงานวิจัยขนาดใหญ่

การบรรลุเป้าหมาย 1

- องค์กรความรู้ระดับสูง และนักวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีให้กับภาคอุตสาหกรรม ภาคการเกษตร และภาคบริการ
- มาตรฐานระดับนานาชาติ (Quality Infrastructure) ของ GRI

ยุทธวิธี 3 : Synchronize ระหว่างหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ให้เกิดความร่วมมือในการลงทุนด้านกำลังคน และด้านวิจัย เพื่อนำไปสู่การพัฒนาของประเทศ และการจัดการความท้าทายใหม่ ๆ

หน่วยงานพลัง : สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สถาบันอุดมศึกษาสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ กระทรวงอุตสาหกรรม ภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ

กิจกรรม 1

1.1 : สร้าง platform เครือข่ายระดับนโยบาย แก่นักวิชาการ และนักวิจัย ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ การแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดี และการสร้างความกลมกลืนทั้งในและต่างประเทศ กับระบบ อววน. เพื่อตอบโจทย์การพัฒนาอุตสาหกรรมตามโมเดล BCG

1.2 : จัดการศึกษาร่วมกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษา สถาบันวิจัย และสถาบันด้านวิทยาศาสตร์ (NARIT/GISTDA/Synchrotron/ NSTDA/NIMT etc.) ในการสร้างนักวิทยาศาสตร์ นักวิจัย นวัตกรรมระดับบัณฑิตศึกษา

การบรรลุเป้าหมาย 1

- Platform ความร่วมมือในการถ่ายทอดองค์ความรู้ การแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดี
- กำลังคนระดับสูงรองรับอุตสาหกรรมและบริการใหม่แห่งอนาคต

FP 3 : วิสาหกิจชุมชน ระบบเศรษฐกิจฐานรากและเศรษฐกิจฐานนวัตกรรม รวมถึง SMEs, IDEs และ Deep Tech : Start Up มีความเข้มแข็ง และสร้างมูลค่าเชิงพาณิชย์

สอดคล้องกับกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ อววน. พ.ศ. 2566-2570

ในแผนงานสำคัญ (Flagship) 7 และยุทธศาสตร์ที่ 1 และ 4

ยุทธวิธี 1 : บ่มเพาะและถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้ประกอบการ เพื่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ระบบเศรษฐกิจฐานรากและเศรษฐกิจฐานนวัตกรรม รวมถึง SMEs และ Technology based Startup

หน่วยงานหลัก : สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สถาบันอุดมศึกษา สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม ภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ

กิจกรรม 1

1.1 : ส่งเสริมแนวคิด แรงจูงใจ เพื่อนำไปสู่การสร้างธุรกิจ (Hackathon)

1.2 : บ่มเพาะในระดับ Pre-Incubation และถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับ Commercialization and Technological Innovation

1.3 : จับคู่ (Matching) ผู้ประกอบการกับแหล่งทรัพยากร (เช่น งบประมาณ องค์ความรู้) ในการ Scale up ธุรกิจ ให้มีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น

การบรรลุเป้าหมาย 1

- ผู้ประกอบการใหม่ (Entrepreneurs) Technology based Startup

ยุทธวิธี 2 : การเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานและบริการของสถาบันอุดมศึกษา สถาบันวิจัย ในการสนับสนุนเทคโนโลยี และนวัตกรรม IDEs และ Deep Tech : Start Up

หน่วยงานพลัง : สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ กระทรวงพาณิชย์ สถาบันอุดมศึกษา ภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ

กิจกรรม 1

1.1 : เพิ่มช่องทางการตลาด ทั้ง Digital Platform และ Exhibition/Trade Show สินค้า ผลิตภัณฑ์ และบริการ ให้แก่ผู้ประกอบการ

1.2 : ส่งเสริมการจับคู่ไอเดียที่แปลกใหม่จากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ระหว่างสถาบันอุดมศึกษา และภาคเอกชนในการสร้างนวัตกรรม หรือเทคโนโลยีขั้นสูง (Deep Technology)

1.3 : ส่งเสริมศักยภาพผู้ประกอบการธุรกิจนวัตกรรมรายใหม่ ระหว่างกิจการขนาดใหญ่และมหาวิทยาลัย (Business Brotherhood) โดยใช้ประโยชน์องค์ความรู้จากผลงานวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา และโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เช่น Science Park สถาบันวิจัย มาผลักดันการสร้างโอกาสทางธุรกิจในเชิงพาณิชย์ เพื่อขับเคลื่อนให้แก่ภาคเอกชนในการตอบโจทย์บูรณาการเชิงสร้างสรรค์ (Creative Integration)

การบรรลุเป้าหมาย 1

- University Holding Company ที่ยกระดับเป็น Spin-off Company ที่ใช้ Deep Technology
- ผู้ประกอบการเดิมที่พัฒนาไปสู่ IDEs และ Deep Tech : Start Up ในอนาคต
- ผู้ประกอบการมีขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งในประเทศและระดับนานาชาติ
- ผลิตภัณฑ์ ผลงานนวัตกรรม ถูกนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์

FP 4 : การรองรับสังคมสูงวัย และการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยสมบูรณ์

ความสอดคล้องกับกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ อววน. พ.ศ. 2566-2570

ในแผนงานสำคัญ (Flagship) 8 ยุทธศาสตร์ที่ 3 และ 4

ยุทธวิธี 1 : การเพิ่มประสิทธิภาพของระบบนิเวศรองรับสังคมสูงวัย เพื่อการดำรงตนในสังคมสูงวัย

หน่วยงานหลัก : สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สถาบันอุดมศึกษา กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน ภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ

กิจกรรม 1

1.1 : สร้างนวัตกรรมรองรับการเข้าสู่สังคมสูงวัย เช่น Services and Health Care

การบรรลุเป้าหมาย 1

- สิ่งประดิษฐ์ และนวัตกรรมรองรับสังคมสูงวัย

กิจกรรม 2

2.1 : เพิ่มพูนทักษะ องค์ความรู้ในหลักสูตรระยะสั้น (Non-Degree) ในการเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Caregiver)

2.2 : นำนวัตกรรมการเรียนรู้ (Learning Innovation) และรูปแบบการจัดการศึกษา โดยมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ เช่น Thai MOOC ที่เหมาะสมกับทุกช่วงวัย

การบรรลุเป้าหมาย 2

- Caregiver
- ประชาชนทุกกลุ่ม ทุกช่วงวัยสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- กำลังคนมีความพร้อมในการก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัย
- ผู้สูงอายุเป็น Active Citizen

กิจกรรม 3

3.1 : ออกแบบ/พัฒนาหลักสูตร และจัดการศึกษารองรับผู้สูงอายุ เช่น Up Skills, Re Skills and New Skills ให้มีความพร้อมในการก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัย (Transversal Skills)

3.2 : พัฒนาระบบที่ลึกซึ้งในการปรับเปลี่ยนลักษณะงาน การจัดหางานที่ตรงกับสมรรถนะให้แก่แรงงานสูงวัย บนแนวคิดการรักษาศักยภาพและศักดิ์ศรีของแรงงานสูงวัย

การบรรลุเป้าหมาย 3

- ผู้สูงอายุมีความพร้อมในการก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัย
- ระบบจัดหางานสำหรับแรงงานสูงวัย
- แรงงานสูงวัยสามารถพึ่งพาตนเองในสังคมได้

FP 5 : การสร้างความเป็นเลิศ ทั้งด้านวิทยาศาสตร์ และด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์

ความสอดคล้องกับกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ อววน. พ.ศ. 2566-2570
ในแผนงานสำคัญ (Flagship) 10 และ 11 ยุทธศาสตร์ที่ 3 และ 4

FP 6 : ศูนย์กลางความเชี่ยวชาญระดับนานาชาติ (Hub of Talent & Knowledge)

ความสอดคล้องกับกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ อววน. พ.ศ. 2566-2570
ในแผนงานสำคัญ (Flagship) 10 และ 11 ยุทธศาสตร์ที่ 3 และ 4

ยุทธวิธี 1 : การส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาสร้างความเป็นเลิศ ทั้งด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ ทั้งในระดับท้องถิ่น ภูมิภาคและนานาชาติ (Academic of Social Sciences, Humanities and Arts)

หน่วยงานพลัง : สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สถาบันอุดมศึกษา วิทยาลัยสงฆ์ศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์แห่งประเทศไทย ภาควิชาการเกษตร ภาควิชาอุตสาหกรรม และภาคบริการ

กิจกรรม 1

- 1.1 : สนับสนุนการวิจัย สร้างและพัฒนาทุนปัญญา และพัฒนาให้becomeคลังปัญญาระดับชาติ
- 1.2 : เผยแพร่องค์ความรู้สำคัญที่เกี่ยวข้องกับด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศิลปกรรมศาสตร์
- 1.3 : บูรณาการองค์ความรู้ด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์กับองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม
- 1.4 : นำผลการศึกษา การวิจัยและพัฒนาด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ไปใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน
- 1.5 : สร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ

การบรรลุเป้าหมาย 1

- องค์กรความรู้แบบพหุวิทยาการ (Multi-disciplinary) และสหวิทยาการ (Inter-disciplinary) ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนผ่านการเชื่อมโยงประเทศไทย เข้ากับภูมิภาค และนานาชาติต่อไป
- บุคลากรมีความเป็นเลิศ ด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์

ยุทธวิธี 2 : การส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาสร้างความเป็นเลิศ ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ทั้งในระดับท้องถิ่น ภูมิภาคและนานาชาติ

หน่วยงานหลัก : สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สถาบันอุดมศึกษา สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ภาควิชาการเกษตร ภาควิชาอุตสาหกรรม และภาคบริการ

กิจกรรม 1

1.1 : สร้างจุดต่าง และความหลากหลายตามพันธกิจ และศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษา

1.2 : ประเมินและพัฒนาคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นระบบ และเกื้อหนุนทิศทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ของสถาบัน (ควบคุม ลด ยุติการดำเนินงานที่ไร้ประสิทธิภาพ)

1.3 : ผลิผลงานทางวิชาการ/ผลงานตีพิมพ์ (Modern Agriculture, Health Science, Space Economy, Quantum Technology etc.) ที่ได้รับการอ้างอิง และสร้างผลกระทบสูงเชิงเศรษฐกิจของประเทศ

1.4 : มุ่งสร้างชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับ ผ่านการยกระดับสถาบันอุดมศึกษา (University Ranking) และระดับหลักสูตร (University Ranking by Subject) เข้าสู่ระดับเอเชีย ระดับโลก ให้เร็วเป็นพิเศษ

การบรรลุเป้าหมาย 1

- University Prominence
- บุคลากรมีความเป็นเลิศด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม

FP 7 : โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในสถาบันอุดมศึกษา ที่เข้มแข็ง

ความสอดคล้องกับกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ อววน. พ.ศ. 2566-2570
ในแผนงานสำคัญ (Flagship) 10 และ 11 ยุทธศาสตร์ที่ 3 และ 4

ยุทธวิธี 1 : การสร้างความเข้มแข็ง เชื่อมโยงและแบ่งปันการใช้ประโยชน์โครงสร้างพื้นฐาน ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในสถาบันอุดมศึกษาที่เข้มแข็ง

หน่วยงานหลัก : สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สถาบันอุดมศึกษา สำนักงาน
พัฒนาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีแห่งชาติ ภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ

กิจกรรม 1

1.1 : จัดให้มีเครื่องมือและอุปกรณ์การวิจัยที่ทันสมัย มีมาตรฐาน (Quality Infrastructure) อย่างเพียงพอ โดยเน้นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ภายในประเทศร่วมกัน

1.2 : ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์สู่แก่นักวิจัยการทำงานระหว่างนักวิจัยต่างวัฒนธรรมเพื่อให้ก้าวทันองค์ความรู้ใหม่ และสร้างเครือข่ายการวิจัยให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ

1.3 : สร้างความมั่นคงของอาชีพนักวิจัยตลอดอายุงานให้กับนักวิจัยอย่างเพียงพอ

1.4 : สร้างเส้นทางอาชีพให้กับบัณฑิต สำหรับการทำงานวิจัยในสาขาต่าง ๆ ที่ตรงต่อความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต

1.5 : กำหนดหลักเกณฑ์การบริหารงานบุคคลที่เอื้อต่อการพัฒนานักวิจัย และบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาให้มีความก้าวหน้าทางตำแหน่งวิชาการและได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสม

1.6 : ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญา รวมถึงการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา การบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญา

การบรรลุเป้าหมาย 1

- โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในสถาบันอุดมศึกษาที่เข้มแข็ง
- นักวิจัยและบุคลากรระดับสูงในสถาบันอุดมศึกษา

3.3 กลไกหลัก (Flagship Mechanisms)

FM 1 : การปฏิรูประบบการเงินและงบประมาณที่มุ่งผลสัมฤทธิ์

ยุทธวิธี 1 : การพัฒนาระบบการจัดสรรและบริหารงบประมาณแบบบูรณาการเพื่อมุ่งผลผลิตและผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพ

กิจกรรม 1

1.1 : ศึกษาและวิจัยต้นทุนต่อหน่วย (Unit Cost) ให้สะท้อนคุณภาพ มาตรฐานการอุดมศึกษา ตามความเชี่ยวชาญ อัตลักษณ์ และกลุ่มหรือประเภทของสถาบันอุดมศึกษา

1.2 : พัฒนารูปแบบที่นำไปสู่การจัดสรรงบประมาณแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ผ่านด้านอุปสงค์ (Demand Side Financing) ตามความประสงค์ของผู้เรียน และความต้องการของตลาดแรงงาน

1.3 : จัดทำข้อตกลงในการจัดสรรงบประมาณกับสำนักงานงบประมาณ ให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนการผลิตบัณฑิตและพัฒนากำลังคน

การบรรลุเป้าหมาย 1

- Trial Version ต้นทุนต่อหน่วย (Unit Cost) ที่สะท้อนคุณภาพ มาตรฐานการอุดมศึกษา
- รูปแบบการจัดสรรงบประมาณแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

กิจกรรม 2

2.1 : ใช้ประโยชน์จากกองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา เพื่อพัฒนาความเป็นเลิศตามอัตลักษณ์และความเชี่ยวชาญของสถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชน และด้านการผลิตกำลังคนระดับสูงเฉพาะทางตามความต้องการของประเทศ ผ่านระบบงบประมาณในรูปแบบ Multi-Year Budgeting ที่มีความยืดหยุ่นและคล่องตัว สามารถสนับสนุนกระบวนการเปลี่ยนแปลงเรื่องของการจัดการอุดมศึกษาอย่างรวดเร็วให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

การบรรลุเป้าหมาย 2

- สถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชนสามารถใช้ประโยชน์จากกองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษาได้อย่างคุ้มค่าคุ้มทุน และมีประสิทธิภาพประสิทธิผล
- สถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชนสามารถขับเคลื่อนพันธกิจตามอัตลักษณ์และความเชี่ยวชาญตอบโจทย์ทิศทางการพัฒนาประเทศ

FM 2 : การส่งเสริมธรรมาภิบาล ให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้

ยุทธวิธี 1 : การส่งเสริม สนับสนุน เชิดชูเกียรติ การปฏิบัติหน้าที่โดยยึดมั่นตามหลักธรรมาภิบาล ของสถาบันอุดมศึกษา

กิจกรรม 1

1.1 : จัดทำช่องทางการเข้าถึงข้อมูล/ข่าวสาร เช่น การบริหารจัดการ การจัดการศึกษา การใช้จ่ายงบประมาณ ที่สะท้อนให้เห็นความโปร่งใส ตรวจสอบได้ของสถาบันอุดมศึกษา

1.2 : กำหนดมาตรการทางสังคมกับสถาบันอุดมศึกษาที่ยึดมั่น/ละเมิดหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาร่วมรับผิดชอบกับผลการดำเนินงาน และสังคมมีส่วนร่วมในการกำกับสถาบันอุดมศึกษา

การบรรลุเป้าหมาย 1

- ช่องทางการเข้าถึงข้อมูล/ข่าวสาร
- ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ของสถาบันอุดมศึกษา

กิจกรรม 2

2.1 : เชิญชวนให้สถาบันอุดมศึกษาจัดทำ Good University Report และเปิดเผยให้สาธารณชนรับรู้

2.2 : ประเมินธรรมาภิบาลในระดับสถาบันอุดมศึกษา และระดับผู้บริหาร จากข้อมูล และตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ การจัดการศึกษา การใช้จ่ายงบประมาณ เป็นต้น

2.3 : มอบรางวัล Good Governance University Awards ให้แก่สถาบันอุดมศึกษาที่ยึดมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักธรรมาภิบาล

การบรรลุเป้าหมาย 2

- สถาบันอุดมศึกษาที่ยึดมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักธรรมาภิบาล

FM 3 : การยกระดับฐานข้อมูลระบบอุดมศึกษาให้มีความน่าเชื่อถือ ถูกต้อง แม่นยำ มีเสถียรภาพ

ยุทธวิธี 1 : การพัฒนาระบบตรวจสอบข้อมูลอุดมศึกษา และเชื่อมโยงระบบทั้งจากภายในและภายนอก

กิจกรรม 1

- 1.1 : พัฒนาระบบตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอุดมศึกษา (Data Cleansing, Data Verification and Validation)
- 1.2 : จัดทำความร่วมมือในการเข้าถึงและเชื่อมโยงข้อมูลอุดมศึกษา ระหว่างหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก
- 1.3 : พัฒนาระบบการเชื่อมโยงข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) และระบบคลังข้อมูล รองรับนโยบายด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (UniCon) เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินศักยภาพ และตำแหน่งยุทธศาสตร์ด้านการอุดมศึกษาของประเทศ
- 1.4 : เป็นกลไกหลักในการประเมินยุทธศาสตร์ และการตัดสินใจของผู้บริหาร (Decision-Maker) ในการวางนโยบายด้านการอุดมศึกษา

การบรรลุเป้าหมาย 1

- ระบบฐานข้อมูลที่มีการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน
- ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) และระบบคลังข้อมูล รองรับนโยบายด้านการอุดมศึกษา และด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

4

ผลลัพธ์และ
ผลกระทบ
ของการพัฒนา
การอุดมศึกษา
ต่อเป้าหมาย
ของประเทศ

4.1 หมายเหตุ (Milestone) ของการพัฒนาการอุดมศึกษา ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

จาก 3 ยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการอุดมศึกษาระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) และ 10 การขับเคลื่อนสำคัญ ส่งผลให้เกิดเหตุการณ์สำคัญจากการพัฒนาการอุดมศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ช่วง ได้แก่

ช่วงที่ 1 การอุดมศึกษาเป็นปัจจัยสนับสนุนการพลิกโฉมประเทศไทยหลังวิกฤตโควิด-19 (Higher Education is Key Enablers for Thailand's Transformation in the Post Covid-19)

โดยในระยะ 3 ปีแรกของการพัฒนา (พ.ศ. 2566-2568) เป็นปีแห่ง 10 การขับเคลื่อนสำคัญ (7 Flagship Policies และ 3 Flagship Mechanisms) ด้วยการเร่งผลักดันศักยภาพของการอุดมศึกษา จากฐานทรัพยากรที่อุดมศึกษามี ได้แก่ กำลังคน องค์ความรู้ และระบบนิเวศอุดมศึกษา เพื่อใช้ในการฟื้นฟูเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในแต่ละปีปรากฏหมายเหตุ (Milestone) สำคัญ ดังนี้

Milestone I : กำลังคนทุกช่วงวัย ได้รับการพัฒนาตามปรัชญาการอุดมศึกษาไทยในทุกมิติ สอดคล้องกับความต้องการของภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ ภายในปี พ.ศ. 2566

Milestone II : ความเข้มแข็งทางนิเวศอุดมศึกษา นำไปสู่การผลักดันภาคเศรษฐกิจและสังคม ภายในปี พ.ศ. 2567

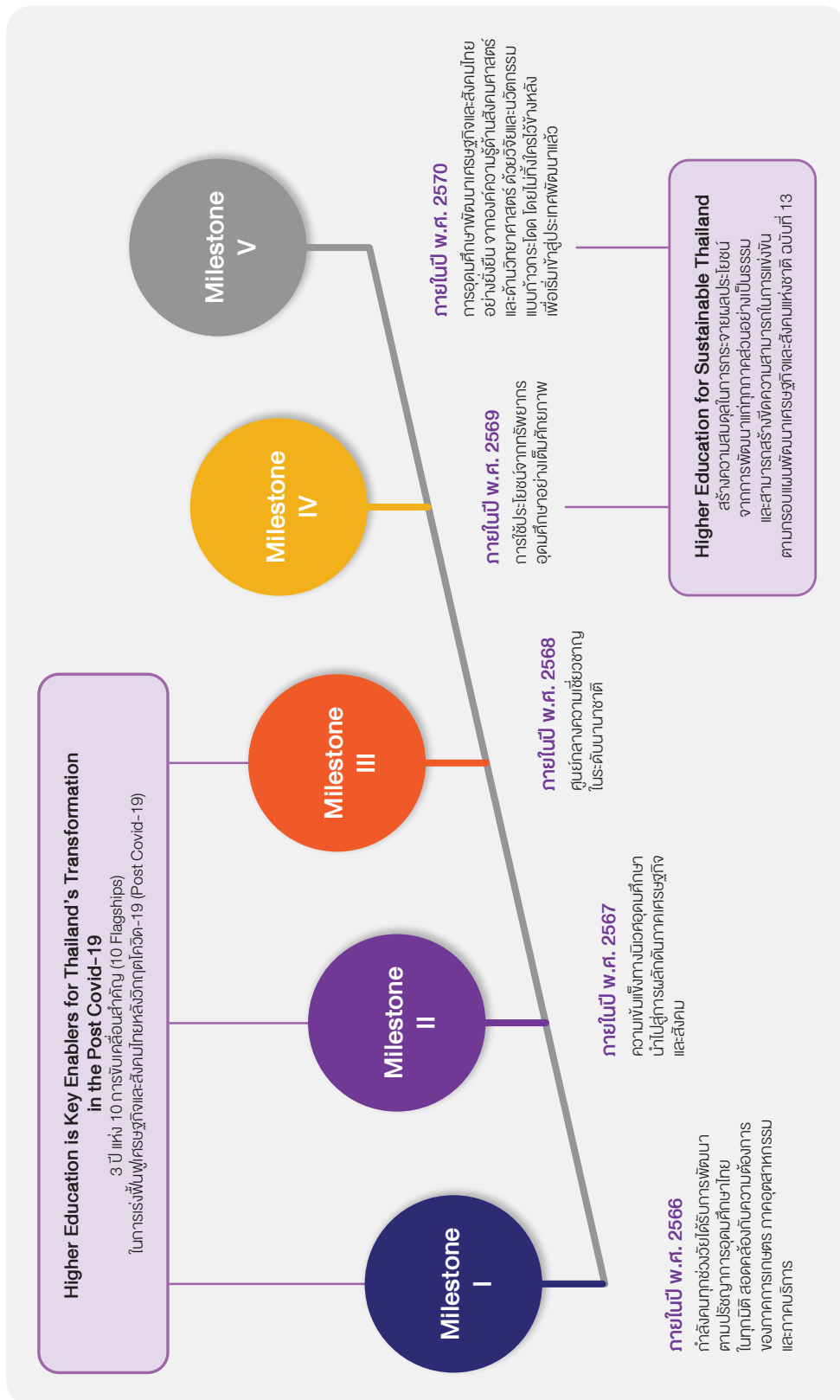
Milestone III : ศูนย์กลางความเชี่ยวชาญในระดับนานาชาติ ภายในปี พ.ศ. 2568

ช่วงที่ 2 การอุดมศึกษาเพื่อความยั่งยืนของไทย (Higher Education for Sustainable Thailand)

เหตุการณ์ในช่วงที่ 2 มีระยะ 2 ปี (พ.ศ. 2569-2570) เป็นผลการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตาม 3 ยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา รวมกับผลลัพธ์จาก 10 การขับเคลื่อนสำคัญ ส่งผลให้การอุดมศึกษาที่มีทรัพยากรที่มีศักยภาพมากพอและสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มศักยภาพ สามารถสร้างสมดุลในการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาแก่ทุกภาคส่วนอย่างเป็นธรรม และสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันตามกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ทั้งนี้ในแต่ละปีปรากฏหมายเหตุ (Milestone) สำคัญ ดังนี้

Milestone IV : การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอุดมศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ ภายในปี พ.ศ. 2569

Milestone V : การอุดมศึกษาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยอย่างยั่งยืน จากองค์ความรู้ด้านสังคมศาสตร์ และด้านวิทยาศาสตร์ ด้วยวิจัยและนวัตกรรมแบบก้าวกระโดด โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง เพื่อเริ่มเข้าสู่ประเทศพัฒนาแล้ว ภายในปี พ.ศ. 2570

ภาพที่ 29 Milestone ของการพัฒนาการอุดมศึกษา ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

Milestone I : กำลังคนทุกช่วงวัย ได้รับการพัฒนาตามปรัชญาการอุดมศึกษาไทยในทุกมิติ สอดคล้องกับความต้องการของภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ ภายในปี พ.ศ. 2566

M1.1	ผู้เรียน (Degree) กำลังคน (Non-Degree) มีความพร้อมทั้งองค์ความรู้ ทักษะ และโอกาสที่เข้าสู่ระบบอุดมศึกษา
M1.2	สัดส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้าสู่ระบบอุดมศึกษาเพิ่มขึ้น
M1.3	บัณฑิตพันธุ์ใหม่และกำลังคนที่มีสมรรถนะและศักยภาพสูง ในภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ
M1.4	กำลังคนที่มีทักษะ (Future Skills and Transversal Skills) สอดคล้องกับความต้องการของแรงงานและความต้องการของประเทศ
M1.5	กำลังคนสมรรถนะและศักยภาพสูงในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) เป็นกลไกในการดำเนินการ (Innovative Mechanism) ที่เป็นมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ ตามแนวทางการพัฒนาทักษะบุคลากร (EEC Model Type A (Degree) and B (Non-Degree))
M1.6	สัดส่วนบัณฑิตด้านวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับด้านสังคมศาสตร์
M1.7	ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 มีงานทำ ลดการว่างงานหลังวิกฤตการณ์
M1.8	อาจารย์ นักวิทยาศาสตร์ นักวิจัย นวัตกรรม และอื่น ๆ มีความเข้มแข็งทางวิชาการ เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในชุมชนวิชาการของไทย
M1.9	สถาบันอุดมศึกษาส่งมอบองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม เพื่อไปใช้ประโยชน์ในภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ
M1.10	ผู้ช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (Caregiver) รองรับสังคมสูงวัย
M1.11	ประชาชนทุกกลุ่ม ทุกช่วงวัยสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดช่วงชีวิต มีคุณภาพชีวิตที่ดี (Human Well-being)

M1.12	กำลังคนมีความพร้อมในก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัย
M1.13	นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนการผลิตบัณฑิตและพัฒนากำลังคนและแผนกลยุทธ์การบริหารจัดการกำลังคนคุณภาพที่มีสมรรถนะและศักยภาพสูง
M1.14	ข้อมูลกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์ และด้านสังคมศาสตร์ตามสาขาความต้องการของตลาดแรงงาน
M1.15	ผลการกำหนด Future Skills Set & Knowledge Set สำหรับการส่งเสริมการจัดการศึกษาตลอดชีวิตระดับอุดมศึกษา
M1.16	แพลตฟอร์มลรอยต่อระหว่างระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวะ และการอุดมศึกษา
M1.17	กรอบมาตรฐานหลักสูตรและการดำเนินงานด้าน CWIE
M1.18	ช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งถึง เป็นธรรม (Flexible Learning Pathways)
M1.19	ระบบ Education Sandbox
M1.20	แพลตฟอร์มสำหรับสนับสนุน Credit Transfer
M1.21	ระบบคลังหน่วยกิตแห่งชาติ (Thailand National Credit Bank System) ของอุดมศึกษาทั้งประเทศที่มีความยืดหยุ่นสำหรับผู้เรียนทุกวัย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกกลุ่มสามารถเข้าศึกษาโดยไม่มีเงื่อนไข
M1.22	ระบบฐานข้อมูลทุนและการบริหารจัดการทุนพัฒนาประเทศที่มีประสิทธิภาพ
M1.23	สถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชนสามารถใช้ประโยชน์จากกองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษาได้อย่างคุ้มค่าคุ้มทุน และมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล
M1.24	ช่องทางการเข้าถึงข้อมูล/ข่าวสาร
M1.25	สถาบันอุดมศึกษาที่ยึดมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักธรรมาภิบาล
M1.26	ระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) และระบบคลังข้อมูล ที่มีการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน รองรับนโยบายด้านการอุดมศึกษา และด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

Milestone II : ความเข้มแข็งทางนิเวศอุดมศึกษา นำไปสู่การผลักดันภาคเศรษฐกิจและสังคม ภายในปี พ.ศ. 2567

M2.1	อาจารย์ นักวิจัย บุคลากรระดับสูงในสถาบันอุดมศึกษา ผลิตผลงานวิชาการ นวัตกรรม และเทคโนโลยี
ชั้นนำ
M2.2	กำลังคนระดับสูงรองรับอุตสาหกรรมและบริการใหม่แห่งอนาคต
M2.3	ผลงานวิจัยได้รับการตีพิมพ์ เผยแพร่ และถูกอ้างอิง เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ
M2.4	บุคลากรมีความเป็นเลิศ ทั้งด้านสังคมศาสตร์ และด้านวิทยาศาสตร์
M2.5	ผู้สูงอายุเป็น Active Citizen สามารถพึ่งพาตนเองในสังคมได้
M2.6	ฐานข้อมูล CWIE (https://cwie.mua.go.th/) เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาและสถานประกอบการ
ใช้ประโยชน์และจับคู่ความร่วมมือ
M2.7	ระบบ Matching ระหว่างทักษะ/จำนวนกำลังคนกับความต้องการของตลาดแรงงาน
M2.8	แพลตฟอร์มความร่วมมือในการถ่ายทอดองค์ความรู้ การแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดี

Milestone III : ศูนย์กลางความเชี่ยวชาญในระดับนานาชาติ ภายในปี พ.ศ. 2568

- M3.1 บัณฑิตและกำลังคนที่มีสมรรถนะและศักยภาพสูง ดึงดูดการลงทุนจากธุรกิจและอุตสาหกรรมสมัยใหม่ (Global Investment)
- M3.2 นักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาต่อในประเทศ ในสาขาวิชาที่เป็นความเชี่ยวชาญของประเทศเพิ่มขึ้น
- M3.3 ผู้ประกอบการใหม่ (Entrepreneurs) Technology based Startup
- M3.4 ผู้ประกอบการเดิมที่พัฒนาไปสู่ IDEs และ Deep Tech : Start Up ในอนาคต
- M3.5 University Holding Company ที่ยกระดับเป็น Spin-off Company ที่ใช้ Deep Technology
- M3.6 ระบบนิเวศความร่วมมือกับต่างประเทศที่มีผลต่อ อววน.
- M3.7 GRI ได้รับมาตรฐานระดับนานาชาติ (Quality Infrastructure)
- M3.8 สิ่งประดิษฐ์ ผลิตภัณฑ์ งานวิจัย นวัตกรรม ยื่นขอจดสิทธิบัตร และอนุสิทธิบัตร เป็นทรัพย์สินทางปัญญา
- M3.9 โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในสถาบันอุดมศึกษาที่เข้มแข็ง
- M3.10 สถาบันอุดมศึกษามีผลผลิตตามพันธกิจที่เป็นเลิศตรงตามอัตลักษณ์ ความเชี่ยวชาญของสถาบัน

Milestone IV : การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอุดมศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ ภายในปี พ.ศ. 2569

M4.1	ผู้เรียนในระบบ (Age Group) และกำลังคนนอกระบบ (Non-Age Group) ตระหนักถึงและปรับเปลี่ยนวิถีในการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)
M4.2	องค์ความรู้แบบพหุวิทยาการ (Multidisciplinary) และสหวิทยาการ (Interdisciplinary) ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนผ่านการเชื่อมโยงประเทศไทยเข้ากับภูมิภาค และนานาชาติต่อไป
M4.3	องค์ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีขั้นแนวหน้าถูกนำไปถ่ายทอดให้แก่ภาคการเกษตรภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ
M4.4	พื้นที่ย่านนวัตกรรม จากการแก้ปัญหาและการพัฒนาด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์
M4.5	การบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญา รวมถึงการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียม
M4.6	Trial Version ต้นทุนต่อหน่วย (Unit Cost) และการจัดสรรงบประมาณแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ที่สะท้อนคุณภาพ มาตรฐานการอุดมศึกษา
M4.7	สถานศึกษาอุดมศึกษาสามารถใช้บริการเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษา และเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ
M4.8	เศรษฐกิจและสังคมรายตำบลได้รับการยกระดับและแก้ไขปัญหาและความต้องการของชุมชนด้วยการพัฒนาสามาชีพและสร้างอาชีพใหม่ การสร้างและพัฒนา Creative Economy การนำองค์ความรู้ ไปช่วยบริการชุมชน และการส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อม นำไปสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)

Milestone V : การอุดมศึกษาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยอย่างยั่งยืน จากองค์ความรู้
ด้านสังคมศาสตร์ และด้านวิทยาศาสตร์ ด้วยวิจัยและนวัตกรรมแบบก้าวกระโดด
โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง เพื่อเริ่มเข้าสู่ประเทศพัฒนาแล้ว ภายในปี พ.ศ. 2570

- M5.1 ผู้ประกอบการมีขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งในประเทศและระดับนานาชาติ
- M5.2 สถาบันอุดมศึกษาติด University Ranking by Subjects ใน 100 ของโลก
- M5.3 สถาบันอุดมศึกษาติดอันดับ 200 อันดับแรกของ World Class University Ranking
- M5.4 ผลิตภัณฑ์ ผลงานนวัตกรรม ถูกนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์
- M5.5 สิ่งประดิษฐ์ และนวัตกรรมรองรับสังคมสูงวัย

4.2 แผนผังผลลัพธ์และผลกระทบของการพัฒนาการอุดมศึกษาต่อเป้าหมายของประเทศ

SUPER IMPACT

การอุดมศึกษาไทยเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศ
เริ่มเข้าสู่ประเทศพัฒนาแล้ว ภายในปี พ.ศ. 2570

Impact

Human Achievement Index (HAI) = 0.7209

Human Development Index (HDI) = 0.825

- คุณภาพชีวิตของคนไทยดีขึ้นจากการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ภายใต้การปรับเปลี่ยนตามกระแสโลกาภิวัตน์ ที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม
- ประเทศไทยมีขีดความสามารถการแข่งขันในกลุ่มอุตสาหกรรมมุ่งเป้าหมายของประเทศ เศรษฐกิจเติบโต อย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน ก้าวสู่เศรษฐกิจฐานวิจัย
- สภาพสังคมไทยเปิดโอกาสทางการศึกษาสูงขึ้น และลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม
- ประเทศไทยได้รับการยอมรับในฐานะศูนย์กลางกำลังคนระดับสูง (Hub of Talent) และศูนย์กลางการเรียนรู้ (Hub of Knowledge) รวบรวมถึงศาสตร์โลกตะวันออก

VISION ‘2570’

“อุดมศึกษาสร้างคน สร้างปัญญา ปลุกฝังคุณธรรม เพื่อพัฒนาสังคมไทยอย่างยั่งยืน”

OUTCOME 1

- 1.1 ระบบอุดมศึกษาครอบคลุมการเรียนรู้ตลอดชีวิต กลไกการพัฒนาที่ยืดหยุ่นพร้อมปรับเปลี่ยนตามกระแสโลกาภิวัตน์ ที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม
- 1.2 กำลังคนทุกกลุ่มเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ทั้งถึงและเกินสมรรถนะประเทศจากอุปสรรค และสามารถดำเนินการชีวิตอย่างมีความสุขและเป็นผู้สูงอายุที่มีชีวิตแบบ Active Citizen
- 1.3 นักศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม และคณิตศาสตร์ (STEM degrees) มีทักษะในลักษณะ Multidisciplinary and Interdisciplinary
- 1.4 กำลังคนมีสมรรถนะ คุณลักษณะที่พึงประสงค์สอดคล้องกับปรัชญาการอุดมศึกษาใหม่ สามารถใช้สมรรถนะด้านวิชาชีพ วิชาการ และอัตราว่างงานลดลง
- 1.5 กำลังคนสมรรถนะและศักยภาพสูง/ระดับสูงเฉพาะทางตามเป้าหมายการพัฒนาสำคัญของประเทศ ดังดูดการลงทุนจากต่างประเทศ
- 1.6 อุดมศึกษามีความเข้มแข็งทางวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ ด้านสังคมศาสตร์ และศาสตร์โลกตะวันออก
- 1.7 อาจารย์/บุคลากรสายวิชาการได้รับการยกระดับคุณภาพสูงขึ้น และได้รับการยอมรับมาตรฐานในระดับนานาชาติ (Scopus)
- 1.8 ผู้เชี่ยวชาญจากภาครัฐ/ภาคเอกชนมีในและต่างประเทศเข้ามาสนับสนุนงานวิชาการในประเทศ

OUTCOME 2

- 2.1 อาจารย์ นักวิทยาศาสตร์ นักวิจัย เวทีทสนี้สัดส่วนต่อประชากรเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ
- 2.2 ผู้เชี่ยวชาญนอกจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ ที่เป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ และทักษะในสถาบันอุดมศึกษาและสถาบัน/ศูนย์วิจัยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ
- 2.3 องค์ความรู้และผลงานทางวิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์และอ้างอิงจากสถาบันวิชาการนานาชาติและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ
- 2.4 ผู้ประกอบการได้รับการพัฒนาทักษะและใช้ประโยชน์จากอุดมศึกษา สามารถแข่งขันในตลาดทั้งในและต่างประเทศของประเทศ
- 2.5 ผู้ประกอบการพัฒนาไปสู่ IDEs และ Deep Tech อุตสาหกรรมและบริการใหม่แห่งอนาคต

OUTCOME 3

- 3.1 สถาบันอุดมศึกษาเป็นความร่วมมือด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษา และการวิจัยขั้นแนวหน้าในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ
- 3.2 สถาบันอุดมศึกษาเป็นศูนย์กลางความเชี่ยวชาญระดับนานาชาติด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศิลปศาสตร์ และด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรม
- 3.3 สถาบันอุดมศึกษาไทยได้รับการจัดอันดับที่สูงขึ้นในสถาบันจัดอันดับนานาชาติ
- 3.4 ระบบบริหารจัดการของสถาบันอุดมศึกษา มีประสิทธิภาพ และสร้างผลสัมฤทธิ์ต่อประเทศในทุกระดับตามกรอบการพลิกโฉมสถาบันอุดมศึกษา (Reinventing Universities)
- 3.5 ระบบกลไก/กฎหมาย การบริหารจัดการ ตรวจสอบ ควบคุมภาพและมาตรฐาน เพื่อการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้ยืดหยุ่นและสอดคล้องตามอัตลักษณ์ของแต่ละกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา
- 3.6 ระบบอุดมศึกษาที่ดีที่รองรับการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การสืบค้นข้อมูลจากฐานที่นำความเสถียรและสะท้อนความโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล

4.3 การติดตามและประเมินผล

1) เชื่อมโยงการวางแผนกับงบประมาณรายจ่ายประจำปี

การเชื่อมโยงการวางแผนกับงบประมาณรายจ่ายประจำปีเป็นการกำหนดความสัมพันธ์เชิงบูรณาการระหว่างการลงทุนด้านการอุดมศึกษากับผลสัมฤทธิ์ตามแผนที่สถาบันจะส่งมอบในแต่ละปี (เช่น จำนวนนักศึกษาเต็มเวลาจำแนกตามสาขาวิชา ISCED) ซึ่งมีลักษณะเป็นการวางแผนล่วงหน้า หรือการตรวจสอบล่วงหน้า (Pre-Audit) ตามศักยภาพของสถาบัน ความเชื่อมโยงนี้จะมีระยะเวลา 4-5 ปี ที่เรียกว่า Multi-year Budgeting ซึ่งคณะกรรมการการอุดมศึกษาจะพิจารณาความเหมาะสมตามศักยภาพและผลการดำเนินงานที่ตอบสนองความต้องการของประเทศเป็นหลัก

2) การรายงานผลการดำเนินงานประจำปี

สถาบันอุดมศึกษาจะรายงานผลการดำเนินงานผ่านระบบฐานข้อมูลที่เป็น Single Platform บนมาตรฐานสถิติเดียวกับของระบบอุดมศึกษาแห่งชาติ (National Higher Education Statistics Systems) เพื่อประโยชน์ในการวางแผน การตรวจสอบ และประเมินผล ซึ่งคณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นผู้ออกระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการปฏิบัติในเรื่องนี้ รัฐจะทำหน้าที่กำกับ เร่งรัด ติดตาม และจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติตามแผนด้านการอุดมศึกษา และการใช้งบประมาณของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวง และรายงานผลการปฏิบัติตามแผนด้านการอุดมศึกษาต่อคณะรัฐมนตรีและสภานโยบายเป็นรายปี

3) การประเมินแผนงานและงบประมาณภายหลังการดำเนินงาน (Post Audit)

การพิจารณาความเชื่อมโยงการวางแผนกับงบประมาณรายจ่ายประจำปี แม้จะพิจารณาในรอบ 4-5 ปีก็ตาม แต่จะต้องมีการทบทวนตรวจสอบเป็นประจำทุกปี ว่าผลผลิตที่ได้เป็นไปตามแผนที่กำหนดหรือไม่ ถ้าผลผลิตเป็นไปตามแผนกระบวนการงบประมาณก็จะเดินไปตามปกติ แต่กรณีที่ผลผลิตไม่เป็นไปตามแผนคณะกรรมการการอุดมศึกษาจะพิจารณาทบทวนกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีในปีต่อไป หรืออาจให้มีการปรับแผนการดำเนินงานก็ได้ แล้วแต่กรณี

4) การกำหนดการติดตามและประเมินผล

การกำหนดการติดตามและประเมินผลเป็นการวางแนวทางหาค่าผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบของการพัฒนาการอุดมศึกษาต่อเป้าหมายของประเทศ ดังนี้

- การติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณด้านการอุดมศึกษาของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาเป็นประจำทุกปี ตามเป้าหมายของนโยบายหลัก (Flagship Policies) และกลไกหลัก (Flagship Mechanisms)
- การติดตามและประเมินผลการทำงานของรัฐบาลและสถาบันอุดมศึกษาเป็นประจำทุกปี แบบมุ่งเน้นการประเมินผลเชิงพัฒนา (Developmental Evaluation) ตาม Milestone 5 ระยะ ได้แก่ Milestone I : ภายในปี พ.ศ. 2566 Milestone II : ภายในปี พ.ศ. 2567 Milestone III : ภายในปี พ.ศ. 2568 Milestone IV : ภายในปี พ.ศ. 2569 Milestone V : ภายในปี พ.ศ. 2570
- การติดตามและประเมินผล 30 ตัวชี้วัด ของ 3 ยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา แบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะครึ่งแผน สำหรับนำไปทบทวน ปรับปรุงและพัฒนาแผนให้ประสบผลสำเร็จต่อไป และระยะสิ้นแผน เพื่อประเมินผลสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพทั้งระบบของอุดมศึกษา รวมถึงผลลัพธ์และผลกระทบที่ประเทศได้รับจากการพัฒนาดังกล่าว
- การรายงานการติดตามและประเมินผลต่อคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ รวมถึงสะท้อนผลการประเมินต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ

บรรณานุกรม

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2559). **ประเทศไทยกับสถานการณ์เปลี่ยนแปลงของโลกวันนี้**.

ชุติมา สุตจรรยา, และเทียน ทองแก้ว. (2019). **“ความเป็นนานาชาติ: ความสำคัญของสถาบันอุดมศึกษาไทยในเวทีระดับนานาชาติ”**. วารสารสุโขทัยธรรมาราช 32 (2):70-87. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/stouj/article/view/232917>.

ประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่อง กำหนดปรัชญาการอุดมศึกษาไทยและระบบอุดมศึกษาใหม่ด้านการสร้างบัณฑิตและพัฒนากำลังคน. (2564, 30 มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 138 ตอนพิเศษ 144 ง, หน้า 2.

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2563). **จำนวนนักศึกษารวมระดับปริญญาตรี**. วันที่ค้นข้อมูล 15 กรกฎาคม 2564. จาก สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. เว็บไซต์: <http://www.info.mua.go.th/info/>

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2563). **จำนวนบุคลากร**. วันที่ค้นข้อมูล 18 กรกฎาคม 2564. จาก สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. เว็บไซต์: <http://www.info.mua.go.th/info/>

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2563). **จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา**. วันที่ค้นข้อมูล 15 กรกฎาคม 2564. จาก สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. เว็บไซต์: <http://www.info.mua.go.th/info/>

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2563). **จำนวนสถาบันอุดมศึกษา/จังหวัดที่ตั้งสถาบัน/กลุ่มสถาบัน/ชื่อสถาบัน**. วันที่ค้นข้อมูล 18 กรกฎาคม 2564. จาก สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. เว็บไซต์: <http://www.info.mua.go.th/info/>

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2563). **ประชากรช่วงอายุ 20-24 ปี**. วันที่ค้นข้อมูล 15 กรกฎาคม 2564. จาก สำนักงานสถิติแห่งชาติ. เว็บไซต์: <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/01.aspx>

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2558). **เอกสารสรุปข้อมูลสถาบันอุดมศึกษา ระดับปริญญา จำแนกตามภาคและจังหวัด**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2561). **แนวทางการส่งเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์.

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2563). **ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีงานทำ**. วันที่ค้นข้อมูล 10 สิงหาคม พ.ศ. 2564. จาก สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. เว็บไซต์: <http://www.employ.mua.go.th>

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (ม.ป.ป.). **รายงานการประชุมคณะกรรมการการอุดมศึกษา ครั้งที่ 1/2563-ครั้งที่ 4/2564**. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (ม.ป.ป.). **รายงานการประชุมคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา ครั้งที่ 3/2563-ครั้งที่ 3/2564**. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.

สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (ม.ป.ป.). **กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2566-2570**. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). **กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 “พลิกโฉมประเทศไทยสู่ เศรษฐกิจสร้างคุณค่า สังคมเดินหน้าอย่างยั่งยืน” (Transformation to Hi-Value and Sustainable Thailand)**. กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานศูนย์ข้อมูลข่าวสารการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย. (2564). **ความร่วมมือด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศระดับโลก**. เข้าถึงเมื่อ มิถุนายน 20, 2564, จาก http://t-plat.deqp.go.th/2-%E0%B8%9C%E0%B8%A5%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%97%E0%B8%9A/%E0%B8%9C%E0%B8%A5%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%97%E0%B8%9A_3/

Chebly, J., Schiano, A. and Mehre, D. (2020). **The Value of Work: Rethinking Labor Productivity in Times of COVID-19 and Automation**. *American Journal of Economics and Sociology*. Volume 79, Issue 4 p. 1345-1365 <https://doi.org/10.1111/ajes.12357>

Deloitte Access Economics. (2017). **Soft skills for business success**. Australia : Deloitte.

Deming, D. J. (2017). **The Growing Importance of Social Skills in The Labor Market**. *Quarterly Journal of Economics*. 2017;132 (4) :1593-1640.

Elsevier B.V. (2021). **scholarly output bubble scival Data source Scopus**. Retrieved July 16, 2021, from Elsevier B.V. Website : <https://www.scival.com/>

Elsevier B.V. (2021). **Scholarly Output vs Publication Year : 2016 to 2020 Data source Scopus**. Retrieved July 16, 2021, from Elsevier B.V. Website : <https://www.scival.com/>

International Monetary Fund. (2021a) **World Economic Outlook Update**. Retrieve June 19, 2021, from <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2021/01/26/2021-world-economic-outlook-update>

International Monetary Fund. (2021b). **World Economic Outlook Managing Divergent Recoveries**. Washington, DC : International Monetary Fund.

Intergovernmental Panel on Climate Change. (2018). **Summary for Policymakers. In : Global Warming of 1.5°C**. An IPCC Special Report on the impacts of global warming of 1.5°C above pre-industrial levels and related global greenhouse gas emission pathways, in the context of strengthening the global response to the threat of climate change, sustainable development, and efforts to eradicate poverty [Masson-Delmotte, V., P. Zhai, H.-O. Pörtner, D. Roberts, J. Skea, P.R. Shukla, A. Pirani, W. Moufouma-Okia, C. Péan, R. Pidcock, S. Connors, J.B.R. Matthews, Y. Chen, X. Zhou, M.I. Gomis, E. Lonnoy, T. Maycock, M. Tignor, and T. Waterfield (eds.)]. In Press.

Institute of Labour Science and Social Affairs and International Labour Organization. (2014). **SKILLED LABOUR A determining factor for sustainable growth of the nation**. Retrieve August 19, 2021, from http://ilo.org/wcmsp5/groups/public/---asia/---ro-bangkok/---ilo-hanoi/documents/publication/wcms_428969.pdf

Lebedeva, M. (2019). **Modern Megatrends of World Politics**.

Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning. (2010). **Thailand's Second National Communication under the United Nations Framework Convention on Climate Change**. Bangkok : Ministry of Natural Resources and Environment.

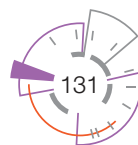
Office for Teaching & Learning WAYNE state University. (2021). **Constructing Learning Outcomes**. Retrieved August 31, 2021, from Patent Lens Website : https://teachinghandbook.wayne.edu/pdf/blooms_taxonomy.pdf

Patent Lens. (2017). **คำขอสิทธิบัตร จำนวนสิทธิบัตรที่ได้รับการจดทะเบียน**. Retrieved January (n.d.), 2017, from Patent Lens Website : <https://www.lens.org/>

PricewaterhouseCoopers. (2016). **Five Megatrends And Their Implications for Global Defense & Security**. Retrieve June 15, 2021, from <https://www.pwc.com/gx/en/government-public-services/assets/five-megatrends-implications.pdf>

PricewaterhouseCoopers. (2021). **Megatrends**. Retrieve June 15, 2021, from <https://www.pwc.co.uk/issues/megatrends.html>

QS TOP University. (2021). **QS World University Rankings-Top Universities**. Retrieved July 16, 2021, from QS TOP University Web site: <https://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2021>

- Statista. (2021) **Number of Internet of Things (IoT) connected devices worldwide from 2019 to 2030**. Retrieve June 18, 2021, from <https://www.statista.com/statistics/1183457/iot-connected-devices-worldwide/>
- Sursock, A. (2018). Higher education's role in a politically disrupted world, university world news.
- Szigeti, H., Messaadia, M., Majumdar, A. and Eynard, B. (2011). **STEEP analysis as a tool for building technology roadmaps**.
- Tamunomiebi, M. D. and Wobodo, C. C. (2018). **1 The Changing Trends in Workers Demographics: A Review of X, Y, and Z Generations in the Corporate World**. *GSJ*, Volume 6(10).
- The World Bank. (2021a). **The World Bank In Thailand**. Retrieve June 18, 2021, from <https://www.worldbank.org/en/country/thailand/overview#1>
- The World Bank. (2021b). **Thailand Economic Monitor January 2021 : Restoring Incomes; Recovering Jobs**. Retrieve June 19, 2021, from <https://www.worldbank.org/en/country/thailand/publication/key-findings-thailand-economic-monitor-january-2021-restoring-incomes-recovering-jobs>
- Times Higher Education. (2021). **The Times Higher Education World University Rankings 2021-Thailand University**. Retrived August 31, 2021, from Times Higher Education Website : https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/2021/world-ranking#!/page/0/length/25/locations/TH/sort_by/rank/sort_order/asc/cols/scores
- UNESCO. (2019). **สัดส่วนของประชากรช่วงอายุ 18-22 ปี**. Retrieved December 10, 2019, from UNESCO Website : <https://www.unesco.org>
- United Nations. (2018). **Promoting Inclusion through Social Protection. Report on the World Social Situation 2018**. New York : United Nations.
- United Nations. (2019). **Population Division World Population Prospects 2019**. Retrieve June 15, 2021, from <https://population.un.org/wpp/Download/Standard/Population/>
- United Nations. (2020). **Report of UN Economist Network for the UN 75th Anniversary Shaping the Trends of Our Time**. United Nations.
- World University Rankings. (2019). **World University Rankings**. Retrieved December 10, 2019, from THE World University Rankings Web site: <https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings>

ภาคผนวก

คำนิยาม

หลักการคำนิยามของกำลังคนระดับสูง

- **กำลังคน (Manpower)** หมายถึง “กลุ่มบุคคลที่สามารถเป็นกำลังแรงงาน (Workforce) ให้กับประเทศ โดยบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นอายุที่สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ จนถึงอายุ 60 ปี เป็นกลุ่มประชากรวัยทำงาน รวมถึงกลุ่มประชากรสูงอายุ ตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ที่มีกำลัง ทักษะ และประสบการณ์ สามารถสร้างมูลค่าให้กับสังคม”

- **ทุนทางปัญญา (Brainpower)** ลักษณะโดยทั่วไป คือ ความฉลาดเฉลียว เชี่ยวชาญ เชี่ยวชาญเป็นเลิศ มีความสามารถในการคิด พัฒนา แก้ไขปัญหาผ่านประสบการณ์ที่สะสมอย่างเป็นระบบ

- **กำลังคนระดับสูง (Highly Skilled Manpower)** ลักษณะโดยทั่วไป คือ ผู้ที่มีความฉลาดเฉลียว เชี่ยวชาญ เชี่ยวชาญเป็นเลิศ มีองค์ความรู้และทักษะในการทำงานที่ซับซ้อน สามารถปรับตัวอย่างรวดเร็วต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี สามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้สร้างสรรค์ และเป็นผู้ที่มีทักษะเกี่ยวข้องโดยตรงกับการสร้าง พัฒนา เผยแพร่ และประยุกต์ใช้องค์ความรู้ (Institute of Labour Science and Social Affairs and International Labour Organization, 2014) ทั้งนี้ **จำแนกออกตามคุณลักษณะ 3 ประการ** โดยจะมีคุณลักษณะครบถ้วนทั้ง 3 ประการ หรืออย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ ดังนี้

1. **สมรรถนะสูง (High Competency/High Performance)** ลักษณะโดยทั่วไป คือ ผู้ที่มีหรือได้รับการพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถ รวมถึงพฤติกรรมทางร่างกาย คุณลักษณะทางจิตใจและทัศนคติให้เพิ่มพูนขึ้น จนสามารถประกอบวิชาชีพที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในระดับสูง หรือปฏิบัติงานทางวิชาการ ศึกษา ค้นคว้าและวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และพัฒนาสังคมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศในแต่ละขณะ ซึ่งในที่ให้เป็นไปตามเป้าหมายของกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ อววน. พ.ศ. 2566-2570 กล่าวคือ เป็นผู้ที่มีความสามารถในการปฏิบัติงานสูง สามารถสร้างผลิตภาพแรงงานได้ในระดับสูง

2. **ศักยภาพสูง (High Potential)** ลักษณะโดยทั่วไป คือ ผู้ที่มีประสิทธิภาพสูง มีความสามารถสูง มีแรงผลักดัน และมุ่งมั่นที่จะก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งอาวุโสและมีความสำคัญยิ่ง

3. **การศึกษาสูง (Educated Worker/Educated Manpower)** ลักษณะโดยทั่วไป คือ ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถประดิษฐ์ คิดค้น ออกแบบนวัตกรรม ตลอดจนเสนอ มุมมองใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการความท้าทาย แก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นระบบ สามารถถ่ายทอดสิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นขั้นตอนและชัดเจน (Office for Teaching & Learning WAYNE state University, 2021)

หลักการคำนิยามศัพท์ พหุวิทยาการและสหวิทยาการ

- **หลักสูตรพหุวิทยาการ (Multidisciplinary)** หมายถึง “หลักสูตรที่ประกอบด้วยศาสตร์จากสาขาวิชาต่าง ๆ มารวมกันไว้ในลักษณะที่แต่ละรายวิชาสามารถแยกเป็นอิสระจากกันได้”
- **หลักสูตรสหวิทยาการ (Interdisciplinary)** หมายถึง “หลักสูตรที่ประกอบด้วยศาสตร์จากสาขาต่าง ๆ มาบูรณาการอย่างกลมกลืนจนเป็นวิทยาการ สาขาวิชา หรือศาสตร์ใหม่”

หลักการคำนิยามศัพท์ คุณภาพการจัดการเรียนการสอนอย่างมืออาชีพของอาจารย์

- **คุณภาพการจัดการเรียนการสอนอย่างมืออาชีพของอาจารย์ (The Professional Standards Framework : PSF)** หมายถึง บทบาทความเชี่ยวชาญของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นมาตรฐานผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) เพื่อพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) ให้มีความสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต จำนวน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ความรู้ (Knowledge) สมรรถนะ (Competencies) และค่านิยม (Values) กำหนดให้มีระดับคุณภาพ 4 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์ของตนและประยุกต์ใช้ได้ มีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์การเรียนรู้เบื้องต้น สามารถออกแบบกิจกรรม จัดบรรยายภาค ใช้ทรัพยากรและสื่อการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงผู้เรียนและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ สามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน นำผลประเมินมาใช้ปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เปิดใจรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง และปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพอาจารย์ขององค์กร

ระดับที่ 2 เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนระดับที่ 1 ที่มีความรู้ลึกในศาสตร์ของตน และติดตามความก้าวหน้าของความรู้ในศาสตร์อย่างสม่ำเสมอ มีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์การเรียนรู้ สามารถจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน กำกับดูแลและติดตามผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ให้คำปรึกษาชี้แนะแก่เพื่อนอาจารย์ในศาสตร์ได้ และส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพอาจารย์ภายในองค์กร

ระดับที่ 3 เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนระดับที่ 2 ที่เชี่ยวชาญในศาสตร์ของตน ศาสตร์การเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ข้ามศาสตร์ นำผลการวิจัยในชั้นเรียนมาพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เป็นพี่เลี้ยงและผู้ชี้แนะในระดับองค์กรด้านการจัดการเรียนรู้ และนโยบายด้านจรรยาบรรณวิชาชีพอาจารย์

ระดับที่ 4 เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนระดับที่ 3 ที่เป็นผู้นำในศาสตร์ของตน ศาสตร์การเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ข้ามศาสตร์ เป็นที่ยอมรับทั้งภายในและภายนอกองค์กร มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ในการพัฒนาองค์ความรู้ และการจัดการเรียนรู้ในระดับชาติ และนานาชาติ เป็นผู้นำเชิงนโยบายด้านจรรยาบรรณวิชาชีพอาจารย์

กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม พ.ศ. 2566-2570 (กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ อววน.)

แผนงานสำคัญ (Flagship) ตามจุดมุ่งเน้นนโยบาย

1) พัฒนาและผลิตวัคซีนป้องกันโควิด-19 และเป็นศูนย์กลางด้านวัคซีนในระดับอาเซียน โดยมีเป้าหมายว่า ประเทศไทยสามารถพัฒนาและผลิตวัคซีนป้องกันโควิด-19 ได้เองภายใน 2 ปี และเป็นศูนย์กลางด้านวัคซีนในระดับอาเซียน ภายใน 5 ปี

2) พัฒนาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์การแพทย์ขั้นสูง (Advanced Therapy Medicinal Products) ให้เป็นอันดับหนึ่งของอาเซียน โดยมีเป้าหมายว่า ประเทศไทยเป็นอันดับหนึ่งของอาเซียนด้านอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์การแพทย์ขั้นสูง (Advanced Therapy Medicinal Products) ภายใน 5 ปี

3) พัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่เน้นคุณค่า สร้างความยั่งยืน และเพิ่มรายได้ของประเทศ สามารถเพิ่มสัดส่วนของนักท่องเที่ยวคุณภาพสูงและการมาเยือนซ้ำ โดยมีเป้าหมายว่า

- นักท่องเที่ยวคุณภาพสูงที่มาท่องเที่ยวในประเทศไทย ที่มาเยือนซ้ำมีสัดส่วนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ภายใน 5 ปี

- รายได้จากการท่องเที่ยวบนฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์และเศรษฐกิจ BCG เพิ่มขึ้นและกระจายสู่เมืองรอง ชุมชน และผู้ประกอบการรายย่อย เพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ภายใน 5 ปี

4) ยกระดับการผลิตและการส่งออก Functional Ingredients, Functional Food, Novel Food ให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง และไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตและส่งออกชั้นนำของโลก โดยมีเป้าหมายว่า ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตและส่งออกชั้นนำของโลกด้าน Functional Ingredients, Functional Food, Novel Food ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูงติดอันดับ 1 ใน 10 ของโลก

5) เร่งพัฒนาการผลิตและการส่งออกอาหารและผลไม้ไทยคุณภาพสูง ให้ไทยเป็นผู้นำของโลก โดยเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและประเทศที่สั่งซื้อ โดยมีเป้าหมายว่า ประเทศไทยเป็นผู้นำของโลกในการผลิตและส่งออกอาหารและผลไม้ไทยคุณภาพสูง โดยมีมูลค่าทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นและจำนวนประเทศที่สั่งซื้อมากขึ้นหนึ่งเท่าตัว

6) เร่งพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า โดยมุ่งเน้นแบตเตอรี่และชิ้นส่วนสำคัญที่ก้าวหน้า และล้ำยุค สู่อนาคต ให้ประเทศเป็นศูนย์กลางการผลิตของอาเซียน โดยมีเป้าหมายว่า ประเทศไทยเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ที่สุดของอาเซียน ด้านอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประกอบแบตเตอรี่และชิ้นส่วนสำคัญที่ก้าวหน้าและล้ำยุคสู่อนาคต ภายใน 5 ปี

7) พัฒนาและส่งเสริมให้ประเทศเพิ่มธุรกิจฐานนวัตกรรม (Innovation Driven Enterprise : IDE) ขนาดใหญ่ โดยมีเป้าหมายว่า ประเทศไทยมีธุรกิจฐานนวัตกรรม (Innovation Driven Enterprise : IDE) ที่มีรายได้ 1,000 ล้านบาท/ปี เพิ่มขึ้นเป็น 1,000 ราย

8) เพิ่มศักยภาพและโอกาสสำหรับผู้สูงวัย ให้ประเทศมีผู้สูงอายุที่สามารถพึ่งตนเองได้ สร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้แก่สังคม ในสัดส่วนสูงขึ้น โดยมีเป้าหมายว่า ผู้สูงอายุไทยที่สามารถพึ่งตนเองได้ และสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สังคม มีสัดส่วนที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ภายใน 5 ปี

9) พัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ก้าวหน้า ล้ำยุคสู่นาคต และเทคโนโลยีอวกาศ เพื่อต่อยอดสู่อุตสาหกรรมอวกาศในอนาคต รวมทั้งการส่งดาวเทียมส่งไปสำรวจดวงจันทร์ โดยมีเป้าหมายว่า ประเทศไทยสามารถส่งดาวเทียมที่วิจัย/พัฒนาโดยคนไทยและส่งไปโคจรสำรวจรอบดวงจันทร์ ภายใน 6 ปี

10) พัฒนาการเป็นศูนย์กลางกำลังคนระดับสูง (Hub of Talent) ของอาเซียน โดยมีเป้าหมายว่า ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางกำลังคนระดับสูง (Hub of Talent) ของอาเซียน ภายใน 5 ปี

11) พัฒนาการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ (Hub of Knowledge) ของอาเซียน รวมถึงด้านศาสตร์โลกตะวันออก โดยมีเป้าหมายว่า ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ (Hub of Knowledge) ของอาเซียน รวมถึงด้านศาสตร์โลกตะวันออก ภายใน 5 ปี

12) ผลิตและพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงเฉพาะทางที่ตรงตามความต้องการของอุตสาหกรรมเป้าหมายสำคัญเร่งด่วนของประเทศและการพัฒนาแห่งอนาคต และสอดคล้องกับปรัชญาการอุดมศึกษาไทยใหม่ โดยพลิกโฉมระบบการเรียนรู้ ตลอดชีวิต และร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรมและนานาชาติ โดยมีเป้าหมายว่า ประเทศไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูงเฉพาะทาง ตรงตามความต้องการทั้งหมด ของอุตสาหกรรมเป้าหมายสำคัญเร่งด่วนของประเทศและการพัฒนาแห่งอนาคต สอดคล้องกับปรัชญาการอุดมศึกษาไทยใหม่ โดยพลิกโฉมระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต และร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรมและนานาชาติ ภายใน 5 ปี

13) พัฒนากำลังคนที่ผลิตโดยระบบอุดมศึกษา ให้มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่จำเป็น ควบคู่กับการมีสมรรถนะสูงด้านวิชาชีพและวิชาการ โดยมีเป้าหมายว่า กำลังคนที่ผลิตโดยระบบอุดมศึกษาทุกคน มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่จำเป็นควบคู่กับการมีสมรรถนะสูงด้านวิชาชีพและวิชาการ ภายใน 5 ปี

คณะกรรมการ ด้านนโยบายและแผน

ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา
ณ วันที่ 29 เมษายน 2564 และวันที่ 22 พฤศจิกายน 2564

นายสุเมธ แย้มสุน
ประธานอนุกรรมการ

ศาสตราจารย์วิชัย ธีวตระกูล
อนุกรรมการ

ศาสตราจารย์พีระพงศ์ กิษสกุล
อนุกรรมการ

ศาสตราจารย์สุกชัย ปทุมนากุล
อนุกรรมการ

ศาสตราจารย์ตืนสนีย์ ไชยโรจน์
อนุกรรมการ

รองศาสตราจารย์ตักรินทร์ ภูมิรัตน์
อนุกรรมการ

รองศาสตราจารย์จิรุตม์ ศรีรัตนบัลล์
อนุกรรมการ

รองศาสตราจารย์ชัยยุทธ ปัญญาสวัสดิ์สุทธิ์
อนุกรรมการ

รองศาสตราจารย์รัชชาติ มงคลนาวิน
อนุกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สันติ เจริญพรพัฒนา
อนุกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐพงษ์ พัฒนพงษ์
อนุกรรมการ

นางสาวกาญจนา วานิชกร
อนุกรรมการ

นางสาวพิชรินรญา จันทโรนานนท์
อนุกรรมการ

นายนิคม ปัญญาทวีกิจไพศาล
ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน
อนุกรรมการและเลขาธิการ

คณะผู้จัดทำ

ISBN 978-616-584-099-6

จำนวนพิมพ์ 1,000 เล่ม

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ นายแพทย์สิริฤกษ์ ทรงศิวิไล

ศาสตราจารย์ศุภชัย ปทุมนากุล

นายนิคม ปัญญาทวีกิจไพศาล

ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา

วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

รองปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา

วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน

วิเคราะห์ข้อมูลและเรียบเรียงเนื้อหา

นายจักรกฤษณ์ สิมปีษะฐียร

นางสาวอินทิพร บัวจำปา

นางสาวน้ำเพชร ชาเทพ

นางสาวปุกนิภา พลอัมพร

ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบาย

และแผนการอุดมศึกษา

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

รวบรวมข้อมูล

นางสาวปิยมาภรณ์ รอดบาง

นางปวีณา รัตนธัญกุล

นางสาวปัทมา อุปลพงษ์

นางสาววิภาดา พรหมศรี

นางสาวนันท์นลิน แห่งรอย

นายชญาสิน ไซยาพันธ์

นางสาววิยาภรณ์ ทรัพย์สุวรรณ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

จัดทำโดย

สำนักปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

กลุ่มนโยบายและแผนการอุดมศึกษา กองยุทธศาสตร์และแผนงาน

เลขที่ 75/47 อาคารพระจอมเกล้า ชั้น 5 ซอยโยธี ถนนพระราม 6

แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

โทร. 0 2333 3860

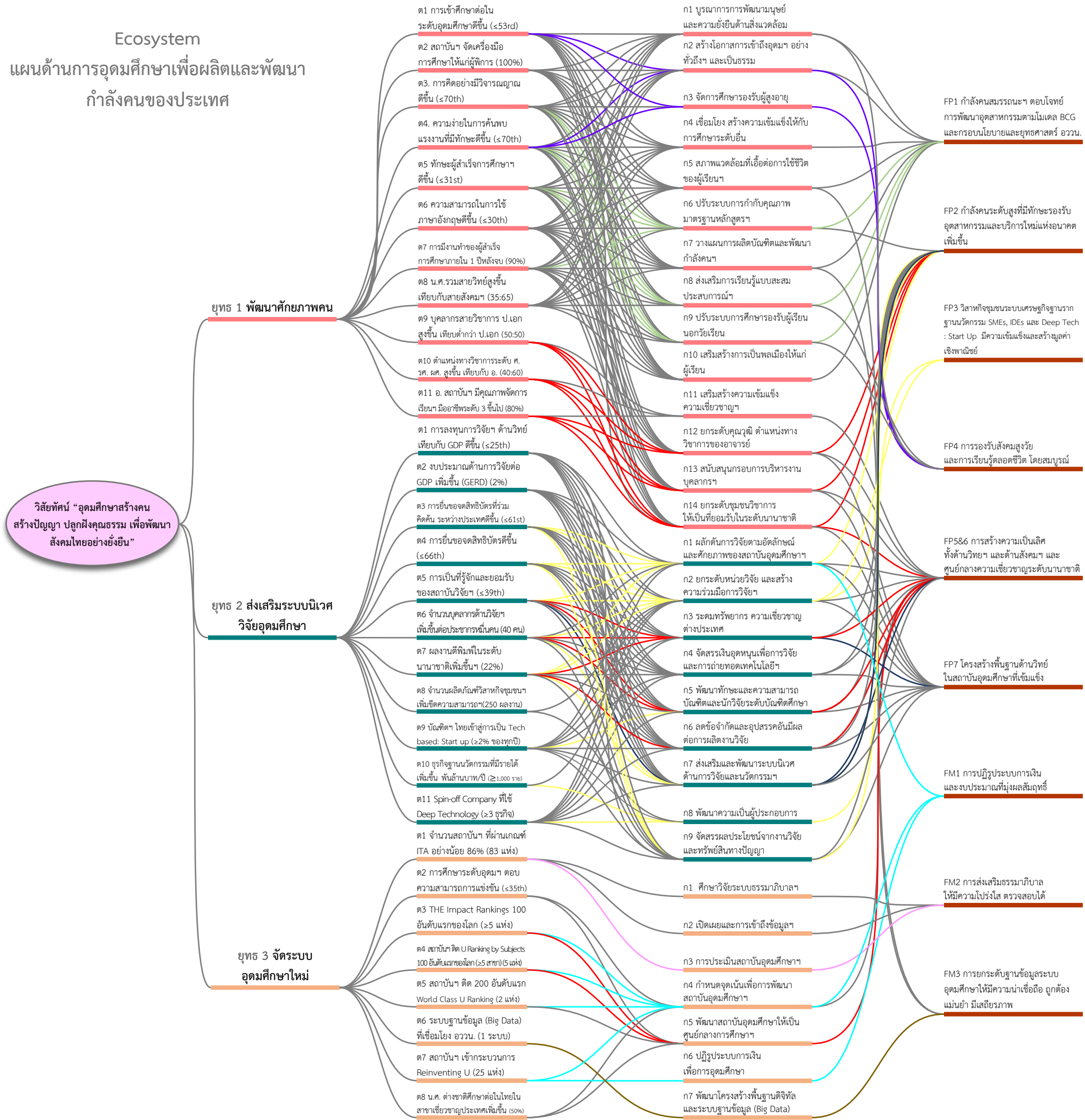
อีเมล hiedplan@mhesi.go.th

ออกแบบและพิมพ์

บริษัท ภาพพิมพ์ จำกัด

45/12-14, 33 หมู่ 4 ต.บางกรวย-จกนอม ต.บางขุน อ.บางกรวย จ.นนทบุรี 11130

Ecosystem
แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนา
กำลังคนของประเทศ

แผนด้านการอุดมศึกษา
เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ
พ.ศ. 2564-2570

ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566-2570

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน
สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
เลขที่ 75/47 อ.พระจอมเกล้า
ถ.พระราม 6 แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี
กรุงเทพฯ 10400
โทร. 0 2333 3860
อีเมล hiedplan@mhesi.go.th

ISBN 978-616-584-099-6

9 786165 840996